Олег Авраменко

Реальна загроза

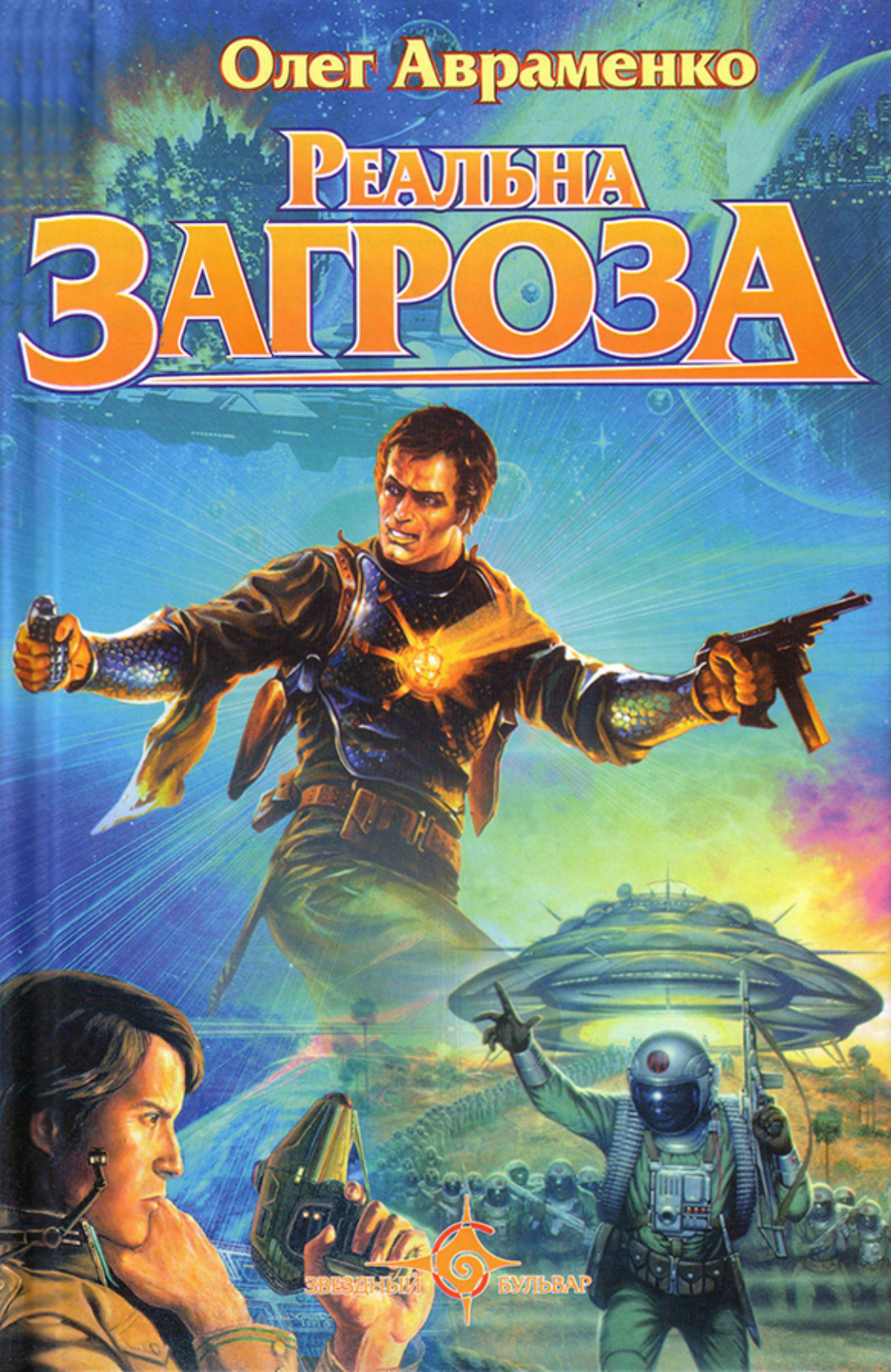

Олег Авраменко

РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА

Випускник космічного коледжу Александр — син адмірала Бруно Шнайдера, який сімнадцять років тому загинув при спробі здійснити державний переворот на планеті Октавія. Через батька молодому пілотові годі й мріяти про військову кар'єру; також для нього не знаходиться місця на цивільних міжзоряних кораблях. Проте, завдяки своїм непересічним талантам і почасти випадковості, він вступає на службу до елітного дослідницького флоту, що займається розвідкою Далекого Космосу.

Під час першої ж експедиції Александр потрапляє на досі нікому не відому планету Ютланд. Ця подія круто змінює його життя, і він опиняється в епіцентрі прийдешньої міжпланетної війни…

Розділ перший
Октавія

1

Повна назва посади мого співрозмовника звучала громіздко — начальник департаменту літно-навіґаційного складу кадрового управління компанії „Еридані Інтерстар Інкорпорейтед“. Іншими словами, відділ, який очолював Гуґо Ґонсалес, займався комплектуванням екіпажів пілотами, а також їх наймом на роботу і звільненням. Щоправда, останнє мені поки не загрожувало, оскільки я лише намагався влаштуватися в „Інтерстар“ і, щиро кажучи, не тішив себе особливими надіями на успіх. Це була вже не перша космічна компанія, куди я звертався в пошуках роботи.

— Так, так, — промовив нарешті Ґонсалес. — Ваш диплом справляє гарне враження, кадете Вільчинський. Ви непогано вчилися в своєму коледжі.

Я ледве стримався від того, щоб не скорчити незадоволену гримасу. Ха, „гарне враження“, „непогано вчився“!.. Та я *чудово* вчився! *Блискуче* вчився — і це не вихваляння, а офіційно підтверджений факт. Я мав найвищі показники з усього цьогорічного випуску Вищої Школи Цивільної Астронавтики імені Роберта Ґілрута — найстарішого і найпрестижнішого космічного коледжу на Октавії… Та от халепа — попри всі мої успіхи в навчанні, потенційні працедавці зовсім не палали бажанням залучити до себе такого перспективного молодого спеціаліста. Вони віддавали перевагу менш талановитим, зате „своїм“ — тим, чиє навчання вони оплачували і з ким ще на першому курсі уклали контракти. Я ж ніяких угод ні з ким не підписував, бо не хотів зв’язувати собі руки. Мій високий середній бал дозволяв мені навчатися безкоштовно і навіть отримувати чималу стипендію. А на крайній випадок, якби мої справи пішли кепсько, я мав заощадження, цілком достатні для того, щоб

навчатися власним коштом. Проте потреби в цьому не виникало.

— Ну, що ж, — сухо сказав Ґонсалес. — Можу запропонувати вам посаду молодшого пілота на ваговозі „Анталі“. Оплата за категорією W2, повний пакет соціального страхування, оплачувана двомісячна відпустка і все таке інше.

Утім, ці слова нітрохи не потішили мене. Я вже знав, що буде далі, та все ж слабкий вогник надії зажеврів у моїх грудях, і я несміливо поцікавився:

— Це міжзоряний корабель?

— Ні, каботажне судно. Доправляє на Октавію руду за копалень у метеоритному поясі.

Я гірко зітхнув. Ну от, знов те ж саме! Після п’яти років напруженого навчання на зоряного пілота мені пропонують кар’єру каботажника. А це нижчий клас; це все одно, що примушувати вченого-математика, фахівця з функціонального аналізу, займатися бухгалтерським обліком. У нашому коледжі взагалі не готували каботажників, і серед курсантів це слово часто-густо вживалося з образливим або презирливим відтінком.

— А як щодо міжзоряних рейсів?

— Для пілотів і навіґаторів, на жаль, вакансій немає. Точніше, вони є — але на посади, що потребують певного досвіду. От якби ви мали пару років чи бодай один рік літного стажу, то зараз у нас була б зовсім інша розмова. Мені дуже шкода, юначе.

Я понуро кивнув і підвівся.

— Зрозуміло. Вам потрібні льотчики зі стажом, але де ж мені взяти цей бісів стаж, коли ні у вашій компанії, ні в інших немає вакансій для стажистів…

Не питаючи дозволу, я забрав з Ґонсалесового стола свої документи й попрямував до виходу з кабінету. Аж тут він позвав мене, несподівано м’яко й доброзичливо:

— Стривай-но, Александе, повернися. Поговорімо неофіційно.

Першим моїм пориванням було пропустити його слова повз вуха і вийти з гордо піднятою головою. Та наступної

миті я передумав. Зрештою, Ґонсалес годився мені за батька, а то й за діда; крім того, йому було до снаги створити мені додаткові проблеми — наче теперішніх мало. Тому я повернувся і знову сів у крісло.

— Так, слухаю.

— Ти ж розумієш, у чому твоя біда?

Найдужче я боявся почути, що проблема в моєму батькові, проте ніщо в поведінці Ґонсалеса не вказувало на це. Відомості про мою родину містилися в засекречених урядових файлах, доступ до яких для цивільних служб було закрито. Ані в інтернаті, де я жив і навчався до вісімнадцяти років, ані в коледжі ніхто не знав про моє походження.

— Схоже, починаю розуміти, — обережно відповів я. — Це все через те, що я навчався за державний кошт, а стипендію отримував з фонду Васильєва. — Я розгублено труснув головою. — Але ж це означає, що я вчився краще за багатьох інших — тих, чиє навчання оплачувала ваша компанія. А на мене ви не витратили жодної марки і, здавалося б… ну… — Я завагався, не знаючи, як далі сформулювати свою думку.

— Здавалося б, ми мали стрибати й танцювати на радощах, що ти пропонуєш нам свої послуги, — допоміг мені Ґонсалес, і сказав він це без найменшого натяку на іронію. — Ще рік тому так воно б і було. Ми б змагалися за тебе з компаніями-конкурентами, пропонували максимально вигідні умови трудового контракту. Та наразі ситуація геть інша. Розумієш, синку, підготовка зоряних пілотів не закінчується в коледжі. На відміну, скажімо, від інженерів, ви не приходите до нас повноцінними спеціалістами, а потребуєте подальшого навчання. Щоб ви почали відробляти свій хліб, вам потрібен щонайменше рік чи півтора практики польотів на справжніх, а не учбових кораблях. Тому й існують у нас посади стажистів. У інших компаніях їх називають резервними пілотами, запасними, позаштатними, але суть від того не міняється — це учні, практиканти. Користі від них поки ніякої, одні лише витрати, а вони ще й отримують від нас платню. З тими випускниками, які навчалися в коледжах за наш кошт, проблем не виникає — вони ще на са-

мому початку уклали з нами довготермінові угоди, розраховані на те, щоб компенсувати всі наші витрати як на їхнє навчання, так і на подальше стажування. Що ж до таких, як ти, то раніше ми підписувати з вами спеціальні контракти, які передбачали відшкодування наших витрат у разі, якщо ви захочете звільнитися раніше обумовленого терміну. Таким чином ми страхували себе від збитків, коли молодий пілот, щойно закінчивши в нас стажування, знаходив собі роботу десь-інде. Проте минулого року уряд ухвалив зміни до кодексу законів про працю, визнавши такі умови в угодах недійсними — бо вони, за його твердженням, дискримінаційні. В результаті найздібніші й найперспективніші наші стажисти отримали цілковиту свободу, вони мають право будь-коли піти від нас, так і не відпрацювавши затрачені на них кошти. Тепер тобі ясно, чому ти зустрів у нас такий прохолодний прийом? Та й не лише в нас, судячи з твоєї поведінки.

— Авжеж ясно, — кивнув я. — Та хіба уряд не розуміє…

— Він усе розуміє. Це було зроблено не з дурного розуму, а з практичних міркувань. Тобі, мабуть, відомо, що у нас відбувається модернізація Збройних Сил — і ти, певна річ, знаєш, з якої причини. Військові зараз у фаворі, армія зростає, ще більше флот — а кваліфікованих кадрів для нього бракує, от уряд і вирішив надолужити нестачу за рахунок цивільних космічних компаній. З часу набуття чинності змін до кодексу Міністерство оборони завербувало в „Інтерстарі“ майже півсотні молодих пілотів, які щойно закінчили стажування. Такі ж проблеми і в усіх наших конкурентів.

— А я не хочу бути військовим, — сказав я. — Якби хотів, то вступив би не в цивільний космічний коледж, а у військове училище.

Ґонсалес з прикрістю похитав головою:

— Так ідеться ж не про тебе конкретно, а про принцип. Власне, ми не заперечуємо, щоб майбутні офіцери Військово-Космічних Сил стажувались у нас, але вимагаємо справедливої компенсації. А наші урядовці й чути про це не хо-

чуть, стверджуючи, що ви навчалися за бюджетні гроші. Вони відмовляються визнавати, що ці самі бюджетні гроші — ні що інше як наші податки. — Ґонсалес відсунув убік консоль свого терміналу і сперся ліктями на стіл. — Отакі справи. Навіть якщо ти справді не збираєшся йти до військових, навіть якщо даси чесне скаутське відпрацювати у нас належну кількість років…

— А якщо я внесу заставу? — Хоча було неввічливо перебивати старшого, та все ж я не стримався. — Ну, на зразок плати за стажування. Думаю, грошей у мене вистачить.

— Гм, цікава ідея. І досить неординарна. Проте законодавство не передбачає таких умов для працевлаштування. — Ґонсалес пильно подивився мені в очі. — А якщо відверто, Александре, ти справді хочеш пов'язати своє життя з цивільним флотом?

Я мав велику спокусу збрехати, проте розумів, що це нічого не змінить, тому чесно відповів:

— Взагалі ні. Моя мета — служити в Астроекспедиції. Але туди не беруть новачків, тому я збирався років зо п'ять політати на пасажирських або вантажних кораблях, щоб набути необхідного досвіду. За цей час, — квапливо додав на завершення, — я б із надлишком відробив усі ваші витрати на моє стажування. Адже так.

— Безперечно, — погодився зі мною Ґонсалес. — Мені подобається твоя відвертість. Гадаю, якби я взяв тебе на роботу, ти б дотримався своєї обіцянки, навіть без спеціального контракту. Проте… — Він зробив паузу і знову похитав головою. — Як я вже казав, нам ідеться про принцип. І мені дуже шкода, що ти і багато інших чудових хлопців та дівчат стали жертвами нашого конфлікту з урядом.

— То що ж мені робити? — розгублено запитав я.

— Якщо хочеш працювати за фахом, то залишається один шлях — вступити до ВКС. Оскільки ти навчався в цивільному коледжі, тебе візьмуть лише ворент-офіцером*,

---

* *Ворент-офіцер* — прапорщик. Не плутати з мічманом, який належить до молодшого командного складу і відповідає армійському другому лей-

але вже за кілька місяців ти зі своїми здібностями станеш мічманом, а ще через два-три роки — і суб-лейтенантом. Тоді зможеш подати рапорт про переведення в Астроекспедиційний Корпус. Повір мені: військова служба не така страшна, як ти думаєш, до того ж вона піде тобі на користь. Адже Корпус, куди ти прагнеш потрапити, напіввійськова організація. Розвідники Далекого Космосу не лише шукачі й дослідники, але також і бійці, готові у всеозброєнні зустріти будь-яку небезпеку. Тож подумай про це, Александре.

Я зрозумів, що наша розмова закінчилася, й підвівся.

— Дякую за пораду, пане Ґонсалес. Шкода, що не зможу нею скористатися. Я нітрохи не боюся військової служби, просто мене туди не візьмуть. Ані ворент-офіцером, ані сержантом чи капралом, ані навіть рядовим.

— Чому?

Зо хвилю я помовчав, вагаючись, а тоді подумав: „Та якого біса! Однаково гірше не буде…“

— Річ у тім, що прізвище Вільчинський я отримав у шестирічному віці. А від народження я Александр Шнайдер.

На ці слова у мого співрозмовника аж очі вирячилися.

— Шнайдер? Ви родич Бруно Шнайдера? *Адмірала* Шнайдера?!

Я кивнув:

— Саме так, сер. І не просто родич, а син. На превеликий мій жаль…

Не давши йому часу оговтатись, я вийшов з кабінету.

2

Великий червоний диск нашого сонця, Епсилон Еридана, вже хилився надвечір. Завершувався черговий мій невдалий день із цілої низки таких самих невдалих днів. Я летів на флаєрі додому і подумки шпетив себе за нестриманість:

тенантові.

„От телепень! Йолоп, яких ще пошукати! Ну, хто тебе за язика тягнув? Тобі що, мало неприємностей?…“

З мого боку було щонайменше дурістю розповідати Ґонсалесові про батька. Можливо, я втомився від цієї безнадійної біганини і втратив над собою контроль. А може, підсвідомо вирішив зіграти ва-банк і остаточно з'ясувати, чи не причетне до моїх теперішніх бід моє минуле. Що ж, тепер я переконався. Судячи з реакції Гуґо Ґонсалеса, мій батько тут ні до чого, просто така склалася ситуація. Вельми прикра для мене ситуація…

Ось уже кілька років між Октавією й Федерацією Альтаїра тривала суперечка за право власності на дві планети в системі Капи Кита. Ці планети дісталися нам після розпаду Альтаїрської Імперії, обидві були непридатні для життя і слугували для нас джерелом корисних копалин, а їхня колишня метрополія, що понад півсторіччя тому втратила більшу частину своїх володінь, не мала до Октавії жодних претензій. Проте нещодавно ситуація змінилася, коли до влади у Федерації Альтаїра прийшли реваншистські сили, що обіцяли своєму народу відродження імперської величі. Певна річ, новий уряд розумів, що його обіцянки нездійсненні (так само у XX сторіччі португальці могли лише мріяти про повернення під свою владу Бразилії), однак народу треба було показати, що в цьому напрямку вживаються бодай якісь заходи, і з усіх колишніх володінь колишньої Імперії альтаїрські владоможці обрали саме систему Капи Кита, яка перебувала під юрисдикцією Октавії. Можливо, вони зробили свій вибір навмання, просто тицьнувши пальцем у зоряну карту, але більш імовірно, що при цьому керувалися ідеологічними мотивами — адже наша планета, на їхній погляд, могла стати поганим прикладом для пересічних альтаїрців, бо якихось сімнадцять років тому (коротка мить з погляду історії) громадяни Октавії рішуче відкинули спробу встановлення диктатури і зберегли на нашій планеті демократичний устрій.

На той випадок, якщо альтаїрці не обмежаться самими лише войовничими заявами і конфлікт не вдасться врегу-

лювати дипломатичними засобами, уряд Октавії вирішив зміцнити наші Збройні Сили, а насамперед — військовий флот. Було побудовано (або закуплено) нові бойові кораблі — і, відповідно, виникла потреба в поповненні особового складу. Своїм звича́єм, наша влада не стала вдаватися до будь-яких примусових заходів, на зразок обов'язкового призову, а скористалася суто економічними засобами впливу в поєднанні з тонкими маніпуляціями законодавством. Можна не сумніватися, що мій батько сказав би: „Плутократія в дії." Це був один з тих його висловів, які міцно запали мені в голову, хоча лише згодом, подорослішавши, я почав розуміти їх значення.

Загалом, я погано пам'ятаю свого батька; він загинув, коли мені було шість років, а дитяча пам'ять недовговічна. Про нього в мене збереглися хоч і яскраві, але уривчасті спогади — і здебільшого вони були світлі та радісні. Він був гарним батьком, добрим та дбайливим, і я вважав його найкращою людиною на світі. І дотепер часом бачу вві сні, як сиджу в нього на колінах і тицяю пальцем у зірки на його погоні — одна, дві, три, чотири, п'ять. Він якраз отримав звання ґрос-адмірала і був призначений начальником Ґенерального Штабу Ериданських Збройних Сил. А поруч з ним мама — молода і вродлива. Їй було лише двадцять сім, а батькові вже переступило за п'ятдесят. Попри значну різницю у віці, вони кохали одне одного й були щасливі разом. А я був щасливий з ними. Тоді ще ніхто з нас, навіть батько, й гадки не мав, як скоро зруйнується наше щастя…

Я посадовив флаєр на дах висотного житлового будинку і спустився на шістнадцятий поверх, в охайну трикімнатну квартиру, яку придбав п'ять років тому, щойно лише став повнолітнім і здобув право розпоряджатися родинним спадком. Коли батько загинув під час очолюваного ним військового путчу, а мати з горя вкоротила собі віку, держава — та сама, проти якої було спрямовано батьків заколот, — повелася зі мною доволі гуманно. Вона не стала відігравати на мені, а навпаки — зробила все, щоб убезбечити від можливих переслідувань, застосувавши щодо ме-

не програму захисту свідків. Усі наші заощадження, включно з коштами, вторгованими від продажу рухомого й нерухомого майна, було покладено на спеціальний рахунок, з якого я в дитинстві регулярно отримував невеликі суми на кишенькові витрати, а в день свого вісімнадцятиріччя став повноправним господарем усіх грошей. Чималих, до речі: адже мій батько був адміралом, а мама — відомою акторкою. Часом, замисюючись над цим, я щоразу доходжу невтішного для себе, як сина, висновку, що якби батькові вдався державний заколот, його уряд не поводився б так ліберально з дітьми „ворогів народу“.

Увійшовши до квартири, я почув на кухні шум. Сунувши свій кадетський мундир у чистильну шафу, я постарався надати обличчю більш-менш безтурботного виразу й голосно промовив:

— Увага, це поліція! Вас арештовано за незаконне вторгнення до приватного помешкання.

З кухні, жартівливо піднявши руки, вийшла приваблива дівчина мого віку з прямим чорнявим волоссям до плечей. Її карі очі весело поблискували.

— Здаюся, констеблю, здаюся, — промовила вона, невміло зображаючи переляк. — Тільки не робіть мені боляче, прошу.

— Вітаю, Елі, — сказав я вже серйозно. — Щось зарано ти повернулася. Як там твої батьки?

— Та все такі ж нестерпні. Але не турбуйся, ми не сварилися, просто мені вистачило й одного вечора з ними. Тому зранку зібрала речі — і на літак. Намагалась попередити тебе, що повертаюся, але ти не відповідав.

Я дістав з кишені штанів свій телефон і глянув на дисплей.

— Атож, вимкнений. Даруй, геть забув про нього.

Елі взяла мене за руку й зазирнула мені в очі.

— Знову поганий день?

— Гірше не буває. Я й досі нікому не потрібен.

Вона розгублено похитала головою:

— Дурня якась! Вони там усі з глузду з'їхали!

Ми з Елі разом закінчили коледж, але, на відміну від мене, її навчання оплачувала місцева філія земної компанії „Геліос“. Вона вже отримала призначення резервним пілотом на пасажирському лайнері „Іпатія“ і за три тижні мала відбути в свій перший рейс.

Елі мешкала в мене вже п’ятий рік, з середини першого курсу коледжу, однак при всьому тому ми залишалися просто друзями. Я надавав їй дах над головою — вона терпіти не могла гуртожиток, а для оренди пристойного житла в Астрополісі їй бракувало грошей. У відповідь Елі прикрашала мою самотність і вела все домашнє господарство, завдяки чому квартира мала вигляд затишного сімейного гніздечка, а не занедбаного парубоцького барлогу. Загалом ми чудово ладнали і були задоволені одне одним. Мабуть, із нас вийла б гарна пара — якби не одне „але“…

Як виявилося, Елі вже встигла приготувати вечерю. Ми разом повсідалися за стіл і я розповів їй про свою розмову з Ґонсалесом — за винятком, зрозуміло, кінцівки, де йшлося про мого батька. Вона вислухала мене мовчки, лише зрідка киваючи, а коли я замовк, сказала:

— Авжеж, я чула про ці поправки в законі. Та не надавала їм значення, бо мене вони не стосувались. І взагалі, думала, що це лише на краще.

— Я й сам так думав. Пам’ятаю, ще радів, дурненький. Гадав, що це дозволить мені швидше перейти на службу в Астроекспедицію. А виявилося…

— Отож-то й воно, — хитнула головою Елі. — Виходить, що обмеження прав працедавців не завжди на користь найманим працівникам. А ти спробуй звернутися до профспілки. Може, там чимось зарадять.

— Та мабуть звернуся, — погодився я, втім, без особливого ентузіазму.

— У найгіршому разі, — вела далі Елі, — запишешся до військового флоту. Ґонсалес має рацію — в цьому немає нічого страшного.

Заперечувати я не став. А що як справді подати заяву до ВКС? Оце здійметься буча, коли довідаються, хто я такий!

Либонь до самих верхів дійде. Я уявив собі закрите засідання уряду, де розглядають питання, чи брати мене на службу, і меня стало так гірко й смішно, що я зареготав, упереміж зі схлипуваннями.

Елі дивилась на мене з жалем та співчуттям.

— У тебе стрес, Сашко. Тобі потрібна розрядка. Хочеш, запрошу Сью і Ґрету? Вдень я розмовляла з ними, і вони натякнули, що не проти навідатися в гості.

Сью і Ґрета були подружки-бісексуалки, Еліні давні приятельки. Час від часу вони ночували в нас, і тоді ми зазвичай кидали жереб, котра з них спатиме з Елі, а котра — зі мною. Інколи я дуже шкодував, що цей жереб не передбачав третього варіанту…

— А чого? — знизав я плечима. — Нехай приходять. Тільки сьогодні обійдемося без жеребу. Я хочу Ґрету.

— Хочеш — матимеш, — сказала Елі, дістаючи свого телефона.

3

Через два дні я вже цілком визрів для того, щоб спробувати щастя у військовому флоті. Зрештою, чого на світі не буває, ану ж мене візьмуть. Бодай для того, щоб у черговий раз продемонструвати свої гуманні принципи й показати, що діти не відповідають за гріхи батьків. Правда, служба не буде мені медом. Доведеться ой як помучитися, щоб отримати мічманські погони. А про суб-лейтенантські й говорити не варто. Та це не біда — за два роки (якщо не почнеться війна з Альтаїром) я зможу звільнитися в запас і найнятися штатним пілотом на якийсь із цивільних кораблів. А потім — Астроекспедиційний Корпус…

Вранці того вирішального дня я від хвилювання прокинувся о пів на сьому — як звик під час навчання. Проте вольовим зусиллям змусив себе знову заснути. Ну ні, дзуськи, думав я, не побіжу туди зрання. Солідно прийду опідні, неквапно заповню всі документи, вручу їх черговому офіце-

рові й не стану чекати на відповідь, а відразу повернусь додому. Хай дзвонять, коли що.

Отак я й спав, аж поки за чверть до десятої мене розторсала Елі.

— Прокидайся, сонько, — говорила вона, мало не силоміць витягаючи мене з ліжка. — Тобі надійшов лист.

Я встав і, все ще в напівсні, рушив до свого терміналу.

— Та ні ж! — нетерпляче сказала Елі. — Не тут. Це щось офіційне. Надійшло на домашній відеофон.

Рештки мого сну миттю розвіялися.

— Звідки?

— Не знаю, я не відкривала його. А в заголовку відправника не вказано. Схоже, лист не лише офіційний, а ще й конфіденційний.

Я чвалом вибіг до вітальні. Кімнату наповнював мелодійний передзвін, а на великому, вмонтованому в стіну стереоекрані, висвічувався напис: „Отримано листа високої важливості. Адресат — Александр Вільчинський."

Кілька секунд я згаяв у нерішучості. Це не могло бути чимось банальним і нікчемним, на зразок рекламного ролика. За позначки „важливо", „терміново" тощо розповсюдникам реклами загрожували суворі санкції. Невже в одній з компаній, куди я звертався, передумали? Може, Ґонсалес зумів переконати своїх босів зробити для мене виняток?…

Тим часом Елі розцінила моє зволікання так, що я не хочу читати листа в її присутності, і подалась була до своєї кімнати. Проте я вчасно це помітив і спинив її:

— Залишся, буль ласка. Я не маю від тебе секретів. — І віддав команду відеофону: — Відкрити листа.

На екрані з'явився текст, а з щілини принтера висковзнув аркуш з роздруківкою.

Ні, це було не від „Інтерстару". Чи будь-якої іншої космічної компанії. Це…

Елі вражено зойкнула. Я нерозбірливо вилаявся і знов пробіг очима кілька рядків на екрані. Потім утупився в роздруківку, ніби там могло бути щось інше.

— Послухай, Елі, — промовив я схвильовано. — Я правильно розумію, що тут написано?

— Коли ти зрозумів це так, що сьогодні о другій тобі пропонують прибути до Головного Штабу Астроекспедиційного Корпусу для співбесіди, то все правильно.

— А співбесіду проводять перед прийомом на службу. Вірніше, щоб вирішити, приймати кандидата чи ні… А може, у цього слова є й інше значення, про яке я не знаю?

Елі заперечно похитала головою:

— В такому контексті всі інші значення відпадають.

— Але ж це неможливо! В Астроекспедицію беруть лише досвідчених льотчиків. І взагалі, я туди не звертався. Тут якась помилка. Може, хтось пожартував і подав від мого імені заяву з підробленим послужним списком? Може, ти… — Я вчасно зупинився, завваживши сердитий блиск в Еліних очах. — Вибач.

— Як ти міг навіть подумати, — обурено мовила вона, — що я здатна так зле пожартувати з тобою? Ніколи б собі цього не дозволила! І годі вже стовбичити з роззявленим ротом. Причепурись, поснідай — і гайда до штабу. Навіть якщо це помилка або чийсь невдалий жарт, тебе там не розстріляють. — Елі трохи помовчала. — До речі, сьогодні я не маю ніякісіньких справ. Якщо не заперечуєш, поїду з тобою. Просто так — буду тобі за групу підтримки.

— І вдягнешся відповідно? — з усмішкою запитав я.

— Не дочекаєшся, — відрізала вона.

4

Астрополіс був транспортним центром Октавії, її зоряними воротами, і довкола нього розташувались усі найбільші космопорти планети. Головна база Ериданського Астроекспедиційного Корпусу була за двісті кілометрів від міста, і ми з Елі дісталися туди на швидкісній лінії підземки. Дорога відібрала вдвічі більше часу, ніж якби ми летіли на флаєрі, зате відпадала потреба шукати місце для паркування,

що на такому режимному об'єкті було серйозною проблемою.

Елі залишилася чекати мене у сквері навпроти адміністративної будівлі Головного Штабу, а я подався до центрального входу і показав на контрольному посту роздрукованого листа разом зі своїм посвідченням особи. Чергова з відзнаками старшого сержанта швидко знайшла моє ім'я у списку й видала мені тимчасовий пропуск.

— Кабінет „5-114", — повідомила вона. — П'ятий поверх.

— Дякую, мем, — відповів я.

Скориставшись ліфтом, я піднявся на п'ятий поверх, де без проблем знайшов двері за номером „5-114", на якій висіла табличка: „Капітан С. Павлов". І більше нічого.

„Собака Павлова," — виринула в моїй голові тривіальна асоціація. У коледжі моєю супутною спеціальністю була біологія.

Я натиснув кнопку дзвінка, і майже відразу з дверного динаміка почулося бурчання:

— Заходьте.

Я ввійшов і роззирнувся. Кабінет був не дуже великий, приблизно шість на чотири з половиною метри, скромно вмебльований — кілька крісел, дві шафи й робочий стіл з комп'ютерним терміналом. З столом сидів кремезний чоловік років за сорок п'ять, в офіцерській формі з чотирма широкими нашивками на погонах. Поза сумнівом, сам капітан С. Павлов власною персоною.

— Ну? — вимогливо мовив він.

Оговтавшись, я виструнчився і взяв під козирок.

— Сер! Кадет Вільчинський прибув.

Взагалі, до цих слів ще належало додати „за вашим розпорядженням" або „у ваше розпорядження", проте я не зміг вирішити, на якому з двох варіантів зупинитися. Листа, що його я отримав уранці, було надіслано від імені заступника Головного Штабу по роботі з особовим складом, контрадмірала Бронштейна; про капітана Павлова там нічого не йшлося.

— Атож, прибув, — сказав капітан, змірявши мене прискіпливим поглядом. — На десять хвилин раніше призначеного часу. До вашого відома, кадете Вільчинський, бути пунктуальним означає не лише не спізнюватися, а й не бігти поперед батька в пекло. Зрозуміло?

— Так, сер!

— Ну то гаразд. Можете сідати.

Я влаштувався в найближчому до стола кріслі й лише тепер звернув увагу на два прапори, що висіли на стіні за спиною капітана. Один з них був прапором Корпусу — темно-синє полотнище зі стилізованим зображенням Ґалактики (кажуть, земні дослідники космосу волосся на собі рвали, що перші не додумалися до такої очевидної й красномовної символіки). Другий прапор більше нагадував репродукцію якоїсь картини — зграя вовків, що мчали засніженою рівниною. Найпевніше, це був бриґадний штандарт.

Отже, збагнув я, Павлов командує бриґадою. А оскільки він лише капітан, а не коммодор*, то його бриґада невелика і складається переважно з кораблів четвертого класу. Хоча хтозна. В Астроекспедиції ставляться до звань з набагато меншим формалізмом, ніж військові.

— Отже, кадете, — заговорив Павлов діловим тоном, — вам, мабуть, відомо, що ми не беремо в літно-навіґаційну службу зелених і недосвідчених новачків. Така наша практика від часу заснування Корпусу. Проте начальство вирішило влаштувати експеримент і з цією метою обрало вас — кращого випускника Ґілрутського коледжу, який цілком заслужено вважається провідним центром підготовки цивільних пілотів на Октавії.

Від цих слів я майже фізично відчув, як з моїх плечей впав важкий тягар хвилювання й непевності. До останньої миті я боявся, що сталося непорозуміння, а ще дужче боявся, що мені запропонують одну з технічних посад, на зра-

*Звання флотського капітана (або капітана I ранґу) відповідає армійському полковнику; а коммодор (або капітан-командор) — найнижче адміральське звання, що передує контр-адміралові, відповідає армійському бриґадному ґенералу.

зок офіцера зв'язку чи спостерігача, видавши це за велику честь для мене. Але ж ні, мова йшла про мою основну спеціальність. Мене беруть в Астроекспедицію — льотчиком!

Схоже, ці почуття аж надто виразно відбилися на моєму обличчі, бо Павлов негайно розхолодив мене:

— Не кваптеся радіти, юначе, це рішення ще не остаточне. Мені доручили проекзаменувати вас — а я, щоб ви знали, досить скептично ставлюся до цієї забаганки нашого вищого керівництва. Так, звичайно, Земна Астроекспедиція сама виховує свої кадри, навіть має власне літно-навіґаційне училище, і все це правильно. Але я вважаю, що не можна сліпо копіювати чужий досвід без урахування існуючих реалій. Наш скромний бюджет не йде ні в яке порівняння з щедрим фінансуванням земних програм дослідження Далекого Космосу. Якщо ми візьмемося робити з усіляких шмаркачів справжніх зоряних льотчиків, у нас просто не залишиться ні часу, ні коштів на спорядження експедицій. — Павлов на хвилю замовк і, примруживши одне око, подивився на мене. — Ну що, хлопче, перестав радіти?

— Аж ніяк, сер, — відповів я. — Не перестав. Я певен, що витримаю будь-який іспит.

— Упевненість, це добре, — сказав капітан, і в його голосі мені вчулися схвальні нотки. — Це вже половина успіху. Але не сподівайтеся, кадете, що я ставитиму вам запитання з навчальної програми або загадуватиму задачки. Справжній іспит можна влаштувати лише одним-єдиним способом. — Він рвучко встав, і я підхопився слідом за ним. — Ходімо.

Ми спустились на перший поверх, вийшли з будівлі штабу через бічний під'їзд і попрямували до службової стоянки наземних автомобілів. Напівдорозі я побачив, що нас наздоганяє Елі, і після деяких вагань звернувся до Павлова:

— Сер, дозвольте затриматись на хвилинку.

Він глянув у бік Елі і згідно кивнув:

— Добре. Даю вам рівно хвилину. Чекатиму в машині.

Капітан рушив далі, а Елі, підбігши до мене, спитала:

— Ну як?

— Здається, мене беруть. Вище керівництво Корпусу задумало експеримент, і вибір упав на мене. Але спершу я маю скласти іспит.

— Який?

— Учбовий політ, мабуть, що ж іще. Не знаю, скільки це триватиме, але мій екзаменатор, капітан Павлов, налаштований добряче мене поганяти. Тож, думаю, затягнеться надовго. Повертайся до своїх справ і не вимикай зв'язок. Коли звільнюся, відразу зателефоную.

— Ти хвилюєшся?

— Ще б пак!

— Боїшся?

— Ні… А втім, таки боюсь. Та нічого, впораюся. Побажай мені удачі.

— Ні пуху ні пера тобі, Сашко.

— До біса! — відповів я. — Ну все, мені пора.

Елі встала навшпиньки й поцілувала мене в губи.

— Будь молодчиною. Покажи їм усім.

— Неодмінно покажу, — пообіцяв я.

Чорний „еридані-б'юїк" вирулив зі стоянки й пригальмував біля нас. Дверцята з правого боку відчинилися, запрошуючи мене зайняти пасажирське крісло. Капітан Павлов, що сидів за кермом, підкріпив це запрошення словами:

— Хвилина спливла, кадете.

— Слухаюсь, сер! — відповів я і, усміхнувшись наостанок Елі, прослизнув до салону.

Щойно я захряснув за собою дверцята, як машина різко зірвалася з місця й помчала до розташованого за п'ять кілометрів від штабу космічного порту.

— Маєш чудовий смак, кадете, — сказав капітан, дивлячись на дисплей заднього огляду, де ще видно було Елі, яка стояла на тротуарі й махала мені вслід рукою, а вітер грайливо тріпав її волосся і нижній край сукні. — Гарну дівчину собі відхопив.

— Вона не моя дівчина, — бовкнув я цілковито бездумно. — Ми просто живемо разом.

Павлов трохи спантеличено зиркнув на мене, але промовчав.

5

Заїхавши на територію космодрому, Павлов скерував машину вздовж шеренги зачинених анґарів до сріблястого фреґата, що стояв у секторі передстартової підготовки, гордовито розкинувши крила і спираючись усією своєю велетенською вагою на численні шасі. Повіддалік виднілися й інші кораблі, як більших, так і менших ґабаритів; проте на них я уваги не звертав. Я вже збагнув, що наша мета — цей красень-фреґат, і тепер буквально поїдав його очима.

Я ще ніколи не керував кораблями третього класу, астропарк нашого коледжу складався з катерів і шатлів — що належали відповідно до п'ятого та шостого класів. Певна річ, як і інші курсанти, я неодноразово літав на пасажирських та вантажних лайнерах, але тільки як спостерігач — до їх керування, навіть на третьорядних ролях, нас не допускали.

На фюзеляжі фреґата, ближче до носової частини, великими червоними літерами було виведено слово „Маріана". На відміну від цивільних суден, які носили здебільшого назви ґеоґрафічних пунктів та планет, і військових, що називались, як правило, на честь історичних діячів, а також зірок і сузір'їв, у Ериданській Астроекспедиції кораблям давали, за рідкісним винятком, жіночі імена. Вочевидь, у шкіпера, що відповідав за будівництво цього фреґата, дружину, доньку або матір (чи, може, сестру) звали Маріаною.

Павлов зупинився на безпечній відстані від корабля, і ми разом вийшли з машини.

— Ну що, кадете? — запитав капітан. — Гарна пташка?

— Чудовий корабель, сер. Дослідницький фреґат серії „Артеміда", спроектований на базі бойового крилатого фреґата „Томаґавк" з незначними функціональними змінами. Загальна довжина — двісті сімдесят метрів, ширина фюзеляжу — тридцять вісім, замах крила — дев'яносто один,

вага — сто двадцять тисяч тон. Наразі це найважчий корабель, здатний здійснювати аеродинамічні маневри в атмосфері планет земного типу. Озброєний за категорією „D“ — як сказано у специфікації, „на випадок зіткнення з ворожим позаземним розумом“. — Тут я дозволив собі іронічну посмішку: позаземні цивілізації, ворожі чи дружні, досі залишалися цариною фантастів та ще всіляких параноїків-уфологів, схильних вбачати в будь-якому невивченому космічному явищі прояв діяльності нелюдського розуму. — Фреґат оснащено надсвітловим рушієм Ронкеті модельного ряду 641-KW і двома парами асинхронних вакуумних емітерів S-74 з трирівневим захистом від збоїв. Номінальна глибина занурення — десять у тридцять п’ятому ступені, гранично припустима — десять у сорок другому. Крейсерська швидкість при номінальному зануренні — 8200 вузлів*. Час розгону в звичайному режимі — від трьох до п’яти годин залежно від стану вакууму; у форсованому — в межах тридцяти хвилин.

— Все правильно. Либонь, гралися з цією моделлю у віртуальній реальності?

— Ну, власне… Так, сер. І на учбових тренажерах, і в себе вдома.

— Проте „Маріана“ зовсім не віртуальний корабель, а цілком реальний. І я пропоную вам не вправи на тренажері, а справжній політ до Тау Кита на виконання отриманого від штабу завдання. Ви готові виконувати обов’язки помічника штурмана**?

Мені аж подих захопило, а серце закалатало в скаженому темпі. Проте я знайшов у собі сили відповісти твердо і впевнено:

— Так точно, сер, готовий!

— Що ж, побачимо.

Біля корабля не було ні техніків, ні машин обслуги, що

---

*Один космічний вузол дорівнює швидкості світла у вакуумі.

**Тут і далі термін „штурман“ вживається в його первісному значенні — від нім. „Steuermann“, тобто „людина за кермом“, „стерновий“.

свідчило про його повну готовність до старту. Ми підійшли до трапу, стали на ексалатор і по рухомій доріжці піднялися на п'ятнадцятиметрову висоту до відкритого люку. Там нас зустрічав чоловік років на п'ятнадцять старший за мене з погонами командора*.

— Шкіпере Томасон, — сказав капітан, — дозвольте відрекомендувати вам кадета Вільчинського. За розпорядженням Головного Штабу його тимчасово включено до складу вашої команди.

Зі спокійної реакції Томасона було зрозуміло, що для нього це не стало несподіванкою. Міцно потиснувши мені руку, він запросив нас на борт „Маріани".

Ми проминули шлюзовий відсік і тамбур, вийшли в коридор і піднялися на головну палубу, де розташовувалася рубка керування — яку зазвичай називали просто містком.

У просторій рубці перебувало зо півтора десятка осіб, з-поміж яких я нарахував одинадцятеро членів літно-навіґаційної служби — на лівому боці їхніх формених сорочок були значки з золотими крильцями. Для повного комплекту бракувало ще одного льотчика — може, він просто був відсутній, а може (тут моє серце знов закалатало), його місце вільне і я маю шанс його посісти, якщо успішно складу іспит.

— Пані та панове, — промовив Томасон. — Прошу знайомитися з кадетом Вільчинським. На час польоту до Тау-Чотири й назад він буде одним з нас. Це все. Оголошую передстартову готовність. Усім вільним від вахти залишити місток.

За якісь півхвилини присутніх у рубці значно поменшало. Окрім мене, Павлова й Томасона, зосталося ще п'ятеро — зв'язківець, стюардеса і троє з літно-навіґаційної служби. На цю трійцю я, зі зрозумілих причин, звернув особливу увагу. Двоє хлопців близько тридцяти років, один високий і худорлявий, інший гладкий коротун, у званні суб-

---

**Командор* (або капітан II ранґу) — флотське звання, що відповідає армійському підполковнику.

лейтенантів та струнка молода жінка з ранґовими відзнаками повного лейтенанта*. Про її справжній вік я міг лише гадати. Вона була невисока, з ладно скроєною фігурою, а її обличчя, хоч і не вражало особливою правильністю рис, було досить приємним, навіть симпатичним. На перший погляд вона здавалася лише трохи старшою за мене, але, придивившись уважніше, я вирішив, що їй під тридцять. Чи навіть за тридцять, зважаючи на її звання. Вона явно належала до того типу жінок, які у проміжку від двадцяти до сорока років існують ніби поза часом.

Павлов відійшов убік і сів у крісло перед деактивованим пультом другого помічника штурмана — цей пост на військових і цивільних суднах такого класу, як „Маріана“, призначався для стажистів, а на кораблях Астроекспедиції рахувався за резервний. З байдужим виразом на обличчі командир бриґади запалив сигарету, демонструючи тим самим, що головним на фреґаті залишається Томасон. Сам шкіпер улаштувався в своєму капітанському кріслі й промовив:

— Отже, у складі вахти на містку відбулися зміни. Штурман — лейтенант Топалова, навіґатор — суб-лейтенант Вебер, оператор вакуумного занурення — суб-лейтенант Ґарсія, помічник штурмана — кадет Вільчинський, черговий офіцер зв’язку — мічман Ендрюс, чергова бортпровідниця — молодший спеціаліст Камінська. Починаймо, пані та панове.

Разом з іншими я зайняв своє місце, вдяг у праве вухо мініатюрного навушника для отримання голосових повідомлень від комп’ютера і, долаючи цілком природне хвилювання, спробував зосередитися на показах численних приладів, які здебільшого дублювали такі ж прилади на штурманському пульті.

На кораблях третього класу зазвичай несуть вахту чотири льотчики — штурман, його помічник, навіґатор і опе-

* Повний флотський лейтенант відповідає армійському капітанові, а суб-лейтенант — армійському першому лейтенантові.

ратор вакуумного занурення. Власне кажучи, всі четверо є фахівцями одного профілю і разом роблять одну справу — керують кораблем. Просто кожен з них виконує свою задачу: навіґатор прокладає курс, штурман з помічником ведуть корабель по курсу, а оператор занурення підтримує належний стан вакууму за бортом. Раніше, ще на світанку зоряної ери, останню функцію здійснював інженер-фізик, проте з удосконаленням надсвітлових ходових систем фізична сторона процесу відійшла на другий план, і за вакуумне занурення став відповідати пілот. Або навіґатор — особливої різниці немає. Як така, посада навіґатора присутня в штатних розкладах окремо від пілотської лише за традицією. Та ще й тому, що навіґатор більше теоретик, а пілот — практик. Проте стравжній фахівець має бути однаково вправним як у теорії, так і в практиці, тому нерідко бувало, що штатний пілот виконував навіґаційні обрахунки, а навіґатор ніс вахту за пультом штурмана. У моєму дипломі було вказано: „пілот 4 класу, навіґатор 4 класу“ — це найвища кваліфікація, яку міг отримати випускник нашого коледжу. До прикладу, Елі з пілотування мала п’ятий клас, а з навіґації лише шостий, але при тому вважалася однією з кращих у нашому випуску.

Томасон віддав наказ почати остаточну перевірку систем перед стартом. Це був мій обов’язок як помічника штурмана. Попервах я хвилювався, боявся десь помилитися, щось пропустити, але процедура була мені добре знайома, тож незабаром я заспокоївся і справи пішли на лад. Протестувавши системи керування й навіґації, а також отримавши повідомлення про готовність від інших корабельних служб, я передав зведений звіт штурману Топаловій, яка, у свою чергу, доповіла шкіперові.

Через офіцера зв’язку командор Томасон викликав диспетчерську космопорту й запитав дозвіл на старт. У відповідь ми отримали номер злітної смуги, схему повітряного коридору і розрахований за секундами ґрафік польоту аж до виходу на орбіту.

— Виконуйте, — коротко мовив шкіпер, відкинувся на

спинку крісла й попросив стюардесу приготувати кави.

— Активізувати інерційні компенсатори, — розпорядилась Топалова. — Антиґрави — потужність дев'яносто, відхилення нуль. Запустити реактивні двигуни.

— Є інерційні компенсатори, — відповів я. Тепер сила тяжіння на борту „Маріани" регулювалася штучно і мала залишатися на рівні 0,93 g, як на поверхні Октавії, незалежно від прискорення корабля й зовнішніх ґравітаційних полів. — Антиґрави увімкнено. Навантаження на шасі — десять відсотків. Реактивні двигуни запущено.

Топалова висунула з пульту штурвал і збільшила тягу. Корабель рушив з місця і, поступово набираючи швидкість, покотився по рулівній доріжці до вказаної нам смуги. Завдяки антиґравам, на шасі припадала лише десята частина ваги „Маріани", що виключало ризик їх пошкодження. За всієї міцності конструкції, вони могли утримувати повну вагу корабля лише в стані спокою або при найповільніших переміщеннях.

Фреґат вирулив на злітну смугу секунда до секунди за ґрафіком. Дивлячись на космодром з висоти дванадцятиповерхової будівлі, я думав про те, що аеродинамічний зліт для таких велетенських кораблів, як „Маріана, чистісіньке піжонство й даремна витрата термоядерного палива. Набагато простіше, швидше й економніше було б підняти фреґат на антиґравах, надати йому вертикального положення і вже тоді запускати реактивні двигуни. Однак при цьому втрачалася вся естетика польоту — а людям завжду було властиве прагнення до краси, що, як відомо, вимагає жертв.

— Ну, поїхали!

Топалова різко збільшила тягу, і фреґат, швидко прискорюючись, помчав уздовж смуги. Для розгону йому вистачило десяти кілометрів із запланованих дванадцяти.

— Є швидкість відриву. Злітаємо!

Корабель відірвався від смуги і зі слоновою ґрацією злетів у небо. Кажучи про слонову ґрацію, я зовсім не іронізую. Певен: якби ви зустріли летючого слона, то були б зачаровані цим видовищем.

— Прибрати шасі!

— Є! — відрапортував я. — Шасі прибрано.

— Долаємо звуковий бар'єр…

Десь зовні гучно гримнуло, але ми нічого не почули і не відчули. Корабель мав повну звукоізоляцію як від зовнішнього світу, так і між відсіками, а його переборки й зовнішня обшивка було зроблено з особливого надміцного сплаву титану, який, окрім іншого, ефективно протидіяв вібраціям. Тут, у носовій частині „Маріани", ми зовсім не відчували роботу двигунів, а знали, що вони працюють, лише завдяки приладам. Та й навіть у кормових відсіках, де розташовано складські приміщення, вібрувало дуже слабко, на межі людського сприйняття.

Фреґат ледь перехилився на лівий борт, ніби збирався здійснити плавний розворот, не передбачений ґрафіком польоту. Трохи зменшивши потужність правих антиґравів, я повернув йому чітко горизонтальне положення. У цьому полягала частина моїх обов'язків, мабуть, найголовніша — страхувати штурмана, „підчищуючи" його дії. Ніхто з присутніх нічого не помітив, лише Топалова коротко посміхнулася самими кутиками вуст.

Ми перевищили першу космічну швидкість, проминули стратопаузу і ввійшли в мезосферу. Небо над нами вже було чорним, у ньому яскраво палали зорі. На відміну від нас із Топаловою, оператор занурення, гладкий коротун Ґарсія, і довготелесий навіґатор Вебер відверто байдикували, а останній до того ж демонстративно позіхав. Їхня робота починалася аж зі стартом надсвітлового рушія. Власне, ми теж могли відпочивати, довіривши зліт і вихід орбіту комп'ютерові, який упорався б із цим завданням не гірше за нас. Проте жоден справжній льотчик не відмовить собі в задоволенні власноруч підняти в небо велетенський корабель у сотню кілотонн і відчути п'янку радість перемоги над всесвітнім тяжінням…

Врешті ми вийшли на стаціонарну орбіту довкола Октавії за тридцять тисяч кілометрів від її поверхні. Томасон оголосив режим повної готовності до занурення. Цивіль-

ні кораблі перед запуском надсвітлового рушія ще одну-дві години йшли на реактивній тязі, віддаляючись від планети, чия ґравітація вносила небажані збурення у фізичний вакуум. Проте космічні дослідники, як і військові, вважали таку обережність зайвою і зазвичай стартували просто з орбіти.

Уперше за весь цей час, Павлов підвівся зі свого „гостьового“ крісла, підійшов до Томасона й щось тихо сказав йому. Шкіпер згідно кивнув і звернувся до мене й Ґарсії:

— Помічник штурмана — помінятися місцями з оператором занурення.

У Ґарсії був такий вираз обличчя, ніби він не йняв віри почутому. Я теж був шокований таким рішенням — адже мені доручали зайняти найвідповідальніший на цьому етапі пост.

Проте накази командира не обговорюються, тому ми з Ґарсією без жодних заперечень підкорились, і я опинився за пультом керування вакуумними емітерами. На „Маріані“ їх було дві пари — на носі й на кормі, а також на кінцях крил. Створювані в процесі їх функціонування енерґетичні потоки огортали корабель на зразок кокона.

Звісно, я й раніше здійснював вакуумне занурення. Але то було в коледжі, на учбових кораблях п’ятого й шостого класів. А зараз мені належало занурити у глибини вакууму важкий дослідницький фреґат.

Томасон надіслав запит до найближчої обітальної станції, що контролювала наш сектор навколопланетного простору. Отримавши підтвердження, що довколишній космос вільний від інших кораблів та супутників, він скомандував:

— Штурман — запустити рушій у холостому режимі.

— Рушій запущено, — відрапортувала Топалова. — Всі функції в нормі.

— Оператор — почати занурення у стандартному режимі з покроковою звітністю.

— Є, сер!

Я ввмімкнув подачу енерґії на емітери. Наколо корабля утворився вже згаданий мною енерґетичний кокон, але на оглядових екранах цього видно не було — все відбувало-

ся далеко за межами оптичного діапазону, а напруженість електромаґнітного поля була ще замала для масового народження електрон-позитронних пар.

— Температура за бортом — десять у п'ятому ступені, — оголосив я.

Поки лише сто тисяч градусів — справжня дрібниця, дарма що в десятки разів гарячіше, ніж на поверхні більшості зірок. Хоч насправді таке порівняння некоректне, бо зараз ішлося не про молекулярну температуру, а про міру збудження енерґетичних рівнів віртуальних часток у вакуумі. Ще в далекому XX сторіччі науковець на ім'я Дірак припустив, що вакуум зовсім не порожній, а буквально напханий різноманітними частками з неґативними енерґіями. У подальшому його проста модель зазнала значних змін, у дійсності все виявилося значно складніше й цікавіше, але засаднича ідея залишилась незмінною — вакуум не є пустка, це фундаментальний стан матерії. Тому нерідко вакуум називають Морем Дірака.

— Температура — десять у сьомому ступені…

Десять мільйонів градусів, це вже на рівні зоряних надр.

— …десять у восьмому… у дев'ятому…

Мільярд градусів. Доти невидимий кокон довкола корабля зажеврів слабким блакитним світлом: це частина високоенерґетичних ґамма-квантів, народжених від анігіляції електрон-позитронних пар, розсіювались на присутніх у довколишньому просторі атомах водню, гелію і мікроскопічних частках космічного пилу, в результаті чого виникало випромінювання видимого спектру.

— Температура — десять у десятому… в одинадцятому… в дванадцятому…

Тепер з вакууму почали народжуватися вільні кварки й антикварки. Корабель, поряд із жорсткими ґамма-променями, стали бомбардувати різні типи мезонів. Проте наше захисне поле було розраховане й не на такі навантаження. А енерґетичний кокон сяяв уже так яскраво, що затьмарив не лише всі зорі, але й наше сонце, Епсилон Еридана.

— Десять у чотирнадцятому… в п'ятнадцятому… в ші-

стнадцятому, — рапортував я. — Скипає слабкий бозе-конденсат… Є повне занурення! Ми в апертурі!

Для стороннього спостерігача „Маріана“ просто щезла з простору, ніби здиміла. Приблизно так само можна сказати і про занурену під воду субмарину, коли забути про те, що море має не лише поверхню, а й глибину. У вакууму також є глибина, але вимірювана не в одиницях довжини, а температурою. Ми перебували на глибині десяти тисяч трильйонів градусів, у так званій апертурі — прошарку, де частина віртуальних бозонів уже перебувала в хаотичному стані, а решта лишалась у сконденсованому вигляді. Тут була відсутня різниця між слабкою й електромаґнітною взаємодіями, та все ще окремо існувала сильна.

Блакитне сяйво енерґетичного кокона зникло — в апертурі не було ані космічного пилу, ані інших матеріальних часток. На оглядових екранах знову з’явилися зорі й планети — точніше, їхні електрослабкі відображення. Ми могли вільно проходити крізь будь-які об’єкти, що перебували в звичайному ейнштейновому просторі, без ризику зіштовхнутися з ними. Щоправда, в місцях великого скупчення матерії були присутні сильні збурення вакууму, що становили певну загрозу для корабля.

В апертурі ще неможливий рух з надсвітловою швидкістю, проте в ній міститься необмежений запас дармової енерґії, яку можна використовувати для подальшого занурення, підвищуючи температуру довколишнього вакууму за рахунок самого вакууму — звучить парадоксально, але факт. З цієї миті емітери не отримували жодного ерґа від бортового реактора, проте занурення продовжувалося ще стрімкіше — десять у сімнадцятому ступені градусів… десять у двадцятому… десять у двадцять п’ятому…

— Увага! — промовив я. — Температура — десять у двадцять шостому. Скипає сильний бозе-конденсат. Ми в інсайді!

Ми опинилися під нижнім шаром упорядкованої структури вакууму, в так званому інсайді. Тут сильна взаємодія об’єдналася з електрослабкою, тут матерія втратила масу

спокою, тут зникло поняття світлового бар'єру, тут не було нічого, крім океану чистої енерґії.

Краєм ока я помітив, як офіцер зв'язку підвівся зі свого місця, Томасон кивнув йому, і той попрямував до виходу з рубки. Його коротка вахта скінчилася; тепер він знадобиться на містку не раніше, ніж ми прибудемо в систему Тау Кита.

— Продовжувати занурення до номінальної глибини, — розпорядився шкіпер. — Навіґаторе, передайте штурманові курс.

— Є, сер! — відповів Вебер. — Курс готовий.

У цьому рейсі в нього була найпростіша серед нашої четвірки робота. Тау Кита знаходилася на відстані лише п'яти світлових років від Епсилон Еридана, це була найближча до нас населена система, і між Октавією та Тау IV постійно ходили кораблі. Маршрут було досліджено вздовж і впоперек, тому Вебер проклав курс, що називається, лівою рукою — якщо взагалі не лівою ногою, перекинутою через голову.

Втім, тут був один нюанс — по прямій між нашими системами перебувала зона вакуумної аномалії. Цивільні кораблі оминали її, роблячи гак у два з хвостиком світлові роки. Проте розвідники космосу не звикли відступати перед труднощами, тому навіґатор, навіть не звернувшись за порадою до шкіпера, запропонував найкоротший шлях, що вів навпростець через аномалію.

Коли фреґат занурився на номінальну глибину десяти в тридцять п'ятому ступені градусів, штурман Топалова запустила рушій у форсованому режимі. За двадцять три хвилини ми досягли крейсерської швидкості, і я нарешті зміг перевести подих — на форсажі корабель так і рвався пірнути глибше, тому мені знай доводилося позбуватися надлишків енерґії в емітерах. Певна річ, усі необхідні розрахунки проводив комп'ютер, але від мене залежав вибір оптимальних рішень. Машина, хоч яка вона розумна, не має свободи волі й інтуїції — а без цих якостей з вакуумом не впораєшся, хоч би скільки секстильйонів операцій на секунду ти виконував.

Завершивши розгін, Топалова переключила рушій з форсованого в звичайний режим, і наступні три години польоту пройшли спокійно. Як і раніше, Павлов ні у що не втручався, залишаючись стороннім спостерігачем. Чус від часу він зникав у суміжній з містком капітанській рубці, і там, мабуть, переглядав записи окремих епізодів, оцінюючи мої дії.

Вже на підході до аномалії командор Томасон несподівано наказав:

— Штурман — помінятися місцями з оператором занурення.

Цього разу я чомусь нітрохи не здивувався. Спершу навіть подумав був, що шкіпер не ризикує довірити мені контроль над рівнем занурення в аномальній зоні простору — адже там, без сумніву, заноситиме ще дужче, ніж при розгоні. Та якби це було так, він повернув би назад Ґарсію, а не садовив мене в штурманське крісло, фактично призначаючи головним на вахті. Найпевніше, це капітан Павлов непомітно для мене дав Томасону знати, що хоче перевірити, чи зумію я втримати корабель на курсі при проходженні аномалії.

Хвилюватись я вже перестав і з цілковитою незворушністю, яка вразила навіть мене самого, перебрав на себе керування фреґатом. Аномалія виявилася не така страшна, як я очікував, і мені без особливих зусиль вдавалося вести „Маріану“ точно за курсом. Саме зараз, коли енерґетичні завихорення знай намагалися жбурнути корабель то в один, то в інший бік, я переживав надзвичайне піднесення. Я не знав, чи задоволений моїми діями капітан Павлов, і наразі мене це нітрохи не цікавило. Я керував кораблем і насолоджувався цим. Нарешті я повною мірою відчув себе справжнім пілотом. А в ширшому розумінні — зореплавцем. Минуло вже поняд п’ять сторіч, як було створено перший надсвітловий рушій, а люди досі не придумали єдиної назви для всіх, чия професія — міжзоряні подорожі. Нас називають і астронавтами, і космонавтами, і зорельотчиками, і космольотчиками. Але найправильніше буде зореплавці. Бо ж

ми, по суті, моряки-підводники, а наша стихія — глибини Моря Дірака…

Приблизно за годину аномалія скінчилася, і корабель знову пішов рівно. Томасон звернувся до Вебера:

— Навіґаторе, корекція курсу потрібна?

— Схоже, що ні, шкіпере.

— Схоже?

— Я цього певен, сер.

Командор замислено потер своє гладко виголене підборіддя.

— І все ж перевіримо. Штурман — переключити рушій у холостий режим. Оператор — підйом в апертуру.

— Рушій призупинено, — відзвітував я.

— Починаю підйом, — озвалася Топалова.

В інсайді ми були майже сліпі через відсутність будь-яких надійних орієнтирів, і нам доводилося покладатись лише на суто математичні розрахунки навіґаційного комп'ютера. Проте з часом похибка таких розрахунків накопичувалась, і тому періодично доводилося підійматися в апертуру для визначення точного місця перебування за електрослабкими відображеннями зірок.

Утім, це стосувалося тривалих відтинків шляху завдовжки кількадесят світлових років. Ну і ще, звичайно, корекція проводилася при наближенні до пункту призначення. Проте до системи Тау Кита залишалося ще добрих два світлових роки, тож мені було ясно — Томасон вирішив перевірити, чи зміг я втримати корабель на заданому курсі.

Коли ми перетнул критичний рівень десять у двадцять сьомому ступені градусів і опинилися в апертурі, навіґатор швидко провів необхідні обрахунки й повідомив:

— Похибка в межах припустимого мінімуму. Я ж казав, шкіпере, що корекція непотрібна.

— Добре, — промовив Томасон. — Залишатися в апертурі.

З цими словами він увімкнув інтерком на своєму капітанському пульті й оголосив про зміну літної вахти.

За п'ять хвилин нашу групу змінила інша четвірка льотчиків. Томасон відправив нас відпочивати, доручивши Топаловій влаштувати мене в одній з вільних кают. Залишаючи рубку, я кинув на Павлова запитливий погляд, але той лише хитнув головой: мовляв, іди собі, хлопче.

Коли ми спустилися палубою нижче, де розташовувались офіцерські каюти, я обережно поцікавився в Топалової:

— Як ви гадаєте, я витримав іспит?

— Іспит? — спершу не зрозуміла вона. А за секунду все збагнула й усміхнулася: — Схоже, що так. У всякому разі, я не маю до вас жодних претензій… Гм-м. Отже, це був іспит?

— Так.

— І якого роду?

— На зразок вступного. Капітан Павлов сказав, що коли я витримаю його, мене зарахують до Астроекспедиції.

На мій подив Топалова енерґійно кивнула:

— Оце правильно! Краще брати своїх випускників, ніж наймати леґіонерів.

Я хотів був запитати, про яких леґіонерів вона каже, але тут Топалова хитро посміхнулася:

— А знаєте, коли шкіпер повідомив, що до нашої команди тимчасово зараховано кадета, ми всі подумали, що нам збираються нав'язати якогось адміральського синка-здохлячка. Тому й збіглися на місток — подивитися на це диво природи.

Я ледве стримав істеричний сміх. Щодо адміральського синка вони як в око вцілили. Знали б іще, якого адмірала я син…

Ми пройшли в житловий відсік літно-навіґаційної служби, і Топалова зупинилася перед дверима без таблички.

— Тут вільно. Відпочиньте трохи, а за сорок хвилин приходьте в офіцерську їдальню на вечерю. До зустрічі, кадете Вільчинський.

Підбадьорливо поляскавши мене по плечу, вона рушила назад по коридору. Я провів її довгим поглядом, потім

відчинив двері, які виявились незамкненими, і ввійшов до каюти.

Лише тепер, опинившись насамоті, я повною мірою відчув, як напружені мої нерви. Не можна сказати, що я надто перепрацював, просто на моїх плечах лежала подвійна відповідальність — за корабель, який я пілотував, і за своє майбутнє, яке багато в чому залежало від цього польоту.

Я влігся на застелене ліжко, розраховуючи відпочити зо півгодини перед вечерею, та заледве моя голова доторкнулася до м'якої подушки, як мене зморив сон — здоровий, міцний, непробудний.

6

Прокинувшись, я виявив, що за корабельним часом (а отже, і за часом Астрополіса) вже минула сьома ранку. Це було погано. І не просто погано, а паскудно. Я миттю зіскочив з ліжка, відчуваючи, як мене охоплює паніка. Що ж про це подумає Павлов? Неповні п'ять годин вахти — і я звалився, не чуючи під собою ніг. Навіть якщо там, у рубці керування, я й витримав іспит, то потім…

Тут мій погляд упав на дверцята одіжної шафи. Я точно пам'ятав, що одинадцять годин тому там нічого не було. Пам'ятав, бо ще хотів зазирнути досередини і перевірити, чи не лишилося речей від попереднього мешканця. А зараз дверцята були трохи відчинені й на них висіла світло-синя офіцерська форма Астроекспедиції. З ранґовими відзнаками суб-лейтенанта — одна широка й одна вузька нашивки на погонах. Із золотими крильцями літно-навіґаційної служби на лівому боці мундира. А на правому… на правому була іменна планка з моїм прізвищем!

Ні, це неможливо! Ну, припустімо, я успішно пройшов випробування і мене зарахували до Астроекспедиції. Тоді б я мав отримати звання ворент-офіцера, в кращому разі — мічмана. Та аж ніяк не суб-лейтенанта.

Мабуть, хтось вирішив пожартувати з мене, припустив я. Розраховує, що я, дурник, напну на себе цю форму й піду в

ній розгулювати по кораблю. Оце так сміху буде! Хлопчик-горобчик уявив себе орлом…

А проте я не втримався від спокуси і приміряв на себе мундир — винятково, щоб подивитися, як він на мені сидить. А сидів він просто ідеально, мов на мене шитий. Я сунув руки в бічні кишені і в правій намацав якийсь папірець. Дістав його, прочитав: „Це не жарт, суб-лейтенанте Вільчинський. Вітаю. Капітан Павлов."

Ого! Це вже зовсім інша річ. За десять хвилин, прийнявши холодний душ і нашвидкоруч причепурившись, я без найменшого остраху одягнув нову форму. Втім, і зараз не можна було виключити теоретичної можливості розіграшу, підкріпленого фальшивою запискою від капітана Павлова. Хоча тоді виходить, що пожартували не лише з мене, але й з нього; а Павлов не справляв враження людини, якій до вподоби такі тупі жарти. Тому я вирішив ризикнути — зрештою, як полюбляє казати Елі, за це мене не розстріляють.

Першим, кого я зустрів, вийшовши з каюти, був ворент-офіцер з інтендантської служби. Він привітав мене як старшого за званням, не виказавши ніякого подиву з приводу того, що на борту „Маріани" з'явився зайвий суб-лейтенант. А позаяк господарники завжди найобізнаніші люди на кораблі, то я міг більше не турбуватися щодо свого мундира — його я носив на цілком законних підставах.

Мене аж розпирало від радощів і гордощів, проте в повній мірі насолодитися своїм успіхом мені заважало гостре почуття голоду. По-справжньому я їв аж учора вранці, у себе в квартирі, майже двадцять годин тому, а на кораблі, під час вахти, обмежився лише чашкою кави та кількома сандвічами, що їх приготувала чергова стюардеса на ім'я Ліна (до речі, дуже гарненька білявка, до того ж іще геть молоденька — либонь, минулорічна школярка). Отож я довго не роздумував, що робити далі, а насамперед подався до офіцерської їдальні.

Там було не надто велелюдно — десь десяток молодих чоловіків та жінок у сірих уніформах без ранґових відзнак, а

також кілька офіцерів, серед яких не було жодного з літно-навіґаційної служби. У протилежному кінці їдальні стюард прибирав щойно залишений відвідувачами стіл. Помітивши мене, він жестом попросив трохи зачекати, а сам підхопив тацю з використаним посудом і зник за дверима камбуза.

Я обрав собі вільний столик біля штучного вікна з виглядом на сосновий ліс, а незабаром повернувся стюард, штовхаючи перед собою візок зі сніданком. Ввічливо привітався зі мною, розставив на столі страви і, побажавши смачного, знов повернувся до камбузу. Тут не пропонували меню і не приймали замовлень, а просто годували комплексними сніданками, обідами й вечерями. Обрати собі їжу й напої можна було в кафетерії, розташованому поруч, проте там за харчування доводилося платити.

Але я так зголоднів, що мені було не до розбірливості. За лічені хвилини я проковтнув увесь сніданок, подумав був попросити добавки, але вирішив утриматись і став неквапно пити гарячу каву, з цікавістю позираючи вбік „сірих уніформ“. Їх було одинадцятеро — семеро чоловіків і чотири жінки віком близько тридцяти років, усі один в один смагляві. У нас на Октавії такий відтінок шкіри був великою рідкістю, наша Епсилон давала замало ультрафіолету — значно менше ніж Тау Кита або Сонце, не кажучи вже про Вегу чи Альтаїр. Тому, перебуваючи на планетах з більш високою сонячною радіацією, ми мусили виявляти обережність, щоб не обпекти нашу чутливу шкіру.

До мене долинула репліка портуґальською з характерним акцентом. Атож, як я і думав, це таукитяни. Ну й слівце, щоб вони були здорові! У їхніх предків забракло фантазії вигадати для свого світу ориґінальнішу назву, аніж банальне Тау Кита IV — тобто четверта планета в системі Тау Кита. Зате нащі пращури виявилися на висоті. Епсилон Еридана була восьмою людською колонією за межами Землі, звідти й пішла Октавія — невибагливо, але дуже красиво, звучить просто-таки по-королівському. Проте ми рідко вживаємо слова „октавійці“, віддаючи перевагу термінові „ериданці“,

за назвою всього сузір'я, а наша мова офіційно називається ериданською — хоча насправді це лише особливий діалект анґлійської, сформований під сильним впливом інших європейських мов.

Коли я вже допивав каву, в їдальні з'явилася Топалова. Помітивши мене, вона рушила в мій бік. Зараз її русяве волосся було розпущене, а не зібране в тугий вузол, як під час вахти, і з такою зачіскою вона мала значно привабливіший вигляд, її навіть можна було назвати вродливою. У мене промайнула думка, що якби я був років на п'ять старший, то неодмінно спробував повпадати за нею.

— Вітаю, колеґо, — доброзичливо мовила вона, вмостившись навпроти мене. Всюдисущий стюард уже накривав перед нею стіл.

— Доброго ранку, лейтенанте, — відповів я.

— Можна просто Яна, — сказала Топалова, взявшись до їжі. — Раз ми в одній команді, то давай поза службою без зайвих формальностей. Зрештою, ти лише на ранґ нижчий від мене за званням. Домовилися?

— Добре, — кивнув я. — Мене звати Александр, а коротко — Алекс, Сандро або Сашко, як кому більше подобається. І до речі, про звання. Я… ну…

— Ти у відпаді, — допомогла мені Топалова.

— І це ще м'яко сказано. Я розраховував максимум на мічмана, а швидше навіть на ворент-офіцера…

— Ні, „прапор" не годиться, — категорично заявила вона. — Жоден шкіпер Астроекспедиції на підпустить ворента до пульту керування. Що ж до мічмана, то… Сподіваюсь, ти вже зрозумів, що тебе взяли штатним пілотом, а не стажистом?

— Зрозумів, — кивнув я ствердно.

— Льотчиків-стажистів у нас немає, — вела далі Топалова. — На мій погляд, це неправильно, але так склалося. Вчора ввечері капітан Павлов розповів нам, що командування збиралося зробити для тебе виняток, взяти як учня за експериментальною програмою, але вже на першій вахті ти довів нам усім, що годен бути повноправним пілотом. А

в усій Астроекспедиції нема жодного льотчика у званні мічмана, тому ти був би серед нас на зразок білої ворони — ніби й справжній пілот, та все ж гірший за решту. А ти не гірший, це однозначно. Та й, власне, різниця між мічманом і суб-лейтенантом не така вже велика.

В останніх її словах мені вчулися зверхні нотки лейтенанта, що відслужив належний термін у цьому званні і в думках уже бачить себе лейтенантом-командором*.

— Тепер зрозуміло, — сказав я. — От тільки… Чи погодяться з цим нагорі?

— Щодо цього не переймайся, Алексе. Звання та посади молодшого офіцерського складу цілком у компетенції командира бриґади. До того ж Павлов має значну вагу в Головному Штабі, і ніхто не стане чіплятися до його рішень. Тому за свої нашивки можеш бути спокійним. Як і за місце штатного пілота. Тепер ти один з павлівських собак.

— Що-що? — не второпав я.

— Це такий каламбур. Офіційно наша бриґада називається „Вовча зграя“, але якось, ще на початку її існування, один дотепник обіграв прізвище нашого капітана… Ти щось чув про вченого Павлова?

— Певна річ. Крім диплома пілота-навіґатора, я маю ступінь бакалавра по біології. Іван Павлов — фізіолог двадцятого сторіччя, лауреат Нобелівської премії, засновник вчення про сиґнальні системи. Його досліди з розвитку умовних рефлексів у собак стали класикою, а термін „собака Павлова“ увійшов у широкий вжиток, не лише науковий…

— Саме так, — урвала мене Топалова. — Коротше кажучи, дотеп упав на сприятливий ґрунт, і ця жартівлива назва швидко витіснила „Вовчу зграю“. Але тепер в ній немає нічого смішного. „Павлівські собаки“ зажили поваги в Корпусі, ми одна з елітних бриґад, і нам доручають найвідповідальніші завдання.

---

* *Лейтенант-командор* (капітан III ранґу) — флотське звання, що відповідає армійському майорові.

— На зразок цього? — трохи іронічно поцікавився я. — Експедиція до Тау Кита? Між іншим, де ми зараз?

— На шляху до Октавії. Вже година, як стартували з Тау-Чотири. Цей рейс був профілактичний після капітального техобслуговування й модернізації деяких систем. А заразом нам доручили забрати леґіонерів.

— Кого?

— Оцих хлопців і дівчат. — Вона нишком кивнула на гурт таукитян. — Всі вони пілоти, на борту їх понад сотня. На Тау різко скоротили витрати на космічні дослідження, і тамтешній Астроекспедиції довелося піти на скорочення штату. Ми поквапилися забрати найкращих зі звільнених, поки до них не дісталася загребуща рука землян. Річ у тім, що нам бракує кадрів. За останній рік знайшлося чимало молодих бовдурів, які вирішили, що військова кар'єра престижніша за роботу дослідника.

— Але навіщо набирати поповнення з іншопланетників? Можна й серед своїх.

Відповісти вона не встигла, бо до нашого товариства якраз приєднався Вебер. Привітавши мене з призначенням і запропонувавши називати його просто на ім'я — Ганс, він сказав:

— До речі, Яна ще не повідомила, що тебе зараховано до нашої Першої групи? Не говоритиму за інших, та особисто мені буде приємно працювати з тобою.

— Мені теж, — кивнула Топалова.

Ого! Перша група! Я знав, що за штатним розкладом до літно-навіґаційної групи під номером один входять перший пілот корабля зі старшим навіґатором, а отже, такими були Топалова й Вебер. Як правило, Першій групі доручалися найскладніші й найвідповідальніші відрізки шляху. Попервах я навіть запишався через таке призначення, та вже наступної миті збагнув, що мене, новачка, віддали під опіку найдосвідченіших льотчиків, аби ті наглядали за мною.

Беручись до сніданку, Вебер запитав:

— То про що ви там балакали перед моїм приходом? До моїх вух донеслося щось про бовдурів, які обирають вій-

ськову службу. Дивно було чути це від тебе, Яно. Адже ж ти закінчила Норд-Пойнт, а потім три роки служила в ВКС.

— Три з половиною, — уточнила вона. — А наступного тижня після отримання суб-лейтенантського звання подала рапорт про переведення в Астроекспедицію. Але мова йшла не про це. Ми обговорювали кадрову політику Корпусу. Алекс вважає несправедливим, що ми вербуємо льотчиків з інших планет, замість брати власну молодь — випускників наших космічних коледжів.

— Цілком і повністю підтримую, — кивнув Вебер. — На жаль, наше керівництво дотримується іншої думки, воно не бажає нянчитися з новачками.

— Але ж мене взяли, — зауважив я.

— Як виняток, — сказала Топалова. — І так уже склалося, що нянчитися з тобою потреби немає. Ти закінчив коледж уже цілком підготовленим пілотом; ти володієш тією зрілою майстерністю, яка звичайно приходить лише з роками. Тільки не сприймай це як лестощі, я просто констатую факт. Ми літали разом, я бачила тебе в роботі. Ти не демонстрував нічого надзвичайного, не виконував карколомних трюків, які так полюбляють смакувати в кіно й на ігрових симуляторах, але яким немає місця в реальності. Ти просто робив свою справу, керував кораблем спокійно і впевнено, як досвідчений професіонал. Учора ввечері я переглядала запис польоту, це мій обов'язок як першого пілота. Так от — протягом усієї вахти ти не припустився жодної помилки, навіть найдрібнішої.

— Коротше, ти самородок, — підхопив Вебер. — І от що я тобі скажу, Александре. Якщо твій перший успіх не запаморочить тобі голову, якщо ти й далі працюватимеш над собою, то в майбутньому зможеш стати льотчиком екстракласу, які з'являються лише раз на десять або двадцять років. Таким, як капітан Павлов. Таким, якими були коммодор Йенсен і адмірал Шнайдер.

Від несподіванки я похлинувся кавою й закашлявся. Топалова спохмурніла, а на вустах Вебера промайнула безтурботна усмішка.

— Здається, ти шокований порівнянням зі Шнайдером? А дарма. Людська особистість багатогранна, і не можна розглядати її лише під одним кутом зору. Тим більше таку непересічну особистість як Бруно Шнайдер. Авжеж, він був фашистом. Та це в жодному разі не перекреслює того факту, що він був найвидатнішим пілотом свого часу… І ще одне. Коли при наших старших випливе ім'я адмірала Шнайдера, раджу тобі бути обережним і утриматися від різко неґативних характеристик типу „фашизм", „путч", „хунта" тощо. Інакше ризикуєш зажити собі багато недоброзичливців.

— Чому?

Вебер недбало стенув плечима.

— Та тому, що верхівка Корпусу аж кишить його колишніми соратниками. Як думаєш, що сталося з учасниками заколоту? Так, лідерів запроторили до в'язниці, дехто з них ще й досі не відсидів свого терміну. Частину старших і молодших офіцерів просто потурили зі служби. Рядовий і сержантський склад, за деяким винятком, амністували — адже вони, по суті, лише виконували накази начальства. Та залишалася ще досить численна група військовослужбовців, які надто загрузли у змові, щоб отримати повну амністію, але й не заслуговували на в'язницю чи звільнення. Тому їм запропонували перевестися з Військово-Космічних Сил до Астроекспедиції, де їхні політичні переконання не становили небезпеки для суспільства. Більшість, зрозуміло, погодилися на такий варіант. Серед них — і наш комбриг.

— Хто? — спершу не збагнув я і лише потім до мене дійшло, що Вебер використав маловживане скорочення від „командир бриґади". — Павлов?! — очманіло перепитав я.

— Так, Павлов. Можеш собі уявити? Я й сам був приголомшений, коли дізнався про його минуле. — Тут Вебер драматично стишив голос. — І це ще не все. Кажуть, що й наш начальник Головного Штабу, сам адмірал Фаулер, був причетний до змови! Точних підтверджень цьому немає, все страшенно засекречено, проте його перехід до Корпусу підозріло збігається в часі з переходом інших заколотників.

„О, боже!" — подумав я. — „О, дияволе!.."

Тепер я почав розуміти справжні причини такого стрімкого старту моєї кар'єри. І не скажу, що мені це подобалося…

7

Невдовзі після сніданку мене викликали до старшого помічника для оформлення всіх належних документів. Лейтенант-командор Крамер був другим за посадою офіцером у команді після Томасона, але йому ні за яких умов не загрожувало стати капітаном „Маріани". У цій частині статут Астроекспедиції повторював положення, прийняті в цивільному космічному флоті. Старший помічник був адміністратором, він займався внутрішніми справами корабля і не мав жодного стосунку до його керування. Наступниками шкіпера були льотчики у відповідності зі штатним розкладом посад, а старпом так і залишався старпомом, аж поки не отримував підвищення — таку ж адміністративну роботу в бриґаді або на рівні Головного Штабу. Окрім своїх основних обов'язків, старший помічник здійснював ще одну важливу функцію — противаги капітанській владі. У критичній ситуації він міг скасувати будь-яке рішення шкіпера, яке вважав помилковим, і навіть мав право усунути капітана з посади, призначивши на його місце першого пілота.

Лейтенант-командор Крамер виявився доволі приємним чоловіком, і з першої ж хвилини ми з ним чудово порозумілися. Втім, така вже робота в старпома — знаходити порозуміння з екіпажем. Він трохи поговорив зі мною на різні теми, щоб скласти про мене загальне враження, а відтак ми взялися до документів. Передовсім я ознайомився з наказом командира бриґади про моє зарахування на службу в Ериданський Астроекспедиційний Корпус на підставі розпорядження начальника Головного Штабу Корпусу за номером 496-18 „Про започаткування експериментальної програми зі стажування випускників цивільних учбових закладів за спеціальністю „пілотування й навіґація" (копія розпорядження, підписаного адміралом Фаулером, додавалась). Наступним своїм наказом Павлов змінив мій

статус зі стажиста на штатного пілота, призначив мене в літно-навіґаційну службу фреґата „Маріана“, а також (що стало для мене ще одним сюрпризом) підвищив мою кваліфікацію до пілота 3 класу. Далі були різноманітні відомості від інтендантської служби: про те, що мене поставили на матеріальне забезпечення за категорією О2; про видачу належного обмундирування; про надання мені каюти і так далі. Потім ішов припис начальника медчастини про обов'язкове проходження комплексного медичного огляду в головній клініці Корпусу.

На десерт я отримав анкету, на зразок тих, які вже неодноразово заповнював, коли подавав документи до цивільних космічних компаній, але набагато детальнішу. До прикладу, там були такі пункти, як кулінарні смаки, хобі, уподобання в спорті, іграх, кіно, музиці й літературі, і навіть улюблені кольори. Окрім сімейного стану й наявності дітей (я вказав: „неодружений, бездітний“), також запитувалося, з ким я живу, і в переліку варіантів фігурувало „сам“, „власна родина“, „батьки“, „інші родичі“, „друг“, „подруга“. Після деякий вагань я вказав ім'я Елі (а точніше, Елісон Тернер), позначивши її як подругу — зрештою, це слово мало широкий спектр значень.

А два наступні пункти мене просто вбили. Називались вони „Сексуальна орієнтація“ і „Ставлення до сексуальних меншин“. Розгублено моргнувши, я звернувся до старпома:

— Мені завжди здавалося, що це є суто особистою справою кожного громадянина Октавії.

— Авжеж так, — незворушно кивнув Крамер. — Ні орієнтація службовця, ні погляди з цього питання не впливають на його кар'єру. Проте ми маємо знати про них задля небажаних ексцесів. Служба в Астроекспедиції має свою специфіку, і це не можна не враховувати. Досліджуючи Далекий Космос, ми часто-густо проводимо в польоті по кілька місяців поспіль і за таких обставин дуже важливо підтримувати на борту корабля нормальну психологічну атмосферу.Тому в нас немає заборони на близькі стосунки між членами екіпажу, тоді як у нашому військовому флоті це під-

падає під категорію нестатутних взаємин. Якщо в Корпусі служать чоловік і жінка, друг і подруга… гм, пара друзів або пара подруг, ми призначаємо їх на один корабель. Комплектуючи вахти і спеціальні підрозділи, ми враховуємо ваші анкетні дані, зокрема й за тими пунктами, що вас так збентежили. Ось, наприклад, Гелена Камінська, бортпровідниця, що зазвичай чергує на містку разом з Першою групою. Їй подобаються як чоловіки, так і жінки, і вона цього не приховує — та й власне, приховати таке на кораблі неможливо. Якщо з тих чи інших причин це викликає у вас упередження, я зміню ґрафік її вахт, щоб неконтрольовані неґативні емоції не відволікали вас від виконання службових обов'язків.

— Ні, сер, ніякого упередження, — відповів я. І після секундних вагань уточнив: — Щодо жінок. А що стосується чоловіків, то… не скажу, що до таких чоловіків я ставлюся вороже або з відразою. Просто в їхньому товаристві почуваю певний дискомфорт.

— Можливо, — припустив Крамер, змірявши мене пильним поглядом, — причина у вашій зовнішності. Бувало таке, що з вами намагались загравати.

— Часом бувало, — визнав я, як завжди в таких випадках шкодуючи, що лицем вдався у свою матір-акторку. — Мені неприємно згадувати про це.

— Вас можна зрозуміти. Тоді спробуємо сформулювати вашу позицію з цього питання наступним чином: „Ситуаційно обумовлене, але позбавлене аґресії несприйняття чоловічого гомо- й бісексуалізму, при цілковитій толерантності до жіночого." Вас це влаштовує?

— Абсолютно. Я б не висловився точніше.

— Тоді так і напишіть, — порадив старпом. — Слово в слово.

Я написав. А з приводу власної орієнтації мені так і кортіло спитати у Крамера, як називати чоловіка, котрого вабить до „рожевих" дівчат. Але потім вирішив, що це буде занадто, і рішуче вказав „гетеро".

Коли я розібрався з анкетою, старший помічник напра-

вив мене до капітана Павлова, що перебував у рубці командувача — фреґат „Маріана“, як я вже й сам здогадався, був бриґадним флаґманом.

Відповівши кивком на моє вітання, Павлов сказав:

— Сідайте, суб-лейтенанте. Шкіпер Томасон незабаром звільниться, ми зберемо в кают-компанії вільних від вахти офіцерів і належним чином представимо вас як нового члена команди. Ви задоволені?

Я зам'явся.

— Так, сер! Але…

— „Але“? — насупився він, пильніше пригледівшись до мене. — Що з вами, суб-лейтенанте? Схоже, ви не в гуморі, хоча, здавалося, мали б на радощах стрибати аж до стелі. В чім річ?

Я глибоко вдихнув, набираючись рішучості.

— Капітане, сер! Я… я знаю… тобто, мені відомо… Словом, я думаю, що ви знаєте, хто я такий.

Обличчя Павлова спохмурніло, мов небо перед грозою. Цілу хвилину він просидів мовчки, втупившись у стіл, потім підвів на мене важкий погляд і заговорив:

— Так, ясно. І я здогадуюсь про хід ваших думок. — Він рвучко посунувся вперед, мало не перехилившись через стіл, а його очі немов просвердлили мене наскрізь. — Тепер слухай уважно, хлопче, що я тобі скажу. *Твій батько був фашист.* Утямив? Повторювати не треба? Та все ж я повторю: *він був фашист.* Не як Гітлер — той був нацист, а як Мусоліні, Франко, Піночет, М'буту і Асланбеков. Ти добре навчався в школі та коледжі і маєш знати ці імена. Фашистом можна назвати й ґенерала-президента Чанґа. Встановлений ним режим на Тянь-Ґо має виразну національну специфіку, але в його фундамент закладені ті ж принципи, якими керувався адмірал Шнайдер. Чи хотів би ти жити на такій планеті? Сумніваюся. Ти справляєш враження розумного юнака, набагато розумнішого за того молодого дурня, яким був я сімнадцять років тому, коли захопився ідеями твого батька. Я й досі не погоджуюся з тими, хто стверджує, що він був цинічним негідником і просто морочив нам голови красиви-

ми словами, а сам прагнув влади за будь-яку ціну. Все було набагато гірше — він свято вірив у те, що проповідував, і вважав, що світ можна зробити кращим шляхом насильства та примусу. Адмірал Шнайдер був украй небезпечним ідеалістом, і для Октавії велике щастя, що наш *путч* придушили, що нашу *хунту* розігнали. Я й зараз не в захваті від наявної системи влади, проте розумію, що нічого кращого ми не заслуговуємо. Ми — цебто весь наш народ, який щочотири роки обирає собі такий уряд. Але будь-які спроби силою нав'язати суспільству високі ідеали заздалегідь приречені на кров і сльози. Тому жодних сантиментів до пам'яті твого батька я не почуваю.

Жестом звелівши мені лишатися на місці, Павлов обійшов стіл, пересунув одне з крісел і всівся навпроти мене.

— А тепер поговорімо про тебе. Ти, либонь, утовкмачив собі в голову, що тебе взяли до Астроекспедиції через те, що ти син Бруно Шнайдера?

— А хіба це не так?

— Ні, не так. Вірніше, не зовсім так. Хоча мушу визнати, що ця обставина зіграла певну роль, але… Та краще розповім усе по порядку. Позавчора мене викликав адмірал Фаулер і повідомив, що збирається провести експеримент. Найкращий випускник і таке інше — словом, усе те, що я говорив тобі при нашій першій зустрічі. У відповідь я зауважив, що це не в наших правилах, а якщо їх і міняти, то для експерименту слід відбрати не одного, а групу найкращих випускників. Тоді адмірал виклав мені всю правду — про те, як до нього звернувся шеф Ґонсалес і розповів про твої проблеми…

— Гуґо Ґонсалес з „Інтерстару"? — вихопилось у мене. Словом „шеф" у флоті називали головних старшин. — То він теж?…

— Так, він теж. Як я розумію, цей старий досі молиться на твого батька і вважає його героєм. Він збирався вдатися до якихось махінацій, гадаю, не зовсім законних, щоб тебе взяли до „Інтерстару". Але спершу, довідавшись із розмови з тобою, що ти мрієш про Астроекспедицію, Ґонсалес вирі-

шив задіяти свої старі зв'язки. Під час заколоту він служив головним старшиною на кораблі, яким командував адмірал — тоді ще капітан — Фаулер. От Ґонсалес і звернувся до свого колишнього командира с проханням допомогти тобі. А адмірал вирішив, що варто спробувати.

— Ну ось… — почав був я.

— Стривай, я ще не закінчив. Мені одразу не сподобалася ця затія, і я порадив адміралові відмовити Ґонсалесу, сказати йому, що нічого не вийде. Мовляв, нехай він приймає тебе на роботу в „Інтерстар", а ми вмиваємо руки. Але адмірал не погодився і вже *наказав* мені перевірити тебе в ділі, навіть видав спеціальне розпорядження, яке ти, мабуть, уже бачив. Я мусив підкоритися наказові командувача, проте вирішив за будь-яку ціну завалити тебе на іспиті. Зрозумій, хлопче, тут не було нічого особистого, просто мене вернуло від усього цього кумівства. Ну, й не заперечуватиму, що не останню роль в упередженості до тебе відіграла та обставина, що ти син Бруно Шнайдера. Попервах я був упевнений, що ти припустишся достатньо помилок і на посту помічника штурмана. Але вже після злету стало ясно, що мої очікування не справдилися. Тому я пересадив тебе за пульт занурення — і там ти показав себе з найкращого боку. Лише тоді я усвідомив, яким був несправедливим до тебе, і вже без жодних підступних намірів дав знак шкіперові, щоб він поставив тебе на чолі вахти. Ти і з цим упорався, причому впорався блискуче. А згодом командор Томасон висловив бажання бачити тебе в своїй команді — у нього якраз була одна вакантна посада пілота. До речі, це була його ідея, точніше, його і Топалової — призначити тебе штатним пілотом, проминувши етап стажування. Вони оцінили твій професіоналізм об'єктивно, не знаючи про твого батька.

Якийсь час я обдумував почуте.

— Але все почалося з того, що я проговорився перед Ґонсалесом. Якби не це…

— Ну й що було б тоді? От скажи: що ти збирався робити?

— Гм. Задля жарту подав би заяву до ВКС. Мене б не взяли.

— Вірно, не взяли б. Але й не прогнали б копняком під зад, не сказали б: „Вимітайся геть, нам не потрібен син путчиста.“ Аж ніяк. Твоя заява дійшла б до міністра оборони, той запросив би до себе адмірала Фаулера і сказав: „Тут Шнайдерів вилупок проситься на військову службу. Забирайте його до себе, у ваше фашистське кубло.“

— Ви впевнені?

— Я це знаю. Був уже прецедент з сином одного з найближчих соратників твого батька. Щоправда, там було простіше, хлопець рвався в космічну піхоту. Його зарахували до нашої десантної служби. От так. — Павлов встав. — Це все, суб-лейтенанте. Я більше не хочу чути ані слова про адмірала Шнайдера. Він залишився в минулому. А ви думайте про теперішнє й майбутнє. Зрозуміло?

— Так точно, сер! — відповів я.

8

Був уже пізній вечір, коли я ввійшов до вестибюлю свого багатоквартирного будинку. Потай я сподівався зустріти когось із знайомих мешканців, щоб похизуватися в своїй новенькій формі, та, на жаль, ні в самому вестибюлі, ані в ліфті нікого не було.

Проте я не дуже засмутився. Головне, що вдома на мене чекала Елі. Я зателефонував їй ще з бази, але вирішив не псувати сюрпризу і нічого конкретно не повідомив — мовляв, мене взяли на службу, а всі деталі потім. Пропозицію відзначити цю подію в товаристві її подружок я ввічливо відхилив і сказав, що хочу розділити радість лише з нею однією, не влаштовуючи гучних гулянок. Елі охоче погодилася.

Піднявшись на ліфті, я відчинив двері своєї квартири — там було темно, хоч в око стрель. Але це не застало мене зненацька. Я знав, що буде далі, і навпомацки пройшов до вітальні.

Спалахнуло світло, заграла музика — тільки цього разу не „З днем народження!“, а гімн Астроекспедиції. Стіни і стелю вітальні було прикрашено серпантином, посеред кімнати стояв святково накритий стіл, а поряд — Елі в ошатній вечірній сукні, із вплетеною в волосся тояндою і в туфельках на високих підборах.

А от далі все пішло не за її планом. Замість заплескати в долоні й виголосити відповідну до обставин промову (яку, можна не сумніватися, вона вже заготувала), Елі на мить заклякла від несподіванки, потім вражено зойкнула, простягнула руку й торкнулася пальцями нашивок на моєму правому погоні, ніби хотіла пересвідчитись, що їй не привиділося.

— Це… це не жарт?

— Аж ніяк, мем! — відповів я і хвацько козирнув. — Дозвольте відрекомендуватися: суб-лейтенант Вільчинський, пілот фреґата „Маріана“ Ериданського Астроекспедиційного Корпусу.

Елі кинулась до мене й міцно обхопила руками мою шию.

— Вітаю, Сашко! Вітаю… Але як?… Що… Ні, не зараз, не одразу. Сідаймо снідати, і ти мені все розповіси.

Ми влаштувалися за столом, запалили свічки й вимкнули верхнє освітлення, як робили це щоразу, коли вдвох відзначали якусь подію — чи то мій або Елін день народження, чи то успішне завершення екзаменаційної сесії. На той час гімн Астроекспедиції дограв, і у вітальні запанувала м’яка тиша, що на диво гармонійно поєднувалася з мерехтливим світлом від свічок.

Ми випили по келиху шампанського, і я розповів Елі дещо відредаговану версію подій, у якій не було жодної згадки про мого батька. Вона слухала мене, а її очі сяяли від захвату. В усьому світі не було більше нікого, хто радів би за мене так щиро й безкорисливо як Елі. За весь час нашого знайомства я ніколи не помічав, щоб вона заздрила моїм успіхам, дарма що ми навчалися разом, за однією спеціальністю, до того ж обоє навчалися гарно.

— Це так чудово, Сашко! Надзвичайно! Тебе взяли на службу, ти будеш пілотом на дослідницькому фреґаті… І не молодшим пілотом, правда? — запитали Елі і тут-таки відповіла сама собі: — Ні, авжеж ні. Суб-лейтенант не може бути молодшим пілотом.

— Молодших у нас нема взагалі, — пояснив я. — Є троє старших — перший, другий та третій, вони очолюють три літно-навіґаційні групи. Також є старший навіґатор; а решта восьмеро — штатні пілоти.

— Тобто, — уточнила Елі, — чотири штатні пілоти і двоє штатних навіґаторів.

— Ні. В Астроекспедиції відсутній навіть формальний поділ на пілотів і навіґаторів, оскільки вважається, що кожен льотчик має бути універсалом. Існує лише посада старшого навіґатора, який відповідає за розрахунки загального курсу корабля, а також є заступником першого пілота і в разі чого займає його місце. Правда, на „Маріані“ в такому випадку може виникнути дивний казус, бо Ганс Вебер має звання суб-лейтенанта, тоді як другий і третій пілоти — повні лейтенанти. Просто так вийшло, що вже три роки йому не надають чергового звання.

— Проблеми з атестацією?

— Ні, просто проблеми у стосунках з капітаном Павловим. Свого часу Вебер пропустив відповідальну експедицію через участь в одному науковому конгресі на Землі. Він не лише льотчик, а й математик, має ступінь доктора філософії, регулярно публікує статті з абстрактної теорії чисел, і на той конгрес його запросили виступити з доповіддю. Топалова каже, що все було цілком законно, Вебер офіційно взяв відпустку, але Павлову це дуже не сподобалося.

— Він поведений на дисципліні?

Я стенув плечима.

— Колишній офіцер ВКС, що тут іще говорити. Але, за словами Топалової, Павлов уже перестав сердитися, і незабаром Вебер таки отримає лейтенанта. Треба сказати, що як навіґатор він неперевершений. Коли ми йшли через аномалію, а я займав місце штурмана, Вебер давав мені просто

фантастичні коректи. Завдяки їм я ні на йоту не збився з курсу.

— Ну, гадаю, не лише завдяки їм, — тепло всміхнулася Елі, — а й завдяки своїм талантам. Не дарма ж суворий капітан Павлов зробив тебе відразу суб-лейтенантом. А яким буде твій постійний пост? Помічника штурмана?

— Певно, що так. Хотів би працювати оператором занурення, та зараз про це годі й мріяти. Як там не крути, а я новачок, і моє місце — під крильцем у штурмана.

— Все одно здорово! Ти просто молодця, Сашко, всім дав прикурити! — Тут в Еліних очах затанцювали пустотливі вогники. — Уяви лишень, який фурор ти викличеш на посвяченні першокурсників.

Я уявив і аж замружився від задоволення. За традицією нашого коледжу, першого дня навчального року випускники проводять посвячення в курсанти новачків, символічно передають їм естафету. І я єдиний прийду на церемонію не якимось там мічманом-стажистом цивільного флоту, а офіцером Астроекспедиційного Корпусу, до того ж суб-лейтенантом! Дехто з моїх колишніх однокурсників просто лусне від заздрощів.

— А яка пика буде в Педерсена! — мрійливо продовжувала смакувати Елі. — Його, чого доброго, ще й грець хопить.

Ральф Педерсен був онуком голови правління найстаршої космічної компанії нашої планети „Октавійські Астролінії“. Він навчався так собі, посередньо, але знай вихвалявся, що недовго буде стажистом, а років за п’ять і взагалі стане капітаном пасажирського лайнера. Втім, щодо останнього я сумнівався. Якщо його дід зумів стати головою правління, то він чоловік не дурний і має розуміти, що лайнер під орудою його онука літатиме порожняком, бо всі страхові компанії планети дружно відмовляться страхувати ці рейси.

— Атож, на посвяченні буде весело, — сказав я. — Та це якщо зможу прийти. Приблизно в цей час ми відбуваємо в експедицію. З точною датою керівництво ще не визначило-

ся — можливо, в першій декаді вересня, і тоді все нормально, а може, й раніше, наприкінці серпня.

— І надовго ви летите? — трохи зажурено спитала Елі.

— На кілька місяців. Це все, що я знаю. Ні про мету експедиції, ні про точні її терміни нам поки не повідомили.

— Я скучатиму за тобою.

— Я теж, — відверто зізнався я. — Але сьогодні ми разом, давай не думати про сумне. Потанцюймо?

Ми ввімкнули музику й закружляли в танку. У справжньому танку, а не так, як це робить більшість людей, що просто рухаються обійнявшись у такт музиці. Елі обожнювала танцювати й навчила мене. На свій подив, я виявився здібним учнем.

Моя рука обіймала гнучкий стан Елі, я вдихав духмяний аромат її волосся, від випитого шампанського мені трохи паморочилося в голові. Я тримав у своїх обіймах чарівну дівчину, яка майже п'ять років жила зі мною… але тільки жила. Коли ми оселилися разом, то твердо домовилися бути просто друзями. Ми стали гарними друзями, найкращими друзями, у нас майже не було секретів одне від одного, але існувала одна тема, на яку було накладено мовчазне табу. Досі я неухильно дотримувався його…

— Елі, — промовив я, коли музика вмовкла і ми зупинилися. — Тільки не ображайся, будь ласка… Я хочу запитати: у тебе були хлопці?

— Було кілька, — відповіла вона. — Ще в школі, у випускному класі. Тоді я ще не визначилась остаточно зі своєю орієнтацією і вирішила перевірити, чи сподобається мені традиційний секс.

— І тобі не сподобався?

— Ну, не те, щоб було геть погано, проте ні в яке порівняння з дівчатами не йшло. Не відчувала ні того піднесення, ні тієї насолоди… а власне, майже нічого не відчувала. Тож після цих експериментів я зрозуміла, що хлопці — не моя стихія.

Кілька секунд я набирався сміливості для продовження цієї дражливої розмови.

— Але ж відтоді минуло понад п'ять років, — обережно зауважив я. — Багато могло змінитися.

— Ти про що? — Елі або не зрозуміла мій прозорий натяк, або не захотіла його розуміти.

— Про те, що ти відчуваєш… цебто, могла б відчути в традиційних стосунках. Може, тобі варто знову спробувати?

Нарешті вона збагнула і пильно подивилась мені в очі.

— І ти пропонуєш свою кандидатуру?

Я відчув, як мої щоки та вуха миттю запашіли.

— Ну… так, пропоную. Лише один раз.

Елі пригорнулась до мене й поклала голову мені на плече.

— Ти такий милий, Сашко, такий чудовий. Ти найкращий з усіх хлопців… з усіх чоловіків. Але ми живемо разом, і це ускладнює справу. Легко сказати: „лише один раз". А насправді після такої спроби ми або розійдемося назавжди, або далі буде ще один раз, і ще один, і ще — аж поки це стане для нас звичкою.

— І чим погана така звичка?

— Ми вже не будемо друзями, а справжніх коханців з нас не вийде. Я впевнена, що за п'ять років мої уподобання не змінилися. Я люблю тебе як друга, але не зможу покохати як чоловіка. Вся моя чуттєва любов належить дівчатам.

— Моя також.

Елі підвела голову і сумно всміхнулася:

— Отож-то. У нас з тобою занадто схожі смаки.

9

Через три дні в Елі сталися великі неприємності.

Як з'ясувалося, останнім часом компанія „Геліос" балансувала на межі банкрутства, і зрештою, задля уникнення фінансового краху, їй довелось оголосити про закриття кількох філій, зокрема на Октавії. Таким чином, Елі отримала повідомлення про своє звільнення ще до того, як почала працювати. У місцевому представництві „Геліоса" їй ви-

дали невеличку грошову компенсацію та ґарантійного листа, в якому компанія відмовлялася від будь-яких претензій, пов'язаних з оплатою її навчання в коледжі.

Тепер Елі була цілковито вільна, але з цього нітрохи не раділа. Ще минулоріч вона зі своїми високими показниками без жодних проблем улаштувалася б на роботу в якусь іншу космічну компанію, проте зараз у неї був лише один шлях — на військову службу.

— Я не хочу туди, — похмуро говорила вона, забравшись з ногами в крісло й допиваючи вже другу чарчину коньяку. — Це не для мене, я ненавиджу військову муштру. Розумна дисципліна, як у цивільному флоті або в Астроекспедиціїї, це одне, а все життя ціком підпорядковане статутові… Ні, не хочу!

Що ж до мене, то я опинився в такому ж становищі, в якому перебувала сама Елі ще тиждень тому, коли я відчайдушно шукав собі роботу, а вона нічим не могла зарадити моїй біді. Щоправда, була в мене ідея звернутися за допомогою до Ґонсалеса — хіба ж не збирався він улаштувати мене в „Інтерстар", якщо з Астроекспедицією нічого не вийде. Проте, добре подумавши, я вирішив, що це безнадійно. Ґонсалес ніколи не зробить для Елі того, що ладен був зробити для сина адмірала Шнайдера. Навіть якщо я дуже попрошу його, навіть якщо заклинатиму батьковим ім'ям, він, найпевніше, пообіцяє спробувати, а за кілька днів подзвонить і скаже: мовляв, так і так, вибачай, синку, але…

— А йти каботажником іще гірше, — тим часом вела далі Елі. — Це все одно що заживо поховати себе. Я хочу літати на міжзоряному кораблі. Байдуже ким. Хай навіть не пілотом, хай… та хоча б стюардесою.

— Не кажи дурниць, — сердито промовив я. — Навіщо ти вчилася п'ять років у найкращому космічному коледжі? Щоб вихляти стегнами перед командою й пасажирами?

— А що? Думаєш, не вийде? Дивитимуться мені вслід, аж роти роззявлятимуть.

Вона зіскочила з крісла й манірно пройшлася по вітальні. Фігура в неї була аж ніяк не 90—60—90, груди невеличкі

й стегна завузькі, та все одно — виглядало це вельми спокусливо. Для стюардеси головне довгі ноги, струнка постава й гарненьке личко — а все це Елі мала при собі.

Вона збиралася була налити собі ще коньяку, але я зупинив її.

— Усе, годі! Двох чарок тобі вистачить. А то після третьої, чого доброго, вирішиш стати сантехніком.

— Ні, не сантехніком. А от молодшим помічником інженера-енерґетика — так. Диплом бакалавра в мене з відзнакою.

У нашому коледжі, окрім основної спеціальності зоряного пілота й навіґатора, кожен кадет міг отримати й супутню — на рівні перших трьох курсів університетської освіти. Я обрав біологію — просто тому, що вважав цю науку корисною для майбутнього дослідника Далекого Космосу. А Елі віддала перевагу більш традиційній спеціальності з термоядерної й вакуумної енерґетики. Звичайно, їй було далеко до випускників університетів з їхніми дипломами маґістрів, проте на молодшу інженерну посаду в реакторному відсіку вона, безумовно, годилася.

— Це не набагато краще за роботу стюардеси, — заперечив я. — Ти навчалась на льотчика, не забувай.

— Не забуваю. Я навчалась, щоб літати до інших зірок. Я хочу літати. І буду літати! Так чи інак.

Врешті-решт вона перемогла мене в боротьбі за пляшку коньяку і просто з неї відпила великий ковток. Потім пройшла в передпокій і почала одягатися.

— Ти куди? — запитав я занепокоєно.

— До нічного клубу. Хочу розважитись.

— Розважайся тут, — запропонував я, намагаючись зупинити її. — А я замкнусь у своїй кімнаті й не заважатиму. У тебе ж купа знайомих дівчат, запрошуй кого хочеш…

— А я не хочу знайомих. Хочу незнайомих.

Елі пішла, а я не міг супроводжувати її. До нічного клубу, куди вона подалася, чоловіків не пускали. Я стояв, як дурень, у передпокої, й ладен був битися головою об стінку. Від злості. І від ревнощів…

Наступного дня Елі таки спробувала знайти собі роботу за основною спеціальністю — а якщо називати речі своїми іменами, то просто вирішила очистити своє сумління. Зранку вона розіслала в усі цивільні космічні компанії електронні копії своїх документів, а щоб уникнути зволікань і непорозумінь, у заявах чітко зазначила, що шукає тільки місце пілота або навіґатора — і винятково на міжзоряних кораблях. У результаті вже надвечір вона отримала звідусіль ввічливі відмови, не було жодного запрошення на співбесіду.

— Отже, лишається військовий флот, — підсумувала Елі. І несподівано додала: — А ще Астроекспедиція. Як гадаєш, може, мені нахабно заявитися до Павлова і сказати: так і так, мого друга Александра Вільчинського ви прийняли, тепер випробуйте мене… — Вона нервово розсміялась, дивлячись на мою видовжену фізіономію. — Та я жартую, Сашко, заспокойся. З мого боку це було б не просто нахабство, а справжнісіньке хамство. Я тверезо оцінюю свої можливості і розумію, не годна зрівнятися з тобою в майстерності.

— Ти маєш талант, — розгублено промимрив я.

— Так, талант маю, — погодилась Елі. — Але твоєї ґеніальності точно не маю.

Решту тижня Елі промучилася, ніяк не наважуючись прийняти рішення. А в понеділок з самого ранку десь запропала на цілий день і повернулася лише пізно ввечері. Щойно побачивши її, я зрозумів, що справдились мої найгірші побоювання. Вона не записалася до ВКС, а пішла в Астроекспедицію. Проте не до Павлова. На ній була форма капрала інженерної служби…

Я вже ладен був вибухнути, але Елі підійшла до мене впритул і жалібно подивилася мені в очі.

— Сашко, благаю, не лай мене. Я й сама от-от заплачу.

Я обійняв її, зняв з голови синій берет і притиснувся щокою до густого темного волосся.

— Що ти накоїла, дівчинко! Ти ж льотчик, хай тобі грець! Гарний льотчик…

— Я нікому не потрібна. Нікому, крім військових, а туди я не хочу. — Вона схлипнула. — Краще бути капраломінженером в Астроекспедиції, ніж ворентом-пілотом у військовому флоті. На співбесіді мені обіцяли надати всі можливості для заочного навчання, щоб я отримала ступінь маґістра. І тоді я зможу стати штатним інженером.

— А як же наш коледж? Як же твоя мрія водити кораблі?

— Здебільшого я мріяла літати до зірок. І тепер літатиму.

Я гірко зітхнув:

— П'ять років! П'ять змарнованих років…

— І зовсім не змарнованих, — заперечила Елі. — Я багато що взнала, багато чого навчилася, і цього в мене ніхто не відбере. До того ж я познайомилася з тобою — найкращим хлопцем у світі, і ми разом прожили чотири чудові роки. Навіть більше, ніж чотири, майже п'ять… До речі, в усьому цьому є один позитивний момент.

— Який?

— Заповнюючи анкету, я назвала свою орієнтацію бісексуальною і вказала, що живу з другом — з тобою. Здогадайся, куди мене призначили?

— Невже?…

— Так, так, так! В інженерну службу фреґата „Маріана". Ми з тобою й далі будемо разом, нам не доведеться надовго розлучатися.

10

За три тисячі кілометрів від Астрополіса розташувалося невеличке містечко, до якого ні мій батько, ні матір, ні їхні родичі не мали ні найменшого стосунку. Саме з цієї причини його обрали, щоб поховати на місцевому цвинтарі моїх батьків.

На двох скромних надгробках, що стояли поряд, було виґравіювано: „Марія Луїза Вільчинська" і „Борис Йоган Вільчинський" — а також дати їх народження й смерті. Жодне слово, жодне число в цих написах не було правдою.

Мою матір звали Меґан, батька — Бруно, їхнє прізвище було Шнайдер, а народились і померли вони в зовсім інший час. Такі запобіжні заходи було вжито урядом, щоб убезпечити батькову могилу від плюндрування з боку лівих радикалів.

Відтоді багато води спливло, пристасті вщухли, і я міг коли завгодно змінити написи на справжні. Проте не квапився цього робити, а просто щороку приїздив сюди в день їхньої загибелі, щоб покласти на могили квіти.

Цьогоріч до звичайного дня моїх відвідин залишалося ще понад два місяці, але невдовзі я відбував у експедицію і не міг прийти на їхні роковини. Тому для візиту сюди обрав іншу дату — сьогодні мені минуло двадцять три роки. І сьогодні я вперше був не один — зі мною приїхала Елі. Як і всі інші, вона вважала, що мої батьки загинули в авіакатастрофі. Я б давно розповів їй правду, якби наші стосунки не зупинилися напівдорозі між дружбою та коханням. Мені дуже хотілося поділитися з нею своєю найбільшою таємницею, проте я ніяк не наважувався…

— Сашко, — задумливо мовила Елі, стоячи поруч зі мною перед надгробками. У своїй парадній формі вона мала надзвичайно звабливий вигляд, дарма що це була лише форма капрала. — Ти ніколи не говорив зі мною про своїх батьків. Які вони були.

— Вони… — Я завагався. — Вони були гарними батьками.

А ще мій батько був фашист, додав я вже про себе. Він виступав проти багатьох вад нашої системи, а водночас — і проти цінностей, що закладені в основу ліберального ладу. Того самого ладу, який ґарантує громадянам свободу слова й переконань і захищає особисте життя від втручання держави. Того ладу, що дозволяє людям обирати той уряд, який вони хочуть. Того ладу, за якого влада змушена рахуватися з громадською думкою і боїться засобів масової інформації, як чорт ладану. Я пам’ятаю, як мій батько називав нашу державу слабкою і безхребетною.

Та саме в цій слабкості була і її сила. Народ, що звик не

боятися держави, не підтримав заколот, відкинув запропоновану моїм батьком „залізну руку“, не захотів, щоб хтось наводив у країні порядок шляхом репресій. А влада повелась із заколотниками зовсім не так, як учинили б вони в разі своєї перемоги. Павлова, Фаулера, Ґонсалеса та їм подібних не поставили до стіни, їхніх родичів не відправили в концентраційні табори, а їхніх дітей не запроторили для перевиховання до спеціальних дитячих колоній, порівняно з якими наші інтернати для важких підлітків скидалися б на санаторії. Було покарано лише очільників заколоту, чиї дії призвели до людських жертв, а решта отримали другий шанс. Батьків режим такого шансу не надав би…

А проте, адмірал Шнайдер був моїм батьком. Він дав мені життя, він любив мене, я був дорогий йому — хоча не такий дорогий, як його ідеали.

Мама теж любила мене — але не так сильно, як батька. З нас двох вона обрала його і пішла слідом за ним, лишивши мене сиротою. Та все ж вона була моєю матір’ю…

„Спіть спокійно,“ — подумки сказав я і взяв Елі за руку.

— Ходімо. Маємо багато справ.

Розділ другий
Експедиція

1

Обсерваційна рубка фреґата „Маріана“, яку частіше називали просто обсерваторією, являла собою просторе, округлої форми приміщення діаметром понад двадцять метрів. Її сферична стеля була вкрита суцільним шаром дрібнозернистих оптичних елементів, що разом утворювали один величезний екран. На нього передавалося зображення з датчиків зовнішнього спостереження, від чого виникала іллюзія, ніби рубку накрито прозорим ковпаком, крізь який можна спостерігати за тим, що відбувається зовні корабля.

В обсерваторії хазяйнувала наукова група, тут була розташована її штаб-квартира, проте члени літно-навіґаційної служби мали сюди доступ у будь-який час дня або ночі. І взагалі, для льотчиків не існувало закритих зон на кораблі. Нарівні з капітаном, старшим помічником і головним інженером, вони могли потикати свого носа куди завгодно.

Звісна річ, рядові члени інженерної служби таких широких повноважень не мали. Проте я скористався своїм привілеєм пілота і привів з собою Елі, щоб ми разом спостерігали за стартом корабля.

Сьогодні не був черговий тренувальний політ, ми нарешті вирушали в справжню експедицію — до далекої зорі Вецен, також відомої як Дельта Великого Пса, що знаходилася від нас на відстані 550 парсеків або 1800 світлових років. В ідеалі, при постійній крейсерській швидкості „Маріани“, це вісімдесят діб польоту в один кінець, а реально, з урахуванням неминучих відхилень від курсу, набігає всі три місяці. Отже, півроку подорожі нам було ґарантовано. І це якщо не враховувати, скільки часу ми проведемо в самій системі Вецена, поки наші астрофізики вивчатимуть у безпосередній близькості поведінку цього супергіганта.

Ось фреґат зрушив з місця й попрямував до злітної смуги. Яна Топалова, що теж була присутня в обсерваторії, досадливо закусила губу. Згідно з традицією, стартом корабля, що відбував на офіційне завдання, мала керувати вона, як перший пілот „Маріани“, проте цього разу на містку чергувала інша група, мало того — група новачків. Не в тому сенсі, що вони були недосвідчені, а що були сторонні, не входили до постійної команди фреґата. Як і належало, на час тривалої експедиції особовий склад літно-навіґаційної служби було поповнено ще однією групою — Четвертою, яку очолив лейтенант Михайленко.

Єдине, що втішало Топалову, так це її новенькі погони лейтенанта-командора, що їх вона носила з минулого тижня. Тоді ж старший навіґатор Вебер нарешті отримав давно заслужене лейтенантське звання. Також під традиційну „роздачу слонів“ з нагоди відбуття в експедицію потрапи-

ло ще близько десятка офіцерів, зокрема старпом Крамер став повним командором, зрівнявшись у чині зі шкіпером Томасоном (останній отримав підвищення лише рік тому).

А от Павлов, що летів з нами в ранзі начальника експедиції, і далі залишався капітаном. Як я дізнався від своїх нових товаришів по службі, він уже третій рік поспіль уперто відбивається від коммодорської зірки. Подейкували (звісно, пошепки), що Павлов, у душі залишаючись військовим, презирливо ставиться до адміралів з Астроекспедиції, вважаючи їх усіх кабінетними щурами, які виходять у космос лише на великі свята. Власне, так воно й було.

Зліт корабля, вихід на орбіту й занурення у вакуум відбулися без пригод, у цілковитій відповідності з планом. Коли „Маріана“ опинилася в інсайді, на куполі обрваційної рубки знову засяяли зорі — але вже не реальні, а модельовані навіґаційним комп'ютером, який розраховував зображення у відповідності з прокладеним курсом. Оскільки надсвітловий рушій працював у форсованому режимі (в Астроекспедиції інакше не літали), то вже за чверть години, уважно придивившись, можна було помітити незначне зміщення найближчих зірок. Фреґат наближався до своєї крейсерської швидкості 0,94 світлового року на годину.

Елі стояла поруч зі мною і, закинувши голову, сумовито дивилась на зорі. В її гарних карих очах застигли сльози. Я не знав, що їй сказати; все, що міг, сказав уже давно, і не раз. Та й вона сама чудово розуміла, що просто летіти на кораблі й керувати ним — цілком різні речі. Її вчили керувати, вчили відчувати корабель частиною себе. А тепер їй доводилося звикати до зовсім іншої ролі — бути частиною корабля…

Я поклав руку їй на плече. Проте вона м'яко прибрала її й промовила:

— Мабуть, я піду, Сашко. Тут я зайва.

Я не став утримувати її. На Еліному місці я теж почувався б незатишно — самотній капрал серед натовпу офіцерів і науковців…

Незабаром до обсерваційної рубки прибув командор То-

масон і доповів начальнику експедиції, що корабель завершив розгін і ліг на заданий курс.

У відповідь Павлов кивнув:

— Гаразд, шкіпере. Тепер оголосіть, що всі вільні від вахти офіцери за десять хвилин мають зібратися в головній кают-компанії. Я повідомлю додаткову інформацію про наше завдання.

Десять хвилин по тому головна кают-компанія була заповнена офіцерами всіх служб корабля — від літно-навіґаційної та інженерної до медичної й інтендантської; також були присутні керівники наукової групи. Рядовий та сержантський склад, ворент-офіцери й лаборанти спостерігали за брифінґом через бортову мережу; а ті члени команди, що наразі несли вахту, могли згодом подивитися запис.

Капітан Павлов став біля великого екрана зі схематичним зображенням ділянки зоряного неба в нортонівській проекції, що враховувала затримку видимого зміщення всіх відомих астрономічних об'єктів через відстань до них і таким чином показувала їхнє *реальне* розташування. Майже відразу мені впало в око, що це не той сектор космосу, де знаходиться Вецен.

— Пані та панове, — заговорив Павлов. — Наш брифінґ буде коротким, оскільки задача в нас надзвичайно проста і пояснювати її суть довго не доведеться. Передовсім доводжу до вашого відома, що зоря Вецен не є метою нашої експедиції. Ми навмисно ввели вас в оману задля уникнення можливого витоку інформації. Насправді ми летимо до іншої зорі, розташованої маже на такій самій відстані, але в секторі Оріона. У каталоґах вона значиться під кодовим номером SL 20458914 і власною назвою Аруна.

Капітан ткнув дистанційною указкою в центр екрана, і там засяяло яскраве жовто-гаряче кружальце.

— Зоря належить до класу G5V, тобто перебуває на головній послідовності і за спектром випромінювання трохи червоніша за Сонце, зате значно жовтіша від нашої Епсилон. Має планетарну систему — від семи до дванадцяти планет. З великою ймовірністю серед них є одна потенцій-

но придатна для життя. Але, як ви розумієте, остання обставина ще не привід споряджати туди експедицію. В радіусі тисячі світлових років навколо Сонця нараховується понад сім мільйонів зірок, серед яких чимало жовтих і оранжевих карликів з кисневими планетами земного типу — їх нам з надлишком вистачить на найближчі кілька сторіч.

Павлов зробив паузу й сухо прокашлявся.

— А тепер про причини, чому ми таки летимо до Аруни і чому керівництво Корпусу тримало наше завдання в таємниці. Викладу факти, які стали нам відомі порівняно недавно. Сім років тому один з розвідувальних кораблів Земної Астроекспедиції здійснив якесь важливе відкриття. Таке важливе, що його негайно ж засекретили. Було засекречено навіть факт самого відкриття. Протягом цих семи років Астроекспедиційний Корпус Землі під патронатом уряду здійснює проект „Атлантида“ — для тих, хто вперше чує це слово, пояснюю, що так називався леґендарний земний острів, на якому в стародавні часи буцімто існувала високорозвинена цивілізація; за переказами, Атлантида загинула в результаті сильного замлетрусу. Ми не знаємо, чи існують тут якісь паралелі, нам узагалі майже нічого невідомо про цей проект, за винятком трьох куцих фактів. Перше: він щедро фінансується за рахунок федерального уряду Землі. За різними оцінками, щорічні асиґнування на проект „Атлантида“ складають від половини до двох третин бюджету всієї Ериданської Астроекспедиції.

Ганс Вебер, що сидів поруч зі мною, не стримався і присвиснув.

— Нівроку ж собі!

— Цілком поділяю ваші емоції, лейтенанте, — погодився Павлов. — Наші земні колеґи запопали собі справжню дійну корову і, до того ж, ні з ким її молоком не діляться. Це, до речі, другий факт: військові до участі в проекті не допускаються ні під яким соусом. І, нарешті, третє: проект „Атлантида“ безпосередньо пов’язаний із зорею Аруна — в її локальному просторі проводяться якісь важливі дослідження. Наша задача полягає в тому, аби з’ясувати, що там

відбувається. І з'ясувати якомога більше — саме з цієї причини було засекречено справжню мету нашої експедиції. Керівництво не хотіло допустити, щоб земляни заздалегідь довідалися про наше прибуття і встигли приховати від нас найважливіше. — Він знову прокашлявся. — Це все, що я мав вам сказати, пані та панове. Це все, що нам відомо. Можете робити будь-які припущення з цього приводу, але боюся, що вони будуть далекі від дійсності.

З цими словами капітан Павлов вийшов з кают-компанії. Слідом за ним рушили шкіпер Томасон, старший помічник Крамер і головний інженер Роско — керівна трійця „Маріани".

— Оце так-так! — озвався хтось за моєю спиною. — Виявляється, ми ведемо шпигунські ігри з Землею.

— Шпигунські чи ні, — зауважив мічман зі служби систем життєзабезпечення, — але це не ігри. Земляни відкрили щось дуже серйозне. Можливо, знайшли артефакти якоїсь зниклої цивілізації.

Топалова роздратовано пирхнула:

— Якби моя воля, я взагалі заборонила б це слово. Тільки що, так одразу й артефакти. Жоден пригодницький фільм без них не обходиться. А мої наївні родичі сприймають це за чисту монету і після кожної експедиції дістають мене дурними розпитуваннями про ті містичні артефакти.

— Але щось там, у системі Аруни, таки є, — сказав я замислено.

— Ще б пак! — погодився Вебер. — Щось таке, завдяки чому Земна Астроекспедиція щороку вибиває з уряду купу бабла. А наше начальство вирішило примазатися до їхнього відкриття і теж отримати від держави товсту грошову цицьку… Атлантида! — він ласо примружився, мов кіт на думку про сметану. — Мушу визнати, звучить заманливо. І дуже перспективно.

2

Невдовзі життя на кораблі ввійшло в колію й потягли-

ся звичайні польотні будні — для кого рутинні, а для мене святкові. Щоразу я приходив на вахту, як на перше побачення, а коли наставав час залишати місток, я поряд з утомою відчував легку гіркоту перед майбутньою розлукою. А у вихідні нетерпляче очікував наступного дня, аби знову зануритись у роботу.

Ще під час тренувальних польотів мені вдалося переконати Томасона й Топалову, що я чудово справляюся з системами вакуумного занурення, ба навіть більше — на цьому посту вони визнали мене кращим за Ґарсію. В кінцевому підсумку я став штатним оператором занурення, а Ґарсія перекочував у крісло помічника штурмана — найменш престижне місце з усієї вахтової четвірки. І хоча ми час від часу мінялися постами, контроль над вакуумними емітерами залишався моєю постійною функцією, тоді як Ґарсія, сідаючи за пульт занурення, просто заміщав мене. З огляду на це, великої симпатії він до мене не почував, але мені було начхати — за друга я йому не набивався.

Зрештою командор Томасон помітив, що неприязнь до мене з боку Ґарсії дедалі міцнішає і вносить певну нервовість у нашу роботу. Реакція шкіпера була рішуча і цілком передбачувана — він негайно перевів Ґарсію в іншу групу. Новий помічник штурмана, суб-лейтенант Козинець, на моє місце не претендував, тож ми з ним чудово порозумілися.

Елі щиро раділа моїм успіхам, а я так само щиро переживав за неї. Утім, поки вона трималася добре і навіть намагалася знаходити задоволення в своїй роботі. Я вірив, що в реакторному відсіку їй цікаво, проте розумів, що всі її думки спрямовано на місток.

На кораблі ми з Елі стали ще ближчі одне одному, ніж були раніше, коли навчались у коледжі й мешкали в одній квартирі. Ми проводили разом більшу частину свого вільного часу — старший помічник Крамер узяв до уваги наші анкетні данні і по можливості синхронізував її вахти з моїми, хоча ми про це й не просили.

Та, на жаль, наша близькість і далі залишалася суто пла-

тонічною. Ще до відльоту в Елі з'явилася нова подружка — Ліна Камінська з інтендантської служби, стюардеса, яка зазвичай чергувала на містку разом з нашою Першою групою. До її обов'язків належало готувати нам під час вахт сандвічі, каву, інші напої, а також виконувати різні дрібні доручення. Окрім того, вона ще працювала в медчастині, сподіваючись у майбутньому перекваліфікуватися зі стюардеси на медичну сестру. Це була напрочуд мила юна особа, що належала до того типу дівчат, які служать мовчазною прикрасою для будь-якого товариства. Ліна не претендувала на те місце, яке я займав у Еліному житті, а цілком задовольнялася вільним місцем у її ліжку. Я ж, як і раніше, задовольнявся тим, що був для Елі найдорожчим і найближчим другом…

Усупереч моїм сподіванням і розрахункам командора Томасона, переведення Ґарсії в іншу групу, хоч і зняло напругу на нашій вахті, остаточно проблеми не розв'язало. Ґарсія давно зазіхав на постійну посаду оператора занурення, а з переходом мого попередника на військову службу, він уже вирішив був, що це місце у нього в кишені. Аж тут з'явився якийсь шмаркач (цебто я) і потіснив його.

У своїй новій групі Ґарсія також став помічником штурмана, що його нітрохи не задовольнило, і з кожним днем він ставав дедалі злішим і дратівливішим, часто скаржився знайомим, що до нього ставляться несправедливо. Нарікав то на моє інтриґанство, то на підступність Топалової — мовляв, вона накинула на мене оком і тепер використовує своє службове становище, щоб забезпечити мені швидку кар'єру.

За порадою старшого помічника, командор Томасон часто садовив Ґарсію за пульт штурмана, і в результаті виходило, що добру третину свого робочого часу той очолював вахту. Інший на його місці тільки радів би (наприклад, я), але в голові в Ґарсії, схоже, зламався якийсь перемикач, і він розцінив це як жалюгідну подачку. Врешті-решт його неприязнь до мене переросла у відверту ворожість, і він поставив собі за мету зробити моє життя на кораблі нестер-

пним.

На жаль для мене, Ґарсія був старожилом на „Маріані“, а я лише новачком, і багато хто з екіпажу, якщо й не підтримували його, то ставилися до нього зі співчуттям, а до мене — з упередженністю. Єдине втішало, що це не стосувалося літно-навіґаційної служби. Оскільки конфлікт почався на професійному ґрунті, льотчики швидко розібралися, що до чого, і стали на мій бік — хто з переконаності в моїй правоті, а хто через те, що Ґарсія вчинив неетично, коли надав розголосу нашим суто внутрішнім проблемам, образно кажучи, виніс сміття з хати.

Та поступово Ґарсія втратив співчуття і серед решти команди. З дурного розуму він зазіхнув на те, що в умовах ізольованого від зовнішнього світу колективу з чотирьох сотень людей вважалося священним і недоторканим — він почав розбирати моє особисте життя. Якось один знайомий розповів мені, що Ґарсія розпускає чутки, буцімто я консультувався в старшого корабельного лікаря з приводу зміни статі, нарікаючи на те, що моя подруга Елісон Тернер віддає перевагу жінкам і нехтує мною як чоловіком. Також Ґарсія не оминав і самої Елі, стверджуючи, ніби вона виявилася таким нездарним пілотом, що її не захотіли брати навіть каботажником. Такі закиди дошкуляли Елі навіть дужче, ніж усі кепкування з наших стосунків.

Кілька разів Ґарсію викликав для розмови Крамер, але тривалого ефекту це не давало. Напруга дедалі зростала, ситуація загрожувала вибухом. На тридцять другий день польоту цей вибух стався.

Наша Перша група здавала вахту Третій, до складу якої входив Ґарсія. Коли я звільнив місце за своїм пультом, він раптом відштовхнув убік суб-лейтенанта Вайсмана, що мав змінити мене, а сам прудко всівся в крісло і, ніби нічого не сталося, відрапортував:

— Оператор занурення на вахту заступив!

Командор Томасон, який саме перебував на містку, суворо промовив:

— Пілоте Ґарсія, це не ваше місце.

— Аж ніяк, сер, моє! — заперечив він і спробував був узятися до роботи.

Однак Томасон уже був готовий до цього і миттєво заблокував пульт занурення, перебравши контроль над вакуумними емітерами на себе.

— Суб-лейтенанте, вас звільнено від виконання обов'язків і заарештовано за непокору наказові командира. Залиште місток і йдіть на гаупвахту до подальших розпоряджень.

Зненацька Ґарсія істерично зареготав і заходився безладно натискати кнопки і клацати перемикачами на пульті.

Шкіпер дав сиґнал локальної тривоги. За якусь секунду в рубку увірвалося двоє високих кремезних хлопців із десантної служби — під час польоту вони виконували на кораблі поліційні функції, а ці двоє якраз стояли на варті перед входом на місток.

— Заарештуйте суб-лейтенанта Ґарсію, — наказав їм Томасон. — І доправте його на гауп… ні, в медичний ізолятор.

Дужі десантники запросто висмикнули Ґарсію з крісла і потягли до виходу. Він перестав сміятися й натомість заридав. Видовище було жалюгідне й гидке.

Коли десантники з Ґарсією залишили місток, командор Томасон втомлено розпорядився:

— Топалова, Вебер, Вільчинський, ви вільні. Пілот Козинець тимчасово залишається на посту помічника штурмана. Згодом я надішлю заміну.

Ми втрьох вийшли з рубки у пригніченому стані.

— Оце так скандал! — похмуро мовив Вебер.

— Та вже ж, — погодилась Топалова. — Такі зриви трапляються чи не в кожній дальній експедиції, але щоб серед льотчиків… Е, дарма шкіпер не дослухався до поради Крамера.

— Про що ти? — запитав я.

— Ще десять днів тому старпом пропонував усунути Ґарсію від несення вахт. Тоді теж був би сканадал, але не такий, як зараз. Боюся, що тепер його кар'єрі гаплик. При-

наймні в Астроекспедиції. — Ніби прочитавши мої думки, Топалова поклала руку мені на плече. — Тільки не бери дурного в голову, Алексе. Ти тут ні до чого. В усьому винен телепень Ґарсія. І лише він один.

3

Як і слід було очікувати, інцидент з Ґарсією наробив багато галасу. Чутки миттю розповзлися серед екіпажу, на ходу обростаючи вигаданими подробицями й перебільшеннями. В результаті найбільшу популярність здобула версія, що Ґарсія у нападі божевілля намагався захопити керування кораблем, погрожуючи присутнім у рубці лазерним пістолетом (щоправда, де він його взяв, ніхто пояснити не міг).

Та вже наступного дня, коли пристрасті трохи вщухли, ця версія видалася команді аж надто драматичною, тому більшість охоче повірила офіційному повідомленню, що в Ґарсії просто стався нервовий розлад на ґрунті перевтоми і він не підкорився наказові командира. На моє полегшення, майже ніхто не пов'язував цей випадок зі мною, лише нечисленні симпатики Ґарсії стверджували, що я навмисно і планомірно довів його до зриву. Проте ніхто їм не вірив.

Сам Ґарсія перебував під охороною в медичному ізоляторі. Психіатр діаґностував у нього виснаження нервової системи. Багато хто вважав, що тепер на його кар'єрі пілота можна поставити великого жирного хреста. Попри щирі запевнення друзів та колеґ, я все ж почувався частково винним у тому, що він так по-дурному перепаскудив своє майбутнє.

Через кілька днів життя на кораблі повернулось у попереднє русло. Скорочення складу літно-навіґаційної служби на одну людину майже не позначилося на нашій роботі. Власне, для безперебійного польоту нам цілком вистачило б і трьох груп по чотири пілоти, однак Астроекспедиція, на відміну від ВКС, підпадала під юрисдикцію цивільних профспілок, які висували жорсткі вимоги щодо макси-

мальної кількості робочих годин і наявності вихідних.

Суб-лейтенанта Козинця перевели назад у Третю групу, а наша Перша лишилась неповною. Шкіпер Томасон склав спеціальний ґрафік, згідно з яким кожен з пілотів раз на п'ятнадцять днів мав відпрацювати зайву зміну замість вибулого Ґарсії, і це вирішило всі проблеми. А проте, буквально з першого дня мною оволоділа одна навязлива ідея, яку я обігрував подумки так і сяк, але не наважувався висловити вголос. І лише через тиждень набрався сміливості, щоб поговорить про це з капітаном Павловим.

Він прийняв мене в рубці командувача і, не давши мені навіть рота розкрити, промовив:

— Якщо ви з приводу суб-лейтенанта Ґарсії, то можете не турбуватися. Старший помічник Крамер запевнив нас із командором Томасоном, що ви поводилися гідно, не вдавалися до жодних провокацій і робили все від вас залежне, щоб загасити конфлікт. Відповідний запис уже внесено до вашої особової справи.

— Ні, сер, я з іншого приводу, — відповів я, хоча, мушу визнати, слова Павлова помітно заспокоїли моє сумління. Одна справа, коли в моїй невинності мене запевняли Топалова, Вебер та решта льотчиків; зовсім інша — почути це з вуст начальника експедиції.

— То що ж у вас? — запитав Павлов.

— Почасти це таки стосується Ґарсії, — обережно почав я. — У тому сенсі, що тепер літно-навіґаційна служба має одну вакансію.

— Цю проблему ми вже залагодили.

— Так, сер, звичайно, але… Річ у тім, що в екіпажі є людина з дипломом пілота-навіґатора.

Капітан кивнув:

— Капрала Елісон Тернер з інженерної служби?

Ага! Отже, він знає. Все знає… Ну, певна ж річ, він мусить усе знати.

— Так, сер. Саме вона.

— Ясно, ваша подруга. Але не ваша дівчина. Пам'ятаю, ви сказали, що просто живете разом.

Я відчутно зніяковів.

— Ну, тоді я не зовсім точно висловився. Ми просто…

— Інтимні подробиці мене не цікавлять, суб-лейтенанте. Ситуація зрозуміла. У вас є подруга, колишня однокурсниця, і ви просите зарахувати її на міце Ґарсії. Так?

— Ну… не зовсім. Я лише прошу випробувати її. Дати їй шанс, який ви дали мені.

— Ви вважаєте, що вона впорається? Вона так ж обдарована, як і ви?

Питання було вкрай незручне для мене і певною мірою провокаційне. Але я вирішив не викручуватися і чесно відповів:

— Ні, сер, капрал Тернер не така обдарована. Я не обіцяю від неї ніяких див. Проте вона дуже талановита, гарно підготовлена і з часом…

— Отож-то, що з часом, — урвав мене Павлов. — З нею треба працювати. А ми не беремо стажистів.

— Керівництво Корпусу вирішило взяти одного, — нагадав я. — За експериментальною програмою. Але зі мною не вийшло — ви зарахували мене штатним пілотом без стажування.

Павлов ледь помітно всміхнувся:

— Таки знайшли зачіпку, га? У винахідливості вам не відмовиш. Але чому ви просите саме за Тернер? Вона що, була кращою на курсі після вас?

— Ні, були кращі за неї. Проте їх немає на борту „Маріани“.

— Це лише відмовка, суб-лейтенанте. Скажіть відверто: чи попросили б ви за когось іншого?

— Навряд, сер. Дуже сумніваюся.

— Отже, все зводиться до вашої близькості. А вам не здається, що це несправедливо?

В думках я погодився з ним. Звісно, це несправедливо. Зі мною в коледжі навчалися і здібніші за Елі хлопці та дівчата. Більшість із них були пов’язані угодами з цивільними космічними компаніями і зараз проходять стажування на

пасажирських або вантажних кораблях. Кілька випускників, що опинились у такій самій ситуації, як я, записалися до військового флоту. І лише Елі була така дурна, щоб піти працювати за супутною спеціальністю.

— Якщо мислити ґлобальним категоріями, то ви маєте рацію, сер. Проте світ дуже великий, людей занадто багато, щоб я міг рівною мірою вболівати за долю кожного. Передовсім я дбаю про своїх ближніх і не бачу в цьому нічого поганого.

Павлов трохи подумав.

— Що ж, приймаю ваш арґумент. Але зазначу, що ви звернулися не за адресою. Кадрові питання в літно-навіґаційній службі вирішує безпосередньо шкіпер. А до моїх повноважень начальника експедиції це не належить.

— Ви ще й командир бриґади, сер.

— Ну то й що? Так чи інакше, а головним на кораблі все одно залишається його капітан. — Павлов підвівся. — Гаразд, суб-лейтенанте. Ходімо.

Він відвів мене до капітанської рубки, що межувала з рубкою керування і для зручності мала два входи — з коридору і безпосередньо з містка.

У капітанській рубці перебувало троє людей — її господар, командор Томасон, перший пілот Топалова і старший навіґатор Вебер. Вони стояли біля великого екрана з навіґаційними схемами і щось обговорювали.

Після обміну вітаннями Томасон пояснив Павлову:

— Ми саме аналізуємо пройдений шлях. За розрахунками Вебера, сумарна ефективність курсу складає дев'яносто два з половиною відсотки.

— Цілком задовільно, — сказав капітан. — У вашої команди, шкіпере, непоганий запас міцності. Це дуже доречно, оскільки пропозиція, з якою звернувся до мене суб-лейтенант Вільчинський, загрожує різким зниженням ефективності.

— Ага, — промовила Топалова, схвально глянувши на мене. — Таки наважився?

— Наважився, — підтвердив Павлов. — Ви мали рацію, лейтенанте-командоре.

З виразу обличч Тамасона і Вебера я зрозумів, що й вони все знали. І чекали, що я попрошу за Елі.

Командор відійшов від екрана, взяв зі стола чашку й відпив ковток кави.

— Ситуація така, суб-лейтенанте, — звернувся він до мене. — Весь цей тиждень я думав, що вам відповісти. Але нічого не надумав.

— Я за те, щоб спробувати, — озвалася Топалова. — У кожному разі, загробити корабель ми їй не дамо.

Томасон повернувся до старшого навіґатора:

— А ви що скажете?

Вебер витримав паузу, потім стенув плечима.

— Чом би й ні? Я згоден.

Шкіпер знову відпив кави.

— Гаразд, спробуємо, — кивнув він. — Ваша вахта починається завтра вранці о восьмій нуль-нуль. Я розпоряджуся, щоб старший помічник попередив капрала Тернер… А втім, ні, жодних попереджень. Нехай це буде частиною випробування. Тому тримайте рота на замку.

Я нишком усміхнувся. Томасон злукавив: він розумів, що весь цей час до початку вахти Елі місця собі не знаходитиме, погано спатиме, якщо взагалі зможе заснути, тож вирішив не нервувати її завчасно. Гарна таки людина, наш шкіпер!

Залишивши капітанську рубку, я негайно подався на пошуки Елі. Певна річ, не для того, щоб попередити її, а щоб допомогти їй приємно провести вечір і набрати якомога більше позитивних емоцій. Завтра вони їй зовсім не завадять.

4

Наступного ранку рівно о восьмій ми заступили на вахту. Крісло помічника штурмана залишалося вільним. Цей пост був найменш функціональним з усіх чотирьох, він не

передбачав ніяких окремих обов'язків, просто за відсутності помічника зростало навантаження на штурмана — йому одному було важко утримати на курсі корабель таких ґабаритів, як „Маріана". Проте за своїм капітанським пультом сидів командор Томасон і в разі потреби міг підстрахувати Топалову.

За рішенням шкіпера, Елі не брала участі в передачі вахти; це було зроблено для того, щоб уникнути зайвого ажіотажу. Лише через кілька хвилин, коли наші колеґи з попередньої зміни пішли, старший помічник Крамер привів на місток Елі.

Її обличчя було бліде від хвилювання, очі гарячково поблискували, але вона всіма силами змушувала себе триматися спокійно і впевнено.

— Капрале Тернер, — буденним тоном промовив Томасон. — Беріться до обов'язків помічника штурмана.

Єдиною людиною в рубці, кого це розпорядження застало зненацька, була чергова стюардеса. На щастя, не Ліна — сьогодні Крамер завбачливо переніс її зміну, цілком слушно розваживши, що прямодушна й безхитрісна дівчина не зможе приховати свого хвилювання за подругу і цим змушуватиме Елі ще дужче нервувати.

Виконуючи наказ шкіпера, Елі обережно, навіть трохи боязко, підступила до крісла помічника штурмана й сіла в нього. З ледь прихованими тремтливими нотками в голосі відрапортувала про готовність до несення вахти. Топалова поступово почала передавати їй контроль над допоміжними системами керування.

За півгодини я переконався, що загалом Елі справляється зі своєю роботою, виконує її старанно, але не дуже чисто, сказав би навіть — незграбно. Лише тепер, спостерігаючи за її діями, я повною мірою усвідомив, наскільки складніше керувати важкими кораблями порівняно з катерами й зоряними шатлами, на яких ми практикувалися під час навчання в коледжі. Тоді різниця в класі між нами майже не відчувалася — а зараз вона буквально волала про себе. Комп'ютер не міг виправляти всі похибки, що їх при-

пускалася Елі, і причина на те була об'єктивна: сучасна наука не мала в своєму розпорядженні завершеної й вичерпної теорії вакууму, наші знання про процеси в інсайді часто-густо носили емпіричний характер, тому не можна було скласти програму для цілком автоматизованого керування кораблем. Живий пілот був необхідним доповненням до бортового комп'ютера; людський розум, хоч і поступався у швидкості й точності машинному, все одно залишався найдосконалішим комп'ютером у світі. Там, де навіть найкращі програми не могли збагнути, що відбувається з кораблем, пілот, спираючись на досвід та інтуїцію, приймав найвірніші і найоптимальніші рішення.

З інтуїцією в Елі було все гаразд, проте це не компенсувало браку досвіду і вправності. Вона старалася, старалась як могла, викладалась повністю, та все одно їй було далеко до будь-кого зі штатних пілотів „Маріани". Проте Елі не зневірювалася від невдач, не дозволяла собі занепасти духом і з гідною захвату впертістю продовжувала робити свою справу. І в результаті, під кінець восьмигодинної вахти, при великій кількості дрібних хиб, на її рахунку не було жодної серйозної помилки.

Утім, мене це мало втішало. Намагаючись бути об'єктивним, я не міг не визнати, що Елі не годиться для такої відповідальної роботи. *Поки що* не годиться — їй потрібна практика. Та де ж вона отримає цю практику, якщо її повернуть назад у реакторний відсік?... Питання було суто риторичне.

За кілька хвилин до 16:00 прийшли заступати на вахту наші колеґи з Четвертої групи. Разом з ними була й Ліна, чиє сьогоднішнє чергування старпом Крамер переніс із першої зміни на другу. Побачивши свою подругу за пультом помічника штурмана, вона вражено зойкнула. Четвертий пілот Михайленко тихо промимрив: „Щоб я здох!" — висловивши тим самим думку решти трьох льотчиків.

Елі не озиралася, але явно відчувала на собі їхні погляди. Поза сумнівом, ці останні хвилини були для неї найважчими, проте вона гідно протрималась до закінчення вахти

і за всіма правилами передала пост помічника штурмана своєму наступникові.

Коли наша група здала вахту, шкіпер розпорядився:

— Капрале Тернер, ви вільні. Топалова, Вебер, Вільчинський — за мною.

Ми перейшли з містка в капітанську рубку, де застали Павлова. Вочевидь, він провів тут усі вісім годин, або більшу їх частину, спостерігаючи за Еліною роботою.

— Погано, — без будь-якого вступу сказав капітан.

— Авжеж, кепсько, — погодився з ним командор.

Моє серце завмерло в очікуванні остаточного вердикту: „не годиться“, проте Павлов висловився інакше:

— Ваша група завжди мала найкращі показники. Власне, на те ви й Перша група. Але сьогоднішня вахта виявилася найгіршою за весь час польоту.

— Яка підсумкова ефективність? — поцікавився Вебер.

— Лише трохи більше сімдесяти п’яти. Прямо як у лінкора.

— Я чекала від Тернер гіршого, — зауважила Топалова. — Крім того, ми маємо зробити поправку на хвилювання. Це була її перша справжня вахта — учбові катери та шатли не рахуються, віртуальні тренажери також. Дівчина має потенціал.

— Певна річ, має, — не став заперечувати Томасон. — Але його ще треба реалізувати.

— Ми про це подбаємо, шкіпере. Ми доведемо, що талановиті випускники — а Тернер, безперечно, талановита, — не потребують тривалого стажування.

— Але врахуйте, — попередив Павлов, — це відіб’ється на ваших показниках.

— Не біда, капітане, впораємося. У нас сильна команда: я — перший пілот, Вебер — старший навіґатор, а Вільчинський — найкращий на кораблі оператор занурення. — (Хай йому чорт, Топалова говорила про це цілком серйозно!) — Разом ми дамо раду недосвідченості Тернер. Можу взяти на себе персональну відповідальність…

Томасон урвав її:

— Вся відповідальність лежить на мені, лейтенанте-командоре. Це мій обов'язок і мій привілей. — Він стиха зітхнув, висунув ящик стола й дістав звідти нагрудний значок літно-навіґаційної служби. — У начальника експедиції нема заперечень?

— Командир корабля ви, — знизав плечима Павлов. — Рішення за вами.

— Ну що ж, я вирішив. Беремо стажиста — перші в усій Ериданській Астроекспедиції. Тепер залишається владнати питання зі званням. Мічман — це забагато, Тернер ще має відстояти своє місце пілота. А ворент-офіцер… ні, не годиться. Прапорщику не місце в рубці керування. Тож нехай Тернер поки задовольниться сержантськими нашивками. За категорією Е6. А далі видно буде. — З цими словами командор Томасон вручив мені значок. — Передайте їй це, суб-лейтенанте Вільчинський. І перекажіть, щоб рівно за годину вона прийшла до старшого помічника. На той час я віддам усі необхідні розпорядження.

Коли ми втрьох залишили капітанську рубку, Елі чекала нас у коридорі, неподалік від двох десантників, що охороняли вхід на місток. Вона спрямувала на мене погляд, у якому читалась надія і водночас — готовність змиритися з несприятливим для неї рішенням.

Я мовчки підступив до неї, зняв з її сорочки значок інженерної служби, а натомість почепив золоті крильця пілота. Тим часом Вебер узяв під козирок:

— Вітаю, сардж. Ласкаво просимо до нашої команди.

Елі тихесенько пискнула від захвату і навіть трохи похитнулася. Звісно, вона не збиралася падати, проте я не втратив такої нагоди і негайно обійняв її. Вебер добродушно підморгнув мені й подався до ліфта. Топалова затрималась.

— Дякую тобі, Яно, — щиро промовив я. — Ти нам здорово допомогла.

— Але не за ваші гарні очі, — коротко всміхнувшись, відповіла вона. — Хоча ви обоє мені дуже симпатичні. Я вчинила так із принципу — ми маємо довести штабному начальству, що Корпус у змозі виховувати власних льотчи-

ків.

5

Решта дня була сповнена приємних клопотів. У призначений час Елі побувала у старшого помічника, який оформив усі необхідні для переведення документи, потім у канцелярії інтенданта, де її поставили на забезпечення за категорією Е6, видали належне для сержанта обмундирування і вручили ордер на помешкання, відповідне її новій посаді. Хоча Ґарсія був фактично відрахований з літно-навіґаційної служби, старпом Крамер наказав не займати його каюти, але з такої нагоди Топалова звільнила свою, перебравшись нарешті в житловий відсік для старшого командного складу, де, власне, й було її місце після отримання звання лейтенанта-командора — в товаристві Томасона, Павлова, Крамера, головного інженера, головного інтенданта, начальника медслужби, командира десантного загону та професорів з наукової групи.

Процедура переселення й облаштування на новому місці затяглася до пізнього вечора, оскільки до Елі раз по раз заходили знайомі, щоб привітати з просуванням по службі. Майже в кожному такому випадку оголошувався тост, і Елі, дарма що пила буквально по краплині, під кінець порядно захмеліла. Та і я, чесно кажучи, був добряче напідпитку, а Топалова, що цілий вечір складала нам товариство, взагалі не обмежувала себе у випивці. Ми могли собі це дозволити — завтра наша група відпочивала, у нас був плановий вихідний.

Близько одинадцятої, коли паломництво до Елі припинилося, між нами трьома, як це часто буває в п’яній компанії друзів, зав’язалася душевна розмова, і ми з Елі, несподівано для самих себе, поділилися з Топаловою своїми проблемами. Не знаю, що на нас найшло, раніше такого ніколи не траплялося. Можливо, причина в тому, що Яна трималася з нами на рівних, без найменшої зверхності, але водночас була на десять років старшою за нас і мала значно більший

життєвий досвід.

— Далебі, любі мої, навіть не знаю, що вам порадити, — співчутливо сказала вона. — Ніколи не опинялася в такій ситуації. У мене, власне, й особистого життя майже не було. У льотчиків Астроекспедиції рідко складаються благополучні сім'ї. Чи, принаймні, пари. Ідеальний варіант — щоб обидва служили на одному кораблі. Як от ви… Але у вас інша проблема. Ви дорожите своєю дружбою, і вам справді є чим дорожити. Така дружба буває лише раз у житті, та й то не в усіх. І я чудово розумію ваш страх зруйнувати її. На твоєму місці, Елі, я б до дрижаків боялася втратити такого відданого друга, як Алекс. Адже заради тебе він не побоявся сунути голову в вовчу пащу. Якби сьогодні ти провалила випробування, то… ні, звичайно, його б не понизили, він і далі залишався б на гарному рахунку, але в його особистій справі з'явився б запис: „схильний до суб'єктивності в оцінці фахових навичок". У майбутньому це б суттєво ускладнило йому отримання посади старшого пілота, а тим більше — шкіпера.

— Ну, до цього ще далеко, — заперечив я.

— Час збіжить швидко, аж не зчуєшся. Повір мені на слово, Алексе: ще до свого тридцятника тебе буде зараховано до програми підготовки капітанів… Та годі цих балачок. Краще потанцюйте. Мені приємно дивитись, як ви танцюєте.

В одномістній каюті молодшого офіцера було небагато вільного простору, але для Елі це не становило проблеми. Для мене, в парі з нею, також. Ми танцювали під тиху повільну музику, а Топалова, забравшись із ногами на ліжко, з меланхолійною усмішкою дивилась на нас. Не знаю, чим була викликана її меланхолія — можливо, вона згадувала свою юність.

— Сашко, — палко прошепотіла мені на вухо Елі. — А може, таки спробуємо? Лише один раз.

— А що далі? Після цього ми або розійдемося назавжди, — нагадав я її ж власні слова, — або потім буде ще один раз, і ще, і ще — аж поки це стане звичкою.

— Нам може сподобатися така звичка.

— Здається, ми помінялися ролями, — зауважив я. — Краще нам зупинитися. Зараз ми п'яні й можемо утнути дурницю, про яку потім пошкодуємо.

У Елі вистачило розсудливості погодитися зі мною.

Невдовзі по півночі привітати нову колеґу прибули льотчики з Четвертої групи, які щойно змінилася з вахти. Разом з ними, як я й очікував, прийшла Ліна. В її погляді, спрямованому на Елі, я прочитав дещо новеньке — захоплення на межі поклоніння. З розповідей я знав, що Ліна просто обожнювала льотчиків, і раніше, до Еліної появи, не могла відмовити нікому, хай то чоловік чи жінка, хто носив значок з золотими крильцями. Тепер вона була щаслива. Тепер дві її пристрасті злилися в одну…

Ми ще трохи побалакали, потім випили на прощання й розійшлися, залишивши Елі в товаристві Ліни. В коридорі Топалова мене затримала.

— Я думала про твої проблеми, Алексе. І ось що я тобі скажу: є друзі, а є коханці. Люби Елі як друга, але не шукай в ній кохану. Знайди собі іншу. На світі багато гарних дівчат, а ти дуже милий хлопець.

Усамітнившись у своїй каюті, я попервах збирався лягти спати, проте сну в жодному оці не було. Я вибрав навмання фільм з нашої бортової відеотеки, але вже за півгодини зрозумів, чим усе закінчиться. Тоді взяв моноґрафію „Прикладна фізика вакууму" — підручну книжку кожного зоряного льотчика — і почав читати розділ про нерегулярні збурення енерґетичних рівнів в умовах змінної ґравітації. Звісна річ, на п'яну голову я не зміг розібратися в громіздких формулах та рівняннях, а тим більше — зрозуміти їх фізичний сенс. Врешті я відкинувся на подушку і став думати про своє химерне особисте життя.

У тому, що воно химерне й ненормальне, я не мав ані найменших сумнівів. Мені лиш нещодавно виповнилося двадцять три роки, а в мене вже було понад два десятки дівчат — чим може похвалитися далеко не кожен хлопець мого віку. Тобто, похвалитися, звичайно, може будь-хто —

але в переважній більшості випадків це не відповідатиме дійсності. В моєму випадку це відповідало дійсності, хоча я ніколи ні перед ким не похвалявся. По-перше, вважав такі хвастощі поганим тоном; а по-друге, з усіма цими дівчатами, з усіма без винятку, мене зводила Елі. Єдиний мій самостійний роман мав місце ще в інтернаті, але тоді все обмежилося прогулянками по місту, спільним виконанням домашніх завдань і невинними поцілунками.

А в коледжі я познайомився з Елі — і, наскільки можу судити з відстані п'яти років, покохав її мало не з першого погляду. Мабуть, вона одразу відчула це, відчула раніше, ніж я сам встиг розібратися в своїх почуттях, і дуже тонко, ненав'язливо, але цілком однозначно дала мені зрозуміти, що в сексуальному плані хлопці її не цікавлять. Згодом ми стали найкращими друзями, і Елі, не в змозі дати мені те, чого я завжди хотів від неї, ділилася зі мною своїми подружками з числа тих, що не гребували чоловіками, на зразок Сью та Ґрети. А сам я дівчат собі не шукав, бо єдина дівчина, яка була мені потрібна, і так уже жила зі мною…

Десь о пів на другу, коли я почав був дрімати, пролунав дзвінок у двері каюти.

— Хто там? — звично спитав я.

Від цих слів інтерком автоматично ввімкнувся і вже в запису повторив моє запитання для відвідувача.

— Це я, Ліна, — почулось із динаміка.

Здивований, я підвівся з ліжка й накинув сорочку.

— Що ж… Заходь, будь ласка.

Ключова фраза розблокувала дверний замок, і до каюти ввійшла Ліна, одягнена в рожевий халатик і пухнасті капці на босу ногу. Її біляве волосся було скуйовджене, а губи трохи припухлі — ну, звісно ж, від поцілунків.

— Елі попросила прийти до тебе, — сказала вона.

— Ага… — тільки й промовив я.

Це було щось новеньке. Коли я казав, що Елі ділилася зі мною подругами, то не мав на увазі так буквально. Іноді мені діставалися її колишні дівчата, іноді було як зі Сью та Ґретою, а четверо чи п'ятеро Еліних подружок (точно не

пригадаю) спали з нами через раз. Але ще ніколи не траплялось такого, щоб ми мінялися посеред ночі…

Мовчанка між нами затягувалась, і Ліна збентежено опустила очі.

— Знаю, що це неправильно. Я ще ніколи не була з двома — ні одночасно, ні по черзі. Але Елі дуже просила…

— Ти могла сказати „ні“.

Дівчина похитала головою:

— Не могла. Я люблю Елі й розумію, як це для неї важливо. Вона хоче віддячити тобі, але сама не може, тому попросила мене. Я ж подобаюсь тобі, правда?

— Правда, — підтвердив я. — Ти мені *дуже* подобаєшся. Однак зараз ідеться не про мої почуття, а про твої.

— Так ти мені теж подобаєшся, Сашко. Якщо хочеш знати… — Тут Лінині щоки густо зашарілися. — Спочатку я навіть закохалась у тебе, і якби не зустріла Елі… — Вона трохи помовчала. — Ну, словом, мені буде приємно виконати Еліне прохання. *Дуже* приємно.

— Тоді нема проблем, — сказав я, підступив до Ліни й легесенько обійняв її за талію. Під халатом у неї більше нічого не було — лише тіло, яке ще зберігало тепло Еліних доторків, пристрасть її пестощів… — Ти ще гаряченька?

— Як це?

— Ну, просто з ліжка?

— Так… — Ліна ніяково всміхнулася. — Якщо хочеш, прийму душ.

— Ні, в жодному разі! — заявив я і притиснувся вустами до м’яких уст дівчини. До тих уст, які нещодавно цілувала Елі і які цілували її. Це було надзвичайне, п’янке відчуття.

6

Політ тривав, і від вахти до вахти Елі стрімко проґресувала. Вона припускалася все менше й менше помилок, її дії за пультом помічника штурмана ставали дедалі точнішими і впевненішими, а вибір тих або інших варіантів із пропонованих комп’ютером — чимраз ближчим до оптимального.

Звичайно, Елі було ще далеко до справжнього професіонала, проте її успіхи вражали, з чим не могли не погодитись і командор Томасон з капітаном Павловим. Наша група й далі пасла задніх за показниками ефективності, але вже на десятий день досягла позначки вісімдесяти семи відсотків, що було зовсім непогано.

А рівно через місяць після прийняття Елі до команди льотчиків, Томасон вирішив зробити їй подарунок з нагоди цього невеличкого ювілею і довірив їй упродовж двох годин очолювати вахту. Було б перебільшенням сказати, що з обов'язками основного штурмана Елі впоралась на „відмінно" чи принаймні на „добре" — але тверде „задовільно" вона заслужила. Після цього я вже не сумнівався, що її зарахування в постійний штат літно-навіґаційної служби лише питання часу.

Я пояснював швидке професійне зростання Елі її природними здібностями, чудовою підготовкою, отриманою в коледжі, а також наполегливістю й відчайдушним прагненням самоствердитись, у повній мірі скористатися наданим їй шансом. Топалова додавала до цього ще один фактор, який вона охрестила „екстремальним стажуванням".

У нас Елі виконувала обов'язки штатного пілота, працювала нарівні з іншими й активно, на практиці, засвоювала фахові навички, тоді як у цивільному флоті (та й у військовому також) льотчики-стажисти були, образно кажучи, п'ятим колесом, їм довіряли не те що другорядні, а третьорядні функції. Так, скажімо, на кораблях класу „Маріани" вони обіймали пости помічників навіґатора й оператора занурення, а також другого помічника штурмана. У нас такі пульти перебували в деактивованому стані й задіювалися лише в нештатних ситуаціях, коли значно зростало навантаження на системи керування. А за звичайних обставин ці пости були асолютно нефункціональні, тому стажисти, що їх займали, практично не робили нічого корисного і лише час від часу задовольнялися „недоїдками", які великодушно залишали їм старші товариші.

Не можна, проте, сказати, що це була цілком хибна пра-

ктика; просто помилкою було підганяти всіх молодих льотчиків під один копил. Так, безперечно, більшість новачків не годилася для виконання обов'язків штатних пілотів на кораблях вищих за класом, ніж зоряні шатли. Поза тим, що їм бракувало вміння, вони ще не витримували психологічного пресу відповідальності. Але крім таких посередніх випускників (і крім подібних до мене унікумів — скромно, хіба ні?), існували ще хлопці та дівчата на зразок Елі, здатні витримати інтенсивну підготовку і всього за пару місяців здобути необхідний досвід. Їх існування ні для кого не було секретом, однак цивільні космічні компанії вважали за краще не ризикувати, а у військових існував незламний порядок просування по службі: якщо ти стажист, то сиди стажистом як мінімум рік, перш ніж тобі нададуть можливість довести своє право на місце штатного пілота. Астроекспедиція, в принципі, могла б дозволити собі інтенсивну підготовку молодих льотчиків, проте наше начальство під приводом недостатнього фінансування відмовлялось брати на себе зайві клопоти. Виняток, зроблений для мене, за великим рахунком не порушував усталених правил, бо я вже з першого дня продемонстрував свою спроможність як штатного пілота. А от рішення Томасона й Павлова щодо Елі справді могло стати прецедентом — і ще невідомо, як до цього поставиться вище керівництво Астроекспедиційного Корпусу.

Сама ж Елі щиро була переконана, що щасливим поворотом своєї долі завдячує винятково мені, і почувалася в боргу переді мною. Втім, переспати більше не пропонувала — протверезівши, таки зрозуміла, що то була кепська ідея. Зате щоночі (або вранці, коли у нас була нічна зміна) до мене приходила Ліна, добренько розігріта в Еліному ліжку, а я, кохаючись із нею, уявляв на її місці Елі.

Вірніше, так було лише попервах. Минали дні, тижні, і я не зчувся як перестав сприймати Ліну крізь призму своїх почуттів до Елі. І хоча ці почуття нітрохи не змінились, я дедалі частіше ловив себе на тому, що думаю про Ліну не просто як про коханку, а як про кохану дівчину. Та й Ліна

зізнавалась мені, що я дуже дорогий їй. Разом з тим ми обоє любили Елі — і тут, з очевидних причин, Ліна мала переді мною істотну перевагу…

Якось пізно ввечері, коли Елі й Ліна вже пішли до себе, а я ще трохи затримався в офіцерській кают-компанії, Топалова, вибравши момент, щоб поблизу нікого не було, сказала мені:

— Знаєш, Алексе, у нас на кораблі не заведено порпатися в чужій білизні. Та все ж про вас із Елі й Ліною потихеньку пліткують. Надто вже дивна ви трійця.

— Ну то й що? — запитав я, червоніючи.

Яна подивилась на мене довгим поглядом.

— Іноді я питаю сама себе, — повільно промовила вона, — чому так переймаюся твоєю долею? Чому беру близько до серця все пов'язане з тобою? Навряд чи це материнський інстинкт, швидше сестринський — якщо він є, такий інстинкт. Я зростала сама, без братів і сестер, а мені завжди хотілося мати когось рідного й близького. Особливо брата. А ти… ти з першого ж дня припав мені до душі. Ти саме такий, яким би я хотіла бачити свого брата.

Що я міг сказати їй? Що вона ідеально відповідає моїм уявленням про старшу сестру? Так, це була б правда — але надто банальна правда.

— Дякую, Яно, — відповів я. — Мені дуже приємно це чути.

— Проте, — підхопила вона, вирішивши, що вгадала подальший хід моїх думок, — ти категорично проти, щоб я втручалась у твої особисті справи. І ти, звісно, маєш рацію. Але я нічого не можу вдіяти з собою, мене так і пориває втрутитись, чимось допомогти тобі. Час від часу я помічаю за собою, що перебираю в думках своїх подруг та знайомих, приміряю їх до тебе й намагаюся вирішити, котра з них могла б зробити тебе щасливим.

— Я й так щасливий, — відповів я. — Адже щастя буває різне. У мене воно от таке. Дивне.

Топалова зітхнула:

— Що ж, кожному своє.

Відразу після цієї розмови я подався до себе і майже годину пролежав без сну в ліжку, аж поки від Елі прийшла Ліна. Скинувши халатик, вона швиденько шаснула під ковдру і ніжно пригорнулася до мене. Обіймаючи й цілуючи її, я думав, чи справді почуваюся щасливим. Мабуть що так. Але на свій, особливий манір.

7

На вісімдесят сьомий день подорожі, коли до мети залишалося менш ніж п'ятдесят світлових років, на нашому шляху виникла обширна вакуумна аномалія. Це була далеко не перша аномальна ділянка простору, що зустрілася нам протягом цього рейсу, але за своєю силою вона відрізнялася від раніше пройдених, як відрізняється ураган від помірного бризу. Вона належала до категорії найнебезпечніших і найскладніших для проходження реліктових аномалій, які, за сучасними уявленнями, утворилися ще на ранньому етапі еволюції Ґалактики. Прикметною особливістю реліктових аномалій була їхня майже ідеальна сферична форма і безперервне зростання напруженості вакууму від периферії до центру. Якщо звичайні аномалії складалися з невпорядкованого скупчення безлічі дрібних (за космічними мірками, звичайно) вакуумних вихорів, то реліктова являла собою один велетенський вихор.

Корабель ввійшов у аномальну зону під час чергування Третьої групи, потім ми прийняли від них вахту і всі вісім годин продиралися крізь ошаленілий інсайд. І коли на початку нашої зміни ступінь збудження енерґетичних рівнів вакууму складала близько п'яти балів, то наприкінці штормовий показник уже досяг позначки 9,2 за п'ятнадцятибальною шкалою. За цей час ми пройшли лише три з половиною світлові роки — вдвічі менше за звичайну норму, а швидкість корабля впала до 3700 вузлів проти крейсерських 8200. Якби корабель було обладнано не двома, а трьома парами вакуумних емітерів, він міг би йти значно швидше, та й тримався б стійкіше. На жаль, емітери — найдорожча частина зоряних кораблів, а в умовах спокій-

ного вакууму зайва третя пара не додавала суднам класу „Маріани“ ні швидкості, ні стійкості. Будувати ж кораблі з розрахунком на такі от рідкісні реліктові аномалії економічно невигідно — куди дешевше просто обходити їх. Безумовно, ми б так і вчинили — якби мета нашої подорожі не лежала в цій самій аномальній зоні.

Коли нам на зміну прибули наші колеґи з Другої групи, з капітанської рубки вийшли Томасон, Павлов і головний інженер Роско — останні півгодини вони проводили там нараду.

Замість розпорядження про зміну вахти, шкіпер наказав розпочати підйом — і не в апертуру, а в звичайний ейнштейнів простір. Дотримуючись максимальної осторогі, ми згаяли на це майже чверть години. Нарешті корабель виринув на поверхню вакууму, де, як завжди, був цілковитий „штиль“ і ніщо, крім показів наших приладів, не свідчило про те, що в глибинах Діракового Моря несамовито вирувала найфундаментальніша світова стихія.

Поки ми проводили підйом, командор Томасон оголосив по інтеркому загальний збір літно-навіґаційної служби, і тепер на містку перебували всі без винятку льотчики „Маріани“.

— Отже, — заговорив шкіпер, — тепер не лишилося сумнівів, що це реліктова аномалія. Розрахунки свідчать, що її радіус приблизно дорівнює сорока семи світловим рокам, а зоря Аруна знаходиться майже в самому її центрі. Тому обхідних варіантів ми не маємо — доведеться йти навпростець. У зв’язку з цим я оголошую в літно-навіґаційній та інженерній службах надзвичайний стан, скасування вихідних і біжучого ґрафіку вахт. Головний інженер сам розбереться в своєму господарстві, а в рубці керування відбудуться наступні зміни: персональний склад вахт збільшується до шести пілотів, запроваджуються пости помічника оператора занурення та другого помічника штурмана. Четверта група тимчасово розформовується, за її рахунок буде доукомплектовано інші три. Начальник експедиції, капітан Павлов, зголосився очолити Третю групу на посту

основного штурмана. Зараз на вахту заступає Друга група, до її складу додатково ввійдуть суб-лейтенант Мамаєва — як помічник оператора занурення, і суб-лейтенант Кох — як другий помічник штурмана. Всі інші поки вільні. Оновлені склади Першої та Другої груп буде оголошено протягом години.

Залишаючи місток, я прикинув, що навіть з урахуванням Павлова для повного комплектування трьох груп по шість льотчиків бракує однієї людини. Топалова також швидко розібралася з арифметикою й сказала:

— Схоже в Ґарсії з'явився непоганий шанс частково реабілітуватися… Гм. Хоча я на місці шкіпера не ризикнула б.

Як незабаром з'ясувалося, командор Томасон поділяв думку Топалової й ризикувати не захотів. Він перевів до нашої групи лейтенантів Келлі й Михайленка — відповідно, третього та четвертого пілотів, а натомість забрав від нас Елі. Її, разом ще з чотирма наймолодшими за віком пілотами (не рахуючи мене), взяв під свою руку капітан Павлов. Друга група була досить рівна за складом, а в нашій Першій бракувало однієї людини, зате у нас зібралася солідна компанія — троє старших пілотів і старший навіґатор. Плюс іще я — новачок, якого Топалова цілком серйозно назвала кращим на кораблі оператором занурення. Та навіть якщо прийняти це твердження за щиру правду, то все одно я був дуже здивований і навіть збентежений, коли виявив, що в списку особового складу нашої групи я фігурую як основний оператор, а старшого від мене і за званням, і за віком, і за стажом лейтенанта Михайленка призначено моїм помічником.

Після деяких вагань, я вирішив поговорити з самим Михайленком і висловити йому свої сумніви. У відповідь той лише недбало пирхнув.

— Не бери дурного в голову, хлопче. Я не Ґарсія і такими дрібницями не переймаюсь. А роботи вистачить нам обом. Ці сорок світлових років будуть справжнісіньким пеклом.

Щодо останнього він не помилявся. Вже на наступній вахті ми гарували, як прокляті, і раз по раз мінялися роля-

ми — то я виконував функції основного оператора, а Михайленко „підчищав“ мої дії, то навпаки. В такому ж режимі працювали й Топалова з Келлі, а Вебер мало не щохвилини передавав їм *коректи* — так на нашому жаргоні називалися розраховані на льоту поправки до курсу.

Від надмірного навантаження всі члени літно-навіґаційної служби перебували на межі стресового стану й намагались якомога більше спати, а дозвілля — проміжок між вахтою та сном — проводили за спокійними розвагами, якот перегляд фільмів або читання книжок. До спортзалу ніхто з нас не ходив, хоча в будь-який інший час це був обов’язковий пункт у розпорядку дня кожного льотчика; зараз для фізичних вправ нам просто бракувало сил. Та найбільше вимотував себе Томасон, який майже не покидав місток і лише на час короткого сну його заступали Павлов або Топалова.

З Елі я бачився уривками. Коли я змінювався з вахти, вона вже зазвичай спала, щоб набратися сил перед своїм чергування. Лише пізно ввечері, коли я збирався лягати, вона прокидалась і ненадовго заходила до мене. Незважаючи на напружений ґрафік роботи і втому, Елі була в захваті — цілком щиро вона говорила мені, що це кращі дні в її житті. І я розумів чому: тільки тепер, у критичній ситуації, вона посправжньому відчувала себе потрібною, усвідомила нарешті, що в команду пілотів її перевели не лише за моїм наполяганням, не завдяки прихильності Топалової, а тому, що вона справді має неабиякий талант.

На проходження останніх сорока світлових років нам знадобився цілий тиждень. Коли на дев’яносто п’ятий день польоту наша група прибула в рубку керування, щоб змінити групу Павлова, Томасон розпорядився:

— Лейтенант-командор Топалова — помічник штурмана. Суб-лейтенант Вільчинський — помічник оператора занурення. Решта вільні.

Стало ясно, що справа наближається до завершення, тому шкіпер вирішив не проводити повної зміни вахти, а лише зміцнив її двома свіжими пілотами. Займаючи своє мі-

сце, я глянув на Елі, чий пульт другого помічника штурмана знаходився поруч. Вона була цілковито занурена в роботу і мовби не помічала мене. Я трохи здивувався, чому Томасон не замінив і її, а потім дійшов висновку, що він просто надав їй можливість взяти участь у завершенні польту. Схоже, він розумів, як це для неї важливо.

Я швидко ознайомився з показами приладів і перебрав на себе керування вакуумними емітерами, даючи основному операторові перепочинок. Глибина занурення корабля була аж на п'ять порядків менша за оптимальну — лише десять у тридцятому ступені. Вакуум штормило майже на дванадцять балів, а це була межа для нашого фреґата. До мети залишалося дев'ятнадцять світлових днів, ми йшли на швидкості менше тисячі вузлів, і за умови її збереження нам потрібно було протриматися ще півгодини. Лише півгодини, щоб дістатися до системи Аруни. А якщо ні, якщо далі аномалія взагалі стане непрохідною, ми опинимося дуже далеко від зорі за досвітловими мірками, і нам знадобиться ще кілька місяців польоту в звичайному ейнштейновому просторі…

Я тримав корабель на максимально можливій за таких обставин глибині, щосекунди скидаючи з емітерів надлишки енерґії. Капітан Павлов вів фреґат по курсу, який постійно підправлявся навіґатором, а Топалова разом з Елі проводили „підчистку", виконуючи безліч дрібних, але необхідних дій, що стабілізували рух корабля.

Ми таки досягли системи, хоча й витратила на це понад годину, бо при наближенні до Аруни вакуумні збурення дедалі посилювалися під впливом ґравітації зорі, тож Павлову доводилося знову й знову зменшувати вже й так мізерну швидкість. Нарешті капітан перевів рушій у холостий режим — а оскільки в інсайді була відсутня інерція, корабель тут-таки зупинився.

— Це все, шкіпере, далі доведеться летіти на досвітловій. Надто сильно штормить. — Він зітнув. — Ех, шкода, що не маємо третьої пари емітерів… Та біс із ними. Зрештою, тридцять сім астроодиниць до зорі — не так і багато.

Визнавши за Павловим слушність, Томасон наказав розпочати підйом. Ми здійснили його акуратно і плавно, без найменших струсів і ривків, що за наявних умов було справою непростою — навіть в апертурі вакуум був розбурханий так, що електрослабкі відображення зірок на оглядових екранах розпливались у великі, безформні плями.

Але в звичайному просторі все було як звичайно. Зорі знову стали яскравими крапками на чорному оксамиті космосу, а серед них виднівся невеличкий жовто-гарячий диск Аруни — мети нашої подорожі. До неї було 37 астрономічних одиниць, тобто в тридцять сім разів далі, ніж від Землі до Сонця і майже в сотню разів — ніж від нашої Октавії до Епсилон Еридана.

Елі нарешті відвела очі від свого пульту й подивилася на мене. Її обличчя виражало втому, на лобі виблискували дрібні краплини поту, але очі променіли радістю й тріумфом.

„Так, люба," — відповів я поглядом на її погляд. — „Тепер ти справжній пілот, і цього вже ніхто не посміє заперечити…"

— Пані та панове, — оголосив командор Томасон. — Перша частина нашого завдання успішно виконана — ми досягли околиць системи Аруни. Від імені командування Корпусу висловлюю вам і вашим колеґам з літно-навіґаційної служби подяку за високий професіоналізм і самовідданість.

Павлов повернувся в своєму кріслі до шкіпера, виразно глянув на нього, потім легенько кивнув головою в бік Елі. Томасон з розумінням усміхнувся й промовив:

— Сержанте Тернер… — він зробив очікувальну паузу.

Елі негайно підхопилася зі свого місця.

— Так, командоре?

— Мічман Тернер! — урочисто проказав шкіпер. — Пілот четвертого класу.

Вона просяяла.

— Так точно, сер!

Розділ третій
Ютланд

1

Я завжди вважав, що космічний політ у звичайному просторі на слимачій досвітловій швидкості — неймовірно нудне заняття. Так воно, власне, і є, але після семи божевільних вахт, проведених у напруженій боротьбі з реліктовою аномалією, приємно було для різноманітності посидіти розслаблено в штурманському кріслі й практично нічого не робити — лише контролювати виконання комп'ютером програми автопілота і час від часу перевіряти функціонування підпорядкованих мені бортових систем.

Цю вахту ми з Елі несли удвох — за наявних обставин присутність на містку аж чотирьох пілотів була зайвою, тому командор Томасон розділив нас на пари і відповідно скоротив час чергування з восьми годин до чотирьох. Навіть попри те, що корабль зараз летів у звичайному просторі, я був дуже втішений рішенням шкіпера призначити мене старшим на вахті; а Елі, зі свого боку, була задоволена, що її зробили моїм напарником, а не віддали під опіку досвідчених Топалової чи Вебера. Тим самим Томасон чітко давав зрозуміти, що більше не вважає її стажистом-новачком, за яким потрібен постійний контроль.

Кинувши швидкий погляд на Елі, я вкотре нишком усміхнувся. У моїй усмішці були і радість, і гордість, і почасти — іронія. Минуло вже три дні, відколи їй надали мічманський чин, а вона, схоже, й досі не могла повірити в це і раз по раз мимоволі позирала на свої погони, немов у побоюванні, що коли довго не дивитись, то звідти візьме та й щезне широка золота нашивка.

— Чого шкіршся? — завваживши мою усмішку, озвалася Елі. Вона спробувала сердито надути губи, але в результаті вираз її обличчя вийшов радше примхливий, аніж суво-

рий. — Смішно, га? Вже забув, як сам годинами милувався своїм офіцерським мундиром?

— Ні, не забув, — відповів я трохи збентежено. — І мені зовсім не смішно, а навпаки — приємно. Дивитись на тебе приємно. Ти надзвичайно гарна у своїй новій формі. — Я озирнувся на Ліну, котра, як звичайно, під час наших вахт була черговою стюардесою на містку. — Правда, Ліночко?

Ліна ствердно кивнула й обдарувала мене лагідною усмішкою, а Елі — черговим захопленим поглядом. Але вголос нічого не сказала, соромлячись відверто виказувати свої почуття в присутності стороннього — офіцера зв'язку мічмана Ендрюса.

Поки ми здійснювали міжзоряний переліт, зв'язківці не чергували на містку — тут їм було нічого робити і вони займалися винятково внутрішньокорабельними комунікаціями. А тепер їхні вахти за системами зовнішнього зв'язку поновилися, і в останні два дні вони, либонь, були єдиними в рубці керування, хто по-справжньому працював.

Увесь цей час Ендрюсова увага була зосереджена на комп'ютерному терміналі, куди надходили дані про виявлені радіосиґнали штучного походження. Їхнім джерелом була друга від зорі планета, що (як ми вже встановили зі стовідсотковою певністю) належала до земного типу і на якій, вочевидь, розташувалася база Земної Астроекспедиції.

Я зробив застереження „вочевидь", оскільки ми перебували ще досить далеко від планети, на відстані 25 астрономічних одиниць. І хоча наш фреґат мав дуже потужні телескопи, користі від них поки було небагато, бо планету від нас затуляла сонячна корона. З проведених спостережень ми могли лише зробити загальний висновок про наявності на ній і в її околицях безсумнівних ознак розумної діяльності, але ніяких конкретних деталей роздивитись не вдавалося.

Приблизно так само, може, трохи краще, просувалися справи з радіоперехопленням. З такої відстані сиґнали доходили дуже слабкі, бо не були спрямовані в глиб космосу,

тим більше точно в наш бік, а призначалися для прийому на самій планеті або поблизу неї. До того ж, пройшовши через сонячну корону, вони зазнавали чималих спотворень, і нашим фахівцям вдавалося видобути з них лише окремі слова, а зрідка — уривки фраз, перекручені шматки текстових повідомлень і короткі, тривалістю в кілька секунд, фраґменти музики. А з зображенням було ще гірше — досі будь-які спроби реконструювати відеоряд давали в результаті якісь абстрактні розпливчасті картинки, що не містили жодного пікселя корисної інформації.

А от нас, безперечно, уже помітили. Ми летіли з увімкненим на повну потужність термоядерним двигуном, і плазмовий хвіст за кормою корабля мав сяяти яскравіше за деякі зірки. Взагалі дивно, що з нами досі не зв'язалися по вузькоспрямованому променю. Хоча, звісно, кількагодинні затримки з відповідями на таких відстанях у кого завгодно відіб'ють бажання спілкуватися, та все ж я на місці землян уже давно надіслав би запит: „Хто ви й навіщо прибули?" Чи, може, вони мають нас за своїх?...

Нарешті Ендрюс відкинувся на спинку крісла й розвернувся боком до свого пульту.

— Ліно, будь ласка, зроби мені кави.

— Зараз, хвилиночку, — з готовністю відповіла вона.

Утім, їй знадобилося менше хвилини — Ліна була дуже вправною стюардесою.

Отримавши чашку гарячої кави, Ендрюс відпив ковток, потім дістав сигарету й закурив. А Елі спросила в нього:

— Як там у вас? Є щось новеньке?

— Та ні, все стареньке, — відповів він. — Матеріал надто неякісний, щоб робити якісь однозначні висновки. Хоча... — зв'язківець завагався, — є тут кілька дивних моментів.

— А саме?

— Ну, по-перше, насторожує той факт, що всі без винятку слова, які нам вдалося розібрати, належать до анґлійської мови. Це зовсім не характерно для Землі — утворювати базу на монокультурній основі. Тим більше, коли йде-

ться про такий масштабний проект, що фінансується федеральним урядом. По-друге, акцент. Певна річ, сиґнали дуже спотворені, і при їх реконструкції майже нівелювались особливості вимови. Проте я можу побитися об заклад, що акцент невластивий для земної анґлійської. І, нарешті, третє. Щойно я провів лінґво-статистичний аналіз всього масиву отриманої інформації. Висновок напрошується вельми цікавий і несподіваний: за всіма ознаками, перехоплені нами сиґнали більш характерні не для дослідницької бази, хай навіть багаточисельної, а для великої, цілком сталої колонії.

— А чом би й ні? — озвався я. — Якщо земляни справді виявили тут щось важливе, то за сім років їхня база могла вирости у справжню колонію. Особливо, за такого щедрого фінансування.

Однак Ендрюс заперечно похитав головою:

— Термін „стала колонія“ означає, що вона стабільно й автономно існує як мінімум кілька десятиліть і нараховує не менше мільйона мешканців усіх вікових категорій.

— І що це значить?

Ендрюс лише знизав плечима.

Через годину до рубки навідався командор Томасон — невдовзі мала відбутися зміна вахти. Разом з ним прийшов і капітан Павлов. Я відзвітував, що політ відбувається в цілковитій відповідності з ґрафіком, а потім мічман Ендрюс доповів про результати свого аналізу. Капітан Павлов дуже цим зацікавився, негайно викликав на зв’язок головного математика з наукової групи й у властивій йому в’їдливо-ввічливій манері поцікавився, чому такий аналіз не було проведено раніше. Велемовні пояснення професора коротко зводилися до того, що не варто марнувати дорогоцінний час, коли за день-другий все й так з’ясується. Павлов таку арґументацію рішуче відкинув і настійливо порадив без зволікань зайнятися цим питанням, а як консультанта із систем зв’язку відрядив до нього мічмана Ендрюса. Головний математик був явно незадоволений отриманим

завданням, проте заперечувати не став.

А за п'ять хвилин до четвертої на місток прибули лейтенант Михайленко й суб-лейтенант Кох, які мали змінити мене й Елі на вахті. Їх супроводжував начальник десантної служби майор Алавес із двома своїми сержантами. Самовільна поява в рубці керування десантників була річ нечувана, і Томасон здивовано запитав:

— У чому річ, майоре? Що сталося?

Алавес мовчки дістав лазерний пістолет і спрямував його на шкіпера. В руках Михайленка, Коха й обох сержантів-десантників також з'явилася зброя, щоправда, не така грізна — звичайні шокери, постріл яких не вбивав і не ранив, а лише приголомшував. Утім, це нітрохи не применшувало зловісності ситуації.

— Панове, — промовив майор. — Прошу не робити ніяких дурниць. Ми не збираємося завдавати вам шкоди, просто настав час змінити командування. Саме зараз мої підлеглі беруть під контроль усі корабельні служби.

Від несподіванки мене буквально паралізувало. Обличчя Томасона побагровіло, а Павлов навпаки — став блідий, мов небіжчик. Елі часто закліпала очима, либонь, не в змозі повірити, що це відбувається насправді. До смерті налякана Ліна міцно притислася до задньої стінки рубки, ніби в намаганні злитися з нею.

— Це бунт! — нарешті вичавив з себе шкіпер.

— Ні, сер, — незворушно заперечив майор. — Це лише превентивний арешт. Ми діємо за наказом вищого керівництва.

— Чорт… — тихо, майже пошепки, мовив Павлов. — Чорт! — повторив він уже гучніше. — Це Фаулер?

— Так точно, сер. Адмірал Фаулер. Ми виконуємо його розпорядження. Корабль прибув у систему Аруни і тепер переходить під моє командування — тимчасово, поки ми добиратимемось до планети. А там нас чекають друзі. — Тут майор дозволив собі посміхнутися. — Але, звісно ж, не земляни. Всю цю історію з дослідницькою базою Земної Астроекспедиції та проектом „Атлантида" вигадав сам

адмірал — аби ви мовчали й нікому не обмовлися, що насправді ми летимо не до Вецена, а сюди.

Капітан пригнічено зітхнув.

— Авжеж, добряче він пошив мене в дурні. І я нічого не запідозрив. Хоча мав би відчути якусь каверзу, коли Фаулер нав'язав мені десантний загін не з моєї бриґади.

— І пілотів у Четверту групу, — похмуро додав Томасон, кинувши нищівний погляд на Михайленка.

— Але ж це… піратство! — зненацька втрутилась Елі; її голос зривався від обурення. — Піратство, яким займається сам начальник Астроекспедиції!

Павлов сумовито глянув на неї:

— Це не піратство, дівчино, а набагато гірше. Це змова з метою державного перевороту. Події сімнадцятирічної давнини деяких людей нічого не навчили. До пори до часу вони принишкли і потроху готувалися до нового путчу. Заколотники організували базу в цій глушині, посеред реліктової аномалії, куди ніхто з доброї волі не поткнеться, викрадали кораблі й доправляли їх сюди, а на самій Октавії таємно вербували нових прибічників. Адже так, майоре?

— І так, і ні, капітане. Ви неправильно вживаєте слова. Ми не заколотники, а революціонери, і готуємо не путч, а народне повстання. Колись ви теж так вважали, але протім зреклися своїх переконань, вам забракло мужності продовжувати боротьбу. Проте не всі виявлися такими легкодухими. І в Планетарній Армії, і у Військово-Космічних Силах, і в Астроекспедиції залишилися здорові сили, що зберегли вірність ідеям великого адмірала Шнайдера.

Згадка батькового імені вивела мене зі ступору. Я швидко прикинув, що з усіх присутніх заколотників лише у майора Алавеса є смертельна зброя — лазерний пістолет. Якщо я заволодію ним, то…

Щойно я скочив з крісла, щоб накинутися на майора, як мене вразив удар шокера. Я так і не дізнався, хто стріляв.

2

За три дні „Маріана“ досягла планети і здійснила посадку. Весь цей час я провів замкнений у своїй каюті, не спілкуючись ні з ким, окрім Ліни, яка під наглядом охоронця приносила мені їжу. Щоразу ми мали можливість перекинутися лише кількома словами, і від неї я з полегшенням довідався, що захоплення корабля обійшлося без людських жертв. Усі старші офіцери, більшість молодших, а також деякі прапорщики, сержанти й кілька науковців, що чинили опір, тепер перебували під арештом. Інші члени екіпажу вимушено підкорилися заколотникам, до лав яких, крім десантного загону та пілотів Четвертої групи, увійшло ще з десяток людей, які чи то від самого початку брали участь у змові, чи то добровільно приєдналися до неї. Серед них виявився й Ґарсія. Його відразу випустили з ізолятора, і, за словами Ліни, поводився він цілком нормально…

Про те, що ми приземлилися, свідчило незначне зменшення сили тяжіння, коли було вимкнено інерційні компенсатори. Невдовзі по тому трохи збільшився тиск повітря — з чого я зробив цілком логічний висновок, що щільність атмосфери на цій планеті дещо вища, ніж на Октавії.

Приблизно через півгодини до моєї каюти ввійшли двоє озброєних десантників і передовсім вкололи мені дозу імуномодулятора — стандартна процедура при висадці на іншу планету зі своїм комплексом хвороботворних вірусів, бактерій та мікробів, до яких мій організм ще не був пристосований. Потім на мене надягли наручники і вивели в коридор, де вже перебували інші заарештовані пілоти, зокрема й Елі. Протиснувшись до мене, вона незграбно схопила мене за руки — на її зап’ястках, як і у решти, також красувалися „браслети“.

— Як ти, Сашко?

— Та ніби нормально… Звісно, для такої ненормальної ситуації.

Вона зітхнула:

— Зі мною так само. Ну й устряли ми в халепу, ні́чого

сказати…

Нас відконвоювали до виходу з корабля, де на команду захопленого фреґата чекало зо три десятки флаєрів з написом „SG“ на фюзеляжі, що очевидячки означало Space Guard — Космічна Ґвардія. Як правило, до відання цього підрозділу ВКС належать наземні космодроми, космічні станції та орбітальна авіація. Спускаючись по трапу, я встиг роздивитися довкола і переконався, що на стоянках здебільшого знаходяться планетарні (як називають їх військові) або, за цивільною термінологією, каботажні кораблі, здатні літати лише в межах системи. І тільки вдалині виднілося кілька легких міжзоряних суден з додатковими парами вакуумних емітерів, які, без сумніву, на порядок покращували їхні ходові якості в умовах місцевої аномалії.

При посадці у флаєри нас з Елі розділили, і я опинився в товаристві Павлова, Томасона, Крамера, Роско й Топалової. За охоронця нам слугував майор Алавес, а місце водія займав сорокарічний чоловік у незнайомій військовій формі. Проте ранґові відзнаки в нього були цілком стандартні й указували на звання полковника.

Павлов зміряв мене втомленим поглядом і запитав:

— Як ви, Вільчинський?

— Нічого, сер, — відповів я і мало не додав: „В усякому разі, краще ніж ви.“

Капітан і справді мав кепський вигляд. Його обличчя було блідим і змарнілим, з хворобливим пергаментним відтінком, а під очима залягли темні кола. Було видно, що він важко переніс захоплення корабля й покладав усю вину на себе…

Коли всіх бранців розсадили у флаєри, полковник увімкнув свій комунікатор і промовив анґлійською:

— Готово, хлопці, вирушаємо.

Він першим запустив двигун і підняв флаєр у повітря. Слідом за нами вервечкою злетіли й інші машини.

Залишивши межі космодрому, ми набрали висоту і взяли курс на розташоване попереду місто, посеред якого, немов дзеркальце, виблискувало в сонячному промінні озеро.

Місто було досить велике — за моїми прикидками, в ньому мало мешкати не менше п'яти мільйонів людей. Розмаїтість архітектури виразно свідчила про те, що його не було побудовано за кілька років, воно поступово розросталося впродовж багатьох десятиліть.

„Отже, Ендрюс мав рацію," — подумав я. — „На цій планеті не база, а стала колонія. Колонія, про існування якої решта людства навіть не підозрює…"

Заглиблений у ці думки, я не помітив, що всі інші флаєри відхилилися вправо і стали поступово віддалятися від нас. До цієї обставини мою увагу привернув стривожений вигук Павлова:

— Що це діється? Куди вони летять?

— Не турбуйтеся, капітане, все гаразд, — відповів полковник; тепер він говорив на чистій ериданській. — Ваших підлеглих доправлять у тимчасовий табір для військовополонених. Даю вам слово, з ними поводитимуться належним чином. А ми летимо в нашу столицю — Світ-Лейк-Сіті. З вами хоче зустрітися імператор.

— Імператор? У вас що, монархія?

— Складне питання. Якщо під цим словом розуміти успадкування влади й наявність родової аристократії, то ні. Якщо ж розглядати термін „монархія" у його первісному значенні як „одноосібне правління", то, мабуть, так. Імператор очолює Кабінет Міністрів, Верховний Суд і Ґенеральний Штаб, сам призначає суддів, членів уряду, депутатів планетарного парламенту — Ради Старійшин, ґубернаторів провінцій і мерів великих міст, а також видає законодавчі акти. Крім того, у нас імператора обирають пожиттєво. Вам це може видатися недемократичним, проте наш народ така система цілком влаштовує.

— Ви сказали „наш народ", — зауважив Павлов. — Але ж ви, судячи з вашої мови, ериданець. Хоч і носите чужу форму, проте ви, безумовно, ериданець.

— Я народився й виріс на Октавії, — підтвердив полковник. — Але вже багато років служу іншій країні, яка стала для мене новою батьківщиною.

Якийсь час у кабіні флаєра панувала мовчанка. Нарешті Томасон замислено промовив:

— Якщо не помиляюсь, ви назвали вашу столицю Світ-Лейк-Сіті?

— Так, командоре, — відповів полковник. — Це викликає у вас асоціації?

— Атож, викликає. З містом Солт-Лейк-Сіті, штат Юта, що в Північній Америці на Землі. Тільки там озеро солоне, а у вас — солодке*.

— Схожість назв зовсім не випадкова. — Поковник переключив керування флаєром на автопілот і повернувся обличчям до нас. — Щоб ви знали, ця планета називається Ютланд. Саме в честь американського штату Юта, вихідці з якого чотириста років тому заснували тут колонію.

— Що?! — не втрималася від здивованого вигуку Топалова. — Чотириста років тому? В такій далечіні? В центрі реліктової аномалії? Та цього бути не може!

— Проте факт. Маю сказати, це цікава історія. Ви щось чули про мормонів? Була така релігійна секта на Землі. Вони сповідували суворий спосіб життя, ізольованість від решти світу, практикували полігамію — що суперечило американським законам і переслідувалося владою. В середині двадцять першого сторіччя мормони майже зникли, проте у двадцять другому, з настанням космічної ери, їхній рух відродився. А на початку двадцять третього сторіччя вони вирішили переселитися на іншу планету, причому якнайдалі від Землі, щоб відгородити себе від згубного впливу „безбожного людства“. Врешті-решт мормонам вдалося придбати три великі ватажно-пасажирські транспорти, і сто двадцять тисяч людей — усі, крім членів команд, занурені в анабіоз, — вирушили в політ, нікому не повідомивши про кінцеву мету. Відтоді про них не було жодної звістки. А тим часом їхні кораблі, після чотирнадцятирічної подорожі, успішно досягли системи Аруни.

**Sweet Lake City* — Місто Солодкого озера; а *Salt Lake City* — Місто Солоного озера (анґл.).

— А як же аномалія? — не поступалася Топалова. — Ми й то заледве її пройшли, а чотириста років тому це навіть теоретично було неможливо.

— Таки можливо, якщо йти дуже повільно, на самій поверхні інсайду. З чотирнадцяти років польоту майже три роки кораблі мормонів витратили на подолання аномалії, а останні триста астроодиниць узагалі летіли на досвітловій швидкості. Власне, їх початковою метою була інша зоря, за дві тисячі світлових років від Землі. Та коли на шляху постала реліктова аномалія, терміново виведені з анабіозу старійшини розцінили це як перст Божий і вирішили, що кращого сховку їм не знайти. І, в принципі, вони мали рацію: якби не випадковість, Ютланд ще довго міг би залишатися в ізоляції.

— Отже, тут теократична держава? — запитав головний інженер Роско. — На зразок режиму аятол на Аль-Акбарі?

— Аж ніяк, держава у нас світська. Найпарадоксальніше, що всі зусилля батьків-засновників Ютланда пішли намарне. Їхня релігія, специфічний спосіб життя були пристосовані для існування у ворожому оточенні; вони служили своєрідним захисним панцирем. А тут ніякого ворожого оточення не було — воно лишилося далеко за межами аномалії, яка стала неподоланою, бо всі три кораблі за рішенням старійшин було демонтовано в перші ж роки освоєння планети, а згодом ютландці взагалі втратили космічні технології. Через кілька поколінь нащадки ревних і фанатичних першопоселенців позбулися цього захисного панциря, як непотребу, й перестали бути мормонами, навіть занадто, як на мій погляд, впали в атеїзм. Зараз на Ютланді цілком нормальне суспільство — хоча, звичайно, зі своїми особливостями, серед яких найперше впадає в око полігамія. Ну і ще в науково-технічному відношенні планета помітно відстає від інших населених світів. А загалом я, уродженець Октавії, почуваюся на Ютланді цілком комфортно.

Павлов, що весь цей час пильно вдивлявся в обличчя полковника, зненацька посунувся вперед.

— Хай йому чорт! Я вас знаю. Другий лейтенант Григоров, Корпус космічної піхоти!

Той кивнув:

— У вас гарна зорова пам'ять, капітане. Бо ж стільки років минуло. І тепер, як бачите, я вже полковник. А невдовзі розраховую стати бриґадним ґенералом.

Павлов знову відкинувся на спинку крісла.

— Щоб я здох… — промимрив він і знову поринув у похмурі роздуми.

3

У самому центрі міста наш флаєр здійснив посадку на даху висотної будівлі, розташованої неподалік озера. Проминувши пост охорони, ми спустилися поверхом нижче, перетнули з кінця в кінець довгий коридор, що теж перебував під охороною, і опинились у великій кімнаті з м'якими кріслами уздовж глухої лівої стіни. Навпроти дверей, що через них ми ввійшли, були ще одні двері, масивні, двостулкові, обабіч яких стояли струнко двоє сержантів (судячи з особливостей покрою парадних мундирів та кам'яного виразу облич — космічні піхотинці), а трохи правіше знаходився стіл з кількома увімкненими терміналами.

Нас зустрів чоловік років тридцяти п'яти, в цивільному костюмі строгого крою, з дещо бундючним і водночас професійно-ввічливим виглядом. Він являв собою типовий взірець секретаря високого посадовця.

— Добридень, пані та панове, — шанобливо привітався він, делікатно прикинувшись, що не помічає на наших руках „браслетів". — Його Ексцеленція вже чекає на вас. Першими в списку значаться містер Вільчинський і міс Топалова.

Ми з Яною розгублено перезирнулися. Я взагалі не міг збагнути, навіщо мене привезли сюди разом з керівною верхівкою корабля. З Топаловою ще більш-менш зрозуміло — адже вона, як перший пілот, була заступником Томасона з літно-навіґаційної служби… І все одно це не поясню-

вало, чому передовсім викликали її — та ще й мене на додачу.

Полковник Григоров повернувся до нас:

— Лейтенанте-командоре, суб-лейтенанте, прошу пройти зі мною.

Нам не залишалося нічого робити, як підкоритися.

— Ну й дивина! — промимрила Топалова. — І що далі, то дивніше…

Піхотинці відсалютували полковникові й розчахнули перед ним двостулкові двері. Григоров провів нас до просторого, гарно обставленого кабінету. Першої миті ми вирішили, що він порожній, бо крісло перед широченим столом з полірованого червоного дерева було вільне. Свою помилку ми усвідомили лише через кілька секунд, коли полковник, зачинивши за собою двері, взяв під козирок, тримаючи рівняння направо.

— Адмірал, сер!

Ми запізніло повернули голови в потрібному напрямку й побачили біля вікна літнього чоловіка в білій адміральській формі з п'ятьма зірками на золотистих погонах. Йому було вже під сімдесят, його колись темне волосся майже цілком вкрила срібляста сивина, проте я не міг не впізнати його, дарма що останнього разу ми бачилися сімнадцять з гаком років тому…

— Дякую, полковнику, — пролунав, ніби відгомін з мого безтурботного дитинства, такий знайомий і рідний мені голос. — Зніміть з них наручники й залиште нас утрьох.

— Сер, ви впевнені, що…

— Так, я впевнений. — У знайомому голосі забриніли знайомі сталеві нотки. — Виконуйте.

— Слухаюсь, сер.

Григоров звільнив наші руки від „браслетів" і, козирнувши наостанок, мовчки вийшов.

Адмірал відступив від вікна й наблизився до нас. Погляд його сіро-синіх очей почергово звертався то на мене, то на Топалову. Я стояв як укопаний, не в змозі зібратися з думками, що знай розбігалися навсібіч. Мій розум досі відмовляв-

ся сприйняти той факт, що мій батько, ґрос-адмірал Бруно Шнайдер, якого я впродовж багатьох років вважав загиблим, чию могилу бачив на власні очі поряд з маминою, насправді живий-здоровий. Власне, я завжди знав, що під надгробком лежить не урна з попелом, а запаяна капсула з пригоршнею космічного пилу — так було заведено робити, коли корабель гинув у вакуумі і разом з командою перетворювався на згусток чистої енерґії. Проте раніше ніхто не сумнівався, що крейсер, де якраз перебував батько, було знищено в апертурі глибинною бомбою…

— Можете повірити, я справді живий, — нарешті заговорив він. — Це не містифікація. А от моя смерть була інсценована. Я мусив так учинити, коли стало ясно, що наше повстання приречене. Якби мене заарештували, знайшлося б багато гарячих голів, які до останнього боролися б за моє звільнення. Я не хотів марних і безцільних жертв, а звістка про мою загибель швидко поклала край кровопролиттю. — Батько замовк і знову зміряв нас жадібним поглядом. — Ні, це ж треба, як вдало склалося! Просто неймовірний збіг обставин — ви обоє опинилися на одному кораблі. Фаулер навіть не підозрює, що замість одного подарунка надіслав мені одразу два.

Зненацька Топалова зробила крок уперед і щосили відважила йому гучного ляпаса. Він прийняв цей удар стоїчно, навіть не спробувавши ухилитися.

— Отже, ти в курсі, — промовив батько. — Що ж, це й на краще. Відпадає потреба в довгих поясненнях. На своє виправдання можу сказати, що до вчора нічого не знав про тебе. Лише переглядаючи списки команди корабля, я побачив твоє прізвище, потім зажадав особову справу, звірив дати і все зрозумів… Усе, крім одного: чому твоя мати нічого не розповіла?

— Бо вона була горда жінка, ось чому! — відповіла Топалова з люттю в голосі. — Вона вважала принизливим утримувати тебе біля себе таким чином. Для тебе ваш зв’язок був лише скороминущим захопленням, у той час ти не збирався розлучатися зі своєю першою дружиною, адже в та-

кому разі її таточко, тодішній начальник Ґенштабу, міг зіпсувати твою блискучу кар'єру. А коли твій тесть пішов у відставку, ти поквапився відставити і його доньку, бо нестямно закохався в молоденьку акторку… А про мою маму ти вже давно забув. Жодного разу не поцікавився, як вона живе, не відвідав її, коли вона захворіла, навіть не прийшов на її поховання.

— Вибач, я не знав…

— Бо не хотів знати. І вибачатися ти маєш не переді мною, а перед пам'яттю моєї матері. Можливо, вона б пробачила тебе. А я ніколи не пробачу. До твого відома, я рада, що не ношу твого прізвища, що досі ніхто не знав, чия я дочка.

Можливо, ви назвете мене тугодумом, але я лише після останніх слів збагнув, про що йдеться, і від цього несподіваного відкриття нервово закашлявся. Топалова… хоча ні, яка вже там Топалова, просто Яна, моя сестра, повернулась до мене й міцно стисла мої руки в своїх руках.

— Це правда, Алексе, він мій батько. На жаль. Я… я дуже сподіваюсь, що ти не зненавидиш мене. Це дуже важливо для мене. Ти мені як брат, і я… — Вона затнулась, і в її очах застигло ошелешене розуміння. — То ти…

— Так, — сказав я. — Не „як брат", а прото брат. Зведений. У нас із тобою спільна біда — ми діти одного батька.

Тут Яна утнула номер, якого я від неї зовсім не чекав. Вона знепритомніла…

Негайно викликаний до кабінету особистий батьків лікар констатував у Яни шок як наслідок тривалої нервової напруги. Що й зрозуміло: спочатку виснажливий політ через аномалію, потім заколот на кораблі, полон, а на десерт — зустріч з ріднею. Лікар не рекомендував повертати її до тями, а навпаки — зробив укол, який перевів її непритомний стан у міцний здоровий сон. Батько розпорядився відвести Яну до себе додому і не залишати без нагляду.

Коли метушня, викликана цієї подією, вляглась, і ми лишилися в кабінеті удвох, він сказав:

— Ну, тепер можемо спокійно поговорити.

— А чи варто? — засумнівався я. — Май на увазі: я не збираюсь чіплятись тобі на шию.

Батько зітхнув:

— Та вже ж розумію. Я цього чекав. Проте мені гірко через твою ворожість. Бачу, тобі ґрунтовно промили мізки за всі ці роки.

— Нічого мені не промивали! — обурився я. — Навряд чи ти повіриш, але зі мною навіть не проводили „виховної роботи". Лише на самому початку пояснили, навіщо мені треба змінити прізвище і говорити всім, що мої батьки загинули в катастрофі. Причому пояснювали дуже м'яко й тактовно, не переконували мене, що ти фашист, ніхто ані словом не обмовився, що з твоєї вини загинуло багато людей. Навпаки, мене попередили, що про тебе розповідатимуть всіляку неправду, страшні нісенітниці, але я повинен мовчати й не заперечувати, бо інакше мене можуть скривдити. Якийсь час я в це щиро вірив, тим більше що часом зустрічав і таких, хто відверто захоплювався тобою, вважав тебе героєм. Та поступово я сам у всьому розібрався і зрозумів, *ким* ти був насправді.

— Отож-то! Про це я й казав. Тобі дали початкову настанову, запрограмували твоє мислення і тим самим наперед визначили ті висновки, до яких ти нібито сам дійшов. Старий як світ прийом: щоб переконати в чомусь дитину, треба не залякувати її, не нав'язувати своєї думки, а підкорити вдаваною добротою, фальшивою душевністю. Тебе просто купили, сину. Купили м'яким і делікатним поводженням, щедрими кишеньковими грошима, тією сумою, що лежала на твоєму рахунку в очікуванні, коли ти станеш повнолітнім.

Я хотів був заперечити, що не в грошах справа, що маю свою голову на плечах і звик жити власним розумом… Проте я змовчав, бо розумів, що все це марно. Я погано пам'ятав свої дитячі літа, але дещо, пов'язане з батьком, глибоко врізалося мені в пам'ять. Зокрема те, що він завжди був свято переконаний у власній правоті. Моїй мамі жодного разу

не вдавалось переспорити його, хоча він часто їй поступався — але при цьому неодмінно давав зрозуміти, що просто скоряється жіночій забаганці. Для нього існували лише дві точки зору — своя й неправильна.

— Я б давно забрав тебе до себе, — тим часом продовжував батько. — Але не мав такої можливості. Протягом першого року після невдалого повстання наш корабель безцільно подорожував по космосу, уникаючи будь-яких населених планет. Я чекав, доки на Октавії спаде напруга, а аґенти ериданських спецслужб перестануть чатувати в усіх косопортах, розшукуючи повстанців-утікачів. Під час цих мандрів ми набрели на Ютланд. Сталося це цілком випадково, просто хлопці з команди вже почали нудитися, і я вирішив, що їм буде корисно пограти в дослідників Далекого Космосу. Коли на нашому шляху зустрілася реліктова аномалія, ми не стали оминати її, а полетіли навпростець — просто так, із суто спортивного інтересу. А коли досягли її центра і сплили на поверхню вакууму для профілактики, то запеленґували слабкі радіосиґнали штучного походження, що йшли від однієї з найближчих зірок. Так і виявили Ютланд — незнану досі людську колонію. Певний час ми витратили, щоб утвердитись тут, потім я зв'язався з людьми на Октавії, в чиїй вірності не мав сумніву, й одним з найперших моїх розпоряджень було знайти тебе. Та виявилося, що я запізнився — тебе надійно сховали й замели всі сліди.

— Отже, мені неабияк пощастило, — сказав я з викликом. — Ти б точно промив мені мізки й доклав би всіх зусиль, щоб виховати з мене свою подобу. А так, на щастя, я вже дорослий, і тобі мене не зламати.

Батько сів у крісло і сперся правим ліктем на стіл.

— Я не збираюсь тебе ламати, Алексе, — втомлено відповів він. — Залишайся таким, який ти є. Будь самим собою. А мені досить, що тепер ти зі мною.

— Не зі своєї волі, треба сказати, — промовив я, втрачаючи терпець. — А якби мене спитали, я б відповів, що знати тебе не хочу й бачити не бажаю. Після того, що ти зробив…

Я кажу не лише про твій путч, а передовсім про маму, яку ти вбив. Так, саме ти її вбив! Вона вкоротила собі віку, бо вважала тебе загиблим. Вона кинула мене напризволяще й пішла до тебе… тобто думала, що йде до тебе. А ти… ти залишився живим! Не розумію, як ти міг жити далі з таким тягарем на душі. Я б на твоєму місці застрелився.

Батько знову зітхнув.

— Боюся, зараз у нас не вийде нормальної розмови. Ти надто накручений, тобі треба відпочити й заспокоїтися, звикнути до думки, що я живий. Тебе відвезуть до мене додому, віднині це й твій дім.

Я гордо відкинув голову.

— До біса твій дім! Я нічого не хочу від тебе. Накажи доправити мене в той табір, де тримають решту наших.

— Ні, сину! — відповів він владно. — Ти мешкатимеш у мене. Так я вирішив і так воно буде. На Ютланді моє слово закон, звикай до цього. А про своїх товаришів з корабля не турбуйся — незабаром їх звільнять. Проведуть співбесіду, підшукають кожному роботу за фахом, забезпечать житлом… Бачу, ти не віриш мені. Як хочеш. Але за кілька днів сам переконаєшся. Саме про працевлаштування екіпажу я збираюсь поговорити з вашими керівниками — Павловим, Томасоном, Крамером і Роско. На нашій планеті для всіх знайдеться гідне місце. До речі, ти ні про що не хочеш попросити?

— Ні, — відповів я рішуче. — Ні про що.

— А дарма. Наскільки мені відомо, в тебе є дві дівчини. Тут це вважається цілком нормальним. Якщо хочеш, я негайно накажу забрати їх з табору. Ну то як?

Я промовчав, міцно стиснувши вуста й відчайдушно борючись із бажанням сказати „так“.

— Воля твоя, — так і не дочекавшись відповіді, знизав плечима батько. Він простяг був руку, щоб натиснути кнопку виклику, але в якомусь сантиметрі від неї зупинився й похмуро глянув на мене. — І ще одне, Алексе. Це стосується твоєї матері… Вона не чинила самогубства, її вбили співробітники армійської безпеки.

— Брешеш! — вигукнув я.

— Я маю всі докази. Медичний висновок, матеріали службового дізнання з грифом найвищої секретності. Твоя мати, моя дружина Меґан, померла за день до того, як я інсценував загибель свого корабля.

— Ні! Ні… — Я відчув, як піді мною захиталась підлога. — Це фальшивка!

Батько обійшов стіл і міцно вхопив мене за плечі.

— А ти сам подумай, сину. Ти маєш пам'ятати свою матір. Маєш пам'ятати, як сильно вона тебе любила. Хіба ж могла вона покинути тебе? І хіба могла вона вбити разом з собою ще ненароджену дитину — твою сестру, що так і не з'явилася на світ…

4

Коли я прокинувся, за вікном уже сутеніло. Я лежав одягнений на канапі, а поряд на столі світився голоґрафічний екран увімкненого комп'ютерного терміналу.

Мені знадобилося кілька секунд, щоб розігнати рештки сну і пригадати попередні події. Коли мене привезли до батькового будинку, я, відмовившись від обіду, відразу піднявся на другий поверх, де для мене вже приготували спальню й кабінет, засів за комп'ютер і став переглядати отримані від батька документи. Я вивчав їх довго й уважно, аж поки не засльозились очі — не так від утоми, як від горя та гніву. Не в змозі далі стримуватись, я приліг на диван, щоб дати волю сльозам і тим самим бодай трохи втамувати свій біль, а натомість заснув. І проспав, судячи з настінного хронометра, понад п'ять годин.

Підвівшись, я так-сяк розправив свій зім'ятий одяг, потім зо хвилю простояв у нерішучості, дивлячись то на двері, то на екран терміналу. Зрештою обрав перше і вийшов з кімнати.

У вітальні я застав Яну, що сиділа в кріслі з якоюсь книжкою в руках. Побачивши мене, вона підвелась і трохи нервово всміхнулася.

— Привіт. Півгодини тому я зазирала до тебе, але ти спав. Тож вирішила не турбувати.

Яна підступила до мене, нерішуче простягла руку й погладила мене по щоці. Її очі промінились ніжністю.

— Алексе, братику… Я ж від самого початку, з першого ж дня відчувала це… відчувала, що ми не чужі одне одному…

Я обійняв її й занурився обличчям у її волосся.

— Де ж ти була весь цей час? Мені так тебе бракувало.

— Мені тебе теж, — відповіла Яна, поклавши голову на моє плече. — Про те, хто насправді мій батько, я дізналась лише в чотирнадцять років, з маминого листа, який вона написала незадовго до своєї смерті. І тоді ж люто зненавиділа адмірала Шнайдера, котрого доти вважала для себе взірцем, бо ще змалечку мріяла стати військовим пілотом. Але на тебе цю ненависть я не перенесла. Навпаки — частенько уявляла, як би я дбала про мого меншенького братика. А після путчу навіть намагалась розшукати тебе, чесне слово. Та що я могла зробити сама, шістнадцятирічна школярка? Звертатись до будь-кого по допомогу не ризикувала — боялася виказати себе. Якби довідались, чия я дочка, мене б нізащо не прийняли до військового училища.

— Не треба виправдань, Яно, — сказав я. — Ти б однаково не знайшла мене. Якщо вже батькові прибічники не змогли — а дехто з них і досі займає високі посади в армії та флоті, має доступ до секретних матеріалів… — Тут мій голос зірвався на схлип.

Сестра швидко підняла голову і стривожено подивилась на мене.

— Що з тобою? Ти такий блідий.

Я випустив її з обіймів і сів у найближче крісло.

— Батько дав мені деякі документи. Я б дуже хотів, щоб вони виявились фальшивкою, але… боюсь, вони справжні. Там ідеться про мою матір. За офіційною версією вона померла від передозування наркотиків у стані афекту…

— Я знаю про це, — промовила Яна вмостившись на бильце мого крісла. — Але ти сказав: „за офіційною версією“. Хіба насправді було інакше?

— Насправді наркотики були… дещо специфічні. І мама вжила їх не з власної волі. Під час допиту співробітники контррозвідки вкололи їй „сиворотку правди“ — сподівались витягти з неї імена таємних прибічників батька в уряді та Ґенеральному Штабі. Вони так квапилися, що навіть не завдали собі клопоту провести тест на алергійні реакції. А мама була вагітна… і вмерла…

— Боже мій!.. — прошепотіла приголомшена Яна.

— Тоді я був дитиною й багато чого забув, — вів далі я. — Але тепер згадав, як незадовго до путчу мама спитала, чи хочу я маленьку сестричку. Я відповів, що так, і вона, поцілувавши мене, сказала, що наступного року сестричка буде… А згодом почався заколот. Востаннє я бачив батька, коли він перевіз мене з мамою в інше місце. Вочевидь, вважав його надійним сховком, але прорахувався. За кілька днів з’явилися люди у військовій формі й забрали нас. Потім була незатишна кімната з купою бридких іграшок і були суворі жінки, які щосили намагалися поводитися зі мною мов турботливі тітоньки. А потім… потім мені сказали, що батько з мамою померли. Далі все як у тумані — лікарня, люди в білих халатах, уколи… Едино я добре запам’ятав молоду лікарку з гарним добрим обличчям. Вона справді була добра, вона годинами зі мною розмовляла, і після цих розмов мені ставало ліпше. Саме вона поступово привчила мене до думки, що мама наклала на себе руки через батькову загибель. Думаю, вона щиро вірила в це. І я повірив… І всі ці роки незаслужено засуджував маму за те, що вона кинула мене!

Яна погладила мене по голові.

— Навіть не знаю, що сказати, Алексе, — розгублено мовила вона. — Все це так… жахливо. Якщо тільки це правда…

— Це правда. — Я встав і поволі пройшовся по кімнаті. — Найстрашніше, що це правда. Я чудово розумію, з якою метою батько дав мені ці документи. І не буду заперечувати, що він, схоже, досяг свого. Але правда залишається правдою, навіть якщо нею маніпулюють у власних інтере-

сах. Тепер я не знаю, на якому світі знаходжуся. З одного боку — батько, який сімнадцять років тому заледве не вкинув Октавію у вир громадянської війни, потім утік, захопив владу на цій провінційній планеті, але явно не має наміру зупинятися на досягнутому й збирає сили для реваншу. А з іншого боку — моя рідна країна, що холоднокровно вбила мою матір… Ні, Яно, не заперечуй. Ті покидьки, що вчинили цей злочин, перебували на службі в держави. А наша ліберальна і справедлива держава не притягла їх до відповідальності, не було ні суду, ні покарання, справу простонапросто зам'яли. Отже, держава взяла на себе всю відповідальність за цей злочин.

— Держава, але не країна, — зауважила сестра. — Не планета з усім її населенням.

— Саме так! Цього й прагнув батько — щоб я провів чіткий розподіл між країною та державою і зненавидів останню. Щоб сприйняв його точку зору — Октавії потрібна інша влада. Але він дечого не врахував. Для нього демократія — порожній звук, а я ставлюся до неї серйозно. У демократичній країні народ сам обирає собі уряд і несе відповідальність за всі його дії. І якщо обраний народом уряд безкарно вбиває своїх громадян, то в цьому винен увесь народ. Тому я й кажу: мою матір убила моя країна! Тепер я ненавиджу Октавію, в мене більше нема батьківщини…

Яна промовчала.

Приблизно за годину дворецький, містер Еплґейт, запросив нас на вечерю й повідомив новину, яка дуже втішила нас з Яною — через завантаженість справами батько вирішив залишитися на ніч в урядовій резиденції. За словами Еплґейта, це бувало досить часто.

За вечерею нам слугував сам дворецький разом зі старшою дружиною, що працювала в домі кухаркою. Страви були трохи незвичні (як, власне, й усе іншопланетне), але цілком їстивні й навіть смачні. Ми з сестрою добряче зголодніли і їли з неабияким апетитом, щоправда, нас обох відчутно дратувало тріскотіння місіс Еплґейт, котра, до того ж, називала нас не інакше як „містер Шнайдер“ і „міс Шнайдер“.

Зрештою я не витримав і зробив зауваження, що моє прізвище Вільчинський, а Яни — Топалова. На що місіс Еплґейт уперто відповіла:

— Не знаю, сер, які звичаї на вашій планеті, але в нас правила чіткі. Якщо ви діти Його Ексцеленції, то вас звати містер і міс Шнайдер.

Я збагнув, що сперечатися з нею марно. Зрозуміла це і Яна.

— Цікаво, — озвалась вона за кілька хвилин, — як ваш народ мириться з тим, що верховний правитель Ютланда — чужинець, іншопланетник?

— Ваш батько не чужинець, міс Шнайдер, — заперечила місіс Еплґейт. — Він уже давно наш співвітчизник.

— Але ж колись він був для вас чужинцем.

— Що правда, то правда, — не стала заперечувати дружина дворецького. — І спершу, коли Рада Старійшин щойно лише обрала його імператором, знайшлося чимало таких, хто був з цим не згоден.

— І що ж сталося з незгідними? — поцікавився я. — Їх запроторили до концтаборів? Кинули у в'язниці? Замкнули у божевільнях? Чи, може, просто стратили?

І місіс Еплґейт, і її чоловік витріщились на мене як на несповна розуму.

— Ради бога, містере Шнайдер! — сплеснула руками жінка. — Як ви могли про таке подумати! Які концтабори? Які в'язниці, які страти?… Нічого цього не було. Його Ексцеленція нікого не переслідував, він своїми справами довів усьому народові, що Рада Старійшин зробила мудрий вибір. Незгідні просто перестали бути незгідними.

— Невже всі до одного?

— Звісно ж, ні. Незадоволені є завжди. Але наразі їх жалюгідна купка. Вони з тих, хто проти будь-якої влади. На них просто не звертають уваги.

— Ваш батько, містер і міс Шнайдер, — авторитетно заговорив дворецький, що досі зберігав мовчанку, — безумовно, найкращий імператор за всю історію Ютланда. За п'ятнадцять років його врядування наша планета…

Далі ми вечеряли під акомпанемент похвал на батькову адресу. Причому ні містер, ні місіс Еплґейт зовсім не співали йому осанну, в їхніх словах не відчувалося сліпого, бездумного поклоніння, вони просто говорили про нього, як про гарну людину, що зробила багато добрих справ. Я ледве витримав до завершення вечері і, відмовившись від солодкого на десерт, поквапився піти. А точніше — кулею вилетів з їдальні, вибіг сходами на другий поверх і сховався в своєму кабінеті.

Хвилин за п'ять до мене зайшла Яна. Присіла на канапу поруч зі мною й промовила:

— Знаєш, братику, дивна таки річ. Варто було тобі почути щось гарне про адмірала Шнайдера, як ти ще дужче обізлився.

— То ти вже на його боці?

— В жодному разі. Навіть не враховуючи, що колись він улаштував путч, а зараз напевно готує якусь нову авантюру, я маю й суто особисті причини ненавидіти його. Він зробив нещасною мою матір, через нього вона так і не вийшла заміж, і з його вини в мене ніколи не було повноцінної сім'ї. Мало того, тепер він вліз і в моє життя, не спитавши, чи хочу я цього. Відібрав у нас свободу — в мене, в тебе, в наших товаришів… Та заради об'єктивності ми мусимо визнати, що з нього вийшов зовсім непоганий державний діяч.

— Ага, — буркнув я. — Це якщо вірити всьому, що наговорили його слуги.

— А ти б хотів, щоб усе було інакше, так? Ти б відчув таємне задоволення, якби виявилося, що він тримається при владі винятково завдяки масовим репресіям? Ти сердитий саме через те, що він чинить зовсім не так, як мусив би, за твоїми уявленнями, чинити кровожерливий диктатор.

Я не знав, що їй сказати…

Пізно ввечері на флаєрі привели Ліну з усіма її речами. Вона була сама, без Елі.

Яна негайно взяла її в роботу і стала розпитувати про наших товаришів з корабля. Ліна розповіла, що їх розмістили на невеличкому острові в морі. Ні довгих та брудних ба-

раків для ув'язнених, ні огорожі під високою напругою, ні наглядачів із собаками, ні веж з прожекторами й автоматниками там не було. Табір являв собою селище на сотню котеджів з усіма вигодами — за винятком зв'язку із зовнішнім світом. Персонал поводився з членами команди дуже ввічливо, навіть запопадливо — швидше не як з полоненими, а як з прибулими на курорт відпочивальниками.

Утім, на новому місці Ліна облаштуватися не встигла, оскільки невдовзі її з Елі забрали й відвезли назад…

— Елі! — урвав її я. — То де ж вона?

— Повернулася до табору.

— Як? Чому?

Ліна зам'ялася.

— Ну… вона…

— Стривай, — сказала Яна. — Лінусю, золотко, розповідай по порядку. А ти, Алексе, не заважай.

— Нас привезли до Світ-Лейк-Сіті, — продовжувала Ліна. — І з нами зустрівся адмірал Шнайдер, ваш батько.

— Он як! — підвела брови сестра. — Ви з ним розмовляли?

— Так. І досить довго. Від нього ми й дізналися, що ви його діти. Він просив нас оселитися тут, разом з вами. Він сказав, що Сашкові зараз дуже важко, йому потрібна допомога й підтримка близьких людей. — Ліна повернулась і зазирнула мені в очі. — Я бачу, що це справді так.

— Проте Елі не погодилася, — промовила Яна, не питаючи, а констатуючи факт. — Це через те, що Алекс — син адмірала Шнайдера?

— Ні… Тобто так… Вірніше, не так, а… — Ліна замовкла й перевела подих. — Ой, не придумаю, як це правильно пояснити… Ну, коротше, Елі дуже образилася.

— Що я не розповів їй правду про себе?

— Власне, так. Вона… вона сказала, що не потрібна тобі. Що ти не любиш її по-справжньому, що грош ціна вашій дружбі, коли за п'ять років ти так і не довірився їй повністю.

Яна пирхнула:

— Дурне дівчисько! — І з цими словами вийшла з кімнати.

Щойно ми залишились удвох, Ліна присунулася до мене й опинилась у моїх обіймах.

— Не сумуй, Сашко, все владнається. Елі трохи заспокоїться и зрозуміє, що була несправедлива до тебе.

— Сподіваюсь, — пробурмотів я, з насолодою вдихаючи п'янкий аромат Лініного волосся. — Дуже сподіваюсь… Гм, дивно, що батько просто не наказав привезти її сюди.

— Я теж здивувалася, — кивнула Ліна. — Адмірал довго вмовляв Елі, навіть благав, але потім здався й сказав, що не стане ні до чого її примушувати. Знаєш, я уявляла його зовсім іншим. А він…

Я швидко затис її рота долонею.

— Мовчи! Ані слова про це. Не говори, що він не такий. І взагалі, облишмо мого батька. Добре? — Я прибрав руку.

— Добре, облишмо, — погодилась вона. — Просто я хочу сказати, що мене ніхто не примушував їхати до тебе. Я сама погодилася, хоча Елі просила повернутися з нею.

— А чому ти відмовилась? Ти ж кохаєш її.

Ліна припала до моїх вуст палким поцілунком.

— Тебе я також кохаю, Сашко. Я люблю вас обох… Я геть заплуталася!

„Я теж заплутався," — подумав я. — „Геть в усьому…"

5

Протягом наступних кількох днів батько не дошкуляв нам своєю присутністю. Він днював і ночував в урядовій резиденції, а вдома з'являвся лише на якусь годину, щоб пообідати або повечеряти в нашому товаристві. Та навіть тоді поводився досить тактовно, не намагався присилувати мене і Яну до розмови, а спілкувався здебільшого з Ліною, яка, на відміну від нас із сестрою, була налаштована до нього цілком миролюбно… Та це вже я забігаю трохи вперед.

Ще на другий день опівдні, відчувши себе значно краще (не в останню чергу завдяки Ліні), я вирішив перевіри-

ти, наскільки обмежена моя свобода пересування. Вийшовши з будинку на просторе подвір'я, я неквапно наблизився до охоронця біля воріт і вдавано-недбалим тоном попросив його випустити мене. Той без будь-яких заперечень, зі словами: „Прошу, містере Шнайдер", розчинив переді мною бічну хвіртку.

Я вийшов на широку тиху алею з тінистими каштанами й без поспіху закрокував по тротуару, намагаючись не звертати уваги на людей у цивільному, що вдавали, ніби просто прогулюються, а насправді тримали під пильним наглядом усю довколишню територію. Обабіч алеї тяглися розкішні особняки, які мало в чому поступалися батьковому; вочевидь, тут мешкали дуже важливі персони — члени ютландського уряду та високі військові чини.

Незабаром я помітив, що двоє людей у цивільному ненав'язливо супроводжують мене, а вгорі повільно пливе флаєр — на вигляд найзвичайнісінький, пасажирський. З'ясувавши для себе ситуацію, я повернувся й пішов назад. При моєму наближенні до воріт хвіртка розчинилась, і охоронець пропустив мене у двір.

— Я можу скористатися флаєром? — запитав я.

— Звичайно, містере Шнайдере, — відповів він. — Машина з водієм у вашому повному розпорядженні.

— Я пілот і сам умію літати.

— Ви не маєте місцевих прав, сер, — заперечив охоронець. — Але водій відвезе вас, куди забажаєте… За винятком, зрозуміло, деяких режимних об'єктів.

Як я й побоювався, до таких об'єктів належав і острів, де перебували члени команди нашого корабля, отож зустріч з Елі відкладалася на невизначений термін. Засмучений цією новиною, я повернувся до будинку і запропонував Ліні з Яною разом прогулятися містом.

Ліна радо пристала на мою пропозицію, а сестра відповіла, що сьогодні зранку, коли ми ще ніжилися в ліжку, вона вже побувала на екскурсії.

— Дуже симпатичне місто, — сказала Яна. — Особливо рекомендую набережну Світ-Лейк. Тут зовсім недалеко —

вниз по алеї й праворуч… І до речі, Алексе, — додала вона. — Раджу взяти окуляри й одягнутись у щось цивільне, бо ериданського форма привертатиме зайву увагу. До того ж наші з тобою фотки розмістили в усіх новинах, тебе миттю впізнають. Чіплятися ніхто не стане, але витріщатимуться всю дорогу. Я пересвідчилась у цьому на власній шкурі — не надто приємне відчуття.

Я дослухався сестриної поради, одягнув простенькі сині штани й картату сорочку, напнув сонцезахисні окуляри, заодно прихопив кредитну картку, яку ще вчора отримав від дворецького, і разом з Ліною подався на прогулянку. День ми провели досить приємно, пішки блукали велелюдними вулицями та майданами, оглядали тутешні визначні місця, кілька разів перетнули Світ-Лейк-Сіті з одного кінця в інший на громадському транспорті, пообідали в затишному ресторанчику на набережній озера. Всюди за нами ходила охорона, але то були гарно вишколені чоловіки та жінки, що добре знали свою справу, тому їхня присутність не впадала у вічі, і невдовзі навіть ми перестали їх помічати.

Під час прогулянки я уважно придивлявся до людей, стежив за їхньою поведінкою, намагався відчути атмосферу, що панувала в суспільстві. Сам не знаю, що я розраховував знайти; можливо, якісь ознаки зацькованості, пригніченості, страху… Але нічого схожого не було. Люди були звичайними людьми, зі своїми клопотами, радощами й печалями. Вони трималися вільно й розкуто, дивились на світ відкрито й безбоязно. Не здригалися від звуків поліційної сирени, не сахались, коли на їхньому шляху зустрічалися військові. І взагалі, все, що я бачив, ніяк не відповідало моїм уявленням про диктатуру…

Ближче до вечора Ліна сказала мені:

— Сашко, а ти помітив одну дивину в тутешніх мешканців?

— Що жінок більше, ніж чоловіків? — спробував угадати я. — Так це ніяка не дивина. На Ютланді існує полігамія, і відповідно плануються сім'ї. На одного хлопчика народжується в середньому по дві дівчинки.

— Та ні, це мені зрозуміло. Я про іншу дивину.

— Про яку?

— Ми гуляємо містом уже п'ять годин, а ще не зустріли жодної гладкої людини.

Я знизав плечима.

— Правду кажучи, не звертав уваги.

— А от я звернула. Іноді трапляються пухкенькі жіночки й дебелі чоловіки — але в міру. Ні разу не помітила справжнього товстуна або товстухи.

— Можливо, на цій планеті огрядність вважається за потворність, — припустив я. — Тому всі ютландці стежать за своєю вагою.

— Це не пояснення, — заперечила Ліна. — На Октавії я не знала жодної гладкої жінки, яка б не хотіла схуднути. Вони, бідолашні, й на дієтах сидять, і лікуються, й спортом займаються, але не всім це допомагає. Особливості обміну речовин і таке інше. Для вас, чоловіків, огрядність не така страшна, але для нас, жінок, це справжня трагедія.

— Щодо себе можеш не хвилюватися, — усміхнувся я, обійнявши її за тонку талію. — Кому-кому, а тобі погладшати не загрожує.

— Це зараз не загрожує. Але з роками… — Ми якраз проходили повз аптеку, і Ліна зупинилася. — Зайдемо на хвильку?

— Як хочеш, — з зітханням погодився я.

Під час прогулянки ми раз по раз з Лininої ініціативи заходили „на хвильку" в різні крамниці, і при кожному відвідуванні вона просила мене щось купити. Її сумочка була вже пхом напхана всіляким дрібничками, а речі більшого розміру (серед яких було два косметичні набори, кілька гарних і до біса дорогих суконь та з десяток комплектів звабливої білизни) я просив надіслати нам додому через службу доставки. Після цього ми швиденько зникали, перш ніж до продавців доходило, *чию* адресу я їм вказав.

Відвідувачів у аптеці було небагато, і всі вони поралися біля автоматів, що видавали ліки за рецептами. А ми з Ліною пройшли в консультативний відділ, де перебував один

лише літній аптекар, увесь до наших послуг.

— Добридень, сер, — звернулася до нього Ліна анґлійською, старанно копіюючи місцеву вимову. — Що ви можете порекомендувати для схуднення?

Аптекар зміряв її тендітну струнку постать оцінливим поглядом.

— У вашому випадку, місс, вистачить просто не зловживати солодощами, — відповів він з усмішкою. — Якщо зір не зраджує мене, то ви не маєте ані грама зайвої ваги.

— Це для однієї моєї знайомої, — зробила уточнення Ліна. — Вона схильна до повноти.

— З фізіологічних причин, чи від надмірного вживання їжі?

— Швидше друге.

— Тоді б їй ідеально підійшов стимулятор сили волі, — пожартував аптекар. — Але наразі таких ліків у наявності немає, тому доведеться обмежитись ендокринолом… — Тут він пильніше придивився до нас обох, надто ж до мене. Та якщо й упізнав, нічим цього не виказав. — Ага, то ви ериданці! З новеньких. Ясно, ясно… Вашій знайомій, міс, потрібен ендокринол, суміш номер п’ять, що регулює засвоєння жирів та вуглеводів. Але спершу їй слід проконсультуватись у лікаря — він підбере потрібні дози і, можливо, призначить комплексне лікування. Хоча „Ендокринол-5“ ви можете придбати й зараз, він відпускається без рецепта. Вам у капсулах чи в ін’єкційних ампулах?

— У капсулах, будь ласка.

— По пів міліграма чи по чверть?

— Е-е… Гадаю, вам видніше.

— У такому разі, п’ятдесят капсул по нуль двадцять п’ять.

Поки аптекар особисто замовляв на консолі автомата ліки, я дещо пригадав. Ще під час навчання в коледжі мені на очі трапилася стаття про ендокринол, яка справила на мене велике враження. Цей препарат з’явився порівняно недавно, але вже викликав справжній фурор у медицині. Не маючи жодних побічних ефектів, він безпосередньо

впливав на залози внутрішньої секреції — при простому вживанні нормалізував їхні функції, а в поєднанні з іншими ліками дозволяв тонко регулювати роботу тих або інших залоз. Завдяки таким властивостям, ендокринол виявився панацеєю від цілої низки хвороб, пов'язаних з порушенням обміну речовин, зокрема — від ожиріння. Втім, це була не найсерйозніша недуга, що лікувалася з його допомогою. Ще були різні види діабету, деякі форми дистрофії, нефролітіаз, карликова хвороба, гіпотеріоз, порушення функцій статевих залоз та багато іншого. Також ендокринол вважався вельми перспективним у геріатричній практиці. Проблема полягала в тому, що цей препарат вироблявся лише однією лабораторією на планеті Вавілон, у порівняно невеликій кількості, і кошував астрономічно дорого. Тому я дуже здивувався, що він є на Ютланді, а ще мене охопило хвилювання — чи витримає моя кредитка заправлену за нього ціну?

— Ось. — Аптекар поклав на прилавок упаковку. — З вас одинадцять доларів і п'ятнадцять центів, міс. Оскільки ви новоприбулі гості нашої планети, консультація безкоштовна.

У мене ледве щелепа не відвисла від подиву. За час прогулянки я мав можливість оцінити купівельну спроможність ютландської валюти, вона навряд чи була дорожча за ериданську марку, тому я чекав, що мова піде про тисячі, а то й десятки тисяч доларів. Названа аптекарем сума була до смішного мізерна, і я, трохи оговтавшись, запідозрив, що нас тут просто розігрують. От тільки незрозуміло, з якою метою…

Тим часом Ліна взяла в мене кредитку й розрахувалася за ендокринол. Аптекар почав був повторювати свої настанови стосовно того, що бажано порадитися з лікарем, але тут я урвав його:

— Перепрошую.

— Так, сер.

— Маю одне питання з приводу ціни. На інших планетах ендокринол дуже дорогий препарат, а у вас він дешевший

за аспірин. Чому так?

— Бо це наш, місцевий продукт. Його виробляють лише на Ютланді. Ми використовуємо ендокринол уже понад триста років. На відміну від інших планет, у нас він доступний кожному.

Коли ми вийшли з аптеки, я все ще перетравлював почуте. Ліна на ходу читала інструкцію до ендокринолу і вражено хитала головою.

— Якщо все тут написане правда, то на торгівлі цими пігулками можна заробляти мільйони… Та де там — мільярди!

Я коротко розсміявся:

— Які мільйони, дитинко, які мільярди! Трильйони. Десятки, сотні трильйонів!

Тепер я знав, звідки батько бере кошти на підготовку нового заколоту на Октавії.

6

На восьмий день, коли я повернувся після ранкової прогулянки містом, Ліна сказала мені:

— Щойно дзвонила Елі. Її й решту наших уже випустили з табору. Тепер вони мешкають тут, у Світ-Лейк-Сіті. І… — Вона опустила очі. — Елі просить, щоб я переїхала до неї.

— І що ти вирішила?

Ліна пригорнулася до мене.

— Я не хочу йти від тебе, Сашко…

— То не йди.

— Тоді Елі образиться на мене. А цього я теж не хочу. Їй зараз дуже самотньо, але вона відмовляється переселитись до нас. Вона така вперта!

— Отже, ти житимеш з нею? — запитав я.

— Ні. Спробую переконати її. А як не вийде, то десь за тиждень повернуся до тебе.

— Щоб згодом знову повернутись до Елі?

Замість відповіді Ліна поцілувала мене й побігла збирати речі.

А Яна, що була присутня при нашій розмові, скрушно похитала головою:

— Ну й уклепався ти, братику. По самі вуха… Хоча тепер я беру назад свої слова.

— Які?

— З приводу того, що ви з Елі можете бути лише друзями. Схоже, вона любить тебе не тільки як друга, а й як чоловіка.

— Чому ти так вирішила?

— Через її впертість, — пояснила сестра. — Якби ти був для неї просто другом, вона б давно пробачила тобі, що ти не розповів їй правду про свого батька. Друзі, навіть найближчі, мають право на особисті таємниці. А коханці — ні. Вона ж поводиться так, наче ти її хлопець.

— І що порадиш?

— Тобі слід відверто поговорити з нею. Але не квапся — зараз нічого не вийде. Елі зголодніла за Ліною і слухати тебе не стане.

А проте, ми втрьох подалися на північно-східну околицю Світ-Лейк-Сіті, де у висотному багатоквартирному будинку міська влада надала житло всім льотчикам з „Маріани“, зокрема й Елі. Офіційно вони перебували в статусі „почесних гостей“, всі їхні витрати оплачував планетарний уряд. Інших членів екіпажу було розселено в різних районах міста, залежно від того, де їм знайшли роботу.

По прибутті Яна передовсім вирішила відвідати Ганса Вебера. Вона кликала мене з собою, але я відмовився і разом з Ліною піднявся кількома поверхами вище, де була Еліна квартира.

На жаль, передбачення сестри здійснилося на всі сто відсотків — Елі не захотіла зі мною розмовляти, навіть не відповіла на привітання. Пропустивши до себе Ліну, вона просто захряцнула перед моїм носом двері, вимкнувши інтерком. А гупати кулаками (та й навіть ногами) не мало сенсу — все одно матеріал дверей та стін був звуконепроникний.

Я все ще стояв у вестибюлі, відчуваючи себе цілковитим дурнем, коли на поверх під'їхав один з ліфтів, і з кабіни вийшов капітан Павлов. Він мав значно кращий вигляд, аніж того дня, коли я бачив його востаннє.

— Добридень, Александре, — привітався він. — Увечері я збирався відвідати тебе та Яну. А ти до Елісон Тернер?

— Ну, в певному сенсі…

— Гаразд, тоді я зайду з тобою. Не заперечуєш? Довго я вам не набридатиму, лише подивлюсь, як вона влаштувалася. Саме зараз я обходжу всіх наших хлопців і дівчат.

— Боюсь, не вийде, сер, — відповів я. — Вона вимкнула інтерком.

— Ага, ясно… — Було видно, що Павлов зрозумів навіть більше, ніж я сказав. — Що ж, це зачекає. Випити не бажаєш?

— Якщо кави, то не відмовлюся.

— Тоді їдьмо на дах. Там є гарна кав'ярня з відкритим літнім майданчиком.

Ми ввійшли до ліфта й капітан натиснув кнопку горішнього поверху. Відтак повернувся до мене й запитав:

— Як твої справи, Александре?

— Так собі. Не дуже, — чесно зізнався я.

— Розумію, — кивнув він. — А що Яна?

— Їй трохи легше. Вона… — Я помовчав, добираючи потрібні слова. — Для неї батько завжди був чужий, вона ненавиділа його з чотирнадцяти років, відколи дізналася, що він її батько. А я… ну…

— А ти завжди любив його, — підхопив Павлов. — І дитиною, і згодом, коли вважав його загиблим. А тепер він воскрес, і ти розгублений, не знаєш, як до нього ставитися. Те, що ти прощав йому мертвому, не можеш вибачити живому.

Я був украй вражений тим, як тонко Павлов відчув мій стан і зумів висловити все, що мене мучило, кількома короткими фразами.

Піднявшись на дах, ми пройшли до кав'ярні, взяли по чашці кави і влаштувалися за вільним столиком біля бор-

дюра. Павлов запалив сигарету й обвів поглядом мальовничий краєвид міської околиці, що підступала до самого лісу.

— Приємна планета, — промовив він. — Куди гарніша за нашу Октавію.

— Та все одно для нас вона в'язниця, — зауважив я. — Ви ж спілкувалися з усією командою? Як налаштовані люди?

— По-різному. Одні майже змирилися з перспективою тривалого полону, інші миритися не бажають.

— Проте їх усіх звільнили?

— Атож, звільнили. Та й власне, що може вдіяти купка людей проти трьохсотмільйонного населення планети? Єдині, хто становить потенційну загрозу, це наші льотчики. Теоретично вони можуть захопити один з кораблів — та тільки теоретично. А на практиці це нездійсненно. Більша частина ютландського флоту базується в космосі, а ті кораблі, що знаходяться на планеті, перебувають під пильною охороною. До того ж, майже всі вони з демонтованими вакуумними емітерами і належать до Угруповання Планетарної Оборони. До інших зірок на них не доберешся.

— Гм-м… Я так розумію, що це попередження?

Павлов ствердно кивнув:

— Ти правильно розумієш. Таке попередження я роблю всім нашим пілотам. Ви гарячі голови і можете втрапити у велику халепу. Та найбільша прикрість для тебе, Александре, і для Яни полягає в тому, що коли вас упіймають при спробі викрасти корабель, то ви просто повернетеся до батькового дому. А от усіх інших, хто буде з вами, надовго запроторять до в'язниці.

— Це несправедливо!

— Авжеж несправедливо, — погодився Павлов. — Але таке життя.

Якийсь час ми мовчали.

— Сер, — нарешті озвався я. — Допоможіть мені де в чому розібратися.

— А саме?

— На цій планеті диктатура, а мій батько диктатор?

— Так. За всіма ознаками, на Ютланді диктатура. Навіть уточню — фашистська диктатура. І твій батько справді диктатор.

— Тоді чому… — У мене на язиці вертілося безліч „чому“, і я ніяк не міг обрати, з чого почати.

— Чому вулицями не ходять озброєні патрулі, — допоміг мені Павлов. — Чому немає комендантської години. Чому поліцейські не забивають порушників громадського порядку до напівсмерті, а просто штрафують або взагалі обмежуються усним попередженням. Чому люди не бояться розповідати політичні анекдоти. Чому по телебаченню і в мережевих ЗМІ нерідко можна зустріти гостру критику на адресу уряду. І, нарешті, чому при всьому вищезазначеному на Ютланді не існує організованої опозиції. Б'юсь об заклад, ти шукав, ретельно шукав бодай найменшого натяку на існування концентраційних таборів чи інших карних закладів для супротивників існуючого режиму. В інформаційному суспільстві — а тут таки інформаційне суспільство — подібні речі приховати неможливо. Проте ти нічого не знайшов. Адже так?

— Так, сер, — підтвердив я. — І це збиває мене з пантелику.

— Річ у тім, Александре, — став пояснювати Павлов, — що в своїх дослідженнях ти припустився двох помилок. По-перше, не врахував специфіки тутешнього суспільства, не ознайомився з історією та традиціями Ютланда. По-друге, ти сплутав фашизм з нацизмом і комунізмом. Дві останні доктрини державного устрою справді потребують постійних репресій, оскільки вони наскрізь тоталітарні, передбачають абсолютне підпорядкування індивіда суспільству, нав'язування всім громадянам єдиної ідеології. У цьому відношенні фашизм помірніший і практичніший. До масового насильства він схильний вдаватися лише на етапі утвердження влади і в процесі переходу лідерства від однієї групи до іншої — та й то не завжди. Фашизм, який міцно утвердився в усіх сферах громадського життя, породжує корпоративну державу, чия репресивна машина працює на міні-

мальних обертах, а то й узагалі бездіє. Суспільству корпоративного типу не властива опозція як соціальна інституція, воно придушує її в самому зародку — але не шляхом відторгнення дисидентів, а через включення їх у свою систему. Тобі це може видатися дивним, але на Ютланді багато таких людей працюють у правоохоронних органах — від поліцейських до суддів; як правило, з них виходять справедливі й непідкупні служителі закону. Маю зізнатися, що в молодості я був палким прихильником корпоративної держави. Власне, й зараз не бачу в ній нічого поганого… крім одного — шляху її побудови. Ґенерал-президент Чанґ уже занапастив на Тянь-Ґо, за різними підрахунками, від сорока до шістдесяти мільйонів своїх співвітчизників, але до перетворення його фашистського режиму на корпоративну державу ще дуже далеко. Можна не сумніватися, що якби сімнадцять років тому наш путч переміг, на Октавії й досі тривали б репресії. А що ж до Ютланда, то корпоративна держава виникла тут задовго до появи твого батька. Як матимеш час, переглянь матеріали з історії планети, особливо про перше сторіччя існування колонії, коли початкова теократія Ради Старійшин під тиском атеїзму й агностицизму, що набували в народі дедалі більшого поширення, поступово еволюціонувала в позбавлений будь-якого релігійного забарвлення авторитарний режим на чолі з імператором, а общинний лад життя мормонів став підґрунтям для формування світського суспільства корпоративного типу. Адмірал Шнайдер зі своїми переконаннями й харизмою лідера ідеально підходив для цієї планети; а політична система Ютланда, своєю чергою, виявилася тим ідеалом, до якого завжди прагнув твій батько. Тому він так легко й безкровно утвердився при владі. Саме утвердився — бо дуже легко захопити владу над планетою, що втратила космічні технології; для цього вистачить і такого вагомого арґументу, як бойовий крейсер на орбіті. Інша річ — утримати здобуту владу. Адмірал з цим упорався блискуче. — Павлов зробив паузу й пильно подивився мені в очі. — Сподіваюсь, ця невелика лекція допомогла тобі розібратись у ситуації. Безпе-

речно, твій батько — диктатор. Але не кривавий диктатор.

— Він готує новий заколот на Октавії, — сказав я. — Та ще й за участі Ютланда — а це вже міжпланетна війна. До того ж він викрадає кораблі — а це вже піратство.

— Ну, передовсім, „кораблі“ слід замінити на „корабель“. Викрадення „Маріани“ було єдиним у своєму роді військово-політичним актом. Хитрющий лис, як підступно він це влаштував! — У голосі Павлова виразно вчувалася злість. — Твоєму батькові немає потреби викрадати кораблі, він їх просто купує. Грошей у нього достобіса.

— Знаю, — кивнув я. — Ендокринол. І це ще один момент, який мене дивує. Ютланд, м'яко кажучи, не дуже розвинена планета, а проте тільки тут уміють синтезувати цей препарат. Я ще на Октавії читав, що всі спроби фармацевтичних компаній повторити його формулу завершувалися фіаско. Один лише концерн „Байєр“ витратив на дослідження понад тридцять мільярдів — і просто викинув ці гроші на вітер.

Капітан гмикнув.

— Виявляється, головного ти не знаєш. Насправді ендокринол не синтезують, а добувають. Він міститься в місцевій рослині з хитромудрою науковою назвою, яку я не запам'ятав, але зазвичай її називають просто вуховертом — за специфічною формою листя.

— Ага, тепер зрозуміло, — кивнув я. — Це слово мені зустрічалося в новинах. Здається, мовилося про цьогорічний урожай вуховерту. Я вирішив, що йдеться про якусь сільськогосподарську культуру, і навіть не подумав пов'язати її з ендокринолом.

— А зв'язок тут безпосередній. Вуховерт — стратеґічний продукт Ютланда, запорука його стрімкого економічного й технологічного зростання. На місцевих переробних заводах з вуховертової сировини видобувають ендокринол, потім його таємно перевозять на Вавілон, а там через низку підставних фірм він потрапляє в лабораторію „Ю. Л. Кемікел“, де його начебто синтезують, а насправді лише піддають додатковому очищенню. А на вторговані гро-

ші — знов-таки, через підставні фірми, — уряд твого батька купує кораблі, високотехнологічне обладнання і багато іншого, чого потребує планета.

— Вірніше, — похмуро уточнив я, — чого потребує батько для нового путчу.

— Е, ні, все не так просто. Твого батька можна назвати ким завгодно, але не безпринципним владолюбцем. Я б навіть назвав його альтруїстом… якби не методи, до яких він ладен був удатися, щоб „ощасливити“ Октавію. Як імператор Ютланда, адмірал Шнайдер насамперед дбає про інтереси своєї нової країни. Так він мені сказав, і я йому вірю. Попервах його співробітництво з колишніми колеґами по путчу мало суто бізнесовий характер — вони організували на Вавілоні необхідну інфраструктуру для збуту ендокринолу, а він платив їм за це солідні комісійні. На той час така секретність була продиктована лише економічними міркуваннями: твій батько прагнув чимшвидше повернути Ютланд у космічну еру — а для цього необхідно було вкласти в планету величезні кошти, які ніхто задарма не дав би. Торгівля ендокринолом дозволяла залучити ці кошти — але за умови збереження монополії на його виробництво.

— Ясно, — сказав я. — Адже монополія дозволяє гранично накручувати ціни й отримувати надприбутки. А оскільки на Ютланді всім відомо, з чого виробляють ендокринол, то звідси випливає логічний висновок — треба тримати в таємниці саме існування планети.

— Атож. Лише наївна людина могла розраховувати, що навіть за найжорсткішого контролю вдасться запобігти вивезенню з Ютланда насіння й розсади вуховерту. А твій батько аж ніяк не наївний. Він розраховував за три-чотири роки накопичити у вавілонських банках достатньо грошей для подальших інвестицій в економіку країни, після чого зняти завісу секретності й уже цілком леґально вторгувати ще певну кількість трильйонів, поки решта планет займатимуться культивуванням власних вуховертових плантацій.

— Гаразд, — промовив я, — приймається. Проте зазначу, що минуло не три-чотири роки, а п'ятнадцять… Ну, нехай менше. Адже спершу слід було налагодити збут, та й медики не відразу прийняли ендокринол, а попервах ставились до нього з упередженням. Припустімо, маховик надприбутків розкрутився на повну силу років десять тому.

— Одинадцять, — уточнив Павлов. — І все було б добре, якби не виявилася одна вкрай неприємна обставина. Пробні посіви вуховерту на інших планетах засвідчили, що він належить до групи так званих інфантильних рослин. Це означає, що… А втім, кому я пояснюю. У тебе ж супутна спеціальність біологія.

Я мовчки кивнув, обдумуючи щойно почуте. Інфантилізм деяких видів флори досі залишався загадкою для науки. З якоїсь нез'ясованої причини рослини-інфанти не приживалися в чужих світах. І проблема була не в кліматі, не в складі ґрунту й повітря, не в спектрі сонячного випромінювання — всі ці фактори враховувались і відтворювались у лабораторних умовах. Але інфанти гинули попри всі намагання біологів. Звідси й виникла їхня назва — мов малі діти, вони вперто не бажали розлучатися з материнською планетою. І що характерно — в космічних оранжереях, що перебували в межах їхньої рідної системи, такі рослини почувалися чудово. Та варто було віддалити їх на сотню-другу астрономічних одиниць (не кажучи вже про світлові роки), як вони без жодних об'єктивних на те причин починали в'янути. З цього приводу деякі науковці впадали в містику й пропонували фантастичні теорії про якийсь особливий емпатичний зв'язок інфантів з рідною біосферою…

— Отже, — спроквола проказав я, — для збереження монополії на ендокринол не треба тримати в таємниці його походження. Ця монополія є природною — аж поки біохіміки не навчаться штучно синтезувати препарат.

— Висновок правильний, але не найсуттєвіший. Куди важливіше — і страшніше! — те, що природна монополія Ютланда на ендокринол робить цю планету дуже ласим шматком. Таким ласим, що знайдеться чимало охочих вста-

новити над нею контроль. Згадай-но, Александре, скільки війн точилося в минулому за володіння планетами з багатими покладами корисних копалин. І скільки конфліктів жевріє й зараз. Причому досі йшлося не про якусь унікальну сировину, а лише про легкість видобування й транспортування. А от ендокринолу немає ніде, крім Ютланда. Ти уявляєш, що почне діятися, коли таємниця розкриється?

Я приголомшено труснув головою.

— Це важко навіть уявити. Я взагалі дивуюсь, як досі ніхто не пронюхав про Ютланд. Компанії, зацікавлені в ендокринолі, мають у своєму розпорядженні колосальні ресурси, вони напевно провели не одне розслідування за участю найкращих фахівців.

— Схема поставок складна й заплутана, а на Вавілоні з його чудернацькими законами дуже просто сховати кінці у воду. До того ж про місцезнаходження Ютланда в усьому зовнішньому світі знают лише четверо людей — це Фаулер і ще троє адміралів з вищого командування Ериданських Збройних Сил. Навіть заколотники на нашому кораблі не мали уявлення, куди летять (їм лише сказали, що до живого й здорового адмірала Шнайдера), поки я сам, уже після занурення в інсайд, не повідомив про мету нашої подорожі.

— І все ж таку таємницю не можна зберігати до нескінченності, — зауважив я. — Рано чи пізно все відкриється.

— Певна річ, — погодився Павлов. — І тоді для цієї планети та її мешканців настане Судний День. Тому твій батько витрачав і продовжує витрачати значну частину прибутків від торгівлі ендокринолом на кораблі й озброєння, а паралельно з цим в авральному порядку створює на Ютланді потужний військово-промисловий комплекс.

— І готує новий путч на Октавії, — додав я. — Навіщо?

— Якраз до цього ми й підходимо. Техніка технікою, але не можна не враховувати людського фактору. Кораблі та озброєння можна купити. За належної організації справи, їх можна купувати у великих кількостях, зберігаючи при тому свою анонімність. А от далі виникає питання: з кого ком-

плектувати екіпажі придбаних кораблів? З технічним і обслуговуючим персоналом ще можна дати раду — існує чимало цілком земних професій, що вимагають схожих навичок, тож довго перевчати не треба. А от пілоти та командири — це величезна проблема. На Ютланді їх катастрофічно не вистачає, потрібно ще як мінімум років десять, щоб підготувати достатню кількість кваліфікованих кадрів для військового флоту. На відміну від кораблів, людей купити не можна. Тобто, звичайно, можна — але то будуть найманці, позбавлені почуття патріотизму, ладні будь-якої миті перекинутися на бік ворога. З найманцями твій батько вирішив не мати справи — на мій погляд, цілком виправдано. Щоправда, тут мешкає кілька тисяч ериданців, проте називати їх найманцями було б неправильно. Здебільшого це учасники заколоту сімнадцятирічної давнини, яких після тих подій звільнили з лав Збройних Сил, а дехто навіть відсидів термін у в'язниці. Потім вони разом з родинами еміґрували з Октавії і таємно були доправлені на Ютланд. Всі кандидатури особисто розглядав адмірал Шнайдер, це цілковито віддані йому люди, а що важливіше — високопрофесійні офіцери, які зараз складають кістяк ютландського флоту. До речі, Ютланд має досить пристойний військовий флот. Ми не виявили його при нашій появі в системі, оскільки „Маріану" вже чекали і, щоб не насторожити нас, частину кораблів сконцентрували в околицях планети, під прикриттям Аруни, а решту відправили в глибокий космос.

— Але ж путч, путч, — нетерпляче мовив я.

— Так ось тобі й мотив для путчу. Брак особового складу флоту, його недостатня обороноздатність. Звідси висновок — планета потребує сильного й надійного союзника. Правильний висновок, не заперечую. Але далі твій батько пішов протореною стежкою своїх політичних поглядів. Демократичним режимам він не довіряє, вважаючи їх наскрізь корумпованими й продажними. Якоюсь мірою я з ним згоден. Проте ще менше він вірить у добрі наміри своїх колеґ-диктаторів — і тут я цілком на його боці. В результаті адмірал бачить єдиний вихід — підтримати своїх ко-

лишніх соратників, а нині бізнесових партнерів, у їхньому прагненні захопити на Октавії владу. Таким чином він розраховує здобути надійного союзника.

— Але ви з ним не згодні?

— Категорично. По-перше, новий путч, як і попередній, приречений на поразку, в цьому я не сумніваюсь. А по-друге, навіть якщо станеться неймовірне і заколотники прийдуть до влади, то вони так глибоко загрузнуть у внутрішніх проблемах, що їм буде не до захисту Ютланда. Позавчора ввечері ми з адміралом сперечались аж захрипли, проте кожен залишився при своїй думці.

— А у вас є альтернатива? — з надією запитав я.

— Вона напрошується сама собою. Не найкраща, звичайно… Хоча, це ще як подивитися.

— Земля? — припустив я.

— Якщо маєш на увазі земний уряд, то ні. Але моя пропозиція справді пов'язана з Землею. Це єдина сила, здатна забезпечити Ютланду мирне існування. З будь-яким іншим союзником, навіть найвірнішим і найнадійнішим, планета приречена перебувати під постійною загрозою війни. Та, на жаль, Земля — союзна держава. Рішення з питань зовнішньої політики там приймається шляхом узгодження позицій усіх суб'єктів Конфедерації, а це дуже тривала процедура. Поки йтимуть переговори, майже напевно станеться витік інформації, і всі дізнаються про походження ендокринолу. Коли ж навколо Ютланда виникне конфліктна ситуація, земляни не квапитимуться зі своїм втручанням, а вирішать дочекатися, чим усе закінчиться. Інша річ — і в цьому полягає моя ідея — запропонувати найбільшим фармацевтичним компаніям Землі концесію на виробництво ендокринолу. Не сумніваюсь, що вони без найменших зволікань ухопляться за цю пропозицію. Тоді й у земного уряду розв'яжуться руки — безпека Ютланда з питання міжнародних відносин перейде у площину захисту економічних інтересів. А тут земляни діють швидко й рішуче. Гадаю, їм навіть не знадобиться надсилати сюди війська. Сам факт укладення угоди про концесію убезпечить Ютланд від мо-

жливої аґресії. Ніхто не ризикне виступити проти Землі.

— Непогана ідея, — зауважив я. — Проте я певен, що батько сприйняв її в багнети. Навіть спробую вгадати що він сказав: „Не дозволю продавати планету плутократам!“

Павлов мимохіть посміхнувся:

— Майже вгадав. Правда, замість „плутократів“ він вжив вираз „акули капіталізму“, але це деталі. Виявляється, ти пам’ятаєш свого батька краще, ніж я думав. — Капітан відсунув убік порожню чашку. — Ну що, Александре, підемо навідаємось до наших? Повір, вони не тримають на тебе зла через те, що ти син Бруно Шнайдера.

Я вже збирався погодитись, але дещо пригадав.

— Стривайте, сер. Я хотів би з’ясувати ще один момент. Ви сказали, що „Маріана“ — єдиний викрадений корабель. Це, часом, не через мене? Ну, в тому сенсі, щоб привезти мене сюди.

— Щодо цього не переймайся, — заспокоїв мене Павлов. — Корабель планували викрасти ще до твоєї появи, а ти просто дуже доречно підвернувся Фаулерові, тому він вирішив не втрачати слушної нагоди. За інших обставин тебе довелося б силоміць доправляти на Ютланд через одну з перевалочних баз. А стосовно „Маріани“, то її викрали винятково через мене.

— Як це?

— Хитрий задум адмірала Шнайдера. Він хотів відрізати мені шлях до відступу — і досяг цього. Тепер, пам’ятаючи моє минуле, на Октавії не повірять, що я непричетний до викрадення. Навіть серед команди „Маріани“ багато хто впевнений, що група Алавеса діяла з моєї згоди. Хай там чим закінчиться вся ця історія, одне я знаю точно: назад в Астроекспедицію мене не візьмуть.

„Мене також,“ — подумав я. — „І Яну…“

— Зрозуміло. Тепер ви в пастці — або працювати на мого батька, або взагалі лишитися без роботи. А він знав, що ви змінили свої переконання?

— Так, знав. Але сказав, що мої політичні погляди його не цікавлять. Йому потрібен мій, гм, професіоналізм…

Як він висловився, „високий професіоналізм і глибоке стратеґічне мислення“. — Вперше я побачив Павлова зніяковілим. — Ти, мабуть, знаєш, що твій батько особисто очолює Ґенеральний Штаб Збройних Сил Ютланда. Так от, він хоче, щоб я став його правою рукою — начальником космічних операцій. Тобто, головнокомандувачем усіх Військово-Космічних Силх — і Зоряного Флоту, і Угруповання Планетарної Оборони, і Корпусу Космічної Піхоти, і Космічної Ґвардії.

— Ого! — вражено промовив я.

Хоча, якщо подумати, це була не така вже й дивина. Я неодноразово чув від різних людей, що капітан Павлов уже давно заслужив адміральські погони, причому далеко не з однією зіркою. А ще казали, що під час служби у військовому флоті він подавав великі надії і, якби не участь у путчі, зараз міг би займати одну з найвищих командних посад в Ериданських ВКС…

— І що ви відповіли? — запитав я трохи згодом.

— Спочатку категоричне „ні“. Але адмірал продовжував наполягати, і… Словом, учора я сказав, що погоджусь, але за однієї умови: він раз і назавжди відмовиться від планів державного перевороту на Октавії. Я не маю наміру брати участі, ні прямим, ні опосередкованим чином, у цій бездарній, безперспективній і кривавій авантюрі.

— А що батько?

— Він до цього не готовий. Йому миліше влаштувати бійню, аніж укласти мирну і взаємовигідну домосленість з „акулами капіталізму“. Проте я не збираюсь поступатися. Поки він носиться зі своїми безглуздими путчиськими задумами, я поза грою. Не дозволю йому використовувати мене.

Після деяких вагань я сказав:

— А проте, він уже вас використав. І то дуже конкретно.

— Як? Коли?

— Та оце зараз, — пояснив я, — в розмові зі мною. Я все дивувався, чому батько не нав’язується до мене з поясненнями, не намагається виправдатись, розповісти про мотиви своїх учинків. А він чудово розумів, що кожне його слово

я сприйматиму з осторогою, піддаватиму сумніву будь-яке його твердження. Тому просто чекав, поки ми з вами зустрінемось і поговоримо. Він знав, що я довіряю вам і ціную вашу думку. А також знав, що ви будете зі мною відвертими і чесно відповісте на всі мої запитання. Нічого більше йому й не треба.

Павлов досадливо поморщився.

— От чорт!.. Це дуже схоже на правду, мене справді використали. Втім, якби адмірал прямо попросив поговорити з тобою, я б не відмовився.

— Але тоді б ви чесно попередили мене, що чините так на його прохання. А це змусило б мене засумніватись у вашій відвертості й неупередженості.

Капітан тихо зітхнув:

— Маєш рацію, Александре. Твій батько — хитра бестія.

7

Не можна сказати, що після розмови з Павловим моє ставлення до батька кардинально змінилося. Але ворожість почала потроху згасати, я став терплячішим і терпимішим до нього. Якщо раніше я звинувачував його геть в усьому без розбору, то тепер мої претензії набули конкретних обрисів і зводилися до трьох пунктів. По-перше, він був організатором фашистського заколоту на Октавії сімнадцять з половиною років тому. По-друге, він готував новий путч. По-третє, за його наказом було викрадено фреґат „Маріана“.

І якщо перший пункт можна було умовно викреслити за терміном давності, то другий і третій залишались актуальними. З них випливали наслідки, один з яких був для мене особливо болючим. Незалежно від того, чим завершиться історія, в яку ми вклепалися не з власної волі, я, подібно до Павлова, не міг навіть мріяти про повернення в Ериданську Астроекспедицію. Моя кар’єра, що так блискуче розпочалася, зазнала повного фіаско.

Безперечно, батько розумів, що мене мучить. Проте не квапився порушувати цю тему; можливо, хотів, щоб я сам звернувся до нього, а може, просто чекав, поки я визрію для такої розмови. І тільки наприкінці п'ятого тижня, коли наші розмови за обіднім столом уже не нагадували словесні дуелі, коли я перестав наїжачуватися при одному лише його зверненні до мене, він запитав:

— Скажи-но, Алексе, чого тобі бракує на Ютланді? Що було на Октавії такого, чого ти не маєш у нас?

Першим моїм пориванням було сказати, що бракує свободи. Але тут я покривив би душею — попри те, що на Ютланді була диктатура, мою особисту свободу ніхто не обмежував. Я міг спілкуватися з ким завгодно; міг бувати де завгодно; міг робити що завгодно. Міг навіть спробувати викрасти зоряний корабель — утім, без надії на успіх. Становище імператорського сина надавало мені широкі привілеї.

Наступне, що спало мені на думку, це дошкулити батькові, заявивши, що мені бракує цивілізації. Але й це було б неправдою. За п'ятнадцять років, не в останню чергу завдяки ендокринолу, Ютланд з відсталої планети перетворився просто на провінційну. Він поступався іншим світам переважно у сфері передових, науковомістких технологій, що мало позначалося на побутовому рівні. Навіть не можна було стверджувати, що планета культурно ізольована від решти цивілізації. Фільми, книжки, музика, ігри, всі більш-менш помітні новинки з контенту інших планетарних інформаційних мереж з'являлися на Ютланді лише з кількамісячним запізненням і ставали доступними всім тутешнім мешканцям. При цьому формально порушувались авторські права, але спеціальним законом було передбачено повну компенсацію всім правовласникам після відкриття Ютланда зовнішньому світові.

— Ти сам знаєш, чого мені бракує, — відповів я. — Космосу! Я пілот — і непоганий. Я хочу літати. З дитинства мріяв про це і врешті досягнув свого. А потім ти втрутився і все зіпсував!

— Чому зіпсував? Наша планета також має флот, ти можеш піти на службу.

— Авжеж! І тим самим стати співучасником твоїх темних справ.

Батько спохмурнів.

— Якщо під „темними справами“ ти розумієш майбутнє повстання на Октавії, то заспокойся — наш флот участі в ньому не братиме. Він призначений для оборони Ютланда. Так, я надаю матеріальну, моральну й організаційну допомогу ериданським революціонерам. Але не військову — бо інакше це буде не повстання, а інтервенція.

Я голосно пирхнув:

— Яке, до дідька, повстання! Це заколот, путч!

На якусь мить мені здалося, що батько зараз вибухне. Проте він швидко опанував себе і спокійно промовив:

— Не будем дискутувати про термінологію. Називай це, як хочеш, а наразі йдеться про інше. Я ґарантую, що жоден ютландський корабель не втрутиться в… сам знаєш, у що. На таких умовах ти згоден служити в нашому Зоряному Флоті?

Я збирався ще трохи покомизитись, набиваючи собі ціну, проте одразу після батькових слів з моїх вуст зірвалася нерозбірлива, але однозначно ствердна відповідь.

— Ану, повтори чіткіше, сину, — попросив батько, з видимим зусиллям зберігаючи незворушність. Але в очах його виразно світився тріумф.

— Так, — тихо сказав я.

— Голосніше. Я погано тебе чую.

— Так! — вигукнув я. — Згоден, хай тобі чорт! Тепер ти задоволений?

— Цілком, — кивнув він.

Відтак батько подивився на Яну, котра мовчки сиділа за столом, утупившись поглядом у свою тарілку.

— А ти, дочко? Згодна піти на службу?

— Ні, сер, — відповіла вона, не підводячи очей. — Я утримаюсь.

— Що ж, воля твоя, — розчаровано мовив батько і знов повернувся до мене. — Отже, вирішено. Вже сьогодні я внесу тебе до списків особового складу Зоряного Флоту Ютландських Військово-Космічних Сил з наданням звання капітана. Отримаєш під командування корвет крейсерського типу.

Від несподіванки, Яна похлинулася. Ліна, що також обідала з нами, не стрималась і голосно охнула.

А я з недовірою запитав:

— Це такий жарт?

— Ні. Я кажу цілком серйозно.

— Тоді це дурість. Я не маю ні досвіду, ні належної кваліфікації для командування кораблем. Я просто пілот. Гадаю, що гарний пілот. Але цього замало, щоб стати капітаном.

— Проте ти будеш капітаном. Або так, або ніяк. Це моє остаточне рішення.

— Але чому?

— Бо ти мій син.

— Слабкий арґумент, — заперечив я. — Кульгає на обидві ноги. До твого відома, диктаторські синки також починають свою кар'єру з молодших офіцерських чинів і відповідних посад.

— Так то звичайні диктаторські синки, — парирував батько. — Люди знають їх з дитинства. Знають, но що вони здатні. Коли такий синок вступає на службу, його командир має чітке уявлення, як з ним поводитися. В одному випадку він каже собі: „Цьому молодику потрібні лише капітанські погони. Нехай спокійно відбуде свій термін, не стану йому заважати. Що рідше матиму з ним справу, то краще для нас обох". А в іншому випадку командир знає, що хлопець *справді* хоче служити, що його мета — *навчитися* бути капітаном. Тоді він і поводиться з ним відповідним чином. Але тебе мої командири не знають, ти для них — темна конячка. А враховуючи твоє ставлення до мене, яке ти, свідомо чи несвідомо, перенесеш і на своє нове начальство… Коротше, я зроблю ведмежу послугу тому шкіперу, на чий корабель призначу тебе служити.

— А ти не боїшся зробити ведмежу послугу екіпажу корабля, командиром якого я стану?

Батько посунувся вперед і буквально наскрізь пронизав мене поглядом.

— Ти такий невпевнений у собі? Вважаєш, що не впораєшся?

Я розгубився. Не міг сказати ані „так“, ані „ні“. З одного боку я справді відчував невпевненість — але не в собі, не в своїх здібностях, а в досвіді, кваліфікації, вмінні керувати людьми; зрештою, мені було лише двадцять три роки. Разом з тим я не сумнівався, що в майбутньому, не такому вже й далекому, зможу стати гарним капітаном. Але не зараз…

— Я… я не знаю.

— От і перевіримо тебе, — відповів батько. — Вийде — чудово, а якщо ні — тоді я призначу на твій корабель досвідченого старшого помічника, який допомагатиме тобі з виконанням капітанських обов’язків.

„Ну ні!“ — рішуче подумав я. — „Не дозволю так зганьбити мене, краще вистрибну зі шлюзу у відкритий космос…“

— Через тиждень, — тим часом вів далі батько, — бриґада з дев’яти кораблів відбуває до однієї з наших перевалочних баз за тисячу світлових років звідси. У той кінець ти полетиш на корветі „Оріон“ як пасажир зі статусом наступника шкіпера. За час польоту ознайомишся з судном, з екіпажем. На перевалочній базі вас чекатиме партія нових кораблів, доправлених з планети Вавілон. Командир „Оріона“, капітан Ольсен, отримає під свою оруду важкий крейсер, а ти посядеш його місце і на зворотному шляху покажеш, на що годен. Усе зрозуміло?

— Так.

— Треба казати „так, сер“, — поправив батько. — У повсякденних розмовах ми просто родичі. А коли йдеться про службові справи, то я вже не твій батько, а твій верховний головнокомандувач. Затямили, капітане?

— Так, сер. Але… дозвольте одне запитання.

— Дозволяю.

— Чи конче необхідно відразу надавати мені капітанський чин? Адже шкіпер корвета, як правило, має звання лейтенанта-командора.

— Це на Октавії, на Землі, на інших планетах. Але Ютланд перебуває в особливих природних умовах, він оточений реліктовою аномалією, і в нас інша структура Військово-Космічних Сил. На двох третинах наших кораблів демонтовано вакуумні емітери, вони належать до Угруповання Планетарної Оборони, і там чинна загальноприйнята градація звань. А в Зоряному Флоті офіцер, нижчий ранґом за капітана, може командувати лише катерами й шатлами. Всі командири кораблів четвертого класу й вище — капітани, винятково капітани. Отож від цього звання ти не відкараскаєшся… Гм. Хіба що попросишся на катер.

На катер я проситися не став, бо вчасно збагнув, що в батькових очах це стане свідченням моєї капітуляції, визнанням власної неспроможності. Для нього мій мінімум — корвет.

Коли обід закінчився і батько пішов, Ліна негайно кинулася до мене.

— Сашко, любий, вітаю! Я така рада за тебе!

— І тебе не бентежить, що тепер я служу адміралові Шнайдеру?

— Ти служиш планеті, — серйозно відповіла Ліна. — А що ж до твого батька… Ти просив нічого не говорити про нього, та коли вже сам почав, то я скажу тобі, що він дуже порядний і шляхетний, геть не такий, яким його зображають на Октавії.

— Він саме такий, не обманюйся. Просто за певних умов і лютий вовк може видатися лагідним хатнім песиком.

Ліна похитала головою:

— Не будь таким лихим Сашко. Як-не-як, а він твій батько. І він любить тебе.

— Годі! — твердо сказав я. — Облишмо це.

Яна встала з-за столу й недбало махнула рукою, зображаючи салют.

— Мої вітання, капітане Шнайдер.

Я поморщився.

— Будь ласка, не іронізуй.

— Я не іронізую. Це від щирого серця. Просто… — Вона замовкла.

Я відсторонив від себе Ліну й підійшов до сестри.

— Ти також хочеш, правда?

— Хочу, — віповіла вона сухо. — Але не можу. Ми з тобою в різному становищі, Алексе. Тобі не довелося переступати через свою гордість — лише через упертість. А мені треба багато простити йому, до чого я не готова. Крім того, я маю обов'язок перед рідною планетою, а ти — ні. Октавія втратила право вимагати від тебе вірності ще сімнадцять років тому, коли вбила твою матір. Тому ти вільний — на відміну від мене. Ні моя країна, ні її уряд не зробили мені нічого поганого.

— Ще зроблять, — пообіцяв я. — Щойно дізнаються, чия ти дочка, щойно стане відомо про захоплення „Маріани", тебе тут-таки зарахують до заколотників і звинуватять у зраді. Виправдатися тобі не дадуть. Октавія сама відмовиться від тебе. І від мене. І від Павлова.

— Знаю. І коли це станеться… тоді й подумаю. — Яна поплескала мене по плечу. — Ще раз вітаю, братику.

Вона рвучко відвернулась і швидким кроком вийшла з їдальні. Ліна, добра душа, хотіла була побігти слідом, але я втримав її.

— Ні, не треба. Зараз Яні краще побути самій.

Ми неквапно піднялися на другий поверх. Ліна сказала:

— Завтра я не поїду до Елі. Подзвоню їй і поясню ситуацію. За тиждень ти надовго відлітаєш, і цей час я хочу провести з тобою.

Я тихо зітхнув. Минуло вже понад місяць, а Еліне ставлення до мене нітрохи не покращилось. Ліна розривалася між нами двома, щокілька днів переїздила від мене до неї і навпаки. Всі мої спроби поговорити з Елі були безрезультатні: коли я дзвонив їй, вона відразу переривала зв'язок, двері квартири мені не відчиняла, мої листи, за свідченням

Ліни, видаляла не читаючи, а коли я намагався перехопити її на вулиці, вона просто від мене втікала…

— Як це мені осточортіло! — вилаявся я. — Пора покласти цьому край… От що ми зробимо, Ліночко. Ти подзвониш Елі просто зараз і скажеш, що приїдеш до неї не завтра вранці, а сьогодні ввечері.

Вона запитливо подивилась на мене:

— Ти щось придумав?

— Так, — відповів я з похмурою рішучістю. — Треба розрубати цей годіїв вузол. А тоді хай буде, як буде.

8

Я вийшов з ліфта на поверсі, де мешкала Елі, але в протилежному кінці вестибюлю. Попід стіною прокрався до її квартри й зупинився так, щоб залишатися поза полем зору дверного монітора. Тоді набрав на телефоні номер, сиґналізуючи Ліні, що я вже на місці.

За хвилю Ліна піднялася на поверх, підійшла до дверей, намагаючись не дивитися в мій бік, і натисла на кнопку виклику. Майже відразу двері відчинились і почувся Елін голос:

— Привіт, сонечко, заходь. З тобою Сашко, часом, не припхався?

— Часом припхався, — відповів я, прослизнувши поперед Ліни до квартири. Відтак швидко зачинив двері і вже через інтерком сказав Ліні: — Дякую, люба, можеш повертатися додому. Я скоро приїду — сам або з Елі.

Вимкнувши інтерком, я повернувся до Елі, що непорушно стояла посеред маленького передпокою, досі приголомшена моїм нахабним вторгненням. На ній був шовковий халат кремового кольору, оперезаний довкола талії тонким паском, її щоки палали яскравим рум'янцем обурення, карі очі вергали блискавки — словом, вигляд вона мала надзвичайно апетитний.

— На мене не розраховуй, — врешті заявила Елі. — Нікуди я з тобою не поїду. А тепер вимітайся геть, бо інакше викличу поліцію.

Я зобразив цинічну посмішку:

— Викликай. Кому, по-твоєму, служить тутешня поліція?

Елі досадливо закусила губу.

— Ага! Уже вжився в роль татусевого синочка, золотого хлопчика… Втім, якби твій батько захотів, він би давно примусив мене переселитися до тебе. Але він дозволив мені обирати. І я зробила свій вибір. Я не хочу тебе бачити. І цю зрадницю Лінку також.

— Вона не зрадниця, — заперечив я. — Просто хоче, щоб ми жили разом, щоб усе в нас було як раніше.

— Як раніше у нас не буде. Все змінилося.

— Гаразд. Давай обговоримо ці зміни.

— Я не збираюсь нічого обговорювати! — впиралася Елі.

— А ми таки обговоримо, — твердо промовив я, взяв її за плечі і змусив пройти в затишну вітальню. — Ти ненавидиш мене через батька?

— Так! — зухвало, з викликом відповіла вона. — Ти клятий вилупок недобитого фашиста.

— Відповідь не приймається. Якби це було так, ти б не уникала мене, а за першої ж можливості висловила все, що думаєш. Ти кинула б мені в обличчя, що з вини мого батька ти стала полонянкою й позбулася улюбленої роботи, що він негідник і пірат, що ти ненавидиш його, а заодно й мене…

— Так воно і є!

— Не заперечую. Але свої претензії ти адресуєш йому, ти відокремлюєш його від мене, бо чудово розумієш, що моєї вини в цьому нема. Я не обирав собі батька і не відповідаю за його вчинки.

— Зате ти міг би розповісти мені про нього. Давно, ще в коледжі. Ти завжди казав, що я твоя найкраща подруга, що не маєш нікого дорожчого й ближчого за мене, що цілком мені довіряєш. А виявилося, що все це лише красиві слова. Ти так і не довірив мені найголовнішої своєї таємниці.

— Зрозумій, нарешті, що я боявся втратити тебе.

— Отже, ти не вірив у нашу дружбу. Не вірив, що я по-справжньому люблю тебе… тобто, по-справжньому дружу з тобою… ну, маю на увазі, люблю тебе як друга… — Вона замовкла, остаточно заплутавшись.

— От ми й дійшли до найголовнішого, — констатував я. — Саме тут і криються всі наші проблеми. То розберімося ж у природі нашої любові. Розберімося раз і назавжди. Ти добре знаєш, як я ставлюсь до тебе. Я ніколи не приховував, що для мене ти найжаданіша дівчина в світі. А ти до слова „любов“ завжди прикріпляла слово „дружба“ — як знак обмеження швидкості на автостраді. Ти повсякчас тримала дистанцію між нами — невелику, та все ж дистанцію. Якщо по чесному, то саме ти винна, що я не довірився тобі цілком. Ми з тобою були в нерівних умовах… Чи, може, ні? — Я міцніше стиснув її плечі й допитливо подивився їй у вічі. — Може, ти лише прикидалася? А насправді хотіла і хочеш мене так само, як я…

Тут Елі спритно вивернулась і звільнилася від моїх рук, залишивши у мене свій халат, а сама притьмом кинулася до спальні.

Якби я забарився бодай на мить, вона б напевно забарикадувалась у кімнаті, а потім, можливо, й викликала поліцію. Проте я встиг добігти до дверей, перш ніж вона зачинила їх, і сунув через поріг ногу, отримавши відчутний удар по коліну.

Не зважаючи на біль, я протиснувся до спальні, а Елі, переконавшись, що не зможе виштовхати мене, відступила в куток. Без халата вона залишилася в одній білизні, явно надягненій в очікування Лininого повернення — коротенька прозора сорочка, що ледве доходила до талії, такі ж прозорі трусики й білі ажурні панчохи з мереживними підв’язками.

— Відвернися! — викрикнула Елі. — Не витріщайся на мене!

— А якщо я хочу витріщатися? Якщо хочу милуватися тобою… і кохатися з тобою.

— Ні! Ні! Йди геть!

Я підступив до неї впритул.

— Скажи це переконливіше. Скажи, що не любиш і ніколи не любила мене. Тільки не приплітай сюди дружбу. Скажи, що не хочеш мене, і я піду. Піду назавжди, викреслю тебе зі свого життя. Ти знаєш мене вже шостий рік. Знаєш, що я так і вчиню. Ну?!

Зібравшись на рішучості, Елі заговорила:

— Іди звідси, дай мені спокій. Я не люблю те… — Зненацька вона схлипнула. — Ні, не можу! Це неправильно! Я не хочу втрачати тебе, Сашко. Не залишай мене, прошу…

Я обійняв її, а вона притислася до мене всім тілом і підвела голову. Наші вуста зустрілися і злились у жагучому поцілунку. Це був найсолодший поцілунок у моєму житті.

— Елі, золотко, — промовив я, переводячи подих. — Це слід розуміти так, що…

— Що ти був правий, — кивнула вона. — В усьому правий… Але це не означає, що я обманювала тебе. Швидше я дурила сама себе і щиро вірила, що почуваю до тебе лише дружбу.

— І коли ж настало прозріння?

— Коли я дізналася, що адмірал Шнайдер — твій батько. Ця новина мене шокувала, я втратила обережність і подумала: мені однаково, чий ти син, я кохаю тебе таким, який ти є. Тоді я все збагнула… і дуже злякалася.

— Тому й уникала мене?

— Так, саме тому. Я боялась… і зараз боюся, що це зруйнує все моє життя.

— Не зруйнує, а просто змінить, — уточнив я, підхопивши Елі на руки й рушивши з нею до ліжка. — Не треба боятися, рідна, все буде добре. А зміни — лише на краще.

Наступні півгодини пройшли для мене, мов у чарівній казці. Ми з Елі кохалися з усім запалом, з усією пристрастю, що накопичились у нас за п’ять років цнотливої дружби. Ми подолали останній бар’єр, що розділяв наші життя, і насолоджувались надзвичайним відчуттям близькості і єднання…

Потім ми лежали поруч, знесилені після бурхливого сплеску почуттів. Я цілував м’яку Еліну долоню і спроквола

гладив її пружний животик.

— Я така щаслива, Сашко, — сказала вона. — Мені так добре з тобою.

— Я теж щасливий, — відповів я. — Адже я мріяв про це з вісімнадцяти років.

— Ти не розчарований?

— Анітрохи. Все було просто чудово.

— Краще, ніж з іншими дівчатами?

— Набагато краще. Незрівнянно краще… За винятком Ліни.

Мабуть, за таких обставин не варто було робити останнє уточнення. Але навіть зараз мені не хотілося брехати — нехай і з добрими намірами. Перш ніж Елі встигла образитись, я поквапився уточнити:

— З нею все інакше. Вас просто неможливо порівнювати. З тобою мені аж дах зриває; це як скажений, запаморочливий політ у глибокому інсайді. А з Ліною — спокійно, тепло, затишно. З тобою більше пристрасті, а з нею — ніжності.

Елі трохи відсунулась, поглянула на мене й усміхнулася.

— Так само хотіла сказати і я. Майже такими словами. Я кохаю тебе, Сашко. Але кохаю й Ліну.

— Я теж кохаю її… Що нам робити?

І тут, наче за викликом, до спальні ввійшла Ліна.

— Даруйте, — мовила вона збентежено. — Сашко зачинив вхідні двері, але не замкнув їх. А мені набридло чекати у вестибюлі.

— Ти… ти давно ввійшла? — запитав я, відчуваючи, що нестримно червонію.

— Ні, оце щойно. Проте чула вашу розмову. То що ж нам робити?

— А в чому проблема? — озвалася Елі. — Зрештою, ми на Ютланді. Швиденько роздягайся і давай до нас.

Ліну таке рішення цілком влаштовувало, і вона, не гаючи ні секунди, почала скидати вбрання.

А я подумав, що традиційна полігамія не передбачає подібних стосунків, але вголос сказав про інше:

— Елі, люба, як же так? Пам'ятаю, ти завжди відкидала пропозиції Сью та Ґрети переспати з тобою вдвох. Твердила, що не сприймаєш групового сексу.

Елі солодко потяглась і нагородила мене лукавою усмішкою.

— Ну, по-перше, — відповіла вона, — я хотіла, щоб котрась із них завжди діставалася тобі. Мені ж і однієї вистачало. А по-друге, зараз нам ідеться не про секс, а про кохання. Це зовсім різні речі. Правда ж, Ліночко?

Ліна була згодна з нею.

Розділ четвертий
„Оріон“

1

На виході з пасажирського терміналу орбітальної станції, де пришвартувався рейсовий шатл з планети, нас зустрічав високий сорокарічний чоловік у темно-синій флотській формі з чотирма капітанськими шевронами на рукавах.

— Вітаю вас, колеґо, — сказав він, міцно потиснувши мені руку. Потім повернувся до моїх супутниць, Елі та Ліни, і взяв під козирок. — Моє шанування, дорогі леді. Ласкаво прошу на Станцію-Один.

— Рада з вами познайомитися, капітане, — відповіла Елі.

— Я теж рада, — додала Ліна. — До речі, ви непогано розмовляєте по-нашому.

Комплемент був вельми сумнівний — адже „непогано“ означає „добре, та не зовсім“. А між тим, командир корвета „Оріон“, капітан Ольсен, був уродженим ериданцем, і перші двадцять три роки його життя були пов'язані з Октавією. В рік батькового путчу він щойно закінчив цивільний космічний коледж, після якого вирішив піти у військовий флот. За збігом обставин, він служив ворент-офіцером на тому са-

мому крейсері, де мій батько влаштував штаб заколотників. У змові Ольсен участі не брав і нічого про неї не знав; проте, коли безпосередньо перед виступом усім бажаючим було запропоновано покинути корабель, він, як і багато інших, залишився. Хтозна якими міркуваннями він керувався — ідеологічними чи меркантильними; та хоч там як, а батько відразу надав йому звання мічмана. Після провалу путчу й інсценування загибелі крейсера, Ольсен з рештою команди опинився на Ютланді. Тут він завів сім'ю, з часом придбав місцевий акцент, дослужився до капітана корвета, а тепер його чекало чергове підвищення — командування крейсером.

— Наша бриґада відлітає через вісім з половиною годин, — повідомив капітан Ольсен. — За три години до старту ми мусимо бути на борту корабля. Отже, в нашому розпорядженні залишається понад п'ять годин. Певно, леді бажають оглянути станцію?

— Гарна ідея, — сказав я. — На все про все маємо чотири години. Потім мої… — я на секунду зам'явся з незвички, — мої наречені повертаються на планету. Місця на шатлі вже заброньовано.

Спершу ми планували, що Елі з Ліною пробудуть на станції до самого старту корабля, але потім відмовились від цієї ідеї, оскільки батько збирався нав'язати нам супровід — а точніше, конвой. Якщо Ліну він прийняв беззастережно і почував до неї щиру симпатію, то з Елі тримався сторожко і побоювався, що вона, лишившись без мене на станції, може утнути якусь дурницю.

Чесно кажучи, я певною мірою поділяв батькові побоювання. Свідомо Елі не планувала ніякої диверсії, але я не міг на всі сто відсотків поручитися за неї, якщо їй раптом підвернеться слушна нагода. Як і Яна, як і решта льотчиків з „Маріани", вона дуже болюче переживала свій полон, своє відлучення від космосу, яке могло затягтися надовго…

— Тоді спершу відвідаємо диспетчерську на контрольній вежі, — запропонував капітан Ольсен. — Звідти всю станцію видно, як на долоні. Сумніваюся, що ви зуміли до-

бре роздивитися її з шатла.

— Ми майже нічого не роздивилися, — відповів я. — В ілюмінаторі багато не побачиш.

— Он як? — здивувався він. — Ви не заходили до пілотської кабіни?

— Ні.

Здивований вираз на обличчі Ольсена змінився розумінням. Він швидко збагнув, що я не наважився нав'язувати своє товариство команді шатла саме через те, що мій батько — верховний правитель планети. Надягнувши капітанський мундир, я намагався чітко розмежувати, що є моїм правом за званням і посадою, а що — привілеєм за походженням.

— Ну що ж, — сказав Ольсен. — Тоді вам і поготів треба побувати на контрольній вежі.

Огляд Станції-Один виявився пізнавальним не так у технічному, як в історичному плані. Ця орбітальна станція, одна з шести, що нині оберталися навколо планети, наочно відображала всі етапи стрімкого повернення Ютланда в космічну еру. Зовні вона мала досить потворний вигляд — як, власне, і всі космічні споруди, що були побудовані не „під ключ“, за єдиним планом, а поступово розросталися, з року в рік отримуючи нові модулі й секції. При їх монтуванні, звісна річ, виходили не з міркувань краси й елеґантності, а передовсім дбали про максимальну стійкість і функціональність конструкції. Основою, своєрідним „стрижнем“ станції був велетенський авіаносець часів Другої Проціонської Війни, який понад сотню років укривався космічним пилом у локальному просторі Вавілона, поки батьковий уряд не викупив його через посередників буцімто на металобрухт. До речі, доправлення цього антикваріату до Ютланда зайняло близько року.

Станція-Один слугувала базою для Зоряного Флоту, ще чотири належали до Угруповання Планетарної Оборони, а шоста була орбітальним судоремонтним заводом, де зокрема встановлювали на кораблі додаткові пари вакуумних емітерів. Як я вже казав, зайві емітери (або потужніші,

ніж цього потребувала тонажність корабля) не додавали ні швидкості, ні маневровості в спокійному вакуумі. Проте Ютланд, розташований майже в самому центрі обширної реліктової аномалії, перебував у зовсім інших природних умовах, ніж решта населених планет. Його флот потребував таких міжзоряних кораблів, які б легко долали півсотні світлових років аномальної зони і могли витримувати посилений ґравітацією шторм в інсайді хоча б на відстані кількох астрономічних одиниць від зорі, щоб не гаяти надто багато часу на політ з досвітловою швидкістю в межах системи.

— Спочатку ми думали, що доведеться витратити багацько зайвих коштів, — розповідав капітан Ольсен, дивлячись разом з нами крізь прозору оглядову стіну диспетчерської на есмінець, обладнаний п'ятьма парами вакуумних емітерів замість звичайних трьох. — Купувати не лише кораблі, а й додаткові комплекти емітерів до них було б дуже накладно, та й викликало б нікому не потрібні запитання. Та цього, на щастя, не знадобилося, бо кораблям, призначеним для оборони планети, ніякі емітери не потрібні. Тут, в околицях Ютланда, не годиться звичайна тактика космічного бою, базована на маневрах із зануренням і спливанням. Досить супротивнику пірнути в апертуру, не кажучи вже про інсайд, і назад він уже не повернеться. Отож у разі нападу головні сили ворога будуть змушені битися з нами за правилами чотирьохсотрічної давнини, у старому доброму ейнштейновому просторі. Вони до цього незвичні, а ми… ну, скажемо так — готові. В усякому разі, регулярно проводимо навчання, детально розбираємо давні битви не з історичної, а з практичної точки зору, вивчаємо тактичні схеми планетарної оборони, розроблені ще у XXII — XXIII сторіччях і адаптовані до сучасного рівня техніки та озброєння.

— І як у старі часи, — промовила Елі, — першим етапом буде битва на підступах до системи.

— Саме так, місс. Тут ми маємо значну перевагу перед потенційним супротивником. Якщо станеться напад, то ворожий флот ще за чотири десятки астрономічних одиниць від Аруни муситиме перейти на досвітло. А на такій відста-

ні наші кораблі з додатковими емітерами почуватимуться у вакуумі, як риба у воді. На шляху до Ютланда ми добряче поскубимо непроханих гостей, а вже потім ними займеться наша Планетарна Оборона. Хоча… — Капітан Ольсен похитав головою. — Все це гарно лише в теорії. Якщо якась із могутніх планет кине проти нас усю свою військову потугу, то навіть переваги аномалії нам не зарадять. Самі ми ще не готові зупинити масовану аґресію. Зараз нам конче потрібен сильний союзник. — Він трохи помовчав. — От тільки де знайти такого союзника, який не зрадив би нас?…

Після двогодинної прогулянки станцією капітан Ольсен відчув, що подальша екскурсія нас більше не цікавить і нам хочеться побути втрьох, без супроводу. Він раптом згадав про якісь невідкладні справи, вибачився, що мусить залишити нас, і запитав, чим би ми хотіли зайнятися за його відсутності. Я відверто відповів, що відпочити. Ольсену вистачило одного дзвінка, щоб нам надали каюту в транзитному секторі; при цьому він не посилався на мого батька, за що я був йому дуже вдячний.

Усамітнившись у каюті, ми гарно провели наступні дві години, потім без поспіху зібрались і пройшли до пасажирського терміналу, де вже починалася посадка на шатл. Як я й очікував, наше прощання не обійшлося без Лініних сліз, хоча по-справжньому вона не розплакалася — цьому завадила присутність капітана Ольсена, який на той час уже владнав свої невідкладні справи і знов приєднався до нас, щоб разом зі мною провести дівчат. Либонь, мав від мого батька доручення упевнитися, що вони (особливо Елі) залишили станцію.

Я висушив губами сльози на Лініному личку, міцно поцілував Елі, відтак обійняв їх обох і жартома сказав:

— Ну, любі мої, ви там дивіться. Поки мне не буде, не надумайте завести собі іншого хлопця. Дівчину можна, я це переживу. Тільки не хлопця.

— Нікого ми не заведемо, — пообіцяла Елі. — Нам вистачить і одна одної… Але дуже бракуватиме тебе.

Лише коли з динаміків пролунало останнє попередження, що посадка завершується, дівчата нарешті побігли до скляних дверей терміналу. Перш ніж зникнути за поворотом коридора, Елі надіслала мені повітряний поцілунок, а Ліна — свою зворушливо-невинну усмішку…

Я повернувся до капітана Ольсена і побачив, що й він посміхається. Проте зовсім не іронічно, а добродушно і трохи співчутливо.

— На Ютланді, — промовив він, — є одна соціальна інституція, що так і залишається для мене таємницею за сімома печатками. Це полігамія. Не збагну, як дві жінки — а тим більше три чи чотири — можуть ужитися разом з одним чоловіком. І як їм вистачає одного чоловіка.

У відповідь я знизав плечима.

— Нічого не можу вам сказати, колеґо. Я зовсім не наслідую місцеві звичаї, просто в мене так склалося. Сподіваюсь, що склалося вдало…

2

За стандартною специфікацією, корвети були обладнані лише однією парою вакуумних емітерів — на носі й на кормі, а на кінцях крил стояли спеціальні рефлектори, що забезпечували утворення стійкого енерґетичного кокону довкола корабля. Проте „Оріон“ мав аж три пари повноцінних емітерів — другу було встановлено на місці рефлекторів, а третю змонтували на надміцних титанових фермах знизу і згори фюзеляжу, перпендикулярно до площини крил.

Розглядаючи свій майбутній корабель, коли ми підлітали до нього на шлюпці, я з деяким острахом думав про те, наскільки точно збалансовано додаткові емітери — адже вони монтувалися тут, в умовах не надто просунутих космічних технологій Ютланда. Про естетичний аспект модернізації й говорити не випадало — через ці вертикальні надбудови і непропорційно великі циліндри емітерів на кінцях

крил корвет втратив значну частину своєї зовнішньої вишуканості.

Наче підслухавши мої думки, Ольсен сказав:

— Тепер нашу пташку не посадиш на планету. Зате в космосі вона звір. Я літаю на „Оріоні“ вже п’ятий рік, це один з найшвидкісніших корветів нашого флоту — і в спокіному вакуумі, і при штормі. Безпечне занурення можливе за дві з половиною астроодиниці від Аруни; правда, попервах він іде важкувато, та вже в десяти астроодиницях можна сміливо переходити на форсаж. Наша аномалія для нього — що масло для ножа.

Після старту всі дев’ять кораблів бриґади із запущеними на повну потужність термоядерними двигунами стали віддалятися від зорі. У найближчі п’ять годин нічого цікавого не передбачалося, тому я залишив місток, звідки спостерігав за стартом, і пішов до своєї тимчасової каюти, розташованої у відсіку для молодшого командного складу. На шляху до бази я був просто пасажиром, нехай і в статусі наступника шкіпера, тому мусив задовольнятися тим помешканням, яке мені змогли підшукати. Добре хоч каюта була простора й одномісна — втім, цей привілей я отримав не через батька, а в силу свого капітанського звання.

Загалом же корвет був забитий пасажирами під зав’язку. Окрім власної команди, він перевозив ще три екіпажі — для двох нових фреґатів та крейсера. І хоча їх було укомплектовано по мінімуму, лише для того, щоб доправити кораблі до Ютланда, на борту все одно було затісно. За звичайних обставин, для такого завдання більше згодилося б двоє кресерів, а не бриґада з дев’яти корветів, проте батько пояснив мені, що не хоче ризикувати. Посередники, що постачали ютландському флоту нові кораблі, не знали, хто їхні клієнти, тому могли виказати лише розташування проміжних пунктів, де здійснювалася передача суден. У разі можливої засади, легкі та швидкісні корвети мали значно більше шансів уникнути контакту з супротивником і зникнути, замівши за собою сліди.

Спати мені не дуже хотілося, проте я змусив себе заснути, щоб потім свіжим поглядом оцінити роботу пілотів, моїх майбутніх підлеглих, а також те, як функціонує в умовах аномалії система занурення корвета, посилена двома додатковими парами емітерів.

Проспав я понад чотири години, аж поки мене розбудив по інтеркому капітан Ольсен, попередивши, що корабель уже наближається до позначки двох з половиною астрооодиниць від зорі. Я поспіхом причепурився після сну, випив чашку кави, одягнув повсякденну форму з капітанськими значками на комірі й подався в рубку керування.

На головній палубі я зустрів людину, яку ніяк не розраховував тут побачити і з якою, чесно кажучи, волів би взагалі ніколи не бачитись. Можливо, ви й самі здогадалися, що це був Ґарсія. Так, саме він — помітно схудлий, майже стрункий (мабуть, завдяки ендокринолу), в ошатному білому мундирі з погонами лейтенанта-командора.

Побачивши мене, він за всіма правилами віддав мені честь:

— Капітане, сер!

Я вражено дивився на нього і не йняв віри своїм очам.

— Ґарсіє, ви?!

— Так точно, капітане.

— Що ви тут робите? Сподіваюсь… — На думку мені спав жахливий здогад. — Сподіваюсь, ви не служите на „Оріоні“?

— На жаль, мені не пощастило потрапити у вашу команду, — відповів Ґарсія. Я так і не збагнув, іронізує він чи каже серйозно. — Мене призначили другим пілотом на новому крейсері капітана Ольсена.

— Неодмінно висловлю йому своє співчуття, — промовив я, ледве стримавши полегшене зітхання. На якусь божевільну секунду, я вирішив був, що батько підклав мені здоровенну свиню в особі Ґарсії. — Б’юсь об заклад, Ольсен не уявляє, який подарунок він отримав. Після захоплення „Маріани“ ви, звичайно ж, підробили свою медичну картку і змінили записи в корабельному журналі, а ваші спільники

покрили вас. Ясна річ — рука руку миє.

Ґарсія похитав головою:

— Я нічого не підробляв, капітане. Командуванню на чолі з вашим батьком відома вся історія.

— Он як? Тоді я не розумію, чому вас узяли на службу. Після всього, що сталося, я не довірив би вам навіть керування флаєром.

— Річ у тім, сер, що я симулював. І конфлікт з вами, і свій нервовий розлад. А перед тим отримав на це згоду від майора Алавеса. Тобто вже підполковника Алавеса.

— Але навіщо?

— Щоб зробити вам послугу. Коли я дізнався, що ви син великого адмірала Шнайдера, то вирішив допомогти вам.

На мить я аж онімів.

— Що?… Яка, в біса, послуга? Чим ви мені допомогли?

— Вам — опосередковано через вашу подругу Елісон Тернер. Ви дуже переживали за неї, що вона псує собі життя, працюючи не за спеціальністю. Завдяки мені, Тернер потрапила в літно-навіґаційну службу, отримала добру практику і навіть заслужила мічманські погони.

— Чорт!.. — промимрив я, геть збитий з пантелику. — Але навіщо було влаштовувати цілий спектакль? Не могли просто прикинутися хворим?

— Цього було б замало, — пояснив Ґарсія. — Перш ніж звільнити місце пілота, я мусив привернути увагу до Тернер, зробити так, щоб вона разом з вами була постраждалою стороною. Не в останню чергу через це капітан Павлов та командор Томасон допустили її до польотів і довгий час терпіли її непрофесійність. Хоча б для того, щоб компенсувати завдану їй моральну шкоду. Зрештою, вони відповідали за все, що відбувалося на кораблі, а тому в цій неприємній історії була й значна частка їхньої вини.

Я слухав пояснення Ґарсії, але не міг змусити себе почувати бодай крихти вдячності. Ні, я повірив його словам. Точніше, припустив, що він, найпевніше, каже правду. Проте моє ставлення до нього не змінилося. І зовсім не тому, що я такий злопам’ятний, не здатний пробачити й забути ко-

лишні образи. Просто я ніколи не поважав людей, ладних принизити свою гідність заради кар'єри. Ґарсія улаштував цю клоунаду для того, щоб ґарантовано привернути до себе увагу мого батька. Якби він просто симулював хворобу, це могло б лишитися непоміченим. А так батько, навіть при побіжному перегляді корабельного журналу „Маріани", ніяк не міг пропустити частих згадок про наш конфлікт. І він, ясна річ, запитав у Алавеса: „Чому це ваш Ґарсія так дошкуляв моєму синові та його подрузі?" Ну, і тоді Алавес йому все розповів. Справа повернулася таким чином, що Ґарсія ні сам, ні через інших не нав'язувався батькові, вимагаючи вдячності за послугу, яку зробив мені й Елі; він начебто діяв безкорисливо. Батько, звичайно ж, розібрався в ситуації, зрозумів, які мотиви керували Ґарсією, а проте мусив віддячити йому. І віддячив…

— Лейтенанте-командоре Ґарсія, — офіційно промовив я. — Хоча ви старші за віком, я старший за званням. Ви визнаєте за мною право віддавати вам накази?

— Певна річ, капітане Шнайдер. Я готовий виконати всі накази, віддані в межах вашої компетенції.

— Так от, — продовжував я. — Під час польоту намагайтеся не потрапляти мені на очі. Уникайте мене, ніби я чумний. Наприклад, зараз я йду до рубки керування… Натяк зрозуміли?

— Так, сер.

— Чудово!

З цими словами я проминув Ґарсію й пішов далі.

3

На містку, перед зануренням у вакуум, що штормив на всі чотирнадцять балів, панувала на диво спокійна робоча обстановка, яка нітрохи не нагадувала той аврал на „Маріані", коли ми проходили аномалію. За пультами керування, як і годилося для корвета, чергувало троє пілотів — штурман, оператор занурення і навіґатор; місце помічника штурмана тут належало до резервних і було порожнім.

Склад вахти був інший, аніж той, з яким „Оріон“ стартував з орбіти. Безумовно, це була Перша група. А точніше, Основна група. Через брак особового складу кораблі Ютландських ВКС не були укомплектовані пілотами повністю, з розрахунку на всі три вахти. Приміром, до команди корвета на постійній основі входило три штатні пілоти плюс двоє стажистів — недавніх випускників військового училища. Лише коли корабель відбував у тривалий політ, літно-навіґаційну службу поповнювали до необхідного оптимуму. Для „Оріона“ це дев'ять штатних пілотів, не рахуючи шкіпера і старпома.

У кріслі штурмана сидів чоловік років тридцяти п'яти, у чині лейтенанта-командора. Навіґатором і оператором занурення були жінки-лейтенанти: перша — висока білявка, не набагато молодша за штурмана, на вигляд справжня валькірія; друга — майже моя ровесниця, може, на два-три роки старша, струнка, симпатична, зеленоока, з гривою яскраво-рудого волосся. Дарма що ютландське суспільство було вельми патріархальне, на космічний флот, як новоутворення, ці порядки не розповсюджувалися. При порівняно невеликому населенні планети було б справжньою дурістю іґнорувати дві його третини за статевою ознакою. До того ж, давно вважалося встановленим фактом, що жінок легше навчити на пілотів, хоча з командирськими обов'язками краще дають раду чоловіки.

Крім трьох пілотів і капітана Ольсена, у рубці були присутні також старший помічник, командор Сміт, та офіцер зв'язку в чині лейтенанта, а замість звичної на пасажирських судах і в Астроекспедиції бортпровідниці — черговий боцман, який здебільшого виконував обов'язки стюарда, а ще був своєрідним глашатаєм — за давньою (і, як на мене, безглуздою) традицією, він сповіщав вахтових про появу на містку капітана корабля й адміралів.

— А от і ви, колеґо, — сказав Ольсен. — Якраз вчасно. Незабаром наша черга.

Через динаміки зовнішнього зв'язку я почув, як командир дивізіону, до складу якого входила наша бриґада,

контр-адмірал Сантьяґо, що взяв над нами безпосереднє командування на час виконання цього важливого завдання, дав добро на занурення корвета „Ріґмал“ і оголосив п’ятихвилинну готовність для „Оріона“.

— Ну, починаймо, — промовив Ольсен влаштовуючись у капітанському кріслі. — Остаточна перевірка бортових систем.

Рівно через п’ять хвилин знову озвався адмірал Сантьяґо:

— Флаґман викликає „Оріона“.

— „Оріон“ на зв’язку, флаґмане, — відповів капітан Ольсен.

— Дозволяю занурення.

— Слухаюсь, сер!

— Флаґман зв’язок завершив. Щосливого плавання, „Оріоне“.

— Дякую, флаґмане. „Оріон“ зв’язок завершив. — Звичним жестом Ольсен ляснув долонею по поруччю крісла. — Пілот Купер — запустити рушій у холостому режимі. Пілот Прайс — розпочати занурення.

— Рушій запущено, — доповів штурман.

— Починаю занурення, — повідомила оператор.

Далі все пішло як звичайно. Емітери розігріли довколишній вакуум до десяти в шістнадцятому ступені градусів, і корабель пірнув у апертуру. Навіть тут відчутно штормило, але для корвета з його трьома парами емітерів це була справжня дрібниця. Рудоволоса дівчина за пультом занурення діяла вміло, професійно й безпомилково. Вона рівно провела „Оріон“ через усю апертуру до верхніх шарів інсайду.

Тут на корабель налетів справжній шквал збуреної енерґії вакууму. Наша „Маріана“ не встояла б під таким натиском, проте „Оріон“ тримався міцно й надійно, скидаючи енерґетичні надлишки через усі шість своїх емітерів.

— Навіґатор — передати штурману розрахований курс, — скомандував капітан Ольсен. — Штурман — малий уперед.

Корабель почав рух з мінімальною для інсайду швидкості — одного вузла, та поступово нарощував її, а оператор занурення дедалі глибше опускала „Оріон“ в інсайд. Вже через шість з половиною хвилин ми опинилися за десять астрономічних одиниць від зорі.

Я захоплювався діями своїх майбутніх підлеглих і водночас заздрив їм — як легко й невимушено вони вели корвет через аномальну зону. Мені так і кортіло попросити в Ольсена дозволу попрацювати за одним з пультів. У мене просто руки свербіли перевірити себе. Я був упевнений, що впораюся не гірше від ютландських пілотів…

— Занурення на десять у тридцять третій, — тим часом наказав капітан Ольсен. — Приготуватися до запуску рушія у форсованому режимі. — Тут він поглянув на мене: — Колеґо, ви не проти зайняти пост штурмана?

Я одразу збагнув, що тут не обійшлося без батька. Проте відмовитися було понад мої сили. Крім того, тим самим я продемонстрував би свою невпевненість перед людьми, якими невдовзі мені належало командувати.

— Нема проблем, — відповів я незворушно.

Ольсен тимчасово перебрав на себе контроль над ходовими системами.

— Пілоте Купер, поступіться місцем капітанові Шнайдеру.

Я влаштувався в кріслі за штурманським пультом, і Ольсен передав мені керування кораблем.

Оператор занурення відзвітувала:

— Глибина — десять у тридцять третій.

— Штурман, — розпорядився капітан, — перехід на форсаж.

— Є форсаж!

Надсвітловий рушій запрацював на повну потужність, і корвет став невблаганно набирати швидкість. Як звичайно в таких ситуаціях, усі сторонні думки миттю вилетіли з моєї голови. Я більше не думав про те, чи добре справляюся зі своїми обов’язками. Я просто робив, що належало, і був певен, що роблю все правильно. Політ на форсажі крізь шторм

в інсайді викликав у мене невимовні почуття. Це було майже так само захопливо, як кохатися з Елі й Ліною одночасно.

А може, й краще. Хтозна…

4

Одне з правил зореплавання стверджує, що швидкохідність корабля обернено пропорційна до його загальної маси. Згідно з іншим правилом, важкі кораблі мають більшу „далекобійність“ порівняно з легкими. Так, міжзоряні катери й шатли найновіших моделей здатні розвинути швидкість до двадцяти семи тисяч вузлів, проте в них замалий запас міцності для тривалого безперервного польоту. Як мінімум, їм потрібні регулярні профілактичні зупинки, що зводять нанівець весь виграш у швидкохідності. Зате надважкі кораблі лінійного класу, чия швидкісна межа наразі не превищує половини світлового року на годину, теоретично здатні дістатися до центру Ґалактики — щоправда, на це їм знадобиться близько семи років. (До слова, кілька таких спроб мали місце, та поки всі вони були безуспішні: чотири дослідницькі кораблі повернули назад, не подолавши й половини шляху, а решта експедицій зникли безвісти.)

Незаперечними лідерами за співвідношенням „швидкохідність — далекобійність“ є корвети крейсерського типу на зразок „Оріона“ та інших кораблів нашої бриґади. При швидкості півтора світлові роки на годину вони здатні провести в безперервному польоті до вісімнадцяти місяців без капітального техобслуговування і навіть без профілактичних зупинок; головне, щоб вистачило харчових припасів на борту та інших ресурсів системи життєзабезпечення.

На подолання тисячі з гаком світлових років нам знадобилося трохи більше місяця. Спочатку кораблі бриґади зібралися в обумовленому місці зустрічі за чверть парсека від кінцевої мети подорожі (різниця між першим з прибулих і останнім склала близько двох діб), потім один за одним здійснили короткий перехід до перевалочної бази.

Утім, назва „база“ в даному разі була чисто умовною.

Значно більше згодився б термін „пункт“, оскільки це була лише ділянка в міжзоряному просторі з точно вказаними ґалактичними координатами, де ми мали отримати нові кораблі.

Та, зрештою, це неістотно. Перевалочна база чи пункт — головне, що там нас уже чекала флотилія з тридцяти семи суден. З них тридцять шість були нові військові кораблі — чотирнадцять корветів, одинадцять фреґатів, по п’ять есмінців та крейсерів і один лінкор. Останнім, тридцять сьомим судном, був пасажирський лайнер, на якому посередники, що доправили сюди кораблі, мали повернутися назад.

Процедуру передачі було відпрацьовано роками. Адмірал Сантьяґо, наказавши нам зберігати радіомовчання, зв’язався з командиром флотилії й передав пароль. Невдовзі від лайнера відчалили шлюпки й попрямували до інших кораблів, щоб зняти з них екіпажі.

Перевезення на лайнер усіх людей зайняло понад три години. Нарешті ми отримали повідомлення, що кораблі вільні, і тоді до справи взялися космічні піхотинці в супроводі групи інженерів. Перші обшукували нові кораблі на предмет виявлення можливих диверсантів, вибухових пристроїв та інших подібних речей, а другі перевіряли функціонування всіх бортових систем.

Весь цей час ми перебували у стані повної бойової готовності. Лайнер мусив залишатися на місці до завершення всієї операції, а нашому „Оріону“ було доручено тримати його під прицілом. На той випадок, якщо нам приготували пастку, він став би першою ціллю для удару, і всі люди на лайнері були попереджені про це заздалегідь, ще коли їх наймали на роботу. Разом зі щедрою винагородою, це служило додатковою ґарантією їхньої лояльності.

„Оріон“ перебував у безпосередній близькості від лайнера, лише за два десятки кілометрів. Наші артилеристи — мічман Картрайт і ворент-офіцер Мерфі — сиділи за пультами керування бортовим озброєнням і напружено вдивлялися в свою потенційну ціль. Їх нітрохи не надихала перспе-

ктива одним залпом знищити понад дві тисячі людей, проте вони були готові виконати наказ, якщо станеться зрада.

Капітан Ольсен стежив не лише за лайнером, а й за перебігом інспекції кораблів. Під кінець другої години вдоволено промовив:

— Ну от, взялися до мого. — Він збільшив зображення бортового телескопа і звернувся до мене: — Справжній красень, хіба ні?

— Авжеж, — погодився я, оцінивши грубувату вишуканість форм важкого крейсера, корабля першого класу. — А як він називається?

— „Чорний ворон". Але це тимчасове ім'я, яке дали йому посередники. А постійне маю обрати я. Правда, ще нічого вдалого не придумав.

— Назвіть його „Меґан", — запропонував я.

— Гм… Власне, в нас не заведено давати військовим кораблям жіночі імена.

— А ви зробіть виняток. Буду вам дуже вдячний.

Ольсен запитливо подивився на мене, а вже наступної секунди в його погляді промайнуло розуміння. Нарешті він згадав, як звали мою матір.

— Гаразд. Хай буде крейсер „Меґан". — Він трохи помовчав. — Для мене це велика честь, колеґо. Не через вашого батька, ні, просто… просто приємно, що ви довірили мені пам'ять про дорогу для вас людину.

Я ні на мить не засумнівався в його щирості. За час подорожі ми з Ольсеном чудово порозумілися і навіть, попри різницю у віці, стали добрими друзями. Так склалося, що він виявився моїм останнім наставником. Увесь цей місяць він навчав мене найскладнішому мистецтву в нашій професії — вмінню бути командиром. Поза сумнівом, про це його попросив мій батько, проте Ольсен займався моєю підготовкою охоче, з натхненням, зовсім не зі службового обов'язку, а — хоч як це пишномовно звучить — за велінням серця. Як і кожен справжній капітан, він відчував внутрішню потребу передавати свій досвід молодшому поколінню. Втім, він і сам був аж ніяк не старий, сорок років —

самий розквіт для командного офіцера, а я став першим випускником його капітанської школи. Вже з однієї цієї причини я зайняв у його житті та кар'єрі особливе місце. Певен, що він поставився б до роботи зі мною з такою ж відповідальністю, навіть якби я не був сином адмірала Шнайдера…

Огляд кораблів не виявив жодних сюрпризів, і адмірал Сантьяґо наказав розпочати посадку екіпажів. А пасажирський лайнер продовжував залишатися на місці під прицілом гармат „Оріона“ — вже на той випадок, якщо посередники привели за собою ворожі сили, що переховуються десь віддалік, в очікуванні слушної нагоди. А найзручніший для зовнішньої атаки момент настав саме зараз — коли відбувалося масове перевезення людей на вразливих, беззахисних шлюпках.

Ольсен увімкнув систему внутрішнього сповіщення і віддав своє останнє розпорядження в статусі командира „Оріона“ — назвав шлюзи, біля яких мали зібратися екіпажі трьох нових кораблів для подальшої посадки в шлюпки. Потім повернувся до мене і, відповідно до статуту, відсалютував.

— Капітан Ольсен командування кораблем здав.

Я відповів йому таким самим салютом.

— Капітан Шнайдер командування кораблам прийняв.

Черговий боцман оголосив:

— Новий капітан на містку!

На прощання Олсен міцно потиснув мені руку.

— Щасти вам, колеґо. — І в супроводі старпома Сміта, єдиного з команди „Оріона“, кого він забирав з собою на крейсер, залишив місток.

От і все, подумав я, окинувши поглядом рубку. Тепер я тут повновладний господар. Я став командиром корабля. Здійснилося те, про що я мріяв ще підлітком. Здійснилось набагато раніше, ніж я міг припустити у своїх найсміливіших мріях. Здійснилося з батькової волі… Ой, та ну його до біса! Нехай і так. Тим більший у мене стимул стати гарним капітаном, довести всім, що я не просто адміральський синок, „золотий хлопчик“, що я вартий чогось і сам по собі, без

мого таточка-диктатора…

— Лейтенанте-командоре Купере, — звернувся я до першого пілота. — До повернення на Ютланд виконуватимете обов'язки старшого помічника.

Він, звичайно, очікував цього, та все одно його обличчя просяяло.

— Є, сер!

— А зараз проконтролюйте посадку наших пасажирів у шлюпки.

— Слухаюсь. — Він козирнув і вийшов з рубки.

На відміну від цивільних кораблів, у війському флоті старші помічники були льотчиками і в разі необхідності саме вони, а не перші пілоти заступали капітана на містку. А позаяк на військових кораблях було лише три, а не чотири літно навіґаційні групи, то і старпом, і капітан нерідко підміняли пілотів, займаючи пост штурмана. На більших суднах, третього класу й вище, існувала окрема посада заступника капітана з адміністративної роботи, але на корветах цю функцію поділяли між собою старший помічник, який мав справу лише з офіцерами, і головний старшина на чиї плечі лягали всі клопоти з рядовим та сержантським складом.

Я чудово розумів, чому начальство заздалегідь не подбало про призначення на „Оріон" нового старшого помічника. Батькова обіцянка приставити до мене няньку, якщо я не впораюся зі своїми обов'язками, була не порожньою погрозою. В разі невдалого командування кораблем я по прибутті на Ютланд ґарантовано отримаю за старпома досвідченого офіцера, який фактично й буде справжнім капітаном на „Оріоні". Безперечно, батько знав, що ця обставина не пройде повз мою увагу. Але якщо він сподівався цим розізлити мене, то дуже помилився. Навпаки — я ще більше сповнився рішучості довести свою професійну придатність.

5

Посадка екіпажів на нові кораблі завершилась без будь-яких пригод, і адмірал Сантьяґо нарешті дозволив лайнерові стартувати. Коли пасажирське судно, оточене енерґетичним коконом, повільно занурилось у вакуум і зникло з оглядових екранів, наші артилеристи трохи розслабилися. Проте пильності не втрачали — потенційна загроза все ще залишалась, хоча тепер, маючи в своєму розпорядженні флотилію з сорока п’яти кораблів, ми могли дати гідну відсіч супротивнику.

Через півгодини, провівши передстартову підготовку, здійснив занурення перший з наших нових корветів. У відповідності з планом, він мав досягнути глибини десяти в тридцять восьмому ступені градусів, що на три лоґарифмічні одиниці перевищувало оптимальну, і в такому режимі пройти кілька світлових років — щоб напевно не залишити в інсайді трек, за яким можна було б відстежити його курс. Це робилося на той випадок, якщо посередники привели за собою корабель-шпигун, який зараз ховається десь в апертурі, збираючись сісти нам на хвіст.

Слідом за першим корветом стартував другий, а за ним і третій. Кораблі нашої бриґади прикривали їх відхід, ми мали відчалити в останню чергу. Але до Ютланда все одно доберемося раніше, бо завдяти додатковим емітерам нам не знадобиться багато часу на подолання аномалії. Я подумав, що було б узагалі здорово, якби мій „Оріон“ прилетів найпершим. Цим би я показав батькові, що з мене вийшов непоганий командир, а крім того, мені хотілося чимшвидше повернутися додому, до моїх дівчат Елі й Ліни, до моєї сестри Яни.

Додому… Це просте, повсякденне слово вразило мене мов грім. За час перебування на службі в Ютландських ВКС я вже звик до прізвища Шнайдер — зрештою, так мене звали від народження. Я вільно оперував поняттями „ми“ й „наш“, вкладаючи в них свою належність до команди корабля, до всього флоту. Але тепер я подумав про Ютланд

як про дім. Я ще погано знав цю планету, щоб її полюбити. Дещо в ній мені категорично не подобалось — зокрема, що нею керує не обраний народом уряд, а диктатор, наділений необмеженою владою. Та обставина, що цим диктатором був мій батько, лише погіршувала ситуацію… А проте я назвав Ютланд домом. Я починав вважати його своєю країною. Ні, не новою батьківщиною — до цього було ще далеко; але місцем, про яке я міг би сказати: „Тут я живу, це мій дім.“ І якщо шість тижнів тому я погодився вступити на службу лише тому, що не уявляв себе без космосу, то тепер я всією душею вболівав за Ютланд і був готовий битися за нього з будь-яким ворогом…

Заглиблений у свої думки, я проґавив момент, коли до рубки ввійшов головний корабельний старшина Маковський — єдиний ериданець у моїй команді. До дійсності я повернувся, коли він клацнув каблуками й голосно гиркнув:

— Капітане, сер!

— Так, шефе? — здригнувшись від несподіванки, запитав я. — Що сталося?

— Гадаю, це важливо, сер, — відповів старшина, простягаючи мені найзвичайнісінький на вигляд внутрішній комунікатор. — У бортовій мережі він не зареєстрований.

— Он як? — Я покрутив комунікатор у руках. — Де ви його знайшли?

— У сміттєпроводі на третій палубі. Вийшла за ладу пневматика, труба забилась у згині, і технікам довелося прочищати її вручну. Серед різного сміття знайшли й цей ком.

Я натиснув кнопку ввімкнення. На екрані висвітлилося: „Мережу не знайдено.“ У грудях мені защеміло від тривожного передчуття.

Кивком відпустивши Маковського, я підійшов до старшого офіцера зв’язку, який одночасно представляв на кораблі військову контррозвідку.

— Лейтенанте Вінтерсе, це у вашій компетенції. Перевірте, що з комом.

Зв’язківець узяв комунікатор, вимкнув його і знову ввімкнув. Повторивши цю процедуру кілька разів, він спохмурнів.

— Дивно. Немає паузи для пошуку мережі. Відразу видається повідомлення, що її не знайдено. Це скидається на маскування… Так, зараз глянемо.

Вінтерс видобув з кишені комплект своїх інструментів і швидко розкрив корпус пристрою. Зо хвилю він роздивлявся електронне начиння, потім підвів на мене переляканий погляд:

— Сер, це не внутрішній комунікатор. Це… це вузькоспрямований передавач з автоматичним фокусуванням променя. Його сиґнал досить потужний, щоб пройти і крізь обшивку корабля, і крізь захисне силове поле.

Я аж похолов від жаху.

— Ви впевнені?

— Так, капітане. Не помилюсь, якщо скажу, що це шпигунський пристрій.

Лейтенант-командор Купер тихо вилаявся за моєю спиною. А навіґатор Девіс вражено мовила:

— На нашому кораблі зрадник?!

— Боюся, вже не на нашому, — похмуро відповів я, не маючи ані найменших сумнівів щодо особи шпигуна. Його ім’я мені підказала інтуїція, ґрунтована на антипатії. — Лейтенанте Вінтерсе, ви можете встановити, коли користувалися передавачем?

— Спробую, сер. Я підключуся до чіпа пам’яті і, можливо, навіть витягну звідти вміст останнього трафіку.

— Займайтеся, — кивнув я.

Щоб не відволікати Вінтерса від роботи, я сам викликав адмірала Сантьяґо по окремому каналу, доповів йому про нашу знахідку і висловив припущення, що власником передавача був Ґарсія, який скористався ним для зв’язку зі спільниками на лайнері, а потім викинув його у сміттєспалювач з цілковитою певністю, що замів усі сліди.

Помітно зблідлий Сантьяґо збирався щось уточнити в моїй розповіді, але тут втрутився Вінтерс:

— Капітане, я розшифрував текст надісланого повідомлення! „Аруна, SL 20458914.“ А інший передавач, з борту лайнера, підтвердив його отримання. Це катастрофа, сер!

Адмірал почув Вінтерсові слова й вибухнув прокльонами. Я ж лаявся подумки, клянучи на чім світ стоїть і Ґарсію, що так підло втерся в батькову довіру, і самого батька, який утнув величезну дурницю, допустивши цього нікчему до участі в такій відповідальній операції, і адмірала Фаулера, що вирішив зрадити своїх союзників… Хоча ні, збагнув я, Фаулер тут ні до чого. Він і так знав, де знаходиться Ютланд, йому не треба було надсилати шпигуна. Отже, Ґарсія працював на когось іншого — можливих варіантів було чимало, а я знав недостатньо, щоб робити якісь певні висновки. Проте в одному нітрохи не сумнівався — а саме, в причетності до зради Ґарсії…

— Сер, — звернувся я до Сантьяґо, — ми мусимо перехопити лайнер.

— Так, мусимо, — погодився адмірал. — От тільки не знаємо, куди він летить. Уся ця секретність…

— Я маю на увазі трек, сер. Лайнер стартував менше години тому. Є велика ймовірність, що його трек ще зберігся.

Сантьяґо приречено похитав своєю сивою головою. Він мав геть розгублений і пригнічений вигляд. По всьому було видно, що в нього глибокий шок. Давній і вірний батьків соратник у цій критичній ситуації виявився не на висоті. Зараз він, мабуть, уже уявляв, як доповідатиме про провал своєму верховному головнокомандувачу.

— Безнадійно, капітане Шнайдер. Втікачеві досить пірнути глибше тридцять шостого ступеня, щоб позбутися сліду. Або пройти поблизу однієї з зірок.

— Усе це так, — сказав я. — Але лише в тому разі, якщо лайнером керує група зрадників, а це малоймовірно. Думаю, там, як і в нас, діяв одинак. — Про те, що шпигуном міг виявитися капітан лайнера, я вирішив не говорити. — Коротше, спробувати варто. Ви дозволяєте, адмірале?

— Гаразд, капітане, дійте, — байдуже погодився Сантьяґо, явно зайнятий іншими думками. — Удачі вам.

— Дякую, сер. „Оріон“ зв’язок завершив.

6

Коли екран з зображенням адмірала згас, я подивився на підлеглих. Усі вони вже зайняли свої місця, наготувавшись виконувати мої команди. Перший пілот Купер, що сидів за пультом штурмана, відрапортував:

— Усі ходові системи готові до старту, капітане. Реакторний відсік сповіщений і доповідає про повну готовність.

— Запустити рушій у холостому режимі, — наказав я.

— Рушій запущено, сер!

— Оператор — екстрене занурення.

— Виконую екстрене занурення! — відповіла лейтенант Прайс.

Власне, нагальної потреби в екстренному зануренні не було. Ми відставали від лайнера на цілу годину, і хвилина в той чи інший бік ситуації не змінювала. Проте я побоювався, що адмірал Сантьяґо от-от вийде з розумового ступору, збагне, що доручив таке складне завдання найнедосвідченішому серед своїх капітанів, і замінить „Оріон“ іншим кораблем.

Ми майже миттєво бухнулись у вакуум, прошили наскрізь апертуру й опинилися в інсайді. Прайс зараз же призупинила занурення.

— Продовжувати, капітане?

— Так, але дуже повільно. Стежити за станом вакууму.

— Виконую.

На глибині десяти в тридцятому ступені навіґатор Девіс повідомила:

— Виявлено слабкий трек! Обраховую курс.

Вакуумний трек являв собою „хвіст“ із збурених енерґетичних рівнів, залишених у верхніх шарах інсайду надсвітловим рушієм корабля. При дуже глибокому зануренні трек розсіювався за лічені хвилини, а то й секунди, але на

глибині тридцять третього ступеню й меншій він зберігався протягом кількох годин — звісно, за відсутності аномалій і якщо поблизу не було потужних джерел ґравітації на зразок зорі або інших масивних космічних об'єктів.

— Стоп занурення! — скомандував я. — Офіцер зв'язку — приготувати сиґнальний бакен з повідомленням: „Трек знайдено. Починаємо переслідування. 'Оріон', капітан Шнайдер."

— Бакен готовий, сер.

— Випустити бакен, — наказав я, вирішивши не повертатися для цього в апертуру. Все одно ми перебували майже на поверхні інсайду, а вакуум тут був спокійний.

— Бакен випущено, капітане. Пішов нормально.

— Штурман — лягти на курс, увімкнути форсаж.

— Є форсаж!

— Оператор — тримати занурення на півступеню нижче від трека. Навіґатор — передавати коректування курсу кожні дев'яносто секунд.

— Ґрафік коректувань прийнято. Трек стабілізується на рівні десяти в тридцять другому і одній десятій ступеня.

Чудово. Лайнер не намагався пірнути далі, щоб замести сліди, а йшов на оптимальній для кораблів свого класу глибині. Як я й сподівався, його пілоти не були зрадниками. Принаймні не всі разом. А капітан точно не був.

Коли ми вийшли на стабільний курс, навіґатор повідомила:

— Орієнтовний час до контакту з ціллю — тридцять сім хвилин.

Певна річ, це за умови, що лайнер не відхилявся і надалі не відхилятиметься від звичайного режиму розгону, а ми будемо витискати з „Оріона" максимум того, на що він був здатний на такій глибині занурення.

— Цікаво, — замислено промовив Вінтерс. — За нами йде підкріплення?

— Можеш не сумніватися, — озвався Купер. — Коли з'явився наш бакен, старий Сантьяґо точно очухався. Хоча, треба сказати, його конкретно заклинило.

— Його не просто заклинило, — заперечила Прайс. — Він зірвався, втратив контроль над ситуацією. Йому пора на штабну роботу. Хоча шкода — гарний був командир…

Наступні півгодини минули в досить нервовій обстановці. Попервах ми непокоїлися, чи зможемо наздогнати лайнер, а згодом, коли впевнилися, що він нікуди не подінеться, нас почало турбувати інше — що робити, коли наздоженемо його. Найпростішим і найнадійнішим рішенням було б знищити корабель, і я знав, що мої дії визнають виправданими. Проте лайнер не був ворожим судном, якраз навпаки — на його борту, за винятком одного або кількох шпигунів, перебували наші союзники. Звичайно, їхню вірність було куплено за гроші, навіть за дуже великі гроші, та справи це не міняло. Єдина їх провина полягала в тому, що серед них був зрадник. Але тут і ми не без гріха, бо привезли з собою Ґарсію…

Навіґатор Девіс, що постійно проводила моніторинг треку, повідомила:

— Розрахункова відстань до цілі — 1840 астроодиниць. Швидкість зближення — 3206 вузлів. Орієнтовний час до контакту — чотири хвилини сорок секунд.

Швидко оцінивши ситуацію, я наказав:

— Продовжувати політ у попередньому режимі до зближення на двісті астрономічних одиниць. Потім почати уповільнення і зрівняти щвидкості за десять одиниць від цілі.

Через п’ять хвилин ми майже в достотному розумінні цього слова сіли на хвіст лайнерові. Нас розділяло лише десять астроодиниць — справжній мізер для надсвітлових швидкостей. Ми йшли на півступеня глибже, ніж лайнер, і якби він зненацька зупинився, переключивши рушій у холостий режим, ми просто пролетіли б під ним.

— Артилерійна група, — промовив я. — Приготуватися до торпедного залпу.

— Група готова, капітане! — відрапортував мічман Картрайт.

Він мав незворушний вигляд, хоча я підозрював, що це

давалося йому дуже важко. А от його молодший напарник, ворент-офіцер Мерфі, помітно зблід, і його можна було зрозуміти. Одна справа, стріляти під час навчань по умовних мішенях, а зовсім інша — атакувати корабель з екіпажем.

— Торпеду на старт, — наказав я. — Дальність ураження — сім астроодиниць. Напрям — уперед по курсу.

Мерфі полегшено зітхнув. А Картрайт схвально кивнув. Те, що я вказав дальність ураження меншу, ніж відстань до лайнера, і не розпорядився підняти „Оріон“ до глибини трека, означало, що перший постріл буде попереджувальним.

— Торпеда на старті, сер!

— Запуск!

— Є запуск!

Обладнана крихітними вакуумними емітерами, здатними протриматися в інсайді лише десяток-другий секунд, торпеда стрімко помчала вперед.

— Ну, — тихо промовив Купер, — зараз побачимо, що вийде.

Зовнішні детектори „Оріона“ зареєстрували короткочасний, але різкий енерґетичний сплеск. Те ж саме мали виявити й прилади на лайнері. Якщо там на містку не цілковиті ідіоти, вони миттю здогадаються, в чому річ і зрозуміють натяк — негайно спливайте або вас буде знищено. Якщо лайнер таки спробує втекти, то тим самим його команда візме на себе всю повноту відповідальності і за зраду, і за життя двох з гаком тисяч пасажирів. Тоді моє сумління буде чистим — у тій мірі, в якій це взагалі можливо…

Як і варто було чекати, вибухова хвиля відчутно пошкодила трек — але не настільки, щоб ми втратили слід. „Оріон“ і далі висів на хвості в лайнера, який продовжував іти своїм курсом.

Хвилини за три Прайс не витримала:

— Вони що там, поснули всі? Чи не втямили?… Може, треба повторити?

Девіс негайно вгамувала її:

— Та зажди, от нетерпляча! Дай їхньому капітанові зібратися з думками. Він бо ж людина, а не машина… Ага, ось!

Трек відхиляється, вони спливають!

Без найменшого зволікання ми стали підніматися слідом і виринули на поверхню вакууму за сім десятків кілометрів від лайнера. Лейтенант Вінтерс доповів, що нас викликають на зв'язок.

Я наказав з'єднатися, і через кілька секунд на екрані виникло смагляве обличчя чоловіка середнього віку, який назвався капітаном Рахімом. Якщо він і здивувався, що військовим кораблем командує такий молодий офіцер, як я, то нічим не виказав цього, а відразу ж став вимагати пояснень про причини нашої недружньої поведінки.

Я дохідливо пояснив йому, що на борту лайнера перебуває щонайменше один шпигун, якому стало відомо, для кого призначалися доправлені ними кораблі.

— Це погано, — спохмурнів капітан Рахім.

— Це *вкрай погано*, — сказав я. — Ми не можемо допустити розголошення таємниці.

— Судячи з ваших дій, — зауважив капітан лайнера, — ви не збираєтеся поховати вашу таємницю разом з нашим кораблем.

— Ми воліли б уникнути таких радикальних заходів. Поки ваше судно просто затримано. Проте майте на увазі: за найменшої спроби втекти ми відкриємо вогонь на враження. Особисто для мене це буде трагедією — але я виконаю свій обов'язок.

— Розумію. А що далі?

— Боюсь, капітане, що вам, вашій команді і всім пасажирам на певний час доведеться скористатися гостинністю однієї дуже милої планети. Не знаю, на який термін, це вирішувати не мені.

На щастя, від ведення подальших перемовин мене звільнила поява решти наших кораблів разом з флаґманом. Я передав контроль над ситуацією адміралові Сантьяґо, який без зайвих церемоній став обговорювати з капітаном Рахімом умови здачі лайнера. Втім, це була чиста формальність, бо до корабля вже летіли шлюпки з космічними піхотинцями.

Тим часом зі мною по окремому каналу зв'язався капітан Ольсен. Його очі сяяли гордістю вчителя за свого учня.

— Відмінна робота, колеґо! Прийміть мої вітання. Ви блискуче провели операцію з перехвату.

— Кожен на моєму місці… — почав був я, проте Ольсен урвав мене.

— Це неістотно. На вашому місці опинилися ви — і годі. За словами командувача, ви блискавично зорієнтувались у ситуації й виявили ініціативу.

Звичайно, я не став говорити, що мої дії видавалися блискавичними лише в порівнянні з загальмованістю адмірала Сантьяґо. А ще я вирішив, що в своєму рапорті, не відступивши ні на крок від фактів, спробую максимально пом'якшити ситуацію. Хоча навряд чи це допоможе адміралові. Навіть якщо капітан флаґмана вчинить так само, залишаються ще офіцери зв'язку з обох кораблів. Вони у своїх звітах для служби безпеки нічого не прикрасять…

— До речі, колеґо, — продовжував Ольсен. — Ви таки мали рацію щодо лейтенанта-командора Ґарсії.

— Він уже зізнався?

— Гм. У певному сенсі. Безпосередньо перед стартом адмірал повідомив мені про ваші підозри і наказав про всяк випадок узяти Ґарсію під варту. А він учинив запеклий опір, навіть поранив одного з піхотинців, намагаючись дістатися до шлюпок. Не знаю, що він збирався робити далі, куди втікати, але результат наявний — своєю поведінкою він викрив себе з головою. Поза будь-яким сумнівом, він той самий шпигун.

— От покидьок! — сказав я від душі. — Тож-бо так вислужувався, щоб отримати це завдання… Ви вже зірвали з нього погони?

— На жаль, я позбавлений такого задоволення. Це прероґатива суду офіцерської честі.

Завершивши розмову з Ольсеном, я підвівся з крісла, збираючись, як це заведено, подякувати присутнім на містку за роботу. Але вони випередили мене й дружно заплескали в долоні.

— Шкіпе, — промовив лейтенант-командор Купер. — Вітаємо з вашою першою місією на посаді капітана. Так тримати!

— Дякую, — відповів я; особливо мені влестило, що Купер назвав мене „шкіпом“: саме так, скорочено і трохи фамільярно, пілоти „Оріона“ частенько зверталися до Ольсена. — Сподіваюсь, я не наробив багато помилок?

— Усе було за вищим розрядом, сер, — запевнила мене Девіс. — Майже як у капітана Ольсена. Ви помилились один-єдиний раз.

— Коли?

Усіх випередила рудоволоса Прайс. Вона з усмішкою пояснила:

— Коли забули сповістити екіпаж про старт корабля.

Розділ п'ятий
Криза

1

Коли на порозі дому тебе кидаються обіймати відразу троє жінок, це, звісно, приємно. Хоча й відчуваєш себе безпорадним звірятком, якого роздирає зграя голодних вовків. Точніше, вовчиць.

Яна перша відпустила мене й сказала:

— Ну, годі, годі, дівчата. Вгамуйтеся. А то овдовієте ще до весілля.

Я обмінявся з Елі й Ліною кількома палкими поцілунками, після чого ми вчотирьох пройшли до вітальні. Я опустився на диван, Ліна примостилася зліва, поклавши біляву голівку мені на плече, а Елі сіла праворуч і взяла мене за руку. Яна влаштувалась у кріслі навпроти.

— Мабуть, ти голодний? — запитала вона. — Щось принести?

— Ні, дякую, я повечеряв у шатлі, — відповів я. — Зараз мені потрібні лише ви — мої кохані дівчата і моя люба се-

стричка. Я за вами дуже скучав!

Яна всміхнулася:

— Особливо, за цими двома німфочками обабіч тебе. Ти справжній бабій, братику. Інші чоловіки ніяк не можуть обрати між блондинками та брюнетками, а ти вирішив цю дилему з елеґантною прямолінійністю — взяв собі й ту, й іншу.

— Авжеж, — із серйозною міною підтвердив я. І запитливо подивився на Елі: — Сподіваюсь, ви добре поводилися без мене?

— Не сумнівайся, — відповіла вона. — Ми були порядними дівчатами, наліво не гуляли.

— Це точно, — кивнула Яна. — Ні наліво, ні направо не гуляли. Лише у вузькому родинному колі.

Ми розсміялися.

— До речі, маю гарну новину, — озвалася Ліна.

— Яку?

— Поки тебе не було, я склала всі іспити на диплом медсестри.

— Молодця, Ліночко! — Я поцілував її в лоба. — Вітаю.

— Твій батько сказав, що я можу служити на твоєму кораблі. У військовому флоті Ютланда немає дурної заборони на близькі стосунки між членами екіпажу. До того ж, тепер я буду мічманом.

— Це просто чудово! — Я повернувся до Елі: — А ти, сонечко? Що вирішила?

Вона зам'ялася.

— Ну, в принципі… в принципі, я готова. Якщо ти обрав Ютланд, то мені більше ніде подітися. Мій дім там, де ти.

— З батьком уже розмовляла?

— Ні.

— Чому?

— Не наважувалась. Боялася відмови. Краще ти з ним поговори.

— Добре. Завтра при зустрічі так і вчиню.

— То ти ще не бачився з адміралом? — запитала сестра.

У цьому плані за десять тижнів моєї відсутності нічого не змінилося — Яна, як і раніше, уникала слова „батько".

— Ні, — відповів я. — Лише перекинувся кількома словами по відеофону, коли летів на шатлі. Батько сказав, що зустрінемося завтра, бо сьогодні весь вечір він буде зайнятий. У нього важлива урядова нарада з приводу… гм, з одного серйозного питання.

Ще на станції я дізнався, що флаґман бриґади з арештованим Ґарсією на борту випередив мій „Оріон" на одинадцять годин. Проте я не був упевнений, чи маю право обговорювати цей інцидент навіть із сестрою та своїми нареченими.

— Ми знаємо про Ґарсію, — сказала Ліна. — Сьогодні твій батько обідав з нами й усе розповів. Він був дуже задоволений тобою і лаяв адмірала Фаулера — мовляв, той пригрів на грудях зміюку.

— Вони всі змії, — гидливо зауважила Яна. — Всі Фаулерові „орли" — і Алавес із десантниками, і Михайленко зі своїми пілотами, й інші заколотники. Різниця лише в тому, що ці зрадили Октавію, а Ґарсія переплюнув решту і став двічі зрадником.

— Що тобі відомо про це? — запитав я.

— Те, що розповів адмірал. Ґарсію допитали ще на шляху до Ютланда (гадаю, із застосуванням найрадикальніших засобів), і він розколовся. Виявляється, серед ериданських офіцерів-ренеґатів — гм, так би мовити, торгівельних аґентів ютландського уряду, — знайшлася група незадоволених розподілом коштів: їм здається, що на їхні рахунки у вавілоських банках надходить замало грошей. Довідавшись про те, хто їх справжній роботодавець і що ендокринол — продукт природної монополії, вони вирішили з'ясувати розташування Ютланда і продати інформацію про нього консорціуму земних фармацевтичних компаній.

— Ну, це не так уже й страшно, — сказав я, згадавши нашу з Павловим розмову.

— Так гадаєш? Якщо ти думаєш, що добрі дядечки-аптекарі мають намір запропонувати Ютланду взаємовигідне

співробітництво, то дуже помиляєшся.

— А що, нацькують на нас земний флот? Але ж Земля принципово не веде загарбницьких війн.

Судячи з Яниного погляду, повз її увагу не пройшло, що замість „на Ютланд“ я сказав „на нас“. Проте коментувати це вона не стала.

— Земля не веде, а от деякі інші планети завжди готові. Зокрема, Тянь-Ґо. За свідченням Ґарсії, консорціум уже уклав з ґенералом Чанґом угоду про військову операцію проти Ютланда.

— Хай їм чорт! — вилаявся я. — Як же так? Хіба вони не розуміють, що тяньґонці, заволодівши Ютландом, перетворять планету на один величезний концтабір, а її мешканців — на рабів, що поголівно працюватимуть на вуховертових плантаціях.

— У тім-то й річ, що розуміють. І їм це вигідно. Краще ділитися прибутком з найманим завойовником, аніж з трьохсотмільйонним населенням планети. А якщо ґенерал Чанґ почне нахабніти й вимагати завелику частку від прибутку, то на захист інтересів консорціуму стане Земля. Загарбницьких війн вона не веде, зате без проблем спрямує свої війська для звільнення Ютланда від підлого загарбника. За умови, звичайно, якщо цей „підлий загарбник“ вчасно не вгамує свої апетити.

Я розгублено похитав головою.

— Прокляття!.. Але ж це підле свинство!

— Не ображай чесних свиней, — промовила Елі. — Це називається „Realpolitik“. Будь-яка, навіть найдовершеніша демократія, в основі своїй підла, продажна й лукава.

Я ошелешено витріщився на неї:

— Як це розуміти? Батько вже навернув тебе в свою віру?

Вона зашарілася.

— Аж ніяк! Просто… просто ми майже щодня розмовляли — за обідом, іноді за вечерею. І знаєш, він говорив багато правильних речей, над якими я раніше не замислювалася. Між іншим, усе те, що сказала тобі Яна, це його слова. До

того ж не лише сьогоднішні. Десь місяць тому твій батько сперечався з капітаном Павловим з приводу його ідеї про концесію. Він доводив йому, що фармацевтичні компанії не задовольнить рівноправне партнерство, що вони зрадять Ютланд задля збільшення своїх прибутків. Адмірал навіть назвав їх найвірогіднішого спільника — ґенерала Чанґа. І, як бачиш, влучив у яблучко.

Я важко зітхнув:

— Так, у яблучко. На всі сто очок…

2

Кораблі ютландського флоту жили за поясним часом Світ-Лейк-Сіті, тому я, хоч і мав вихідний, за звичкою прокинувся о пів на сьому ранку.

Елі з Ліною після бурхливої ночі спали мов убиті. Я ж, на власний подив, почувався бадьорим і відпочилим. Обережно, щоб не розбудити дівчат, вибрався з ліжка, прийняв холодний душ, одягнувся й зійшов на перший поверх, щоб поснідати — їсти хотів страшенно.

В їдальні на мене чигав сюрприз — за столом сидів Павлов, пив каву й палив сигарету. Головно я здивувався не через його присутність у нас вдома о такій ранній порі, хоча й це викликало запитання. Значно більше мене вразило те, що він був одягнений в адміральський мундир з чотирма зірками на погонах.

— Привіт, Александре, — сказав Павлов. — Дуже радий тебе бачити.

— Добрий ранок, сер, — сказав я і про всяк випадок став струнко.

— Ой, облиш! — відмахнувся він. — Робочий день ще не почався, тож давай без формальностей. Тим більше, що в тебе вихідний.

— Батько тут? — запитав я, сівши за стіл.

— Ні, залишився ночувати на роботі. Просив не будити тебе, поки ти сам не прокинешся. Та раз ти вже встав, поїдемо до нього разом.

Тим часом місіс Еплгейт подала мені сніданок, і я взявся до їжі, раз за разом заінтриґовано поглядаючи на Павлова.

— Мій мундир? — запитав він

— Так, — відповів я. — Ваш мундир. Дівчата мені нічого не сказали. Мабуть, просто не встигли — вчора ми лише трохи поговорили, а потім я ліг спати.

Ясна річ, не сам, вже про себе додав я. А в ліжку з Елі й Ліною було не до розмов.

Павлов добродушно всміхнувся, немов прочитавши мої думки.

— Вони не могли сказати ще й з іншої причини. Бо самі не знали. Я прийняв це призначення лише вчора ввечері.

— Начальником космічних операцій?

Він кивнув:

— Ситуація змінилась, і я більше не можу залишатися осторонь. А твій батько дав мені слово, що відмовляється від планів державного перевороту на Октавії.

— І що тепер? — запитав я. — Якщо мене правильно інформували, ваша ідея з концесією з тріском провалилася.

Павлов спохмурнів.

— І не кажи. Я досі шокований. Ніколи б не подумав, що фармацевтичні компанії виявляться такими зажерливими… е-е…

— Акулами капіталізму, — додав я.

— Так, твій батько мав рацію, а я помилявся. Але найгірше те, що існування Ютланда вже перестало бути таємницею. Про це знають у тяньґонському уряді і в керівництві земного фармацевтичного консорціуму. Скоро довідаються й інші планети — і тоді почнеться справжнє полювання. Твій батько вже відрядив кур'єрський корабель, щоб попередити Фаулера і ще трьох адміралів, котрим відомо, де знаходиться Ютланд. Їм доведеться зникнути разом з родинами, поки до них не дісталися тяньґонські аґенти, найманці консорціуму або спільники Ґарсії. Та як на мене, це мало допоможе. Єдина можливість і далі тримати в секреті розташування Ютланда — повна й абсолютна самоізоляція, припинення будь-яких контактів із зовнішнім світом.

— Але це нездійсненно, — сказав я.

— Цілком правильно. За останні п'ятнадцять років Ютланд, залишаючись у тіні, досить ґрунтовно інтеґрувався в міжпланетну економіку. Експортуючи ендокринол, він імпортує не лише кораблі та озброєння, а й багато іншого — від високих технологій до звичайного побутового дріб'язку. Припинення торгівлі призведе до глибокої економічної кризи. Насамперед постраждає флот, що існує винятково на кошти, отримані з продажу ендокринолу. І не має значення, скільки вже накопичено цих самих коштів. Якщо не буде торгівлі, іншопланетні гроші без товарного забезпечення перетворяться на пусті папірці. Рано чи пізно флот вийде з-під контролю — а вистачить одного корабля-дезертира, щоб решті світу став відомий шлях до Ютланда. Тому цілковита ізоляція неприйнятна — це розуміють усі в керівництві планети.

— А відкритися, означає накликати на себе аґресію, — зауважив я. — Отже, безвихідь.

— Скидається на те. Щоправда, ґенерал Гакслі… До речі, ти знаєш, хто він?

Я коротко кивнув. Звичайно, знав. Ґенерал Гакслі був найвисокопоставленішим військовим, що народився на Ютланді. Він очолював Планетарну Армію — тобто всі збройні сили наземного базування, керівництво яких майже на сто відсотків складалося з корінних ютландців. У ВКС ситуація була геть інша — в їх вищому командуванні домінували колишні ериданські офіцери. Що й зрозуміло — адже п'ятнадцять років тому Ютланд не мав жодного космічного корабля, а за цей час не могло з'явитися достатньої кількості „доморослих" адміралів. Єдиним ютландцем, що носив три зірки на адміральських погонах, був тридцятисемирічний віце-адмірал Бенсон — і якраз він, а не чотиризірковий ґенерал Гакслі, був найпопулярнішою після мого батька людиною на планеті. Подейкували навіть, що батько бачить його своїм наступником на посаді імператора.

— Так от, — вів далі Павлов. — Ґенерал Гакслі запропонував план, як уникнути аґресії. План огидний, треба ска-

зати, навіть мерзенний.

— Здатися на милість консорціуму? — припустив я.

— Саме так. Укласти з фармацевтичними компаніями угоду, яка в повній мірі задовольнить їхні апетити. Фактично продати планету з її населенням в обмін на частку прибутку. Запропонувати своєрідний розподіл праці: консорціум контролюватиме виробництво і збут ендокринолу, а уряд з військом і поліцією триматиме народ у покорі. Ну, як тобі?

Я був приголомшений.

— І таке запропонував ютландець?! Поневолити своїх співвітчизників?... Оце вже справжній фашизм!

Павлов похитав головою:

— Знову ти помиляєшся, Александре. Те, що пропонує Гакслі, не фашизм, а крайня форма олігархії.

— Та яка, в біса, різнця! Один чорт — що собака, що хорт... — Тут я з запізненням пригальмував. Хоч і в неформальній обстановці, та все ж я розмовляв зі своїм головнокомандувачем. І про це не варто забувати. — А що батько?

— Дуже розлютився і навіть прогнав Гакслі з наради. А потім, у розмові зі мною визнав, що погарячкував. Тепер він мусить відправити ґенерала Гакслі у відставку.

— По-моєму, це правильно.

— Може, правильно, а може, й ні. Залежить від того, наскільки серйозний був Гакслі в своїх заявах. Не виключено, що під впливом останніх новин він зірвався і наговорив дурниць, про які зараз шкодує.

Я хотів був заперечити, що людина, яка пропонує подібні „дурниці“, хай навіть зопалу, не має права обіймати таку високу посаду. Та потім я передумав — зрештою, це справа батька і його уряду.

— То яке ж рішення прийняли? — поцікавився я. — Чи це секрет?

— Який там секрет! Вихід один — починати переговори з Землею, а тим часом продовжувати приготування до війни. Якщо пощастить, сам факт перемовин вгамує запал потенційних загарбників, а ні — будемо захищатися власни-

ми силами. Головне — відбитися від першого аґресора. Тим самим ми покажемо земному урядові, що Ютланд не є легкою здобиччю. А тривалий конфлікт не в інтересах Землі, бо це призведе до зниження поставок ендокринолу і зростання його вартості.

— Ви кажете „ми", — зауважив я. — Яке значення ви в це вкладаєте?

Я запитав зовсім не з марної цікавості. Мені самому дуже хотілося розібратись у своєму ставленні до Ютланда.

— Яке значення? — задумливо повторив Павлов. — Навряд чи таке, як ти. Мені здається, ти вже потроху починаєш відчувати себе ютландцем. Хоча б тому, що твій батько — правитель планети, і тебе тут сприймають за свого. А я… я, мабуть, найманець. У кращому розумінні цього слова. Мені запропонували роботу, яка, після обіцянки адмірала Шнайдера не втручатись у справи Октавії, більше не вступає в конфлікт з моїм сумлінням. Роботу, про яку я мріяв усе життя і яку на рідній планеті отримати не міг. — Кілька секунд він мовчав. — Розумієш, Александре, я завжди залишався кадровим військовим. Це, втім, не означає, що служба в Астроекспедиції була мені нецікава, дослідження Далекого Космосу — захопливе заняття. Проте я хотів командувати флотом, саме *командувати* — а в Корпусі флотом *керують*. Дослідницькі кораблі здебільшого діють поодинці, тому адмірали в Астроекспедиції швидше чиновники, ніж офіцери. Мене ніколи не приваблювала така кар'єра. Інша річ — військовий флот.

— Так, розумію, — сказав я.

— Сподіваюся, що розумієш. Але боюся, що більшість наших подивляться на це інакше. — (Я здогадався, що під „нашими" Павлов має на увазі команду „Маріани".) — Навіть Яна засудила моє рішення… що для мене дуже прикро. Власне, я й не чекав від неї схвалення, тому хотів повернутися, поки ти з дівчатами ще не ліг спати. Тоді б усе обійшлося м'якше. Проте я запізнився, а твоя сестра, коли ми наодинці, буває надзвичайно в'їдливою. Отак і вчора. Щойно я в цьому мундирі з'явився на порозі, вона зміряла мене

зневажливим поглядом і сказала: „Ну от, дожилася! Тепер я не лише дочка фашиста, а й дружина зрадника батьківщини.“ Ну, а далі було ще гірше.

На ці слова я ледве не перекинув чашку з кавою і втупився в Павлова очманілим поглядом. Той був дуже здивований:

— То ти ще не знаєш? Тобі не розповіли? Ми з Яною одружені вже півтора місяці. Вибач, звичайно, що не дочекалися тебе, але весілля як такого в нас не було. Ми просто зареєстрували наш шлюб у мерії, та й по всьому. В моєму віці вже не до народних гулянь.

Я прокашлявся й розгублено труснув головою.

— Отакої! Не думав, що між вами… е-е… щось є.

— Я теж не думав. Мені давно подобалася твоя сестра, але я був її командиром, крім того, вона на тринадцять років молодша за мене… Словом, я ніяк не міг наважитись.

— Боялися зловжити службовим становищем? — зрозумів я.

— Десь так. А потім, коли ми опинились на Ютланді, я став побоюватися, що Яна може хибно витлумачити мої знаки уваги, як спробу догодити вашому батькові. Врешті-решт я навпростець, без жодних прелюдій, попросив її вийти за мене заміж.

— І що ж Яна?

— Найперше відважила мені добрячого ляпаса. А потім пояснила, що вже чотири роки чекала, коли я про це заговорю.

3

У приймальні мені довелося чекати майже годину, поки батько звільниться.

Нарешті з кабінету вийшов ґенерал Гакслі — блідий, похмурий, з міцно стисненими губами й сердитим поглядом. Я підвівся й привітав його; у відповідь він лише кивнув на ходу і зник за дверима в протилежному кінці приймальні.

Секретар підняв слухавку інтеркому, секунд за десять сказав: „Так, сер," — і звернувся до мене:

— Проходьте, капітане Шнайдер. Його Ексцеленція чекає на вас.

У кабінеті батько був сам. Попереджаючи формальності, він помахом руки вказав на крісло й промовив:

— Сідай, Алексе. Вибач, що не зміг зустрітися з тобою вчора. Сам розумієш, які виникли проблеми… — Батько втомлено зітхнув. — А тут іще цей йолоп!

— Ґенерал Гакслі? — здогадався я.

— Авжеж він. Бачу, тебе ознайомили з ситуацією. Цей сучий син вперто наполягає на своєму і, що найгірше, непохитно впевнений у власній правоті, щиро вважає, що лише таким чином можна врятувати наш народ від чужоземного поневолення. Боюсь, мені таки доведеться його звільнити. Хоча зараз для цього не найсприятливіший момент, і так проблем вистачає… Та годі про це. Що робити з Гакслі — мій клопіт, а з тобою я хотів поговорити про інше. Павлов розповів тобі про наші плани?

— Так, у загальних рисах. Домовлятися з Землею й готуватися до можливої війни.

— Не „можливої", а швидше „невідворотної". Щодо цього я не маю жодних ілюзій. Тільки-но почнуться перемовини з земним урядом, таємниця Ютланда стане відома всьому світові. Тому ми вирішили одночасно збільшити обсяги закупівель кораблів та озброєння, відмовившись від звичних посередницьких схем, і розпочати вербування найманців.

— Найманців? — здивовано перепитав я. — По-моєму, це не кращий варіант. Найманці — потенційні зрадники. Пам'ятаю, капітан… адмірал Павлов казав мені, що в цьому питанні ви з ним начебто дотримуєтеся спільної думки.

Батько кивнув:

— Усе правильно, якщо йдеться про професійних найманців. Переважно це авантюрники, вигнанці, злочинці і просто шукачі гострих відчуттів — з таким й справді краще не зв'язуватися. Але є ще одна категорія людей, яких на-

йманцями зазвичай не називають. Це колишні зоряні пілоти, військові та цивільні, що до сорока п'яти років не змогли дослужитися до командних посад, проте не захотіли переходити на кабінетну роботу або перекваліфікуватися на каботажників. Їх відправляють у відставку з пристойною пенсією, матеріально вони цілком забезпечені, але багато з них не можуть уявити свого життя без польотів. Вони ладні працювати навіть безкоштовно, лише б їм дозволили. Таких відставників можна зустріти в кожному космопорті на кожній планеті. Як правило, їх наймають на один-два рейси, коли з тих або інших причин на кораблі бракує штатних пілотів. Ці люди, звичайно, не аси, та й реакція в них уже не та, що в молодих; зате вони мають чималий досвід — саме те, чого так не вистачає нашому флоту. Декотрі навіть зможуть стати капітанами або старшими помічниками. Далеко не блискучими — але ми не в тому положенні, щоб бути надто перебірливими. Головне, що вони будуть вірні Ютландові. Вірні не через гроші, а з тієї простої причини, що ми повернемо їм улюблену роботу.

— Гм-м, — промимрив я. — Коли так, то чому ж раніше нікому не спадало на думку вербувати відставників?

— Спадало, — відповів батько. — Але річ у тім, що вони — не звичайні найманці. Тим однаково, кому служити, лише б гарно платили. А ці на сумнівні оборудки не підуть, їм треба знати, хто їх наймає і з якою метою. Раніше ми не могли йти на ризик, бодай частково відкриваючи їм нашу таємницю, а тепер… тепер уже все одно.

— Мабуть, що так, — сказав я, починаючи підозрювати, що всю цю розмову батько завів зі мною аж ніяк не для задоволення моєї цікавості. — І яка роль у цьому відводиться мені?

— Найголовніша. Провідна. Ти матимеш рівно тиждень відпустки, а через сім днів відбудеш на Вавілон, візьмеш під свій контроль наші тамтешні активи, і в подальшому всі фінансові операції здійснюватимуться через тебе. Теперішня багатоступенева система розрахунків була необхідна для збереження анонімності, але вона надто громізка й по-

вільна, а зараз для нас наважливіше — час. До того ж, коли відкриється існування Ютланда й запахне війною, посередники напевно спробують нагріти руки за наш рахунок — а цього в жодному разі не можна допустити.

Я відчув, як мені запаморочилося в голові. Адже йшлося про суму, еквівалентну десяткам, а то й сотням трильйонів ериданських марок!

— Але… чому я?

— Бо ти мій син, — незворушно відповів батько. — І звільни мене від заперечень на зразок того, що це слабкий арґумент. Якраз навпаки — це дуже вагомий арґумент. Лише троє людей на світі — я, ти та Яна, — спроможні швидко й ефективно сконсолідувати кошти, роззосереджені на численних рахунках у понад двох сотнях банків як на Вавілоні, так і ще на добрій дюжині планет. Будь-кому іншому, навіть з усіма належними реквізитами, для цього знадобиться кілька тижнів.

— Ґенетичний код? — припустив я.

— Правильно. Одинадцять років тому я інкоґніто прибув на Вавілон і все влаштував. Причому, за умовами депозиту, необмежений доступ до активів відкрито не лише для мене, але й для моїх біологічних нащадків — я ніколи не втрачав надії розшукати тебе. Сам я зараз не можу залишити Ютланд, а Яна поки не готова до такої відповідальної місії… і це ще м'яко сказано. Тому летіти на Вавілон мусиш ти.

— А я… хіба я готовий? Я ж геть не розуміюся на фінансових операціях. Та й на озброєнні також. З кораблями справи трохи кращі — та й то не зовсім. А що ж до вербування найманців…

— Про це не турбуйся, — урвав мене батько. — Тебе супроводжуватимуть міністри фінансів і військово-промислового комплексу з помічниками, а також група співробітників Кадрового управління Ґенерального Штабу. За тобою залишаться суто контрольні функції.

Ну, це інша річ, подумав я. Я контролюватиму їх, а вони — мене. Плюс іще загін космічних піхотинців під виглядом охоронців. Все передбачено. Хоча… Судячи з того, що

я знав про вавілонські порядки, досить мені опинитися в одному з банків і вступити в права власника солідного рахунку, то на моє прохання тамтешня охорона миттю візьме мене під свій захист. А потім, маючи таку купу грошей, я зможу без проблем утекти, змінити ім'я, зовнішність, відбитки пальців, малюнок сітківки ока — і шукай вітру в полі. Мені навіть не знадобляться всі гроші, а лише якась крихта від них — все одно це буде велетенська сума. Я зможу придбати власний корабель, створити невеличку космічну компанію… Хіба батько цього не розуміє?

Та ні, звичайно, все він розуміє. Він знає, що ні за які скарби світу я не кину Елі й Ліну. Залишаючись тут, на Ютланді, вони будуть надійною ґарантією моєї лояльності… Проте наступні батькові слова зруйнували цю версію вщент:

— Гадаю, ти захочеш взяти з собою своїх дівчат. Я не проти. Крім того, Елісон дуже сумує за космосом. До речі, тебе влаштовує лейтенант-командор Купер як старший помічник?

— Цілком. Я вже подав у штаб дивізіону рапорт про його затвердження на постійній посаді. Першим пілотом збираюся призначити лейтенанта Девіс, а лейтенанта Прайс — старшим навіґатором.

— Отже, місце оператора занурення в Основній групі залишається вакантним, — зауважив батько. — Думаю, його може зайняти Елісон. Я переглядав записи її вахт — вона гарний пілот. Ще недосвідчений — але гарний. Дуже здібна дівчина.

— Але ж тоді… тоді я зможу… — Я прокашлявся й зібрався з думками. — Хто завадить мені прихопити гроші і втекти разом з Елі та Ліною?

— Твоє сумління, Алексе, — відповів батько. — Почуття обов'язку. Я впевнений у тобі. Адже ти — мій син.

4

Протягом наступних сорока хвилин батько детально ін-

структував мене з приводу майбутньої місії, але закінчити не встиг — на пульті його столу зненацька заблимав червоний вогник екстреного виклику. Батько натиснув кнопку відповіді і невдоволено запитав:

— Ну що там іще? Я ж наказав не турбувати мене.

— Перепрошую, Ваша Ексцеленціє, — пролунав голос секретаря. — Тут адмірал Павлов, адмірал Біргоф і ґенерал Гакслі. Вони наполягають на негайній зустрічі.

— Добре, пропустіть їх, — сказав батько й вимкнув інтерком.

За кілька секунд до кабінету ввійшли Павлов, Гакслі й Біргоф. Останній командував Ютландським Зоряним Флотом, а під час путчу на Октавії був батьковою правою рукою. Як я вже знав, два роки тому він відмовився від посади начальника космічних операцій, посилаючись на свій вік, і саме йому належала ідея переманити на Ютланд Павлова.

Обидва адмірали мали схвильований вигляд; ґенерал був пригнічений і розгублений.

Я збирався був піти, проте батько жестом наказав мені залишатися на місці і звернувся до нових відвідувачів:

— Сідайте, панове. Я вас слухаю.

Павлов улаштувався в сусідньому зі мною кріслі й заговорив:

— Сер, у тому, що сталося, є значна частка моєї вини. Зміни в структурі командування ВКС, пов'язані з запровадженням моєї посади, призвели до короткочасної дезорганізації в роботі Ґенерального Штабу, що дозволило капітанові Вільямсу, командиру корвета „Нью-Оґден"...

— Стоп! — сказав батько й подивився на Гакслі. — Якщо не помиляюся, капітан Вільямс, Джошуа Вільямс, ваш зять. Так, ґенерале?

— Так, сер, — відповів той, не підводячи погляду.

— І що ж зробив капітан Вільямс?

— Учора ввечері, — продовжив доповідь Павлов, — він сфабрикував наказ головного командування і спрямував його шифрованим каналом зв'язку до штабу своєї Дев'ятнадцятої ескадри. Опівночі команду „Нью-Оґдена" було

терміново відкликано з відпусток, а о третій шістнадцять корвет під командуванням Вільямса відбув нібито для виконання секретного завдання. Трохи більше години тому служба космічного спостереження зафіксувала, що „Нью-Оґден“ залишив межі „тіньової зони“ і здійснив занурення. Це було доведено до відома адмірала Біргофа, саме тоді він виявив підроблений наказ і звернувся до мене за поясненнями. Ось ця фальшивка, сер.

Павлов передав батькові свій планшет. Той швидко пробіг поглядом текст на екрані й вилаявся:

— Щоб я здох!..

— Мені б дуже хотілося помилитися, — вів далі Павлов, — але я майже не сумніваюсь, що „Нью-Оґден“ прямує до Землі, де капітан Вільямс має намір вступити в переговори з фармацевтичним косорціумом.

Батько подивився на Гакслі:

— Це ваші вибрики, ґенерале?!

Цього разу Гакслі підвів очі й відповів йому похмурим, але прямим і відкритим поглядом.

— Ні, сер. Присягаюся честю офіцера. Я й надалі переконаний в необхідності діалоґу з консорціумом — але не таким чином. Для цього потрібна воля всього уряду, а сепаратні перемовини ні до чого доброго не призведуть.

Тут обізвався адмірал Біргоф:

— Ґенерале, повторіть те, що ви говорили нам з адміралом Павловим.

Гакслі нервово пожував губами.

— Вчора вдень я розповів зятеві про зраду лейтенанта-командора Ґарсії… і про суму, яку консорціум запропонував за інформацію про розташування нашої планети. — Він трохи помовчав. — А ще я поділився з ним своїм переконанням, що переговори з урядом Землі — фатальна помилка, яка призведе до завоювання Ютланда.

— Як казали в давнину, — похмуро підсумував Біргоф, — щури перші залишають тонучий корабель. А найперший з цих щурів вирішив ще й заробити на своїй втечі величенький статок.

— Але екіпаж, — мимоволі вихопилось у мене. — Невже… — Я запнувся й почервонів. Не годиться капітанові втручатись у розмову чотирьох вищих офіцерів.

— Навряд чи хтось із екіпажу в курсі планів свого командира, — зауважив Павлов. — У команді „Нью-Оґдена“ немає жодного досвідченого ериданця, всі поспіль молоді ютландці. Не думаю, що вони запідозрять якийсь негаразд. Зрештою, вони отримали наказ від штабу і, мабуть, дуже пишаються, що їм довірили таємну місію. Залишається хіба що старший офіцер зв’язку, лейтенант Ґрифіт. От він ще може бути у змові з капітаном — або його також обвели круг пальця. Особисто я схиляюся до другого варіанту. Нещодавно надіслав запит до СБ, але відповіді ще не отримав.

— Здається, — промовив батько, поглянувши на червоний вогник екстреного виклику, — відповідь зараз буде.

Увімкнувши інтерком, він спитав у секретаря:

— Це Григоров?

— Так, Ваша Ексцеленціє.

— Нехай заходить.

Колишній полковник, а нині бриґадний ґенерал Григоров, новий начальник відділу контррозвідки Служби Безпеки Збройних Сил, підтвердив версію Павлова. Лейтенантові Ґрифіту справді надіслали підтверджений СБ окремий наказ, у якому йшлося про те, що корвет „Нью-Оґден“ надсилають до Сонячної системи з метою забезпечення прикриття для майбутньої дипломатичної місії. Саме тут весь задум капітана Вільямса міг провалитися, якби нічний черговий, що отримав цей наказ з Ґенерального Штабу, виявив більше пильності. А так він лише зареєстрував його й переслав Ґрифіту.

Вислухавши доповідь Григорова, батько зміряв присутніх у кабінеті важким поглядом.

— Так, — промовив він. — Адмірале Павлов, адмірале Біргоф, ґенерале Григоров. Всі троє отримуєте догану за службову недбалість. Ґенерале Гакслі, вам саме час писати рапорт про відставку. Капітане Шнайдер, я мушу скасувати вашу відпустку. Ви відбуваєте на Вавілон уже завтра.

Розділ шостий
Вавілон

1

Вавілон був найдивнішою планетою з-поміж півтора сотень світів, освоєних і населених людьми. Тутешніх чиновників зовсім не цікавило, хто ти, звідки прибув і з якою метою. Їм було байдуже, що ти привозиш з собою і що вивозиш, що продаєш і що купуєш, звідки в тебе гроші і яким родом діяльності збираєшся займатися на планеті — якщо тільки це не пов'язано з незаконним заволодінням чужою власністю, матеріальною або інтелектуальною, насильством над особистістю чи завданням шкоди довколишньому середовищу.

На Вавілоні не існувало мита, акцизу й податку на прибуток. Місцеве економічне законодавство було таке ліберальне, що часом складалося враження його цілковитої відсутності. Тут панував капіталізм у його чистому, первісному вигляді; тут був дикий розгул вільного підприємництва і приватної ініціативи. Завдяки всьому вищенаведеному, Вавілон віддавна утвердився як центр міжпланетної торгівлі, через нього проходили такі потужні фінансові потоки, які й не снилися іншим світам, за винятком хіба що Землі з її тридцятимільярдним населенням. Незначного в процентному відношенні збору з банківських операцій — чи не єдиної, окрім земельного податку, дохідної статті бюджету, — цілком вистачало, щоб планета жила й процвітала. І навіть купалася в роскошах…

По прибутті в локальний простір Вавілона, борт нашого корабля відвідала лише група військових інспекторів, яких цікавило винятково озброєння „Оріона". Оцінивши нашу боєздатність, вони встановили страхову надбавку до плати за перебування на орбіті планети і забралися геть,

не зробивши навіть спроби з'ясувати статус корабля й екіпажу — чи належали ми до збройних сил якоїсь держави, а чи були членами „космічного братства", тобто найманцями. Лише один з інспекторів, наймолодший серед них, запитав:

— Навіщо вам аж три пари емітерів? Хіба це збільшує швидкість?

— Ні, — відповів я. — Зате дозволяє глибше пірнути в інсайд.

— А що це дає?

— Власне, нічого… Крім гострих відчуттів.

На цьому запитання вичерпалися.

А для оренди окремого анґару на одній з орбітальних станцій цілком вистачило вказати назву корабля та ім'я капітана. Втім, навіть це було чистою формальністю, я мав повне право назватися як завгодно, а свій корабель охрестити хоч „Титаніком". Проте я вказав як є — корвет „Оріон" і капітан Александр Шнайдер. Час для конспірації вже минув, незалежно від того, здійснив свій задум зять ґенерала Гакслі, чи екіпаж корвета „Нью-Оґден" по дорозі викрив зрадництво свого командира. Все одно це лише на якийсь тиждень відкладало розголошення таємниці Ютланда. Земний уряд був надто бюрократичний, щоб зберігати чужі секрети (свої вони ще так-сяк зберігали), тому в ході перемовин з офіційною ютландською делеґацією, яка от-от мала прибути на Землю, інформація про розташування нашої планети неодмінно стане відома широкому загалу.

Проте я рахував відведений нам час, виходячи з найгіршого варіанту: капітан Вільямс вступає в контакт з фармацевтичним консорціумом, швиденько передає йому відомості про Ютланд, а консорціум, своєю чергою, негайно сповіщає про це ґенерала Чанґа. Хоча „негайно" — умовне поняття, оскільки від Землі до Тянь-Ґо шість тижнів шляху на найшвидшому кораблі. Потім ґенералові Чанґу знадобиться як мінімум два тижні на організаційні заходи — спорядження велетенської армади на бойове завдання вимагає чималих зусиль, надто ж коли йдеться про тривалий пере-

літ на дві тисячі сто світлових років — саме така відстань розділяла Тянь-Ґо та Ютланд. А далі — майже сім місяців у дорозі. Як відомо, жоден флот не може рухатися швидше, ніж найповільніші з його кораблів — лінкори, десантні транспорти й авіаносці. Певна річ, тяньґонці можуть вислати вперед аванґард з легких суден, але наша оборона впорається з ними без проблем.

Отже, виходить сім з половиною місяців, від яких слід одразу відняти два — мінімальний термін, за який можна долетіти від Вавілона до Ютланда на швидкісних корветах. Мінус іще місяць — новопридбані кораблі мають пройти капітальне техобслуговування, для них треба укомплектувати екіпажі, а завербованим найманцям слід дати час, щоб вони призвичаїлися до нового оточення.

Таким чином, у нашому розпорядженні залишалося чотири з половиною місяці. Дев'ятнадцять тижнів, щоб зміцнити обороноздатність Ютланда. Так мало…

Коли „Оріон" пришвартувався в анґарі, я через систему внутрішнього сповіщення подякував екіпажу за успішний політ, а заодно нагадав, що за умовами нашого завдання відпусток для членів команди не передбачено. Хоча це було не зовсім так: заборона на відпустки мала чинність доти, доки розташування Ютланда залишалося таємницею, але я розважливо промовчав про це, щоб зайве не напружувати своїх людей.

Передавши командування старпому Куперу і вже вкотре повторивши йому свої інструкції, я залишив борт корабля в супроводі лейтенанта Вінтерса і п'яти космічних піхотинців. Ще перед відльотом, обговорюючи з батьком план дій, ми вирішили, що першу висадку на Вавілон слід здійснити в мінімальному складі, невеликою мобільною групою, здатною діяти швидко і злагоджено. На цьому етапі я не потребував ні фінансистів, ні спеціалістів з кораблів та озброєння, ні представників Кадрового управління ВКС. Наразі моя задача полягала в тому, щоб забезпечити нас надійною штаб-квартирою на планеті, створити всі умови

для ефективної роботи.

Я відчував певний неспокій, залишаючи Елі й Ліну на кораблі. Жодних об'єктивних причин для цього не було, просто мені не хотілося розлучатися з ними навіть на кілька годин. Але поки що вони перебували в більшій безпеці на „Оріоні", який у разі нападу міг здійснити екстрене занурення прямо з анґару. Власне, таке розпорядження я й залишив.

На пропускному пункті митників не було — такої служби на Вавілоні взагалі не існувало; зате нам належало пройти іміґраційний контроль. Перше, про що нас запитав чиновник, були паспорти. На це я відповів:

— Ми б воліли скористатися вашими гостьовими посвідками.

Чиновник мовчки кивнув — питання було вичерпано — і передав нам бланки в'їзних анкет. Вони містили мінімум пунктів, і лише один з них, про керування транспортними засобами, мав застереження, що надання хибної інформації тягне за собою адміністративну й карну відповідальність.

Як і було домовлено ще перед висадкою, ми заповнили всі поля в анкетах, за винятком громадянства, де поставили прочерк. Чиновника це нітрохи не стурбувало і він без будь-яких коментарів прийняв наші анкети. Відтак нас сфотоґрафували, зняли біометричні дані й оперативно оформили посвідчення особи. Потім чиновник запитав:

— Водійські права теж виписувати?

— Так, — сказав я. — Усім сімом. І по всім указаним видам транспорту.

Чиновник узявся до справи, а молода дівчина-піхотинець, рядова Снел, тихо поцікавилась у лейтенанта Вінтерса, на якій підставі нам видають права.

— Як це на якій? — здивувався Вінтерс. — На підставі наших анкетних даних.

— Але ж ми могли збрехати.

— А ви збрехали?

— Ні, сер.

— Тоді в чому проблема? От якби ви збрехали, а потім

виявилося, що ви, наприклад, не вмієте керувати флаєром, то з вас стягнули б чималий штраф. Або навіть посадовили б до в'язниці — від трьох до шести місяців.

Снел лише розгублено похитала головою.

Чиновник видав нам водійські права і поставив чергове запитання:

— Дозвіл на носіння зброї?

— Безумовно, — кивнув я.

Незабаром ми отримали й ці документи. Я розрахувався за послуги готівкою в місцевій валюті, яку ми в достатній кількості привезли з собою, а понад це додав пристойну суму як винагороду за швидку та якісну роботу. На Вавілоні навіть антикорупційне законодавство було вельми своєрідне. Державним чиновникам не заборонялося приймати додаткову винагороду за леґальні послуги вже після їх надання, але суворо каралася найменша спроба *вимагати* таку винагороду наперед.

Задоволений чиновник жестом запросив мене відійти вбік. Я погодився і вже на ходу дав знак Вінтерсові, що все гаразд.

— Капітане Шнайдер, — промовив чиновник. — Гадаю, вам варто знати, що особа з вашими біометричними даними перебуває в міжпланетному розшуку під іменем Александр Вільчинський.

— Ага… — Що ж, цього слід було чекати. — І за яким звинуваченням?

— Звинувачень немає. Просто ви… тобто, згадана особа значиться в списку команди зниклого безвісти фреґата „Маріана", що належить Ериданській Астроекспедиції. Гм-м. Маю надію, що ваш корабель — це не той зниклий фреґат?

Вавілонська влада погоджувалась на видачу злочинця лише у двох випадках — якщо він прибув на викраденому кораблі або привіз із собою заручників.

— Будьте певні, — відповів я, — фреґат ніяк не можна переробити на корвет. Це неможливо в принципі.

— Ну, тоді немає проблем, — сказав чиновник.

Я поклав йому в долоню ще одну банкноту в тисячу вавілонських лір.

— Все одно дякую за інформацію.

— Дрібниці, сер. Ласкаво прошу на Вавілон.

2

Пройшовши іміґраційний контроль, ми стали повноправними гостями планети. У транспортному бюро я орендував шатл, на якому ми здійснили переліт з орбітальної станції в аеропорт міста Бусарда, а там узяли напрокат броньований автомобіль і проїхали в діловий центр, де серед сотні хмарочосів із склопластику та синтебетону знаходилася шістдесятиповерхова будівля головного офісу банку „Аркадія“ — однієї з найбільших банківських установ Вавілона.

У вестибюлі банку космічні піхотинці з Вінтерсом здали свою зброю, і нас пропустили в простору операційну залу, де в розпал робочого дня було на диво спокійно й малолюдно. Тут обслуговували лише крупних клієнтів; дрібні та середні вкладники зазвичай користувалися електронним доступом до своїх рахунків через планетарну міжбанківську мережу.

Біля однієї з кас поважний на вигляд пан середнього віку викладав з туго напханого кейсу пачки таукитянських купюр по тисячі ескудо. Не виключено, що цей чоловік був чесним мільйонером, проте з такою ж імовірністю він міг виявитися грабіжником-утікачем з Тау IV або нечистим на руку державним службовцем. Також він міг бути торговцем наркотиками, контрактним убивцею, викрадачем дітей, шантажистом — словом, ким завгодно. Вавілонців не цікавило, як він здобув гроші за межами їхньої планети; головне, що вони в нього були. Тут він міг вільно витрачати їх і жити в розкошах, не побоюючись карного переслідування — звичайно, поки не скоїть злочину вже на самому Вавілоні…

На мені та моїх людях були мундири — ми лише зняли іменні планки та нарукавні емблеми, що вказували на приналежність до Збройних Сил Ютланда. Я вирішив не вдаватися до наївного маскування, передягаючись у цивільне. По-перше, на обличчях піхотинців було буквально написано, що вони ніякі не охоронці, а вишколені солдати. А по-друге, людина у військовій формі має набагато солідніший вигляд — що при моїй молодості було геть не зайвим.

Коли я неквапно рушив через залу, прямуючи до чергового адміністратора, той відразу звернув на мене увагу — не в останню чергу завдяки моєму мундирові флотського капітана, — і до того моменту, коли я підійшов, встиг звільнитися, перепоручивши клієнта, з яким саме розмовляв, своєму помічникові.

— Чим можу служити, капітане? — чемно запитав він.

Передовсім я прочитав його ім'я на бейджі: „С. Азеракіс".

— У вашому банку, пане Азеракіс, я маю певні активи. З доступом за ґенетичним кодом.

Адміністратор став ще запопадливішим.

— Вельми завбачливо з вашого боку, капітане. Бажаєте провести аналіз ДНК?

— Якраз тому я тут.

Адміністратор підвівся й вийшов з-за своєї стійки.

— Прошу зі мною, капітане.

Ми вдвох пройшли на другий поверх, де містилася ґенетична лабораторія. Вільямсові й піхотинцям я наказав залишатися в залі, запевнивши їх, що в банку ми як у фортеці і мені нічого не загрожує. Азеракісу мої слова дуже сподобались. Утім, це була щира правда.

Ґенетична лабораторія була невелика, але з найсучаснішим обладнанням. Її єдиний співробітник взяв у мене пробу крові, упродовж п'яти хвилин провів аналізи й записав отриману формулу ДНК на картку пам'яті. Коли він збирався опломбувати її, я сказав:

— Стривайте, панове, це ще не все. — Я видобув з кишені іншу картку. — Рахунки відкрив мій батько, з правом необмеженого доступу для своїх дітей. Тут записано його

ґенетичний код.

Лаборант ввів у комп'ютер надану мною інформацію і майже миттєво одержав висновок, що я є біологічним сином особи, чию формулу ДНК щойно надав. Обидва ґенетичні коди разом з результатом їх порівняльного аналізу було переписано на окрему картку, лаборант помістив її в прозорий герметичний футляр, опломбував і передав Азеракісу.

Коли ми залишили лабораторію, адміністратор запитав:

— Отже, що ви хочете робити з вашими рахунками?

Я ввічливо і водночас наполегливо промовив:

— Перепрошую, пане Азеракіс, але в подальшому я волів би мати справу з вашим начальником.

— З головним менеджером операційного відділу?

Я похитав головою:

— Вище.

— З директором?

Я знову похитав головою. Очі адміністратора округлилися.

— Хочете сказати…

— Так, — значуще кивнув я. — Мені потрібен голова правління.

Азеракіс поринув у глибокі роздуми. Я поставив його перед складною дилемою: з одного боку, клієнт завжди правий; а з іншого — клієнтова правота таки мала свої межі, які визначалися його суспільним становищем або розмірами статку. Азеракіс не знав мене, але здогадувався, що я не простий клієнт, і дуже побоювався припуститися помилки…

Після хвилинного мовчання адміністратор запитав:

— Капітане, ви впевнені, що ваша справа зацікавить голову правління?

— Я це ґарантую.

Нарешті він зважився, дістав телефон і заговорив грецькою. Я не знав цієї мови, проте по тону Азеракіса здогадався, що спочатку він розмовляв з секретарем, а потім, коли його голос став украй шанобливим, навіть улесливим, —

з головою правління.

Розмова тривала недовго. Азеракіс повернув телефон до кишені й сказав:

— Пан Константинідіс згоден зумтрітися з вами, капітане. — І з легким зітханням додав: — Сподіваюсь, я прийняв правильне рішення.

3

Пан Костас Константинідіс був одинадцятим представником давньої банківської династії, що незмінно очолювала банк „Аркадія“ від самого моменту його заснування. Початково цей банк було створено для потреб грецької громади Вавілона, але з плином часу масштаби його діяльності вийшли за вузькоетнічні рамки, і ось уже сотню років він міцно утримувався в п’ятірці найбільших вавілонських банків. Проте деякі його традиції залишалися незмінними: дарма що сім’я Константинідісів уже давно не володіла ні контрольним, ні принаймні блокувальним пакетом акцій, посада голови правління банку, як і раніше, переходила від батька до сина (або від діда до внука), і ще ніхто не намагався замахнутися на родинне наступництво, а при наймі нових службовців досі віддавали перевагу грекам.

У швидкісному ліфті ми з Азеракісом піднеслися на двадцять шостий поверх будівлі, проминули розкішну приймальню і пройшли в ще розкішніший кабінет з довгим столом, на чолі якого велично, мов на троні, сидів у широкому шкіряному кріслі чоловік років шістдесяти, чиє обличяя було мені добре знайоме за фотоґрафіями та відеозаписами з наданого батьком досьє.

Константинідіс привітався зі мною й запропонував сідати. Тонучи ногами в пухнастому килимі, я підійшов до вказаного крісла і присів. Тим часом адміністратор передав своєму босові картку з ґенетичними кодами і, ввічливо вклонившись нам обом, позадкував до дверей. Коли він вийшов, голова правління заговорив:

— Пан Азеракіс повідомив мені про ваше бажання, щоб я особисто зайнявся вашими справами, капітане.

Останнє слово він промовив зі слабкою, ледь відчутною запитливою інтонацією, делікатно залишаючи за мною вибір — або зробити вигляд, що я нічого не помітив, і залишатися просто капітаном, або відповісти на невисловлене запитання. Я обрав останнє:

— Капітан Шнайдер. Александр Шнайдер.

— Дуже поширене прізвище. Німецькою означає „кравець“ — так у давнину називали людей, які вручну шили одяг.

— Щось на зразок теперішніх кутюр'є, — зауважив я для підтримання розмови.

— Не зовсім так. У наш час одяг від кутюр'є — розкіш для ідіотів. Ніхто при здоровому глузді не сплачуватиме за костюм десятки тисяч лір, коли майже такий самий можна придбати всього лиш за сотню-півтори в магазині готового вбрання або замовити в автоматичному ательє. Ну, хіба що подурілі з жиру багатії, яким ніде подіти свої гроші… — Константинідіс ніби мимохідь змахнув невидиму порошинку зі свого піджака явно ручного пошиву, потім узяв футляр з карткою, перевірив цілісність пломби, перш ніж зламати її, і вставив картку на зчитування. — Але раніше, ще в далеку доіндустріальну добу, весь одяг шили винятково руками. Тому на світі так багато Шнайдерів, Тейлорів, Састрів, Портнових, Кравчуків… Гм. Одначе у вас ериданський акцент, що надає вашому прізвищу — скажемо так — особливого звучання. Я, знаєте, ще з молодості цікавлюся міжнародною політикою.

Кажучи це, Константинідіс одночасно проводив маніпуляції з комп'ютерною консоллю. Нарешті він отримав результати.

— Так, так… Цікаво. Навіть вражаюче… Ох, вибачте! — похопився він. — Ви ж нічого не бачите. Прошу.

Наступної миті переді мною ввімкнувся екран, і я побачив цифри — номера рахунків, дати відкриття, початкові внески, подальші операції, баланс на поточний момент.

Сторінка змінялася сторінкою, за рахунками в головному банку йшли його філії, потім кореспондентські рахунки в інших банках — як на Вавілоні, так і за його межами. І, нарешті, загальний підсумок.

— Неймовірно, — прокоментував Константинідіс, зберігаючи позірну незворушність. — Все життя займаюся цим бізнесом, але мене не перестає дивувати наша банківська система, яка зберігає таємницю вкладів не лише від сторонніх, а й навіть від вищого керівництва самих банків. Виявляється, ви наш найбільший клієнт.

— Власне, це гроші мого батька, — зробив я уточнення. — А я лише його представник.

— Проте, згідно з умовами вкладів, ви маєте повне право розпоряджатися ними на свій розсуд. Мушу зізнатися, пане Шнайдер, попервах я подумав — хоча мене це не стосується, — що ви син *того самого* адмірала Шнайдера. Але всі рахунки відкрито через шість років після його смерті… Та повернімося до наших справ. Які операції ви хочете провести?

— З цим трохи зачекаємо, — сказав я. — А поки зробіть запит до планетарного депозитарію.

Голова правління кивнув:

— Так я й думав.

Відповідь з депозитарію не змусила себе довго чекати. Коли вона надійшла, Константинідіс уважно вивчив отримані сертифікати на володіння акціями і повільно похитав головою.

— Я давно підозрював, що хтось намагається прибрати „Аркадію“ до рук, обережно скуповуючи наші акції. Але не припускав, що справа дійшла вже до контрольного пакету… — Він підвів погляд і запитливо подивився на мене. — Отже, пане Шнайдере, які будуть ваші розпорядження? Тобто, розпорядження вашого батька.

— Насамперед, — запевнив я, — ми не збираємося втручатись у політику банку — ані в кадрову, ані у фінансово-кредитну. Немає сенсу міняти те, що й так працює бездоганно. Ми потребуємо лише вашого сприяння у проведенні

серії цілком леґальних операцій. Але про це згодом. Зараз продовжимо вже розпочате. З якими банками ви маєте угоди про довірче представлення клієнтів?

— Ну, певна річ, з усіма з Великої Вавілонської Двадцятки. І з цілою низкою менших банків.

— Гаразд. Займемося поки Двадцяткою.

— І рахунки, і депозитарій?

— Так.

Екран знову заполонили цифри. Рахунки, рахунки, рахунки, слідом за ними йшов підсумковий баланс — сума, що приголомшила навіть мене, хоч я й очікував її побачити, а на десерт — сертифікати акцій.

Константинідіс уже перестав удавати незворушність, відкинувся на спинку крісла, розстебнув верхній гудзик сорочки, щоб вільніше дихалося, і витер серветкою спітнілого лоба.

— Шість банків… Шість із Великої Двадцятки! Ніколи б не подумав, що таке можливо. Не надто помилюсь, якщо скажу, що ви з вашим батьком — найбагатша родина у людському всесвіті.

„Цікаво," — подумав я відсторонено, — „за кого він нас має? За піратів? Работорговців? Чи, може, очільників Веґіанського наркокартелю?…"

Завислу в кабінеті тишу зненацька розірвав зумер інтеркому. Костантинідіс узяв слухавку, сказав щось грецькою, потім десь півхвилини уважно слухав, а тоді (мабуть, із ввічливості до мене) відповів анґлійською:

— Так, я цього чекав. Перекажіть панові Сато, що я саме розмовляю з клієнтом, який його так цікавить. Коли звільнюся, негайно йому передзвоню. До речі, він не єдиний, хто спробує зв'язатися зі мною найближчим часом… Атож, відповідного ранґу… Скажіть їм те саме, що й панові Сато… І ще одне. Від мого імені попросіть їх зберігати спокій і не вживати ніяких заходів. Це не кінець світу. Схоже, ми маємо справу з розважливими людьми, які не менше за нас зацікавлені в стабільності фінансового ринку… Так, так, дослівно.

Константинідіс поклав слухавку й зауважив:

— Ви розворушили осине гніздо. Це був ґенеральний директор банківської групи „Міцуї-Вавілон“.

— Так, я зрозумів. Гадаю, що представникам усіх зацікавлених сторін варто зібратися разом і обговорити ситуацію.

— Гарна ідея. Це побажання чи розпорядження?

— Побажання, звичайно.

Губи Константинідіс вигнулись у слабкій подобі посмішки.

— Ще б пак, побажання клієнта і найбільшого акціонера в одній особі. Це важко проіґнорувати. На коли призначити зустріч? Ви особисто проведете нараду?

— Щодо часу, домовтеся на вечір. Не раніше дев’ятої. Якщо вони не погодяться то завтра на ранок.

— Погодяться, будьте певні. Інакше вночі ніхто з них не стулить очей. Але дозвольте запитати, чому так пізно?

— Бо на нараді я буду лише спостерігачем, — пояснив я. — Якщо чесно, то я кепсько орієнтуюсь у фінансах. Наші інтереси представлятиме… е-е… наш головний бухгалтер. Хоча зазвичай ми називаємо його міністром фінансів.

Мій співрозмовник цілком серйозно кивнув:

— С вашими статками потрібен саме міністр фінансів. То він прибуде лише ввечері?

— Так. Зараз він з помічниками і… ще з деякими людьми, які знадобляться нам у подальшій роботі, перебуває на моєму кораблі.

Я вже подумки примірявся, як завести розмову про штаб-квартиру, але Константинідіс випередив мене:

— Можу припустити, що вам знадобиться офіс.

— Не завадить. Власне, ми маємо на Вавілоні деяку нерухомість, але зараз воліли б працювати в безпосередньому контакті з вашою установою. — А про себе я додав: і бути надійно захищеними від усіх можливих неприємностей.

Судячи з виразу обличчя, Константинідіс подумав про те ж саме.

— Це не проблема, пане Шнайдер. Наш банк володіє всією цією будівлею, проте ми займаємо лише перші двадцять шість поверхів, а решту здаємо різним фірмам. Як і всюди, у нас є вільна площа — орендна платня висока, але знижувати її для нас збитково. Я віддам необхідні розпорядження, і до вечора для вас підготують два порожні поверхи — двадцять сьомий і двадцять восьмий. Цього досить?

— Гадаю, що так. Має вистачити і для офісу, і для тимчасових квартир співробітників.

— До речі, про квартири, — зауважив Константинідіс. — Пентхаус будівлі складається з чотирьох фешенебельних квартир з окремими ліфтами, одна з яких, за правилами банку, надається в користування голові правління та його родині. Проте ми там не мешкаємо — надаємо перевагу нашому заміському маєтку. Хіба що мій менший син іноді влаштовує молодіжні вечірки — але він якось обійдеться, якщо ви виявите мені честь, замешкавши в цій квартирі.

Подумавши про Елі з Ліною, я згідно кивнув:

— Дякую, пане голово, з задоволенням приймаю вашу пропозицію. Тільки за однієї умови: я сплачуватиму її оренду за весь час мого проживання.

Вперше за весь час Константинідіс по-справжньому посміхнувся:

— Ну, а гроші за оренду отримає банк, чий контрольний пакет належить вам.

4

Нарада міністра фінансів з керівниками зацікавлених банків тривала майже три години, і наприкінці в мене розпухла голова від специфічних термінів, що ними фінансисти щедро приперчували свою розмову. Я зміг відстежувати, та й то лише з п'ятого на десяте, основний напрям обговорення, а конкретні деталі проходили повз моє розуміння.

На щастя, розбиратися в усіх тонкощах справи від мене й не вимагалося. Головне я сказав на самому початку на-

ради: довів до відома запрошених банкірів, що насправді всі рахунки та пакети акцій належать планеті, назву якої ми поки не розголошуємо і яка досі уникала контакту з рештою людства. Всі закордонні активи нашої планети перебувають у розпорядженні мого батька, оскільки він є її верховним правителем — імператором, а я виступаю його повноважним представником на Вавілоні. Мета моєї місії полягає в тому, щоб упорядкувати згадані активи в зв'язку з виходом нашої планети на міжнародну арену і використати їх частину для зміцнення обороноздатності наших Збройних Сил.

Моя заява викликала у присутніх неприховане полегшення. Хоча в своєму бізнесі вони дотримувались принципу „гроші не пахнуть", їх дуже потішила та обставина, що контрольними пакетами акцій їхніх установ володіє не якесь міжпланетне кримінальне угруповання, а цілком леґальний, хай і недемократичний, планетарний уряд.

А на мене банкіри стали позирати ще з більшою повагою. По-перше, я в своєму виступі не розтлумачив їм, що, попри титул мого батька, у нас не монархія, а лише диктатура, тому вони вирішили, що я принц і, можливо, наступник престолу. По-друге, хоча їхні банки й раніше мали справу з монархами та диктаторами, ще ніхто з них не володів активами, що в кілька разів перевищували внутрішній валовий продукт деяких, далеко не останніх планет людського співтовариства.

Нарада завершилася цілковитою згодою з усіх принципових питань, а тому вже відзавтра в нас були розв'язані руки для активних дій. Коли запрошені керівники банків розійшлися і в кабінеті з Константинідісом залишились тільки я та міністр фінансів, голова правління промовив:

— Можливо, я виявляю зайву цікавість, панове. Але робити припущення собі не заборониш, вони виникають у мене попри моє власне бажання. І, гадаю, не лише в мене — я певен, що дехто з наших гостей думав про те ж саме. Тому вважаю за необхідне поділитися з вами деякими своїми міркуваннями.

Ми нічого не сказали, а мовчки чекали на продовження.

— На Вавілоні комерційна таємниця піднесена в ранґ культу, — вів далі Константинідіс. — А річний грошовий обіг у нас такий значний, що порівняно з ним усі ваші активи — лише крапля в морі. Але, — тут він підняв пальця, — дуже велика крапля. Якби ваш уряд заробив ці кошти традиційною торгівлею, це не пройшло б непоміченим. Інша річ — наркотики або секретні нанотехнології. Проте мені важко в це віриться. Є правдоподібніший з моєї точки зору варіант — ендокринол. Обізнаним людям давно відомо, що лабораторія „Ю. Л. Кемікел“ нічого не виробляє, а лише реалізує готову продукцію, проте канали її надходження досі залишаються таємницею. Якщо зробити два припущення — перше: собівартість ендокринолу невелика і складає незначний відсоток від оптової ціни; друге: обсяги його продажу на порядок більші, ніж прийнято вважати, — тоді й набігають усі ваші трильйони… Але це так, робоча гіпотеза.

Ми нічого не відповіли. Втім, Константинідіс і не чекав на відповідь.

Коли ми піднялися на двадцять сьомий поверх, міністр запитав:

— Ви напишете в своєму звіті про здогад пана голови? Чи це зробити мені?

Для обміну інформацією з Ютландом ми прибули в парі ще з одним корветом, який зараз переховувався на околицях системи. Планувалося, що за тиждень (якщо, звісно, ми не надішлемо кодовий сиґнал відбою) він підійде до Вавілона, висадить пасажирів — капітанів, старших помічників та головних інженерів для закуплених нами кораблів (решту команди ми мали завербувати на місці), отримає наші звіти й вирушить до Ютланда. А попередньо на зміну йому прибуде інший корвет — і так далі з тижневим інтервалом.

— Напишемо обоє, — відповів я. — Кожен зі своєї точки зору.

— Авжеж, — погодився міністр фінансів. — Так буде

краще.

Він подався до свого кабінету, щоб ознайомити помічників з результатами наради, а я вирішив пройтися по нашій штаб-квартирі й подивитися, що вже зроблено.

Попри нічну пору, на обох поверхах, двадцять сьомому й двадцять восьмому, кипіла бурхлива діяльність. Півтори сотні людей, нещодавно знятих з „Оріона“, активно облаштовували свої робочі місця та житлові кімнати. У штаб-квартирі вже не було сторонніх, а всю підсобну роботу виконували космічні піхотинці — тепер це належало до їхніх обов'язків, поряд з охоронними функціями. А вірніше, охорона взагалі відходила на другий план, оскільки будівля банку й без того надійно охоронялась. Саме тому батько хотів, щоб ми влаштували тут штаб-квартиру і не відволікали зайві сили на заходи безпеки.

До речі, про безпеку. На двадцять сьомому поверсі я зустрів лейтенанта Вінтерса, який ретельно перевіряв детекторами стіни, підлогу, стелю і все сантехнічне устаткування туалетної кімнати. Побачивши мене, він доповів:

— Завершую дезинсекцію, сер. Шкідників поки не виявлено.

Спершу мені було вчулося „дезинфекцію“, і лише за кілька секунд я збагнув, що Вінтерс говорив про дезинсекцію. Але від того мій подив не поменшав.

— Ви що, шукаєте тарганів?

— І тарганів, і жучків, і всіх інших комах, але винятково електронних, — пояснив лейтенант. — На жаргоні ми називаємо це дезинсекцією.

— Ага, зрозуміло.

— Це останнє приміщення, — продовжував Вінтерс. — Всюди чисто. Зокрема й у вашій квартирі. — Він осміхнувся. — Але ж і хороми ви собі відхопили, сер!

Я почервонів. Приставши на пропозицію Константинідіса, я аж ніяк не очікував, що квартира виявиться такою величезною й такою розкішною. Через свою висоту, будівля банку здалась мені значно меншою за площею, ніж було насправді, і я вирішив, що чверть пентхаусу — не дуже ба-

гато. І вже тим більше не сподівався, що квартира, в якій постійно ніхто не мешкав, буде так шикарно обставлена. Крім того, я розраховував розділити її з обома міністрами й нашим головним кадровиком, коммодором Максимовичем, але всі троє категорично заявили, що мешкатимуть там, де й їхні співробітники. Отак і вийшло, що квартиру зайняв лише я з Елі й Ліною…

На двадцять восьмому поверсі співробітники відділу із закупівлі кораблів та озброєння вже встановили свої комп'ютери, під'єдналися до мережі й почали вивчати наявні на ринку пропозиції. Сам міністр ВПК був відсутній — дізнавшись про завершення наради з банкірами, він пішов до міністра фінансів, і по дорозі ми розминулися.

В одній з кімнат за терміналом сиділа рудоволоса Кортні Прайс — окрім диплому пілота, вона мала також ступінь бакалавра з кораблебудування і попросилася з нами на планету. Я задовольнив її прохання, розваживши, що зараз вона принесе більше користі тут, аніж байдикуючи на „Оріоні". Міністр не заперечував, хоча йому вистачало й власних фахівців.

Я підійшов до Прайс і вмостився на сусідньому стільці.

— Привіт, Кортні. Щось уже відшукала?

— Здається, що так, шкіпе. У вільному продажу є три сотні нових військових кораблів від четвертого до другого класу; ще пара десятків — першого та лінійного. Дещо можна перекупити, сплативши замовникам відступну, але тут треба ще прозондувати ґрунт. З дня на день очікується велика партія корветів, фреґатів, легких есмінців і крейсерів, — вона підкреслила добре доглянутим нігтем рядок на дисплеї, — але поки не з'ясовано, хто їх замовив.

— Ми й замовили, — відповів я. — В уряді побоювалися, що ми не встигнемо їх перехопити й вони підуть звичайним кружним шляхом. Але, на щастя, ми прибули вчасно. Це добре. Що там іще?

— Різних катерів і шатлів сила-силенна. Серед них особливо відзначаються — проте не в кращий бік — зарконські катери-винищувачі, сто дванадцять одиниць. На рин-

ку вже восьмий місяць, початково за них запросили нечувану ціну, потім її знизили до розумних меж, але за весь цей час було продано лише три кораблі. У них не дуже гарні технічні характеристики, а до того ж виявився серйозний дефект в озброєнні.

Я пирхнув:

— Ще б пак! Заркон — планета з відсталою космічною технологією. Звичайно, не такою відсталою, як у Ютланда, але ж ми й не намагаємося будувати міжзоряні кораблі, лише ремонтуємо й модернізуємо їх. Не думаю, що міністра зацікавлять ці інвалідні пташки. Навіть найкращі катери не пристосовані до безперервного перельоту на тисячу вісімсот світлових років. А цим у дорозі знадобиться як мінімум десяток профілактичних зупинок — забагато мороки. Що далі?

— Власне, це все, що я встигла знайти при побіжному знайомстві з тутешнім ринком. Ну, якщо не враховувати потриманих кораблів, таких хоч греблю гати. Але кожен з них треба ретельно перевіряти, бо інакше ризикуєш придбати летючий мотлох. — Прайс трохи помовчала. — Правда, є ще один корабель, але це… гм, це лише мрія ідіота.

— А саме?

— Ударний авіаносець. Новий-новісінький. З надзвичайними технічними характеристиками. Страшенно наворочений. Побудований лише півроку тому на Брешійській корабельні на замовлення Космофлоту Республіки Фудзі. За умовами контракту, доправлений у локальний простір Вавілона і тут застряг, оскільки фудзійський уряд виявився нездатним виконати всі фінансові зобов'язання. Брешійці збираються виставити його на аукціон.

Я похитав головою:

— Нам це не підходить. Як і десантні транспорти, авіаносці є суто наступальними кораблям. Для оборони вони не годяться — набагато зручніше, дешевше й безпечніше тримати авіацію на наземних аеродромах. А напад на інші планети нашою військовою доктриною поки не передбачено.

— Я розумію, шкіпе, все розумію. Просто… — Вона за-

мріяно всміхнулася. — Хіба не можна пофантазувати? У нас дуже пристойний флот, але немає жодного авіаносця. Якось навіть несолідно. Про десантні транспорти я не шкодую, це просто потворні бляшанки для перевезення армійських дивізій. А от авіаносці — прекрасні й величні. Я багато разів переглядала відеозаписи, як з борту авіаносців стартують в атмосферу літаки. Захопливе видовище!

„Схиблене на війні дівчисько," — поставив я остаточний діаґноз, ґрунтований на чотиримісячному досвіді спільної служби. — „Справжня фанатка…"

— Не дай нам бог спостерігати це видовище з орбіти Ютланда, — остудив я її запал.

Прайс стиха зітхнула:

— Це вже точно. — Вона рішуче вимкнула термінал і, затуливши рота долонею, позіхнула. — Мабуть, мені час на бокову. І тобі, шкіпе, раджу — ти на ногах уже двадцять годин. А завтра буде новий день і багато роботи.

— Твоя правда, — погодився я. — До речі, Кортні. Якщо хочеш, можеш переселитися до нашої квартири нагорі. Місця там удосталь, а тут трохи затісно.

Прайс допитливо поглянула на мене:

— Це як розуміти? Збираєшся перетворити своє тріо на квартет?

Я не одразу збагнув, про що вона каже. А коли до мене дійшло, розгубився.

— Ні, що ти! Я навіть… навіть не думав про це. Просто запропонував… суто по-дружньому.

Вона збентежилася.

— Даруй, я не хотіла. Якось само по собі зірвалося з язика. Як уявила, що можуть подумати наші… ну й бовкнула.

— Невже вони б так і подумали? — здивувався я.

Кортні стенула пллечима.

— Ставлю сто проти одного. Тому краще ночуватиму тут. Щоб не давати приводу.

5

Ліфт привіз мене прямісінько до передпокою квартири на горішньому проверсі. Коли я вийшов з кабіни, двоє космічних піхотинців, що стояли на посту, виструнчились. Я привітався з ними і пройшов до просторої, розкішно обставленої вітальні, стилізованої під великосвітський салон з якого-небудь історичного фільму про минуле тисячоліття. Найбільше вражали мою уяву дві величезні люстри з доброю тисячею блискітливих брильянтових підвісок. Добре що решта кімнат мали цілком сучасний вигляд — щоправда, за розкошами мало чим поступалися вітальні.

З цією бісовою квартирою я вскочив у неабияку халепу, надто ж після того, як її відмовилися розділити зі мною троє інших керівників нашої місії. Проте відступатися було вже запізно — це не відповідало б тій ролі, яку я мусив грати. Інструктуючи мене перед завданням, батько особливо наголосив на тому, що я маю вдавати справжнього імператорського синка, який лише на словах заявляє про всенародну власність на гроші та акції, а насправді вважає їх родинним надбанням. У цьому разі банкіри, дізнавшись про майбутню аґресію проти Ютланда, не стануть панікувати, бо будуть певними, що за будь-якого результату війни наші рахунки і, особливо, пакети акцій не змінять власника. Чесно кажучи, так воно й було — проте я намагався не думати про можливу поразку та її наслідки…

— Агов, дівчата! — покликав я, зупинившись посеред вітальні. — Де ви?

— Я тут, — відповіла Елі з сусідньої кімнати, двері до якої були трохи відчинені. — В біліотеці.

— А я у ванній, — крізь плескіт води долинув ніжний Лінин голосок; то автоматично спрацював квартирний інтерком. — У тій, що поруч з найбільшою спальнею.

— Тоді мийся, не поспішай, — сказав я. — А я поки побалакаю з Елі.

Я ввійшов до бібліотеки. Елі сиділа на канапі, з дистанційним пультом у руках, переглядала на великому, вмон-

тованому в стіну екрані випуски міжнародних новин і позначала ті, що були варті уваги. Вавілон належав до провідних планет людського співтовариства, між якими регулярно курсували швидкісні поштові катери-авізо з місткими банками пам'яті, де крім приватної, урядової, комерційної та громадської кореспонденції, містилися свіжі матеріали всіх більш-менш значних інформаційних аґенцій. Авізо з Землі прибували на Вавілон з шестигодинним інтервалом, проте через відстань між планетами інформація була застаріла майже на добу.

— Але й нуднюща нарада була! — сказав я, влаштувавшись на канапі поруч із Елі й обійнявши її за плечі. — Ці фінансисти такі буквоїди, майже як правники… Але тепер уже все гаразд. А в тебе як? Що чути в світі?

Як і всі інші, хто висадився на Вавілон, Елі мала свої обов'язки, що полягали в стеженні за подіями на інших планетах та підготовці інформаційних бюлетенів зі зведенням найважливіших для нас новин.

— Про наших дипломатів поки ані слова, — повідомила Елі. — Навряд чи вони спромоглися прослизнути непоміченими. Найпевніше, їхні кораблі досі не прибули.

— Не „досі", а „вчора", — уточнив я. — А про „Нью-Оґден" немає нічого?

— Прямо нічого. Але в матеріалах „CNN" побіжно згадується про одну подію: за чотири астроодиниці від Землі, перпендикулярно до площини екліптики, детектори сторожового фреґата „Корнуол" зафіксували короткочасне спливання невпізнаного корабля, за всіма ознаками — військового корвета. На запит представитися він не відповів і відразу здійснив екстрене занурення. Це все.

— Гм… Цілком можливо, йдеться якраз про нашого втікача. Коли це сталося?

— Тридцять дев'ять годин тому. З урахуванням затримки інформації.

— За часом підходить…

— А ще, — продовжувала Елі, — є цікава звістка з нашої Октавії. Ериданський уряд шокований одночасним

зникненням разом з сім'ями чотирьох високопоставлених адміралів — начальника Астроекспедиційного Корпусу, командувача Одинадцятої ескадри, заступника начальника Кадрового управління ВКС і керівника Центру стратеґічних ініціатив при Ґенеральному Штабі. Офіційних поментарів з цього приводу поки немає.

Я задоволено кивнув:

— Хоч одна добра новина. На щастя, вони отримали від батька попередження раніше, ніж спільники Ґарсії наважилися на крайні заходи.

— Ти певен, що вони втекли, а не були викрадені?

— Четверо відразу? Неймовірно. Навіть одного адмірала викрасти непросто, а тут чотирьох, одночасно, та ще й разом з родинами… Ні, це виключено. До речі, ти наглядала за Ліною? Вона не надумала надіслати звістку рідним?

— Не надумала, не надумала, — замість Елі відповіла сама Ліна, заходячи до бібліотеки. На ній був халат її улюбленого рожевого кольору, щоки розпашіли від купання, біляве волосся трохи потемніло від вологи — вона ніколи не користувалася сушаркою. — Ну, скільки можна про це говорити, Сашко? Я, звісно, не така розумна, як Елі, але й не повна дурепа. Так, я скучаю за мамою, татом і братиками. Мабуть, вони думають, що я загинула і дуже горюють. Мене це мучить — але я зачекаю. Скільки треба, стільки й чекатиму.

Ліна наблизилась до нас з Елі й узяла за руки.

— Ну, годі, ходімо вже. Я хочу спати. І не тільки спати.

— Ви йдіть, — сказала Елі їй та мені. — А я ще трохи попрацюю. За розкладом от-от має прибути черговий авізо.

Я не став сперечатися з нею, робота є робота, і разом з Ліною вийшов з бібліотеки.

Проте до спальні ми попрямували не одразу. У вітальні Ліна випустила мою руку й повільно закружляла по кімнаті. Її стрункі ніжки у м'яких капцях мов би пливли над підлогою, витончена фігурка відображалась у численних дзеркалах, і я міг одночасно спостерігати за її рухами в різних ракурсах — видовище було дивовижне.

— Ох, Сашко, як тут чудово! — промовила вона, зупи-

нившись. — Я завжди хотіла бодай трохи пожити в таких королівських покоях, відчути себе принцесою з казки.

— Ти й так принцеса, — відповів я. — І не казкова, а найсправжнісінька. Моя принцеса.

Ліна підійшла до мене й обхопила руками мою шию.

— А більшого мені й не треба. Нічого й нікого, крім тебе з Елі.

Я ніжно поцілував її солодкі губи, думаючи про те, як дивно склалося моє особисте життя. Я кохав одразу двох дівчат; кохав по-різному, але однаково сильно — хоча, може, цінував Елі більше, ніж Ліну. А може, й ні. З певного часу я вже не уявляв нас із Елі лише вдвох, без Ліни. Вона вносила в наші емоційно складні й інтелектуально насичені стосунки необхідну для нормального родинного життя частку простоти та безтурботності. З Ліною було неможливо по-справжньому посваритися, вона являла собою типовий взірець безконфліктної особистості, майже ніколи не суперечила нам — навіть тоді, коли ми з Елі дотримувались діаметрально протилежних думок, — і якимсь незбагненим чином примудрялася помирити нас.

А ще я важко уявляв Елі цілком зосередженою на турботі про дітей. Для неї було б трагедією відмовитися від космосу, навіть заради такого природного для кожної жінки материнства. Зате Ліна чудово вписувалася в цей образ. Я знав, що вона буде гарною матір'ю, ніжною і дбайливою, для всіх наших дітей — і її власних, і Еліних. Усе-таки в полігамії є свої незаперечні переваги…

Проминувши коридор, ми ввійшли до великої спальні з таким широким ліжком, що на ньому вільно міг розташуватися цілий взвод піхотинців — ну, якщо не взвод, то відділення напевно.

Спальня була кутня, тому дві її суміжні стіни, майже від підлоги і до самої стелі, займали величезні вікна. Скинувши на ходу халат, Ліна наблизилась до однієї зі скляних стін і задивилася на осяяне вогнями нічне місто. О цій пізній порі в Бусарді продовжувало вирувати життя — внизу по вулицях пливли потоки автомобілів, а в повітрі, немов реактив-

ні світляки, сновигали флаєри. Деякі пролітали зовсім поруч, лише в якомусь десятку метрів від нас.

— Мабуть, у мені є щось від ексгібіціоністки, — промовила Ліна. — Я розумію, що зовні мене не видно, та все одно, коли отак стою, відчуваю якусь… якусь дражливу насолоду.

— Ну, то можеш насолодитися за повною програмою, — сказав я і ввімкнув двосторонню прозорість вікон.

Ліна злякано зойкнула й миттю відсахнулась углиб кімнати, сором'язливо затуливши долонею гладко виголений лобок. Я посміхнувся і скасував свою команду. Скло знову стало прозорим лише зсередини.

— От і весь твій ексгібіціонізм, сонечко. Якби тобі й справді подобалося позувати оголеною перед натовпом, ти стала б моделлю, а не стюардесою. І вже тим більше не витрачала б свого часу на медичну освіту.

— Я пішла працювати стюардесою, бо люблю космос, — зауважила вона, надягаючи коротеньку нічну сорочку. — І на медсестру вивчилася лише для того, щоб і далі літати. Малою я хотіла стати зоряним пілотом, це була моя солодка мрія… але тільки мрія. Дурненьких до космічних коледжів не беруть.

— Ти зовсім не дурненька, — заперечив я.

— Проте й не досить розумна, — зназала плечима Ліна. — Власне, тому ти й любиш мене. Двох таких розумниць, як Елі, було б для тебе забагато. — Вона гмикнула. — Тож Кортні не має жодного шансу.

— Кортні Прайс? — перепитав я здивовано. — А вона тут до чого?

— Та до того, що протягом усього польоту підбивала під мене й Елі клинці. Але не тому, що втюкалась у нас, а щоб підібратися до тебе. Вона діє, як заведено в таких випадках на Ютланді — через дружин або наречених.

Ця звістка заскочила мене зненацька.

— Слухай, Ліночко, ти не жартуєш? Це серйозно?

— Цілком. Можеш запитати в Елі. До речі, саме вона запропонувала нічого тобі не казати до прибуття на Вавілон — мовляв, це вплине на твої професійні стосунки з Кор-

тні. Хоча ти й сам міг помітити. Здається, на всьому кораблі для тебе одного залишалося таємницею, що Кортні не проти приєднатися до нашої трійці.

— Ага-а… — протягнув я. — То он чому вона ставила сто проти одного.

— Про що ти?

Я розповів, як відреагувала Прайс на мою асолютно невинну і суто дружню пропозицію замешкати з нами в квартирі. Вислухавши мене, Ліна кивнула:

— Все правильно. Тому Кортні й закинула вудочку щодо тріо та квартету, аби з'ясувати твої мотиви. А коли зрозуміла, що ти пропонуєш зовсім не те, чого вона прагне, то відмовилася. Не хотіла опинитися в дурному становищі, коли люди пліткуватимуть про те, чого насправді немає.

Я енерґійно труснув головою.

— Хай йому чорт! Тільки цього мені бракувало… Ти ж знаєш, Ліно, я не бабій і взагалі прихильник моногамії. Просто з тобою й Елі так вийшло… дивно, незвично. Я сприймаю вас, як дві невід'ємні частки одного цілого.

Ліна лагідно всміхнулася:

— Знаю, любий, знаю. Елі навіть жартома припустила, що в твоєму сприйнятті ми з нею — лише різні фазові стани однієї й тієї ж віртуальної дівчини.

Я обійняв їй й поцілував у чоло.

— Якщо подумати, то так воно і є. А Прайс геть не вписується в цю картину. Доведеться перевести її на інший корабель. Хоча дуже шкода — вона гарний пілот, ми з нею добре спрацювалися.

— І мені вона подобається, — сказала Ліна. — А її обов'язково переводити?

— Боюся, що так. Інакше… — Я замовк, не договоривши. — Гаразд, розберуся завтра, на свіжу голову. А зараз досить про це, я надто втомився.

Я перемкнув освітлення з яскравого в режим нічника і опустив на вікна штори, від чого в спальні, попри її розміри, стало вельми затишно.

— Так значно краще, — погодилась Ліна, забравшись на ліжко і шаснувши під ковдру. — Принаймні не видно всіх тих флаєрів. Хоч як подумаю, що один з них може втратити керування і врізатися прямісінько в нашу кімнату… — Вона мерзлякувато пощулилася. — Ніколи не любила висотних будівель і такого скаженого руху. Мені більше подобається мешкати за містом, як це було на Октавії, або в такому спокійному, тихому районі, як у твого батька на Ютланді.

— Тут ти можеш спати спокійно, — сказав я, розстебаючи мундир. — Будівлю банку згори донизу захищено потужним силовим полем, здатним витримати навіть бомбардування. Цей банк — справжня фортеця. Власне, тому ми й обрали його.

Тут до спальні ввійшла Елі.

— Поштовий катер затримується, — сказала вона. — Набридло чекати.

— От і правильно, — відповів я. — Займешся новинами зранку, ніде вони не подінуться. А зараз роздягайся — і в ліжечко.

— Із задоволенням, — Елі ласо поглянула на Ліну, провела язиком по верхній губі й нагородила мене пустотливою усмішкою. — Цур хто перший, той і з Ліною!

— Так нечесно! — обурився я, маючи на це вагомі підстави: адже я був при повному параді, хібя що з розстебнутим мундиром, і ніяк не міг перемогти в швидкісному роздяганні.

— Сам винен, — знизала плечима Елі. — Ти ж мав удосталь часу, щоб роздягнутися.

Вона притьмом зняла спідницю, блузку та трусики, застрибнула на ліжко й опинилася в Ліниних обіймах. На той час, коли я приєднався до них, вони від стадії швидких і жадібних поцілунків перейшли до ніжних та затяжних.

— Не заважай, — звеліла мені Елі, закочуючи догори Лінину нічну сорочку, щоб зайнятися її грудями. — Дивись і дурій.

Я цього очікував і заперечувати не став, задовольнившись роллю спостерігача. Елі нормально сприймала наше

кохання на трьох, проте й досі упередженно ставилася до сексу втрьох і погоджувалась на нього не так часто, як нам з Ліною хотілося б. А втім, я через це не надто засмучувався. Мені подобалося й просто дивитися, як мої дівчата милуються, це дуже заводило мене. Хоча зараз, з нагоди прибуття на Вавілон, я був не проти маленької орґії.

Через кілька хвилин Елі підвела голову й насмішкувато зиркнула на мене:

— Ну добре, добре, Сашко, — зглянулась вона. — Приєднуйся. — А сама сповзла вниз і повністю сховалася під ковдрою.

Я присунувся до Ліни, укрив поцілунками її розпашіле личко, потім став цілувати груди й одночасно погладжував рукою пружний животик.

— Знаю я вас, — невиразно промурмотіла Ліна, мліючи від наших пестощів. — Зараз доведете мене до відключки, а потім удвох… Ой, Елі, дорогенька, ти куди? Не зупиняйся, продовжуй…

Та було вже запізно. Елі спритно виринула з-під ковдри і поповзла до краю ліжка, де на тумбочці лежав дистанційний пульт. Лише тоді я звернув увагу, що пульт тихенько дзижчав.

— Я налаштувала його на сиґнал, коли прибуде авізо з Землі, — пояснила Елі. — Заждіть трохи, лише перегляну заголовки.

— Боже!.. — простогнала Ліна, міцно пригорнувшись до мене. — Вона якась схиблена, правда, Сашко?

Я не міг не погодитися з нею.

А тим часом Елі за допомогою пульту ввімкнула настінний екран навпроти ліжка і викликала заголовки найважливіших міжнародних новин. На самому початку списку там значилося:

ЮТЛАНД — ЗАГУБЛЕНА КОЛОНІЯ
ЗА МЕЖАМИ ОСВОЄНОГО КОСМОСУ.
157-а НАСЕЛЕНА ЛЮДЬМИ ПЛАНЕТА
ЗА 540 ПАРСЕКІВ ВІД ЗЕМЛІ.

— От чорт! — хором вилаялися ми з Елі.

У повідомленні аґенції „Euronews“ мовилося:

11 квітня 2637 р., 13:20 за Гринвічем.

На відстані тридцяти мільйонів кілометрів від Марса (протекторат Земної Конфедерації) затримано за підозрою в шпигунстві військовий корвет крейсерського типу невідомої приналежності з бортовим маркуванням „Нью-Оґден“. Як повідомили нашому кореспондентові у Центрі громадських зв'язків Головного Штабу ВКС, це був той самий корабель, що минулої доби вже з'являвся в локальному просторі Сонячної системи. Під час затримання „Нью-Оґден“ здійснив спробу екстреного занурення, проте попереджувальний вогонь з бортових бластерів і плазмотронів, а також скинуті на випередження глибинні бомби змусили його до здачі. Командир корвета, капітан Дж. Вільямс, погодився допустити на борт свого корабля військових інспекторів і запевнив, що „Нью-Оґден“ здійснював не шпигунську, а з ознайомчу місію. Йому було доручено розвідати ситуацію в Сонячній системі перед прибуттям офіційної делеґації планети Ютланд для перемовин з урядом Земної Конфедерації. Речник Головного Штабу, командор М.-А. Фонтейн, відмовилася відповідати на запитання, де розташована вищезгадана планета, про яку немає згадки в жодному з каталогів.

Post Scriptum: в останню хвилину.

Як щойно стало відомо з конфіденційних, але надійних джерел, при вивченні записів бортового комп'ютера „Нью-Оґдена“ фахівці ВКС встановили, що корабель прибув із системи зорі Аруна (каталожний номер SL 20458914), розташованої на відстані 543,12 парсеків від сонця, що приблизно дорівнює 1800 світлових років. З великою часткою ймовірності можна стверджувати, що саме там знаходиться і Ютланд — навіддаленіша від Землі колонія. У наступних випусках „Euronews“ намагатимуться надати своїм абонентам детальнішу інформацію про цю загадкову планету.

— Кляті журналісти! — спересердя промовила Елі. —

Всюди мають своїх інформаторів. Вільямсові так і не вдалося довести до кінця свою зраду, але для нас це геть нічого не міняє. Завдяки пресі, фармацевтичні компанії безкоштовно отримали те, за що ладні були викласти грубезні гроші. Втішає лише одне: Вільямс упіймав облизня.

— Слабка втіха, — зітхнув я. — І лейтенант Ґрифіт теж гарний овоч. Його обов'язком, як офіцера безпеки, було негайно знищити всі дані бортового комп'ютера. Він або Вільямсів спільник, або цілковитий ідіот. Та це вже не має значення. Таємницу розкрито, відлік часу почався… Ліночко, тепер ти можеш зв'язатися з рідними. Я скасовую свою заборону.

Ліна не відповіла. Поки ми з Елі чортами сипали, читаючи повідомлення „Euronews", і кляли надто пронозливих журналістів, вона заснула з легким виразом досади на обличчі. Наразі ґлобальні проблеми її не хвилювали, зате вона образилась на нас, що ми залишили її без уваги заради якихось там сенсаційних новин.

Розділ сьомий
Si vis pacem…*

1

Упродовж наступних днів ми розгорнули бурхливу діяльність, уже не приховуючи того, яку планету представляємо. Відділ ВПК активно закуповував кораблі та озброєння, добре що цей сегмент вавілонського ринку був дуже насичений і поступався лише земному. Проте на Землі такі оборудки здійснювалися значно повільніше, під жорстким контролем держави, тоді як на Вавілоні уряд не втручався в торгівельні операції, і з цієї причини багато виробників воліли збувати свою продукцію саме тут.

*Перша частина латинського прислів'я „Si vis pacem para bellum" — „Хочеш миру, готуйся до війни".

Незабаром на зв'язок з нами стали виходити місцеві представники суднобудівних компаній з інших планет, пропонуючи розмістити на їхніх корабельнях замовлення. Ці пропозиції ми відхиляли, бо не могли чекати, поки кораблі будуватимуть „з нуля", зате погоджувалися придбати вже готові, але з тих чи інших причин ще не продані судна — за умови, що їх буде доправлено у найстисліші терміни. Також ми замовили кілька великих партій вакуумних емітерів, частину яких збиралися відіслати на Ютланд, а решту — монтувати на місці, по ходу придбання нових кораблів. У тутешніх ремонтних доках з найсучаснішим обладнанням і висококваліфікованими фахівцями така модернізація вимагала лише кількох днів роботи. Інженери тих фірм, де ми розмістили попередні замовлення, запевнили нас, що зможуть одночасно обслужити стільки кораблів, скільки ми їм надамо; але для них так і залишилося невтямки, навіщо нам це знадобилося.

Фінансовий відділ забезпечував розрахунки за угодами, а я, як повноважний представник імператора Ютланда, візував усі оборудки й підписував платіжні доручення. Робота була необтяжлива. Обом своїм міністрам батько цілковито довіряв, тож до моїх обов'язків не входив нагляд за їхньою діяльністю — тим більше, що за бажання їм не завдало б особливого клопоту обвести мене круг пальця і привласнити певну кількість мільярдів. За великим рахунком, я був потрібен їм лише для того, щоб ставити свої „автоґрафи", без яких неможливо було здійснити жодної транзакції.

Оскільки існування Ютланда і його розташування перестало бути таємницею, ми вже наступного дня розпочали наймати на службу льотчиків. Аби уникнути присутності сторонніх людей у нашій штаб-квартирі, орендували додаткову площу, цього разу невелику, лише кілька вільних кабінетів на сорок восьмому поверсі, і влаштували там вербувальний пункт. Утім, він призначався вже для остаточного підписання контрактів, а прийом документів і попередню співбесіду проводили по відеофону. Буквально через кіль-

ка хвилин після того, як ми розмістили у планетарній мережі оголошення, що миролюбна планета Ютланд потребує досвідчених пілотів для зміцнення своїх Військово-Космічних Сил, надійшли перші дзвінки, а вже за годину всі співробітники кадрового відділу були завантажені роботою по саме нікуди. Вавілон був найбільшим після Землі транспортним вузлом, тут тинялося безліч безробітних пілотів з різних планет, і багатьом з них видалася заманливою перспектива знову вступити на постійну службу — хай навіть у чорта на рогах, на далекому Ютланді, за півтори тисячі світлових років від найближчої людської планети.

Професійних найманців наші вербувальники завертали з порога, а заяви решти пртендентів уважно вивчали. Серед них були не лише відставники за віком; знайшлося чимало порівняно молодих льотчиків, що залишилися без роботи з різних причин. Здебільшого ці причини були вагомі — низька кваліфікація, хронічна недисциплінованість, медичні протипокази і тому подібне. Проте зустрічались і такі, хто зіпсував собі кар'єру через конфлікт зі злопам'ятним начальником або здуру вчинив незначний, але карний злочин, на зразок спроби підробити на дрібній контрабанді або перевезенні нелеґальних пасажирів. Уже одне те, що ці люди не приєдналися до „космічного братства" найманців, свідчило на їхню користь — вони не хотіли схóдити на манівці, а шукали чесну й гідну роботу.

До особливої категорії належали заяви від начебто благополучних пілотів цивільних кораблів, у минулому — офіцерів військового флоту, яких було звільнено в запас у зв'язку зі скороченням збройних сил на їхніх рідних планетах. У перший день таких кандидатів відгукнулося лише четверо, на другий — понад десяток, а на третій — майже півсотні. Це були найцінніші кадри, але й клопотів з ними ми мали набагато більше, ніж з іншими. Вони вимагали вагоміших ґарантій свого майбутнього, а також майбутнього своїх родин, і хотіли знати, які посади і на кораблях якого класу їм пропонують. Зате їх не бентежила звістка, що в найближчому майбутньому Ютланду майже напевно загрожує аґре-

сія, ніхто з них не забрав своїх заяв, проте кожен попередив, що зі своєю країною не воюватиме. Але з цим проблем не виникало: батько все врахував наперед і склав список з двадцяти трьох войовничих планет — потенційних аґресорів (включно, звісна річ, із Тянь-Ґо), чиїх громадян не можна наймати в жодному разі.

Крім того, хоча в оголошенні йшлося лише про пілотів, до нас звертались і представники інших спеціальностей — головно інженери та техніки різних профілів. Батько передбачив навіть це й надав нам відповідні інструкції. Таких претендентів ми не відхиляли, а пропонували їм разові угоди на один рейс (щоб доправити до Ютланда придбані кораблі) з ґарантією безкоштовного зворотного проїзду (вже як пасажирів) і натякали, що в разі, коли вони добре зарекомендують себе, їх можуть узяти на постійну службу. Багато хто погоджувався на такі умови.

Контракти з нашими новими військовослужбовцями я підписував разом з коммодором Максимовичем: він — як представник Кадрового управління ВКС, а я — від імені імператора Ютланда. Зазвичай документи приносили мені в пентхаус, де я влаштував свій робочий кабінет і таким чином бодай частково примусив своє розкішне помешкання служити загальній справі. Проте кілька разів на день я відвідував штаб-квартиру й вербувальний пункт — просто щоб розвіятися й поспілкуватися з людьми. Інших маршрутів для прогулянок у мене не було: відповідно до батькового розпорядження, з того моменту, коли ми розкрили своє інкоґніто, я не міг відлучатися з банку, щоб не ставити під загрозу наше завдання. Менш категоричне, проте досить жорстке обмеження було накладено й на інших керівників та провідних фахівців нашої групи, яким дозволялося залишати межі будівлі лише з посиленим ескортом охорони і лише у справах — наприклад, для огляду призначених до купівлі кораблів. Зате рядові співробітники, як і залишені на „Оріоні“ члени екіпажу, отримали право на відпустки, під час яких могли вільно гуляти по планеті. Одначе їх попередили, щоб вони трималися людних місць, бажано не розхо-

дилися поодинці й уникали пустельних вулиць та підозрілих закладів.

Попередження було аж ніяк не зайвим, бо практично з перших днів нашої роботи почалися спроби диверсій у доках, де стояли придбані нами кораблі, і на складах з нашим озброєнням. Але всі такі спроби завершувалися провалом — вавілонська поліція й державні спецслужби працювали вище будь-яких похвал. Що й не дивно — адже Вавілон було хоч греблю гати кримінальних злочинців з інших планет, тут знаходились офіси всіх найбільших мафіозних організацій, а значна частка грошей в обігу мала вельми брудне походження. Саме тому місцеві стражі закону були на кілька порядків пильніші за своїх іншопланетних колеґ, а про їхній професіоналізм ходили леґенди.

Усі впіймані диверсанти були найняті анонімно і нічого не могли повідомити про своїх замовників, проте ми не сумнівалися, що тут причетні фармацевтичні компанії. Наших людей поки ніхто не чіпав: як ми й сподівалися, супротивник розважив, що шкурка вичинки не варта, і вирішив не ризикувати — вавілонські закони суворо карали за злочини проти особи. Але в разі першого ж серйозного інциденту я мав намір скасувати всі відпустки.

Елі та Ліна, хоча й не вважалися провідними співробітниками, разом зі мною потрапили до списку „невиїзних“, на чому наполіг відповідальний за безпеку персоналу лейтенант Вінтерс. Він виходив з того, що кримінальні елементи або аґенти консорціуму можуть спробувати захопити їх як заручниць, щоб потім шантажувати мене. Я охоче погодився з ним і був удячний йому за це, бо інакше мені довелося б самому заборонити обом дівчатам виходити з банку. Отож нам трьом залишалися тільки прогулянки будівлею.

На чотирнадцятий день по обіді, коли я спустився в штаб-квартиру і традиційно зазирнув до Кортні Прайс, уже вкотре збираючись, але ніяк не наважуючись поговорити про її переведення на інший корабель, вона зустріла мене радісною усмішкою:

— Шкіпе, ти вже в курсі? Здійснилась таки мрія ідіота!

— Про що ти? — не збагнув я.

— Ну, щодо того авіаносця. Ми його купуємо.

— Справді?

— Так вирішив міністр. Годину тому експерти поїхали оглядати його. Якщо з ним усе гаразд, то він наш.

Прайс аж сяяла від задоволення. А я задумливо почухав потилицю.

— Дивне рішення… Міністр у себе?

— Здається, так.

Не сказавши більше ані слова, я подався до мінстра ВПК Новака — ериданця за походженням, колишнього головного інженера батькового крейсера. Він перебував у своєму кабінеті й зустрів мене розуміючим кивком:

— Добридень, капітане, прошу сідати. Я здогадуюсь, чому ви прийшли. Авіаносець?

— Саме так, сер.

— Трохи згодом я збирався поговорити з вами, але ви мене випередили. Ясна річ, авіаносець призначений для ведення наступальних, а не оборонних дій. Але тут є один нюанс. Імператор доручив нам придбати літаки для поповнення машинного парку ВПС, орбітальні шатли та катери тилового забезпечення. Все це можна було б доправити на вантажних транспортах, як робилося досі. Проте таких транспортів у нас накопичилося чимало, а для бою вони абсолютно непридатні. Чого не скажеш про авіаносець, особливо про такий — адже він не простий, а *ударний*, і в разі необхідності може діяти як лінкор. Але це на крайній випадок. За нашим задумом, авіаносець має стати мобільною базою для технічного обслуговування кораблів п’ятого та шостого класів. До того ж він має рушій найновішої моделі, який дозволяє йому розвивати швидкість понад половину світлового року на годину — на рівні важких крейсерів.

— Ого! — сказав я. — Серйозно!

— Атож, капітане. Уявіть собі: лише п’ять місяців шляху до Ютланда — рекорд для корабля лінійного класу. Наразі це найшвидший з авіаносців.

— Мабуть, він і коштує нічогенько, — зауважив я. — Доведеться викласти за нього шалені гроші.

— Не такі вже й шалені, — заперечив міністр Новак. — Нам він обійдеться лише в половину задекларованої вартості.

— Чому?

— Річ у тім, що замовник, уряд Фудзі, є боржником кількох вавілонських банків, зокрема й трьох наших. Ці борги вже списано як безнадійні, збитки покрито страховими компаніями, проте за банками залишається пріорітетне право викупити виставлену на торги власність Фудзі за залишковою вартістю. За авіаносець сплачено на три чверті, ми компенсуємо брешійцям решту двадцять п'ять відсотків і ще приблизно стільки ж — як відступні іншим банкам і страховим компаніям. Наші фінансисти з'ясували, що оборудку можна буде провести протягом двох днів. Поки на нього встановлюватимуть додаткові емітери, ми закупимо літаки, катери та шатли, потім завантажимо їх на авіаносець, а відомство коммодора Максимовича укомплектує його командою.

— Гм-м… Для такого дорогого судна потрібен дуже надійний екіпаж.

— Безперечно. Максимович обіцяв постаратися, а лейтенат Вінтерс з підлеглими допоможуть йому в додатковій перевірці кандидатів.

Оскільки питання було вичерпано, я підвівся, щоб піти й більше не заважати міністрові працювати, аж тут мене осяяла одна ідея.

— Ви ж даєте кораблям тимчасові імена? — запитав я.

— Певна річ, — відповів міністр. — Як же кораблю летіти безіменним. У нас цим займається лейтенант Прайс — у неї багата уява. А ви маєте пропозиції щодо авіаносця?

Я посміхнувся:

— Назвіть його „Мрія ідіота". Б'юсь об заклад, Прайс це сподобається.

Повертаючись до себе, я думав про те, що варто, мабуть, призначити Кортні Прайс третім пілотом на авіано-

сець. Враховуючи клас судна, це буде для неї неабияким підвищенням. А заодно я владнаю і свою особисту проблему…

Проте, забігаючи наперед, скажу, що цей задум так і залишився нереалізованим.

2

Офіційна ютландська делеґація прибула на Землю ще на третій день нашого перебування на Вавілоні. Відтоді щодень у ЗМІ стало з'являтися дедалі більше інформації як про сам Ютланд, так і про перебіг секретних перемовин з представниками уряду Конфедерації. Складалося таке враження, що мало не всі земні чиновники перебувають на утриманні в тих або інших новинних аґенцій, з якими вони уклали довгострокові тарифні угоди про продаж державних таємниць — здебільшого чужих, бо за розголошення своїх можна потрапити до буцегарні.

Нарешті вдарив довгоочікуваний грім — виявився зв'язок Ютланда з ендокринолом і спливло ім'я мого батька. Майже одночасно з цим надійшла звістка з Октавії про масові арешти офіцерів Військово-Космічних Сил, Планетарної Армії та Астроекспедиції. Слідство за справою чотирьох зниклих адміралів призвело до викриття змови із захоплення державної влади, що роками визрівала в надрах Ериданських Збройних Сил. Не залишилося в секреті й те, що підготовка заколоту фінансувалася горезвісним адміралом Бруно Шнайдером, котрий, як виявилося, не загинув під час попереднього путчу, а досі живий і переховується від ериданського правосуддя на Ютланді — причому не як пересічний її мешканець, а як верховний правитель планети.

Ця новина збурила всю Октавію. Більшість моїх співвітчизників (дедалі частіше я ловив себе на тому, що думаю про них як про *колишніх* співвітчизників) сприймали мого батька однозначно неґативно, вважаючи його мало не демонічною постаттю в новітній історії планети. Дехто ста-

вився до нього байдуже, і лише незначна частина захоплювалися ним — але то були палкі та пристрасні шанувальники, ладні відстоювати честь свого кумира будь-якими можливими засобами. Звістка, що адмірал Шнайдер живий, викликала хвилю демонстрацій як його супротивників, так і прихильників, і поліції довелося докласти значних зусиль, щоб запобігти масовим зіткненням поміж ними. Основними об'єктами акцій протесту як правих, так і лівих були будівлі Ґенштабу, Міністерства юстиції та Верховного Суду. Перші вимагали негайного звільнення всіх заарештованих, а другі наполягали на їх найсуворішому покаранні — не лише як заколотників, а також і як зрадників, що вступили в злочинну змову з іноземною державою.

— Це все спільники Ґарсії, щоб їх покорчило! — прокоментувала події на Октавії Елі. — Коли ласий шматок вислизнув з їхніх рук, вони вирішили здати своїх товаришів. Без адміралів, без підтримки твого батька змова згасла б сама по собі, а так…

— Не втішай мене, — урвав я її. — Однаково в усьому винен батько. Він готував заколот, плекав його, підживлював ендокриноловими грошима. Якби він не втручався в справи Октавії, нічого цього не було б. А тепер кільком тисячам людей зіпсовано все життя. Якщо не в'язниця, то щонайменше кінець їхньої кар'єри.

— Це точно, — погодилася зі мною Елі. — І боюся, що „кільком тисячам" — сильне применшення. Судячи з повідомлень, уряд дуже наляканий. Він напевно влаштує ґрунтовну чистку в усіх Збройних Силах — можливо, ще радикальнішу, ніж минулого разу. Полетять і невинні голови — тих, хто не брав участі в змові, але підтримував близькі стосунки зі змовниками. А з Астроекспедиції потурять усіх „шнайдерівців" без розбору — і теперішніх, і колишніх…

Журналісти на Вавілоні, хоч і поступалися в пронозливості своїм земним колеґам, теж були не в тім'я биті. Вони миттю співставили факти і здогадалися, що я син адмірала Шнайдера. На щастя, я був огороджений від їхньої настирливої уваги неприступними стінами банку „Аркадія", а

спроби зв'язатися зі мною по відеофону були марні, оскільки всі виклики з-поза меж банку спочатку надходили до відділу лейтенанта Вінтерса, де цілодобово чергували його підлеглі.

Ериданські ЗМІ, які з певним запізненням довідалися про нашу діяльність на Вавілоні, потім швидко зорієнтувалися і без проблем ототожнили капітана Шнайдера зі зниклим безвісти пілотом Александром Вільчинським. Вони змусили уряд визнати, що я справді є сином Бруно Шнайдера, і в результаті дійшли висновку (на позір логічного, але насправді хибного), що ми з Павловим організували викрадення дослідницького фреґата „Маріана". Ще безглуздіше припущення вони зробили з приводу наших військових закупівель і вербування найманців, вирішивши зопалу, що Ютланд планує аґресію проти Октавії. Та вже в матеріалах, що прибули з наступним авізо, ериданські журналісти трохи вгамували свій викривальний запал, бо не могли іґнорувати того факту, що ютландська делеґація саме проводить з Землею перемовини про оборонний союз.

А далі, з шестигодинним інтервалом, тобто з кожним новим авізо, на адресу банку, але з моїм ім'ям як одержувача, стали надходити тисячі листів від пересічних ериданців. Здебільшого вони були лайливими — їхні автори проклинали мого батька, а заразом і мене, дехто навіть погрожував мені розправою. Я волів би взагалі не читати їх, проте серед отриманих листів були й такі, котрі не можна було залишити без уваги.

На щастя, тут на допомогу мені прийшла Ліна, що досі лише номінально виконувала обов'язки моєї секретарки. Тепер у неї з'явилася справжня робота — вона попередньо сортувала мою кореспонденцію й відсіювала всі листи від недоброзичливців.

— Господи! — обурювалась вона, читаючи, слухаючи або переглядаючи подібні послання. — Як ці люди можуть нападати на тебе?! Вони ж нічого про тебе не знають.

— Вони знають головне, — відповів я, — що моїм батьком є Бруно Шнайдер. А в декого з них під час путчу за-

гинули близькі, друзі, родичі.

— Але до чого тут ти?

— Я син головного фашиста. Їм цього досить.

Після відсіву залишалося не більше десяти відсотків від початкового обсягу кореспонденції. Ці листи умовно поділялися на три категорії. До першої належали послання від людей з крайніми правими поглядами, що писали мені від нічого робити, без жодної конкретної мети. Вони просто вітали мене з тим, що мій батько живий, бажали мені успіхів, щиро шкодували про те, що „реакційний плутократичний режим“ придушив у зародку нове „народне повстання“, і висловлювали сподівання, що адмірал Шнайдер подбає про долю „в'язнів сумління“. Як правило, читати такі листи було не менш неприємно, ніж ті, де мене лаяли. Але ці, принаймні, були доброзичливими.

Типовим зразком листів другої категорії було послання від колишнього головного старшини Гуґо Ґонсалеса, яке я отримав серед найперших. Він писав:

Дорогий Александре!

Маю надію, ти пам'ятаєш мене і не тримаєш зла через те, що я не взяв тебе на роботу в „Інтерстар“. Адже зрештою все обернулось на краще…

(Про те, що він доклав до цього „кращого“ руку, Ґонсалес скромно промовчав.)

…Ти навіть не уявляєш моєї радості, коли я дізнався, що твій батько, великий адмірал Шнайдер не загинув. Під час нашого повстання я служив на кораблі капітана Фаулера головним старшиною…

Ну, і так далі і тому подібне. А завершувався лист ось як:

Я чув, що ваша планета набирає людей для свого флоту. Якщо ви вважаєте, що вам може згодитися такий старий служака, як я, то я радо кину свою теперішню роботу і з задоволенням знову надягну військовий мундир. Для мене буде великим щастям служити адміралові Шнайдеру.

Я зв'язався з коммодором Максимовичем і розповів йому про цей лист, як і про десяток інших схожих листів.

— Я ніколи не зустрічався з шефом Ґонсалесом, — відповів коммодор, який теж був ериданцем. — Ні по службі, ні просто так. Але мені відомо, що адмірал Фаулер високо цінував його професійність і навіть пропонував вашому батькові переправити його на Ютланд. Проте Ґонсалес, разом з іншими перспективними кандидатурами, був забракований через велику родину — тоді ми діяли в глибокій конспірації, і кожен зайвий утаємничений збільшував ризик викриття. А зараз ми цілком можемо дозволити собі взяти цих людей — вони вірні, надійні, словом, не завадять.

Ми домовилися, що копії всіх таких листів я негайно пересилатиму в кадровий відділ.

До третьої категорії належали листи від родичів екіпажу „Маріани", що непокоїлися про долю своїх синів і дочок, чоловіків і дружин, братів та сестер, племінників та внуків. Я відповідав їм ввічливо, але шаблонно, що всі їхні рідні живі та здорові і невдовзі повернуться додому. А через два тижні черговий корабель з Ютланда привіз листи від членів команди „Маріани" своїм родинам. Я переслав їх на Октавію.

А ще я отримав листа від маминих батьків. Я, звісно, не забував, що маю діда з бабусею, але після загибелі батька і смерті матері мені сказали, що вони не захотіли брати мене до себе. Я цьому повірив, позаяк пам'ятав часті суперечки батька з дідом про політику. Суті цих суперечок я тоді не розумів, але вони були досить жорсткі, і ще задовго до путчу дід називав мого батька фашистом. Подорослішавши, я також став вважати батька фашистом, проте не зміг пробачити дідові й бабусі, що вони відмовилися від мене в дитинстві, тому зустрічі з ними не шукав і намагався не думати про них. І лише згодом, уже на Ютланді, коли дізнався правду про мамину смерть, я зрозумів: мене не віддали під їхню опіку, бо побоювалися, що мої розповіді про те, що відбувалося зі мною та мамою під час путчу, наведуть їх на небажані здогади.

Лист був у відеоформаті, і з екрана до мене зверталося двоє літніх людей, не набагато старших від мого батька, з

ледь знайомими обличчами із майже забутих дитячих спогадів. Вони говорили до мене м'яко, мало не лагідно, проте в їхніх словах виразно вчувався докір за те, що я став на бік чоловіка, через якого вкоротила собі віку моя мати і їхня єдина дочка.

Я був геть розгублений і не знав, що їм відповісти.

— Розкажи правду, — порадила мені Ліна. — Вони мають право її знати.

— Це розіб'є їм серце, — заперечив я.

— Ні, Сашко, їхні серця й так розбито. Адже вони відчувають те саме, що відчував ти, коли вважав, що твоя мама наклала на себе руки.

— А коли я довідався, що її вбили, мені стало боляче. Дуже боляче. Ти ж бачила.

— Так, бачила. Але потім тобі стало легше. І коли ми говорили про твою маму, ти згадував її з ніжністю й сумом, але вже без затамованої образи, без гіркоти, яку відчував раніше. Це твої власні слова, пам'ятаєш? А твої дідусь із бабусею досі думають, що вона кинула їх. Розкажи їм, як було насправді.

Об'єктивно Ліна не була великою розумницею, однак її судження про людей часто вражали мене своєю влучністю, а в почуттях вона розбиралася значно краще, ніж ми з Елі разом узяті. Тому я дослухався її поради.

Цілковитою несподіванкою став для мене лист від Еліних батьків, який Ліна виявила в сьомій партії кореспонденції. Вони сердито вимагали пояснень, де їхня дочка, і погрожували подати на мене до суду.

— І що це значить? — запитав я, викликавши з бібліотеки Елі й показавши гнівне послання її батьків. — Хіба ти не написала їм листа?

— Написала, — спокійно відповіла вона. — Але не надіслала.

— Чому?

Вона недбало стенула плечима.

— Ну їх до біса! Обійдуться. Тільки не надумай відповідати їм, нехай іще трохи помучаться.

Я давно знав, що Елі не ладнає з батьками. Вона рідко відвідувала їх, зазвичай обмежувалась одним днем. А в тих небагатьох випадках, коли вони, перебуваючи в Астрополісі, гостювали в нас, Елі, м'яко кажучи, не стрибала на радощах і намагалася чимшвидше позбутися їх. Але її теперішня поведінка вже межувала з цілковитою безсердечністю. Про що я їй і сказав.

Елі зітхнула:

— Ти просто нічого не знаєш, Сашко.

— То розкажи.

— Ні, — вперто сказала вона. — Не хочу про це говорити.

— А я ж можу образитися, — зауважив я. — Згадай: не так уже й давно ти дорікала мені, що я приховував від тебе правду про моїх батьків.

Вона похитала головою:

— Це різні речі. Геть різні…

3

На шістнадцятий день з'явилися перші неперевірені повідомлення про те, що на Тянь-Ґо нібито розпочався масовий призов резервістів, а у ВКС скасовано відпустки й оголошено про перехід у режим експедиційної готовності. Невдовзі цю інформацію офіційно підтвердили розвідувальні служби відразу кількох планет, а в земних ЗМІ промайнули досить відверті натяки на те, що найбільші фармацевтичні компанії через своє впливове лобі посилено торпедують хід переговорів ютландської делеґації з урядом Землі. Одночасно група впливових сенаторів виступила з різкою заявою, що демократична Земля не повинна укладати оборонний союз з диктаторським режимом, тим більше, що на чолі ютландського уряду стоїть відомий своїми ультраправими поглядами Бруно Шнайдер, якого дружня планета Октавія вважає військовим злочинцем. Безумовно, чимало політиків, що підписали цю заяву, керувались ідейними переконаннями, проте, за інформацією видання „Der Spiegel

International“, сама її поява була інспірована „певними бізнесовими колами“.

Для всіх, хто бодай трохи цікавився політикою, стало зрозуміло: все йде до війни, мета якої — контроль над видобутком ендокринолової сировини. Якщо раніше про цей чудодійний препарат мало хто знав через його недоступність для широкого вжитку, то тепер слово „ендокринол“ повторювали на всі лади. З’явився навіть термін „ендокринолова війна“.

Звістка про підготовку Тянь-Ґо до аґресії проти Ютланда на третину скоротила потік охочих записатися до нас на службу, але то була саме та третина претендентів, які раніше забирали свої заяви, коли наші вербувальники повідомляли їм, що майже напевно доведеться воювати. Професійні найманці, що були втратили до нас цікавість, знов активізувалися і стали пропонувати свої послуги — тепер уже цілими кораблями і навіть флотиліями. Як і раніше, ми їм відмовляли, проте висували зустрічну пропозицію — про купівлю в них кораблів за найвигіднішими умовами. Багато капітанів-власників, підрахувавши, що на отримані гроші вони зможуть замовити побудову нових кораблів такого ж класу, та ще й матимуть від цього непоганий зиск, погоджувалися.

Фірми, що спеціалізувались на торгівлі військовою технікою, оперативно відреагували на приготування Тянь-Ґо і різко підняли ціну на свій товар. Вірніше, на те, що ще не встигли продати, бо за короткий час ми ґрунтовно вичистили вавілонський ринок, тому торговцям залишалося тільки лікті кусати, дивлячись на кораблі, що досі стояли в їхніх доках, але вже не належали їм. Укладені нами угоди на доправлення кораблів з інших планет перегляду також не підлягали, оскільки ми вже сплатили за них усю необхідну суму. Щоправда, була одна спроба стягнути з нас надбавку, але у відповідь ми пригрозили судовим переслідування за порушення умов проплаченого наперед контракту — а на Вавілоні це вважалося карним злочином, — і всі непорозуміння тут-таки владналися.

Міністр Новак оголосив, що нам слід узяти тижневий тайм-аут на подальші закупівлі, щоб ринок наситився за рахунок нових надходжень, а надто жадібні до грошей компанії вгамували свій апетит. Власне, ми могли б сплачувати й завищену ціну, проте тим самим продемонстрували б свою слабкість, а вавілонський капіталізм — це джунглі, де слабких з'їдають умить. Крім того, ми не встигали споряджати вже придбані судна, тому об'єктивно потребували перерви в закупівлях, щоб фахівці з відділу ВПК змогли цілком зосередитися на передпольотній перевірці кораблів, особливо в частині функціонування додаткових емітерів.

На дев'ятнадцятий день з Октавії прибула перша група „старих служак", колишніх учасників батькового путчу. Серед них був і Гуґо Ґонсалес, що виявилося дуже до речі. Зі своїм досвідом роботи в „Інтерстарі" він міг істотно посилити наш кадровий відділ. Ґонсалес радо погодився нам допомогти, але за умови, що потім отримає призначення головним старшиною на кораблі класом не нижче кресера. Нас це цілком влаштовувало.

Через два дні надійшла звістка, що Міністерство юстиції Октавії перекваліфікувало справу про змову з карної на дисциплінарну — кількість заарештованих щодня зростала, і суд над ними міг остаточно підірвати хистку стабільність у суспільстві. Натомість почалися масові звільнення військовослужбовців — лише в перший день „великої чистки" було відправлено у відставку понад чотири тисячі офіцерів і близько тисячі прапорщиків, старшин та сержантів.

Обговорюючи зі мною ці події, коммодор Максимович зауважив:

— З таким розмахом вони знечолять добру третину Збройних Сил. А Астроекспедиція взагалі буде знекровлена.

Я розгублено похитав головою:

— Невже так багато людей брало участь у змові?! Як же тоді все трималося в секреті?

— Я так гадаю, що більшість із них невинні, — відповів коммодор. — У тому сенсі, що нічого не знали про підготов-

ку повстання. Просто одні виконували ті або інші доручення начальства, що тепер кваліфікується як злочинні дії. Інші були близькими друзями або родичами змовників. Треті в минулому мали необережність виказати прихильність до адмірала Шнайдера чи принаймні до деяких його ідей. А є ще й ті, хто сімнадцять з половиною років тому підпав під амністію. Зараз їх усіх позбуваються. Влаштовують масоване кровопускання. Так би мовити, лікувально-профілактичне. Намагаються „оздоровити“ лави армії та флоту, хай навіть ціною їх значного послаблення.

Я замислився.

— Знаєте, коммодоре, я ніколи не співчував спробам змінити державний устрій на Октавії… Вам, либонь, дивно чути ці слова від сина адмірала Шнайдера, але так і є. Я вважаю, що й за теперішньої влади ериданці живуть непогано — набагато краще, ніж громадяни більшості планет. А проте, за два десятиріччя визріли аж дві спроби державного перевороту. І не має значення, що друга з них фінансувалася зовні — головне, що в цьому брали участь ериданці. Отже, щось прогнило на Октавії, серйозно прогнило. Може, проблема в тому, що уряд спирається на звичайну арифметичну більшість населення, іґноруючи інтереси політично активної меншості. А при справжній демократії провідну роль має грати саме ця активна меншість. Інакше виходить охлократія — влада аполітичного натовпу.

— Я не дуже добре розбираюся в політиці, — сказав Максимович. — А до адмірала Шнайдера приєднався тому, що ненавиджу цих клятих соціал-демократів, які вже сотню років незмінно керують Октавією. Атож, їх обирають всенародно, шляхом вільного волевиявлення. Проте кожна їхня перемога на виборах — результат підтримки великого капіталу. Причому найреакційнішого капіталу — фінансового та промислового. Раз на чотири роки виборців просто купують, а це гидко… — Коммодор трохи помовчав. — Але наразі мене займає доля звільнених ериданців. Це висококласні професіонали, кадрові військові у розквіті сил. Якби нам вдалося якось залучити їх до нас на службу, то тим самим

ми вирішили б проблему нестачі особового складу, зокрема — командного. Питання лише в тому, як це зробити.

— А хіба вони самі на підуть? Адже на Октавії відомо, що ми проводимо набір. Там знають, що кістяк нашого флоту й космічної піхоти складають колишні ериданці. Тож на Ютланді вони не будуть чужими.

— Можна не сумніватися, що дехто прийде до нас сам. І то вже найближчими днями. Але переважна більшість ще довго вагатиметься. Через кілька місяців вони зрештою наважаться — не думаю, що їх привабить служба в цивільному флоті, та й далеко не всіх візьмуть. Проте ми не можемо чекати так довго, вони потрібні нам просто зараз… Навіть не знаю, що вдіяти. Адмірал Шнайдер, безперечно, щось придумав би. На жаль, він при всій своїй прозірливості не зміг передбачити такого розвитку подій. Інакше надіслав би з нами когось відомого та впливового, скажімо, адмірала Біргофа. Або адмірала Павлова — як мені відомо, він мав значний вплив в Астроекспедиції, та й у лавах ВКС чимало офіцерів ставилися до нього з великою повагою. — Максимович знову помовчав. — Моя скромна персона тут явно не годиться. Хіба що ви могли б виступити зі зверненням…

Мені стало незатишно.

— Перепрошую, коммодоре, та я лише хлопчисько, що начепив за протекцією капітанські погони. Просто син знаменитого батька.

— Ні, капітане, не просто син. Ви ще й його повноважний представник. Його голос. Подумайте над цим.

4

На щастя, виступати в ролі „батькового голосу“ мені не довелося. Того ж дня ввечері, коли ми вже збиралися спати, пролунав сиґнал виклику відеофону. Номер абонента не належав до нашого внутрішнього списку, але й не був цілком стороннім — тоді б його перехопили на посту відділу безпеки. Дзвінок надійшов через банківський комутатор,

тому я вирішив, що зі мною в якійсь терміновій справі хоче поговорити хтось із помічників Константинідіса (а можливо, й сам голова правління).

Проте, коли я відповів на виклик, на екрані з'явилося зображення літнього чоловіка, з яким я ніколи не зустрічався, але добре знав у обличчя. До того ж певний час, хоч і недовго, він був моїм головним начальником.

— Добрий вечір, адмірале Фаулере, — привітався я, старанно приховуючи свій подив.

— Добрий вечір, капітане Шнайдере, — відповів він. — Перепрошую, що турбую вас так пізно, але я хотів би терміново зустрітися з вами.

— Буду радий зустрічі, — сказав я. — Хоча й не думав, що ви на Вавілоні. Коли зможете зайти?

Я ще збирався додати, що не маю права покидати межі банку, тому зустріч може відбутися лише тут, проте Фаулер випередив мене:

— Коли вам зручно. Бажано було б зараз. Я недалеко від вас.

— Добре, — кивнув я. — Запасний вхід номер…

— Усе гаразд, капітане, я перебуваю в одній з вами будівлі. Подбайте про те, щоб мене пропустили до вас. Скоро побачимось.

Він перервав зв'язок, а я прокрутив назад запис нашої розмови, знайшов кадр, де Фаулер не рухав головою й не говорив, і надіслав зображення на всі три пости охорони, які треба проминути, щоб потрапити спочатку до штаб-квартири, а потім — до мене. В результаті я потурбував лейтенанта Вінтерса, який негайно зв'язався зі мною і ввічливо, але наполегливо поцікавився, кому я оформлюю пропуск. Моя відповідь „вірному соратникові адмірала Шнайдера" заспокоїла його, проте він пообіцяв особисто зустріти гостя.

До появи адмірала я встиг перевдягнутися в капітанський мундир (увечері я носив цивільне домашнє вбрання), а Ліна з Елі нашвидкоруч приготували частування для пізнього гостя. Після цього дівчата пішли до спальні, навіть

не чекаючи на моє прохання. Самі зрозуміли, що розмова буде конфіденційною.

За хвилину Вінтерс особисто привів до вітальні Фаулера і, переконавшись, що все гаразд, залишив нас удвох. Адмірал міцно потиснув мені руку й зацікавлено роззирнувся.

— Так я і думав, — промовив він. — Це не оригінальне оформлення, а типовий дизайн. У моїй вітальні все так само, лише в дзеркальному відображенні.

Я запитливо глянув на нього:

— Як це?

— Я з дочкою й онуками мешкаю в сусідній квартирі. — Адмірал кивнув головою в правий бік. — Придбав її ще п'ять років тому. Чудовий сховок для втікачів.

— Оце так збіг! — сказав я.

— Я теж здивувався, коли виявив, що ви влаштували тут свою контору. Втім, за великим рахунком, саме так і мало бути — адже банк „Аркадія" є найбільшим утримувачем ютландських активів. Тут зберігається і значна частина моїх заощаджень.

Я хотів був спитати у Фаулера, чому він не відкрився нам одразу, та потім вирішив, що гостинність — насамперед, і запросив адмірала пройти до кімнати, де мої дівчата сервіювали столик з напоями й закусками.

Ми повсідалися в крісла один навпроти одного, і Фаулер уважно вгледівся в моє обличчя.

— А в житі ви ще дужче схожі на свою матір, ніж на фото й відео. Якби серед ваших знайомих на Октавії знайшовся такий, що одночасно цікавився політикою та „мильними операми" двадцятирічної давнини, він би миттю здогадався, хто ви такий. — Фаулер налив до чашки гарячої кави й відпив ковток. — Як там ваш батько?

— Нормально, — відповів я. — На здоров'я не скаржиться, працює з ранку до ночі.

— А капітан Павлов?

— Він уже повний адмірал. Начальник космічних операцій. Усе, як ви з батьком і планували. — Я гмикнув. — А взагалі, я думав, що ви вже на Ютланді.

Він похитав головою:

— Інші полетіли, а я залишився. Вирішив, що з мене годі. Я вже старий, час на пенсію, онуків виховувати.

„Ще б пак!“ — подумав я. — „З кількома мільярдами в кишені можна спокійно відійти від справ. Старість забезпечена, доччине майбутнє — теж, та й онукам з правнуками і праправнуками жебрати не доведеться…“

— Отже, тому ви й ховалися від нас?

— Так. Коли від вашого батька надійшло попередження про зрадників, а разом з ним — і повідомлення, що він відмовляється від підтримки нашого повстання, я зрозумів: усе, крапка.

Ну що ж, це право кожного — вирішувати, коли й де зупинитися. Принаймні добре, що Фаулер та інші адмірали не підняли зопалу своє бісове „повстання“, а визнали за краще просто зникнути. Не останню роль тут зіграли й зароблені на торгівлі ендокринолом гроші.

— А проте ви відкрилися, сер, — зауважив я. — Чому?

— Через події на Октавії. Частково я почуваюся винним… ні, вірніше сказати, відповідальним за те, що сталося. Коли я покидав планету, то знищив усі документи, не залишивши жодного натяку, жодної зачіпки для слідства. Через мене вони не могли вийти на змову. Без сумніву, тут доклали руку відступники, що продали таємницю ендокринолу. Вони зрадили й нашу справу — зрадили жорстоко й безглуздо, адже без підтримки Ютланда повстання на Октавії було приречене на невдачу. Його ніхто й не збирався підіймати. Перед зникненням ми попередили наших заступників, що слід зачаїтися й чекати до кращих часів. Чекати довго та терпляче. Але не вийшло. І тепер у тисяч і тисяч чоловіків та жінок зіпсована кар’єра, скалічене життя.

— Добре хоч в’язниця їм не загрожує, — сказав я.

Адмірал криво посміхнувся:

— Та аж ніяк не завдяки милосердю наших владоможців. Просто вони злякалися наслідків судових процесів. Не всі судді в нас продажні, не всіх присяжних можна залякати, а кожен виправдальний вирок обернувся б обвинувачу-

вальним на адресу уряду.

„А вас би це не зупинило,“ — подумки покоментував я. — „Ви просто розстріляли б змовників без суду та слідства…“

— Так от, — продовжував Фаулер, — я відчуваю свою відповідальність за майбутнє цих людей і не можу кинути їх напризволяще. Тому маю до вас одну пропозицію…

— Прийняти їх на службу? — не стримався я.

Від хвилювання в мене закалатало серце — лише зараз я збагнув, що адмірал Фаулер є саме тією людиною, котра зможе переконати звільнених ериданських військових стати під наші прапори.

Проте адмірал витлумачив мою реакцію по-своєму.

— Я розумію, капітане, ви набираєте з миру по нитці, щоб у разі зради громадян однієї з планет обійтися мінімальними втратами. Але запевняю вас, що ериданці не зрадять. Люди, чиї послуги я вам пропоную, справжні патріоти.

— Припустімо, що патріоти. Але патріоти Октавії.

— Вони вірно служитимуть і Ютланду. Для них не може бути чужою планета, якою керує ериданець, чиї Збройні Сили очолюють ериданці. Та й не тільки це… От ви, капітане Шнайдер. Хіба ви служите Ютландові лише заради батька?

— Швидше не *заради*, а *через* батька, — відповів я. — Через нього мені більше немає місця на Октавії.

— У тім-то й річ. Ті, кого звільняють і кого ще звільнять, у такому ж становищі. На батьківщині вони стануть вигнанцями — без улюбленої роботи, без перспектив. А Ютланд запропонує їм усе, чого позбавила Октавія. І за це, за своє майбутнє, вони битимуться не менш самовіддано, ніж корінні ютландці. Шкода, що ми не можемо оперативно зв’язатися з вашим батьком. Він би підтвердив мою правоту й розпорядився б приймати всіх ериданців.

— Гаразд, — сказав я, — вірю вам на слово. Скільки людей, на вашу думку, буде звільнено в результаті чистки.

— За моїми проґнозами, одних лише офіцерів понад п’ятдесят тисяч, навіть під шістдесят.

Я аж присвиснув.

— Ого!

— Цифра справляє враження, — погодився Фаулер. — Проте планета з чотиримільйонними Збройними Силами може дозволити собі скоротити їхню чисельність на кількадесят тисяч.

— Але я так зрозумів, що йдеться про еліту. Командний склад, пілоти, провідні інженери.

— Ви правильно зрозуміли, капітане. І це цілком природно — бо саме військова еліта найбільше переймається проблемами в нашому суспільстві, негараздами в державі. А всіляким хапким прапорщикам, штабним офіцерам-пацюкам, весільним ґенералам та адміралам глибоко начхати на все, крім власної вигоди. Тим-то під звільнення йдуть найкращі, що завдає непоправної шкоди боєздатності армії й, особливо, флоту. Про такий подарунок Федерація Альтаїра могла тільки мріяти — тепер вони точно встановлять контроль над системою Капи Кита. Ериданський уряд це розуміє, але боїться залишити бодай одного неблагонадійного на військовій службі. До того ж натовп вимагає крові — якщо не в прямому, то в фігуральному розумінні. Йому потрібні жертви — і що їх більше, то краще.

— Отже, від п'ятдесяти до шістдесяти тисяч офіцерів, — промовив я. — І це не рахуючи ворентів та сержантів.

— Всіх не обіцяю, — попередив Фаулер. — Чимало тих, хто просто потрапив під роздачу, будуть до останнього сподіватися, що справедливість переможе і їх відновлять на службі. Та навряд чи таких буде дуже багато. Військові — люди практичні, вони звикли до того, що начальство, навіть коли помиляється, своїх рішень не змінює. Тож можете твердо розраховувати на сорок тисяч. Більшість із них приєднаються до вас протягом найближчого місяця. Решта — трохи згодом. Час іще є.

— А їхні родини?

— Думаю, здебільшого залишаться на Октавії, декотрі еміґрують на сусідні планети. Чекатимуть на закінчення війни, а потім уже вирішать, що робити далі. До речі, щодо родин окрема розмова. Їм будуть потрібні матеріальні

ґарантії. І не від Ютланда, який перебуває в невизначеному становищі, а особисто від вас.

Я кивнув:

— Так, страховий фонд.

Це ми вже проходили. З пілотами-відставниками було все просто. Вони вже заробили пристойну пенсію, яка в разі їхньої смерті буде пожиттєво виплачуватися їхнім дружинам (чоловікам) або до повноліття — дітям. Фінансові питання їх мало цікавили, вони хотіли знову літати. А от чинні офіцери цивільних кораблів, погоджуючись перейти до нас на службу, вимагали твердих ґарантій, що в будь-якому випадку їхні родини будуть матеріально забезпечені. З цією метою ми створили спеціальний фонд під управлінням банку „Аркадія“, куди при укладенні контрактів перераховувалися відповідні суми.

Коли я розповів про це Фаулерові, той зажадав ознайомитися зі статутом фонду, а заодно й обговорити умови контрактів. Тут мені довелося розбудити коммодора Максимовича, терпляче вислухати його бурчання й наполягти на тому, щоб він прийшов до мене. Сам я продовжувати таку розмову не міг, мені бракувало кваліфікації — а адмірал виявився дуже скурпульозним у цих питаннях. Він справді почувався відповідальним за долю людей, що постраждали через авантюрні плани „народного повстання“, яке він готував за сприяння мого батька…

Лише о пів на третю ночі Максимович з Фаулером узгодили всі принципові моменти майбутніх контрактів і нарешті пішли. Провівши їх, я подався до спальні, де з подивом виявив, що Елі не спить, а лежить у навушниках і дивиться якись історичний фільм.

— Що з тобою? — запитав я, знімаючи мундир.

Вона згасила екран, на якому купа самураїв натхненно рубали одне одного своїми мечами, й поклала на тумбочку пульт і навушники.

— Як це що? Чекала на тебе. Хочу знати, про що ти домовився з Фаулером.

— Ага, зрозуміло.

Попри те, що ми не стишували голосу, Ліна не прокинулась. Як завжди, вона спала міцним і солодким сном невинної дитини.

Роздягнувшись, я забрався в ліжко, пригорнув до себе Елі й поцілував її.

— А як щодо кохання?

— Ну-у, — манірно протягла вона. — Якщо чесно, то я вже сита. Лінка мене геть виснажила. Це, до речі, ще один плюс полігамії. От у моногамному шлюбі, якщо чоловік ночами працює, то жінка залишається сексуально незадоволеною.

— А так ти задоволена?

— Цілком.

— Отже, кохання не буде?

— М-м, подивимось. Але спершу розкажи про Фаулера.

Що ж, Елі є Елі. Це вам не Ліна…

5

До місячного ювілею нашого перебування на Вавілоні ми отримали своєрідний подарунок — повідомлення про відбуття „на навчання“ двох третин Зоряного Флоту Тянь-Ґо в супроводі корпусу десантних транспортів, кожен з яких мав на борту по три або чотири армійські дивізії. З урахуванням семи днів запізнення через відстань між двома планетами, виходило, що події розвиваються у повній відповідності з нашими проґнозами. До атаки на Ютланд залишалося близько двадцяти восьми тижнів, і, згідно з планом, ми припинили закупівлю важких кораблів і цілком зосередилися на швидкісних судах третього та четвертого класу — корвети, фреґати та легкі крейсери.

Неприємним, але очікуваним сюрпризом стало те, що ще три планети з батькового списку потенційних аґресорів розпочали військові приготування. Та це вже не мало значення — земний уряд, не зацікавлений у тривалій кризі, прискорив перемовини з ютландською делеґацією і нарешті віддав наказ Комітетові Начальників Штабів про споря-

дження експедиційного флоту. Розрахунок був точний: підмога мала надійти лише тоді, коли битва за Ютланд закінчиться, і від її результату залежатимуть подальші дії землян. Якщо ми переможемо, вони підпишуть з нами договір про дружбу та співробітництво, а їхній флот приєднається до нас як союзний. У разі ж нашої поразки Земля ніякого договору підписувати не стане, посилаючись на те, що ютландський уряд не має реальної влади на планеті, але земний флот все одно залишиться в локальному просторі Ютланда, щоб нагадувати ґенералові Чанґу про необхідність дотримуватися домовленостей з фармацевтичним консорціумом.

Елі аж нетямилася від обурення:

— Які вони продажні, ці політики! Адже Землі нічого не варто було оголосити, що вона не допустить захоплення Ютланда. Одна ця заява зупинила б Чанґа, він би й думати забув про війну. Але ні — їм начхати, що загине багато людей; головне для них — економічний зиск.

Адмірал Фаулер, що став у нас частим гостем, відколи адміністрація банківської будівлі на наше прохання відкрила між квартирами прямий перехід, зауважив:

— Уся біда в тому, міс, що Земля — єдина космічна наддержава серед усіх ста п'ядесяти семи населених планет. Вона не має конкурентів, а це дуже погано. Земляни чудово розуміють, що вони одні спроможні ґарантувати Ютланду стійкий мир, тому поводяться так нахабно й зарозуміло. Добре хоч те, що Земля не аґресивна, інакше ютландцям довелося б покладатися лише на диво…

Коли ми стали масово вербувати звільнених ериданських військових, урядовці Октавії попервах обурилися і спробували (втім, безуспішно) перешкодити цьому. Але потім вони подумали й вирішили, що це навіть на краще — що менше бунтівників залишиться на планеті, то буде спокійніше. А потім знову передумали і знову обурилися — як тільки до них дійшло, що рясне кровопускання, влаштоване на острах іншим, не дало очікуваного ефекту. Зіпсована кар'єра десятків тисяч людей мала слугувати суворим за-

стереженням для решти військових, а в результаті вийшло так, що переважна більшість звільнених відразу знайшли собі нове місце служби, до того ж чимало з них отримали підвищення в званнях та посадах.

Гнів ериданського уряду мене не турбував, а його грізні ноти протесту адресовані ютландській делеґації на Землі викликали хіба іронічну посмішку. Проте, як з'ясувалося згодом, влада моєї батьківщини виявилася спроможною не лише на словесні погрози. За вказівкою Міністерства юстиції, в цивільному космопорту Астрополіса, безпосередньо перед відльотом на Вавілон, було заарештовано чергову групу завебованих нами офіцерів. Проти них оперативно висунули звинувачення в державній зраді.

Фаулер заспокоїв нас і пообіцяв через свої канали найняти досвідчених адвокатів, які в найстисліші терміни подадуть до суду колективний позов і доведуть усю необґрунтованість звинувачень. За ериданськими законами, вступ до збройних сил іншої держави кваліфікувався як зрада лише для військових дійсної служби та запасу, а для цивільних осіб карна відповідальність наступала лише у випадку, якщо Октавія перебувала зі вказаною державою в стані війни або військово-політичного конфлікту (як, наприклад, з Федерацією Альтаїра).

Протягом трьох днів Фаулерові адвокати переконливо довели, що після звільнення наші найманці є суто цивільними особами, оскільки їх відправили у відставку без пенсії й вихідної допомоги, а отже, вважати їх військовослужбовцями запасу не можна. Представники звинувачення не змогли навести вагомих контарґументів, а на запит судді, чи вважає уряд Октавії, що планета перебуває у стані війни або військово-політичного конфлікту з Ютландом, відповідь була заперечна. Зрештою суд постановив звільнити всіх обвинувачуваних з-під арешту і не знайшов підстав, що обмежували б їхнє право покинути планету.

Ця недолуга спроба залякування лише прискорила хід вербування звільнених ериданських військових. А чимало тих, що спершу відхилили нашу пропозицію, тепер переду-

мали і стали найматися до нас на службу.

Проте уряд Октавії не збирався давати нам спокою. Ериданське посольство на Вавілоні вже давно домагалося моєї видачі на тій підставі, буцімто я брав участь у викраденні фреґата „Маріана“. Місцева влада незмінно відхиляла ці вимоги з огляду на відсутність викраденого фреґата в локальному просторі Вавілона.

А наприкінці другого місяця удар завдали з іншого боку. Одного чудового дня, рано вранці, мені подзвонили з дирекції банку і в легкій паніці повідомили, що до них прийшли поліцейські з ордером на мій арешт. Звинувачення висунуло знов-таки ериданське посольство — що я силоміць утримую як заручниць двох громадянок Октавії. Мова йшла про Елі та Ліну.

Поки я, геть приголомшений, перетравлював цю звістку, до квартири ввірвався стривожений лейтенант Вінтерс, який довідався про все зі своїх джерел. Його супроводжувало два десятки до зубів озброєних піхотинців у повній амуніції.

— Що це значить? — запитав я у Вінтерса. — Окопаємось і будемо відстрілюватися?

— Ну… ні, просто про всяк випадок.

— Ніякого „всякого випадку“ не буде. Це просто ще одна бездарна спроба психологічного тиску.

— Але ж ордер…

— Зараз ми з ним розберемося.

Я знову повернувся до відеофону й зажадав поговорити зі старшим поліцейським. Ним виявився інспектор на ім’я Мустафа Хашемі. Привітавшись, я запитав:

— Інспекторе, вам не здається, що ви поквапилися з ордером? Якби спочатку ви з’ясували обставини, то не виникло б цієї безглуздої й неприємної ситуації.

Він трохи збентежено прокашлявся.

— Я дотримуюсь тієї ж думки, капітане. Проте наш комісар визнав претензії посольства Октавії обґрунтованими. А суддя, що видав ордер на арешт, з ним погодився.

— Гм, навіть так… Скільки з вами людей?

— Лише мій помічник і ериданський консул. Але в разі потреби я вповноважений викликати підкріплення і взяти будівлю штурмом. Хоча мені це не подобається.

— Мені також, — відповів я і жестом наказав піхотинцям, які на ці слова перевели свою зброю в бойовий режим, не гарячкувати. — Обійдемося без насильства. Прошу, піднімайтесь до нас, усі троє. Вам не чинитимуть перешкод.

Вимкнувши відеофон, я доручив Вінтерсові подбати про те, щоб візитерів пропустили, звелів піхотинцям поміняти бойову зброю на шокери, а сам пішов будити дівчат, які ще спали.

Коли я пояснив їм ситуацію, Ліна не на жарт перелякалася, а Елі сердито промовила:

— От йолопи! Ніяк не вгамуються… Тільки я не збагну, звідки вони дізнались про нас. Ліночко, ти ж попереджала своїх, щоб вони тримали язика за зубами?

— Так, звичайно, щоразу, — відповіла вона, але в її голосі почулися винуваті нотки.

Я пильно подивився на неї:

— То що ж?!

— Ну, власне… — Ліна зам'ялася. — Тато й мама хотіли познайомитися з Еліними батьками. Я відмовляла їх, але… мабуть, вони не послухалися.

— Хай йому чорт! — вилаялася Елі.

А я кивнув:

— Тепер усе зрозуміло. Ти не писала їм. Я, на твоє прохання, також не відповів. От вони й вирішили, що я тримаю тебе силоміць.

Елі пирхнула:

— А що їм до цього…

На той час, коли дівчата одяглися й причепурилися, наші відвідувачі — інспектор Хашемі, його помічник у чині сержанта і високий молодий чоловік у цивільному, — вже знемагали від тривалого чекання. А ще їм було вкрай незатишно під колючими поглядами піхотинців, які, хоч і зачохлили свої лазерники, замінивши їх на шокери, все одно мали вельми грізний вигляд.

— Отже, панове, — промовив я. — Перед вами обидві молоді леді, яких я, за вашим твердженням, утримую проти їхньої волі.

— Це неправда, — запевнила Ліна.

— Маячня! — лаконічно оголосила Елі.

Інспектор Хашемі обережно, щоб не нервувати піхотинців, сунув руку до кишені і так само повільно видобув звідти телефон. Подивився на його дисплей, потім на дівчат, відтак знову на дисплей і кивнув:

— Схожі. — І запитливо поглянул на чоловіка в цивільному. — Пане консул, це вони?

— Так, — підтвердив той, — вони. Міс Елісон Тернер і міс Гелена Камінська.

— Точно?

— Та точно, точно, — нетерпляче озвалася Елі. — Якщо хочете, перевірте відбитки пальців. У пана консула напевно є всі наші біометричні дані. А ще ми можемо показати наші посвідчення службовців Ериданської Астроекспедиції. Щоправда, моє вже нечинне — тепер я мічман ВКС Ютланда, штатний пілот корвета „Оріон“.

Для консула це було несподіванкою:

— Справді, міс?

— Уявіть собі!

— І ви перебуваєте з капітаном Шнайдером з власної волі?

— Саме так.

— Тоді, може, ви брали участь у викраденні фреґата „Маріана“?

— Можливо, — зухвало відповіла Елі.

Інспектор зауважив:

— Згаданий фреґат нас не цікавить. Це питання давно вичерпано. Дуже прошу, не відхилятися від теми розмови. Отже, міс Тернер, ви заперечуєте твердження ваших батьків, що вас утримують силоміць?

— Батьків? — скинулась Елі. — То це вони?!

— Ми отримали від них офіційну заяву, — пояснив консул. — І на цій підставі звернулися до вавілонської поліції.

Елі ладна була вибухнути лайкою, проте вольовим зусиллям стрималася.

— Передовсім, пане консул, — мовила вона крижаним тоном, — я вже повнолітня і не потребую батьківської опіки. А крім того, турбота про мене більше не належить до обов'язків вашого посольства. За ериданськими законами, з моменту вступу на службу до Збройних Сил Ютланда я автоматично втратила громадянство Октавії.

— Так, — сказав інспектор Хашемі. — З міс Тернер усе зрозуміло. А як щодо вас, міс Камінська? — звернувся він до Ліни. — Ви також втратили громадянство Октавії?

Ліна всміхнулась йому — невинно й наївно, як могла всміхатися лише вона.

— Чесно кажучи, інспекторе, не знаю. Ми відбули з Ютланда терміново, і я, на відміну від Елі, не встигла оформити всі необхідні документи. Під час польоту працювала в медчастині, але без звання, хоча мала бути мічманом. А зараз я секретар капітана Шнайдера. — Знов усмішка. — І його наречена. Він не примушував мене бути з ним, я сама цього хочу. — Вона перевела погляд на консула і вже не усміхалася. — А заяви від моїх батьків у вас немає, я знаю.

— Ваша правда, міс, — підтвердив інспектор. — Посольство Октавії надало нам заяву лише від батьків міс Тернер, у якому йдеться як про їхню дочку, так і про вас. Особисто мені це здається дещо дивним.

Елі знизала плечима.

— Нічого дивного. У Ліни… тобто у міс Камінської нормальні батьки. — Вона на секунду замислилась, потім допитливо подивилась на Ліну: — Щойно ти сказала: „А заяви від моїх батьків у вас немає, я знаю." Саме „знаю", а не „впевнена". По-моєму, ти щось від нас приховуєш.

Ліна опустила очі.

— Я просто… не хотіла, щоб ви сердились. У вчорашньому листі тато розповів, що до нього на роботу приходили поліцейські. Вони хотіли, щоб він і мама написали заяву, ніби Сашко тримає нас із тобою заручницями. Вони дуже наполягала, але тато послав їх під три чорти.

Елі одними губами промовила: „От дурненька!“

Я ж міцно стиснув уста, щоб не сказати цього вголос.

А інспектор попросив:

— Міс, ви не могли б продемонструвати нам цей фраґмент листа? Воно текстове, звукове, відео?

— Відео.

— Якщо ваша ласка, міс.

Ліна запитливо глянула на мене. Я ствердно кивнув. Вона вийшла з вітальні в бібліотеку, а менш ніж за хвилину повернулася, ввімкнула відеофон і прокрутила ту частину запису, де її батько говорив про візит поліцейських. Він повідомив те ж саме, про що розповіла Ліна, тільки детальніше, і поліцейські насправді виявилися не звичайними копами, а аґентами Національного Бюро Розслідувань, і він послав їх не під три чорти, а в дупу.

— Так, — знову сказав інспектор. — Пане консуле, оскільки ви займаєтеся цією справою, то мусили бачити зображення пана Камінського. Ви підтверджуєте, що на екрані був він?

— Я утримаюсь, — дипломатично відповів консул.

Інспектор осудливо похитав головою:

— Що ж, ясно. Справді все ясно. Знову ви намагаєтеся втягнути нас у свої політичні ігри… Капітане Шнайдер, вибачте за непорозуміння. Я від самого початку підозрював, що тут не все чисто. Зараз доповім комісару, і він скасує ордер на ваш арешт.

З цими словами Хашемі знову дістав з кишені телефон, зв’язався зі своїм начальником і чітко, в усіх подробицях, змалював йому ситуацію. На завершення він сказав:

— Я вважаю інцидент вичерпаним, пане комісаре. Це була чергова інтриґа… Ні, не думаю, що посольство матиме претензії. Їхній представник був присутній при нашій розмові й міг переконатися…

Цієї миті консул клацнув пальцями й простягнув руку до телефону.

— Одну хвилину, сер, — промовив інспектор. — З вами хоче поговорити пан консул.

Той взяв телефон і заговорив:

— Добридень, пане комісаре… Ні, я не згоден з інспектором. Як представник посольства, я незадоволений його діями… Атож, я визнаю, що вочевидь сталося непорозуміння. Проте не впевнений на всі сто відсотків. Існує ймовірність того, що молоді леді залякані й не кажуть правди.

Елі приголомшено втупилась у нього:

— Ви що, обкурилися?!

Консул, не звертаючи на неї уваги, вів далі:

— Якщо припустити, що їх утримують силоміць, то вони побояться визнати це, перебуваючи в банківській будівлі. Вся тутешня охорона підкоряється ютландцям… Так, пане комісаре, я наполягаю на попередній домовленості. Ваші люди мають відвезти всіх трьох — і міс Тернер, і міс Камінську, і капітана Шнайдера — до комісаріату. А там уже з'ясується, хто є хто.

— Це виключено, — категоричним тоном оголосив лейтенант Вінтерс.

А інспектор запитав:

— Ви вже закінчили, пане консуле? — Не чекаючи на відповідь, він забрав у нього телефон. — Пане комісаре, в цьому немає жодного сенсу. Я впевнений, мало того — переконаний, що міс Тернер і міс Камінська ніякі не заручниці, вони перебувають тут з власної волі… Перепрошую, сер, але я можу сприйняти ваші слова як образу. Я не ухиляюсь від обов'язків, а виконую їх сумлінно, в межах моїх поноважень. І до цих повноважень не належить організація циркових шоу на догоду ображеному самолюбству представників Октавії… Авжеж, комісаре, я ваш підлеглий, але не підневільний. Я готовий виконувати розпорядження, які відповідають моєму розумінню службового обов'язку. Та якщо ви накажете мені роздягтися і в одному спідньому прогулятися по Ріш-авеню, я дохідливо поясню вам, куди ви маєте піти… Кажете, я знахабнів? Аж ніяк — я лише адекватно реагую на ваші грубощі… Мене усунуто? Чудово! Все одно я вже закінчив слідство в цій справі… Так, розумію. Ви можете надіслати сюди хоч цілий полк спецназу з артилерією на

додачу. Але спершу я звернусь у міністерство й повідомлю, що при отриманні ордера ви ввели суддю в оману, представивши йому спірні й бездоказові факти, як уже доведені й незаперечні… Я не погрожую, а лише сповіщаю вас про свій намір так учинити. Просто зараз, після нашої розмови. На все добре, пане комісаре.

Хашемі натиснув кнопку відбою й поклав телефон на бильце крісла.

Я сказав:

— Інспекторе, це дуже мило з вашого боку. Ми вдячні вам за об'єктивність і безсторонність. Та далебі, вам не варто було ставити під удар вашу кар'єру. Якщо ваш начальник так затявся, ми з міс Тернер і міс Камінською могли б приїхати до комісаріату… — Вінтерс збирався був запротестувати, тому я швидко додав: — У супроводі посиленої охорони, певна річ. Там би ми залагодили непорозуміння, і ваш комісар залишився б задоволений.

Інспектор похитав головою:

— Боюся, все не так просто, капітане. Тепер я впевнений, що ордер на ваш арешт — пастка. Вас хотіли виманити з банку.

Тут уперше за весь час озвався поліційний сержант:

— Пане інспекторе, ви справді звернетеся в міністерство?

— Я вже звернувся, — відповів Хашемі, й далі дивлячись на мене. — Ще вчора ввечері, коли комісар доручив мені це завдання, я запідозрив, що тут не все чисто. Я давно служу в поліції, і за цей час у мене виробилося непогане чуття на брудні оборудки. Тому я ризкнув потурбувати міністра внутрішніх справ. Йому це також не сподобалося, і він доручив мені в усьому розібратися. Цілком могло бути, що мій начальник просто перестарався, догоджаючи ериданському посольству. Та коли я переконався, що ваша справа білими нитками шита, а комісар продовжував наполягати на вашому арешті, мені стало ясно — тут щось набагато гірше. Схоже, не просто корупція, а злочинна змова. І я обов'язково докопаюся до істини. — Інспектор підвівся з крісла;

слідом за ним повставали сержант і вкрай невдоволений таким завершенням своєї місії консул. — А тепер дозвольте попрощатися з вами. Ще раз приношу вибачення від імені всієї вавілонської поліції.

Подальші події сталися блискавично. Інспектор попрямував до дверей, сержант трохи затримався, пропускаючи вперед консула, і на якусь мить зник з поля зору, прикритий постаттю дипломата. Цієї секунди вистачило, щоб у його руці невідь звідки з'явився пістолет — дуло дивилося прямісінько мені в обличчя, а на гашетку вже натискав указівний палець.

Затріщали електричні розряди, я ще встиг здивовано подумати, з якого це побиту лазерник стріляє як шокер, а потім на мене навалилося троє піхотинців, прикривши від убивці своїми тілами.

Зляканий вереск Ліни і біль у боку, куди вперся лікоть одного з бійців, швидко переконали мене, що я ще живий. А наступної секунди я збагнув, що тріщав не лазерний пістолет — це космічні піхотинці виявились на висоті й випередили сержанта.

— Будь ласка, панове, — почув я голос інспектора. — Не зламайте мені руки. Наші пістолети розряджено.

— Все гаразд, — промовив Вінтерс. — Небезпека минула.

Піхотинці нарешті злізли з мене, а Ліна й Елі допомогли підвестися. Потираючи рукою трохи травмовані ребра, я оглянув місце сутички. Сержант і консул непорушно лежали на підлозі — їх обох завалили шокерами. Інспектор був при тямі, але знешкоджений. Двоє піхотинців заломлювали йому за спину руки, утім, не дуже сильно — вочевидь, дослухалися до його прохання.

— Що це означає? — запитав я.

— Сержант Лібкін був запасним варіантом, — пояснив Хашемі. — Я запідозрив це, коли комісар нав'язав мені його в супровід. Лише поліцейські з ордером на арешт могли потрапити до вас озброєними. Я подбав про те, щоб пістолет сержанта був розряджений. Мій, до речі, також. Можете

перевірити.

Вінтерс перевірив і підтвердив, що так воно і є. Потім інспектора ретельно обшукали і, не виявивши в нього прихованої зброї, відпустили. Проте й надалі тримали під прицілом — уже не шокерів, а лазерників.

— Але як сержант збирався втекти? — не міг зрозуміти я. — Він же не мав жодних шансів.

— Гадаю, він це розумів.

— Тоді на що він розраховував? Адже за вавілонськими законами навіть замах на зумисне вбивство карається на смерть.

Інспектор зітхнув і витер спітнілого лоба.

— Поза будь-яким сумнівом, він пішов на це заради своєї меншої доньки. У неї важка форма гіпотеріозу, що не піддається традиційному лікуванню. Їй потрібен ваш бісів ендокринол, багато ендокринолу — на десятки мільйонів лір.

— Боже! — прошептала Елі.

— До цієї справи, — провадив Хашемі, — напевно причетний великий міжпланетний бізнес. Навряд чи це помста уряду Октавії. Його просто використали, щоб дістатися до вас.

— Я теж так вважаю, — погодився я. — Маю надію, що ваше слідство виведе організаторів замаху на чисту воду. — Кажучи ці слова, я намагався приховати свій скептицизм. — І все-таки, інспекторе, ви дуже ризикували, дозволивши сержанту діяти. Вас могли вбити.

— Ні, не могли. Я правильно оцінив ситуацію і в найгіршому разі ризикував лише тимчасово втратити свідомість. Усі ваші люди тримали шокери, вони солдати, а не вбивці, тому не стали б добивати непритомних. От якби в руках бодай одного з них був лазерник, я шепнув би сержантові, що розрядив його пістолет. А так я надав йому свободу дій.

— Щоб отримати додаткові докази?

Інспектор хитнув головою:

— Докази не головне. Насамперед я вирішив дати Ліб-кіну шанс. Якщо він зважився пожертвувати собою заради дочки, це його свідомий вибір, а в нас вільна країна. Споді-

ваюсь, він не дурний, узяв гроші заздалегідь і подбав про те, щоб надійно сховати їх. — Хашемі зробив паузу й гостро зиркнув на мене. — А ще нехай це буде наукою для вас, капітане Шнайдер. І для вашого батька. Не годиться наживатися на чужому горі, сер. Прибуток, звичайно, справа свята, без неї не було б ніякого бізнесу. Але горнути гроші лопатою, до небес набиваючи ціну на ліки, від яких залежить життя та здоров'я багатьох людей, — це вже, даруйте, не бізнес, а злочин. Не за законом, а за мораллю. Якби ви продавали дешевий ендокринол, вам би зараз не довелося збирати величезний флот. Вам би взагалі не знадобився цей флот — більшість планет вступилися б за вас і дали відсіч усіляким ґенералам Чанґам. Чи, може, я помиляюся?

Я не знав, що йому відповісти. Він міркував надто наївно і прямолінійно, проте в його словах була частка гіркої правди. Дуже мала частка — але дуже гіркої правди…

6

Наступні два місяці нашої роботи минули без серйозних пригод. Цьому значною мірою посприяло успішне розслідування інциденту з ордером на мій арешт і пов'язаних з цим подій. Усупереч моїм песимістичним проґнозам, інспекторові Хашемі вдалося розплутати цей клубок, і нитка слідства привела до вавілонського представництва хімічного концерну „Ранбаксі". З розвитку справи виявилась і його причетність до кількох спроб диверсій проти наших кораблів. Подальші численні арешти й гучні судові процеси піднесли Мустафу Хашемі в крісло міського комісара поліції, а наші супротивники нарешті вгамувалися і припинили дошкуляти нам, поклавши всі сподівання на міць тяньґонського флоту.

Сержанта Лібкіна було визнано винним у спробі зумисного вбивства і засуджено до смертної кари. Апеляцію він подавати не став, і за два тижні його стратили. Я не знав, чи сплатили йому гроші наперед, і з'ясувати це не намагався. Просто наказав керівництву „Ю. Л. Кемікел" безкоштовно

забезпечити сержантову дочку необхідною для її успішного лікування кількістю ендокринолу. Певна річ, подяки від родини Лібкіна я не дочекався, але й від ліків вони не відмовилися.

Слова Хашемі про наживу на чужому горі несподівано боляче зачепили мене. Не лише через батька, а ще й тому, що я дедалі дужче відчував свою причетність до Ютланда і не міг залишатися байдужим до таких звинувачень. А надто ж, що вони були несправедливими. Для здешевлення ендокринолу належало різко збільшити його виробництво, що потребувало значних капіталовкладень. *Живих* капіталовкладень — у людську працю; а як влучно зауважив адмірал Павлов, гроші без товарного забезпечення — пусті папірці. Ютландські економісти давно підрахували, що для насичення планетарних ринків ендокринолом необхідно створити понад сорок мільйонів робочих місць. Усіх цих людей треба годувати, одягати, а ще якимсь чином заповнити вакуум в інших секторах економіки, викликаний масовим відтоком працівників в ендокринолове виробництво. Проблему можна було вирішити лише одним способом — відкритою інтеґрацією в систему міжпланетного розподілу праці.

На жаль, навіть за таких умов не можна за кілька днів наситити ринок ендокринолом. І за кілька місяців також. Виходило, що в будь-якому разі Ютланд зазнав би нападу, а інші планети, як і зараз, не надто квапилися б нам на допомогу. Проте тоді, без боєздатного флоту, ми не мали б жодного шансу вистояти…

Після замаху я вирішив був перевезти рідних Елі та Ліни на Вавілон і тут приставити до них надійну охорону. Проте в цьому намірі я наштовхнувся на вперте несприйняття з Еліного боку. Що ж до Ліни, то сама вона була не проти, але її батьки категорично відмовились від переїзду. У них була робота, в їхніх менших дітей — школа, і вони не збиралися кидати звичне життя через якусь непевну загрозу їх особистій безпеці. Утім, вони всією родиною відвідали нас,

погостювали двійко тижнів, а потім знову повернулися на Октавію.

У відповідь на мої вмовляння залишитися, Лінин батько сказав:

— Полюють на тебе, Александре, а не на нас. Ну, ще й на Ліну з Елі, яких ти любиш і через яких тебе могли б шантажувати. А ми так собі, майже сторонні. Якщо припустити, що когось із нас викрадуть, то Лінуся, звісно, дуже горюватиме. Але ніщо не змусить її завдати тобі шкоди — навіть загроза нашої смерті. Твої вороги не дурні, вони це розуміють.

Мені дуже сподобалась уся Лінина рідня — і батько, й мати, й обидва брати, дванадцятирічні близнюки. На них я теж справив гарне враження, і за той час, що вони провели на Вавілоні, став почуватися членом їхньої сім'ї. Щоправда, пані Камінську неабияк бентежило, що окрім Ліни я маю ще одну наречену; зате пан Камінський поставився до цього спокійно. Якось він зауважив:

— По-справжньому я хвилювався, коли Лінуся захопилася дівчатами. Боявся, що не діждусь від неї онуків. Ну, а тепер усе гаразд. Ваша трійця для неї ідеальний компроміс. І для Елі, до речі, також. — Він хитрувато посміхнувся. — Та й ти, Александре, непогано влаштувався…

Щодо цього я повністю поділяв думку свого майбутнього тестя. Я дуже дорожив нашим щастям і не хотів, аби хтось зруйнував нашу ідилію. А загроза й надалі виходила від Кортні Прайс, яка продовжувала упадати коло Елі й Ліни. При цьому вона поводилася так тактовно, що не давала дівчатам ані найменшого приводу віднадити її від себе, до того ж їм обом подобалося товариство Кортні, і вони не хотіли псувати з нею стосунки.

Що ж до мене, то в тих випадках, коли я заставав Прайс саму, вона, ніби передчуваючи неприємності, негайно заводила мову про справи. Зрештою я збагнув (і для цього мені знадобилося дуже багато часу), що Кортні справді все знає і навмисно уникає розмов на особисті теми. Проте розуміння ситуації мені зовсім не допомогло — як і раніше, я щора-

зу ловився на її хитрість, а потім мені залишалося хіба що лаяти себе за недостатню твердість.

За півмісяця до завершення нашої роботи на Вавілоні я вирішив, що далі зволікати не можна, і підготував наказ про призначення Прайс старшим навіґатором на один з корветів, що мав відбути на Ютланд за тиждень. А в свою команду я збирався взяти одного з ериданців — молодого суб-лейтенанта, що не брав участі у змові, але вилетів з ВКС Октавії за компанію зі своїм дядьком-старшиною, учасником путчу вісімнадцятирічної давнини.

Проте я не міг учинити зовсім по-свинському, поставивши Кортні вже перед наявним фактом. Перш ніж завізувати її нове призначення у відомстві коммодора Максимовича, я запропонував Елі з Ліною прогулятися штаб-квартирою, а сам зв'язався з відділом ВПК й попросив надіслати до мене лейтенанта Прайс.

Прибувши, вона буквально з порогу сказала:

— Привіт, шкіпе! То ти вже в курсі?

— В курсі чого? — запитав я і тут-таки зрозумів, що знову ведуся на її звичну хитрість.

Кортні з невинним виразом обличчя пояснила:

— Ну, щодо зарконських катерів. Пам'ятаєш, ще на самому початку я про них розповідала? Їх зняли з продажу й готують до відльоту.

Я байдуже знизав плечима.

— То й нехай. Сама ж казала, що вони не мають попиту. Тому їх і забирають — вочевидь, вичерпали всі кошти на утримання у вавілонських доках.

— Не все так просто, шкіпе. Крейсерська швидкість цих катерів — два і шість десятих світових років, до Заркона їм летіти трохи більше трьох діб. А їх, за нашою інформацією, готують до тривалої подорожі. Та ще й на кожен монтують другу пару емітерів.

— Може, це ми їх потай придбали? — припустив я. — Але приховуємо, соромимося визнати, що спокусилися на такий мотлох.

Я пам'ятав, що нещодавно підписував документи на закупівлю катерів. Хоча, здається, ще були високоякісні кораблі, спроможні здійснити переліт до Ютланда лише з кількома проміжними зупинками для профілактики ходових систем.

— Я питала в міністра Новака, — відповіла Прайс. — Він це заперечує. А додаткові емітери дуже стурбували його.

Я задумався.

— Гаразд. Припустімо, що зарконські катери придбали тяньґонські аґенти, щоб спорядити їх навздогін своєму флотові. Або представники фармацевтичного консорціуму — з тією ж метою. І що з цього? Сотня винищувачів — теж мені підкріплення!

Проте Кортні була налаштована не так легковажно.

— Хто знає, шкіпе. А раптом вони придумали, як усунути дефект у їхньому озброєнні.

— Все одно… До речі, що за озброєння? Стандартне?

— Аж ніяк. Нова розробка, в теорії дуже грізна. Але на практиці виходить пшик. На зразок того, як відкорковуєш пляшку з етикеткою шампанського, а там — яблучна шипучка.

— Поясни детальніше, — зацікавився я.

Прайс обійшла стіл, підсунула до мого крісла стілець, умостилася поруч зі мною перед терміналом і стала маніпулювати консоллю.

— От поглянь, це фраґмент зарконського рекламного ролика.

У космосі на тлі яскравих зірок плив старезний фреґат, придатний хіба що на брухт; схоже, навіть для демонстраційних випробувань зарконці не знайшли чогось пристойнішого. У лівому верхньому кутку екрана з'явився маленький катер. Зі встановлених на його крилах гармат, за формою схожих на бластери, вихопилися світло-сині промені і, легко проникнувши крізь захисне поле, влучили в емітери корабля-мішені.

— Світяться в вакуумі, — зауважив я про промені. — Це насправді, чи просто для наочності?

— Та ніби насправді… Дивись далі.

Усупереч моїм очікуванням, емітери не вибухнули. Натомість вони зненацька запрацювали на малій потужності, але в явно неконтрольованому режимі. Фреґат став відстрілюватися, але катер спритно ухилявся, зникаючи в одному місці й з'являючись в іншому (екстрено пірнав в апертуру, а потім знову спливав на поверхню), а в проміжках між цими маневрами поливав супротивника вогнем з плазмотронів, аж поки не зруйнував захисне поле. Фреґат було знищено.

— Дуже цікаво, — сказав я. — Схоже, ті гармати, що стріляють синіми блискавками, виводять з ладу емітери, і супротивник позбувається можливості здійснювати маневри занурення-сплиття.

— Теоретично так. Якщо не зважати на практику, то все правильно. Ті гармати офіційно називаються зарконськими вакуумними паралізаторами, скорочено — „звапами". Насправді вони не виводять емітери з ладу, а лише тимчасово паралізують їх роботу. Емітери замикаються на себе, черпаючи енерґію з вакууму, і не реагують на зовнішні чинники. Причому не має значення, працюють вони в момент залпу чи ні — адже в їх стрижневих прискорювачах завжди зберігається залишковий заряд.

— Що ж, непогано, — сказав я. — Але в чому заковика?

— На практиці виходить не так гладко. В цьому ролику ти бачив короткочасний залп „звапів", проте незалежні випробування показали, що потрібно від десяти до п'ятнадцяти хвилин безперервного „свердління", щоб емітери вийшли з-під контролю. Ясна річ, це зводить нанівець усю цінність зарконської новинки. Навіть найтупіший капітан не буде протягом чверті години спокійно спостерігати, як намагаються пошкодити його корабель. Він просто довбане по катеру зі своїх гармат — і гаплик.

— А якщо збільшити потужність цих „звапів"?

— Пробували. Ефективність ураження не змінюється. Від потужності залежить лише дальність дії.

— Отже, той секундний залп у рекламному ролику банальний монтаж?

— Можливо. А може, й ні. Навряд чи зарконці такі наївні, що розраховували надурити покупців змонтованою рекламою. Найпевніше, експериментальні зразки „звапів“, сконструйовані ретельно і вручну, справді функціонували належним чином. А от серійна модель має якийсь дефект. Тоді зарконців можна звинуватити лише в недбалості — окрилені успішним випробуванням прототипу, вони не завдавали собі клопоту проводити подальші перевірки.

— Мабуть, більше не було списаних в утиль кораблів.

— Мабуть, — погодилася Прайс. — І в результаті катери застрягли на ринку. Проте кілька машин таки придбали. Імовірно, один з покупців виявив дефект і віднайшов спосіб його усунення.

— А чому ми не спробували? — запитав я. — Зрештою, гроші невеликі.

— Ми розглядали можливість купівлі одного катера. Особисто я була за. Проте міністр вирішив інакше, і його арґументи нас переконали. Навіть коли виявиться, що справні „звапи“ функціонують саме так, як показано в рекламі, нам вони все одно не потрібні. В нашій системі тяньґонці й так будуть позбавлені можливості маневрування в вакуумі. Ми маємо природний аналоґ „звапу“ — аномалію…

— Стоп! — сказав я. — Он воно що!

Кортні запитливо глянула на мене:

— У чому річ, шкіпе?

— В аномалії. Саме в ній. Заркон — єдина, крім Ютланда, населена планета, що розташована в аномальній зоні. Там слабка аномалія, дуже слабка, майже невідчутна — та все ж аномалія. Цього не можна не враховувати, коли йдеться про пристрій, що взаємодіє з вакуумом.

— Я не знала про зарконську аномалію.

— Нічого дивного. Про неї мало хто знає, навіть серед льотчиків. Заркон незначна планета, а аномалія в тому районі мізерна. Польотам вона нітрохи не заважає.

— Але ти думаєш, що причина в ній?

— Не стверджуватиму напевно, але схоже, що так. Це все пояснює. Зарконські катери у продажу майже рік. Якби

причина була в конструктивному дефекті серійної моделі „звапів“, його б давно усунули. У крайньому разі, встановили б нові пристрої. Але зарконці швидко розібралися, в чому проблема: зі зброєю все гаразд, просто вона ефективна лише в тих частинах космосу, де присутня хоча б слабенька аномалія. Вони не відкликали катери, а весь цей час, мабуть, намагалися вдосконалити свої „звапи“, щоб вони працювали й при спокійному вакуумі. Навряд чи їм це вдалося, зате знайшлись покупці, яких влаштовувала обмежена функціональність „звапів“.

— Тяньґонці, — додала Прайс, підхопивши мою думку. — Якщо це вони придбали закрконські катери, то справи кепські. „Звапи“ нівелюють нашу перевагу в битві на підступах до системи.

— Ну, це ти драматизуєш, — сказав я. — Сотня катерів погоди не зробить.

У спрямованому на мене погляді її смарагдових очей промайнуло щось схоже на поблажливість.

— Ти чудовий пілот, шкіпе, і гарний командир. Але тебе не вчили воювати. Зрозумій: буде не просто сотня катерів, а сотня мобільних ударних з’єднань — катери під прикриттям кількох кораблів другого, третього й четвертого класу. Катерам не знадобиться вступати з нами в бій. Їхні „звапи“ позбавлятимуть наші судна маневровості, потім вони ховатимуться в апертурі, а далі вже діятимуть інші кораблі ударного з’єднання.

Я трохи подумав над її словами.

— Атож, не надто весело. Але це не кінець світу. Ми добре попрацювали, зібрали потужний флот, вирішили проблему нестачі особового складу — з останнім завданням упоралися навіть краще, ніж могли сподіватися. Ми обов’язково поб’ємо Чанґа.

— Але якою ціною! — скрушно промовила Кортні. — Адже ми розраховували знищити половину тяньґонського флоту ще на шляху до планети… — Вона рвучко підвелася. — Треба доповісти міністрові Новаку. Можливо, гроші за катери ще не сплачено, і в такому разі нам вдасться переку-

пити їх.

Коли Прайс пішла, я викликав на екран розпорядження про її переведення і після деяких роздумів видалив файл. Зараз не час, вирішив я. Займуся цим згодом, коли повернусь на Ютланд…

7

Протягом наступних двох днів ми безрезультатно намагалися перекупити зарконські катери. На всі наші заманливі пропозиції торгівельний представник Заркона відповідав, що з його планети надійшов наказ зняти кораблі з продажу. Він категорично заперечував наявність домовленості з іншим покупцем, але ми не вірили йому й щораз підвищували ціну. Наприкінці другого дня ми вже ладні були заплатити за кожний катер, як за найновіший крейсерський корвет. Проте марно.

Пізно ввечері ми провели нараду і врешті наважилися на крайній захід — запропонувати хабара. І то не простого, а такого, перед яким змогла б устояти лише винятково чесна або казково багата людина. Наступного ранку міністр ВПК особисто поїхав на зустріч з торгівельним представником, а вже за годину зв'язався сі мною й повідомив, що справа повернула несподіваним боком.

— Тут з'явилося нове начальство, — пояснив Новак. — Молодший принц правлячого дому Заркона, контр-адмірал Королівських Військово-Космічних Сил, Його Високість Ґоран Зарконський. — У голосі міністра пролунали якісь дивні нотки; мені здалося, що трохи іронічні. — Принц згоден розмовляти лише з вами, капітане. Як із сином ютландського імператора.

— Сподіваюсь, ви повідомили йому, що Ютланд не монархія, а я не кронпринц?

— Його Високість це знає. Для нього головне, що ви — повноважний представник свого батька.

— Що ж, раз він наполягає… А ви попередили його про обшук?

Від часу замаху на мене Вінтерс влаштовував кожному моєму відвідувачу справжню інквізицію, і мені ніяк не вдавалося вгамувати його запал.

— Попередили, — відповів міністр. — Пан принц запевнив нас, що його королівська гідність не постраждає.

— Ну, тоді я чекаю.

Коли принц Ґоран Зарконський увійшов до вітальні, я збагнув причину дивних інтонацій у голосі міністра Новака і відразу відчув, як капітанські погони перестали тиснути мені на плечі. Я був лише молодим пілотом, що за примхою батька-диктатора отримав під командування корвет. Курйозно, трохи кумедно, але не більше того. А от невисокий, крихкої статури юнак, молодший двадцяти років, ще майже підліток, зодягнений у парадний адміральський мундир — це вже справді хоч стій, хоч падай.

Обмінявшись зі мною привітаннями, принц дещо збентежено озирнувся довкола. І зовсім не тому, що його вразила розкішна обстановка кімнати.

— Вас так багато, — зауважив він. — А я один. Весь мій супровід залишився внизу.

Першим на ці слова відреагував адмірал Фаулер, що зазирнув до нас із чистої цікавості. Він мовчки кивнув мені й вийшов з вітальні.

— Так, — промовив лейтенат Вінтерс, з сумнівом подивившись на принца. — Гадаю, після обшуку вистачить і одного охоронця. Залишиться сержант Макінтайр. І я — як відповідальний за безпеку.

Всі піхотинці, крім Макінтайра, юрбою вийшли з квартири. При цьому вони примудрилися крокувати в ногу.

— Гаразд, — сказав коммодор Максимович. — Якщо я знадоблюся, ви знаєте, де мене шукати.

Слідом за ним потяглася й решта присутніх. Елі з Ліною пройшли в бібліотеку, а за секунду до них приєдналася Кортні Прайс. Я знав, що там вони ввімкнули інтерком, щоб слухати нашу розмову.

З наших у вітальні залишились тільки я, лейтенант Вінтерс з сержантом Макінтайром, та міністр Новак.

— Так краще, — промовив принц, сівши в запропоноване мною крісло. — До речі, не звертайте уваги на мій мундир. Насправді я не військовий, а науковець.

Міністр мимохіть підвів брови, виказуючи подив і недовіру. Сподіваюсь, я зберіг незворушний вираз обличчя, хоча, на моє переконання, називати себе науковцем у такому віці не менш комічно, ніж бути адміралом.

— У чотирнадцять я здобув докторський ступінь з фізики, — ніби прочитавши мої думки, додав принц Ґоран. — Не в себе на батьківщині, а в Каліфорнійському Технологічному, на Землі. Потім повернувся на Заркон, де король, мій дід, організував для мене Інститут Вакууму. Встановлені на наших катерах „звапи“ — моя розробка.

Скептичний вираз миттю щез з обличчя міністра. Я теж зрозумів, що поквапився з висновками.

— Ваш винахід справляє враження, — обережно мовив міністр. — Але, гадаю, ви отримали не зовсім те, до чого прагнули.

— Вірніше, зовсім не те, — поправив його принц. — Коли в теорії я відкрив ефект, який назвав „вакуумним запалом“, то мені здалося, що я придумав зброю, здатну покласти край усім загарбницьким війнам. Згодом виявилося, що мої вихідні емпіричні припущення були хибні, і я отримав лише „звап“ — однаково придатний як для нападу, так і для оборони… Тобто, я так вважав. До свого сорому, мушу визнати, що я не враховував нашу аномалію, бо вона вносила в рівняння лише незначну поправку. А на практиці ця поправка виявилася вирішальною… Та годі про фізику. Як я розумію, ви хочете придбати наші катери?

— Так, — короко відповів я.

— Треба сказати, що ви пізно схаменулися. Якби я вчасно не довідався про вашу реліктову аномалію, катери дісталися б тяньґонцям. Вони раніше за вас здогадалися, в яких умовах працюють „звапи“. На ваше щастя, ще місяць тому дід віддав розпорядження не продавати наші катери нікому, крім Ютланда. А коли ви звернетесь — то здерти з вас кругленьку суму.

— Але ваш торгівельний представник заявив, що їх знято з продажу.

— Тепер уже знято. Ви продемонстрували унікальне тугодумство, і це вам дорого обійдеться. — Принц хижо посміхнувся, що зовсім не в'язалося з його хлоп'ячою зовнішністю, і назвав свою ціну.

За такі гроші ми могли б придбати штук сімдесят фреґатів з додатковими емітерами. Та все одно це було менше, ніж ми збиралися запропонувати як хабар зарконському торгівельному представнику.

— А ви впевнені, що ми погодимося? — запитав міністр.

— Погодитесь, — переконано відповів принц Ґоран. — І на цю суму, і на додаткові умови. Ви ж не хочете, щоб „звапи" дісталися тяньґонцям?

— Це було б небажано, — сказав я. — А що за додаткові умови?

— Катери перейдуть у власність Ютланда лише по завершенні війни з Тянь-Ґо. А в битві вони братимуть участь під моїм командуванням як окремий спеціальний дивізіон Королівських ВКС Заркона — звісно, в оперативному підпорядкуванні вашого Ґенерального Штабу. Комплектувати катери екіпажами від вас не вимагається — весь особовий склад дивізіону, від інженерів і техніків до пілотів і командирів я привіз із собою.

Не буду приховувати — я просто онімів від почутого. Вінтерс витріщився на принца приголомшеним поглядом.

А міністр делікатно прокашлявся.

— Е-е… юначе… цебто, Ваша Високосте. Дозвольте вам дещо пояснити. Ми купуємо ваші кораблі — за шалені гроші, мушу сказати, — зовсім не для того, щоб вони брали участь в обороні Ютланда. Ви вже даруйте, якщо це образить вас, але ми збираємося просто демонтувати „звапи", щоб ті не дісталися нашому ворогові, а всі катери залишимо тут. У майбутній битві ваша унікальна зброя нам не знадобиться. На щастя, тяньґонці не знали завчасно про нашу аномалію, тому не обладнали свої кораблі додатковими емітерами. За чотири десятки астроодиниць від Аруни їм

доведеться продовжити політ у звичайному просторі, позбувшись можливості маневрувати у вакуумі. А що ж до самих ваших катерів, то за технічними характеристиками вони… ну, м'яко кажучи, не найкращі зразки кораблів свого класу. Перегнати їх до Ютланда в принципі можливо — проте це марудна справа, а результат…

— Це наш клопіт, пане міністре, — урвав його принц. — Я вже проклав маршрут перельоту і позначив місця профілактичних зупинок за ґрафіком „чотири дні в дорозі — три дні простою". До Ютланда ми доберемося максимум за одинадцять тижнів і до появи флоту Тянь-Ґо ще матимемо досить часу для капітального техобслуговування катерів.

— За наш рахунок? — поцікавився я.

— Певна річ, за ваш рахунок. Оскільки ми приєднуємося до вас як союзний підрозділ, ви з моменту укладання угоди маєте взяти нас на повне забезпечення — платня і весь комплекс соціальних ґарантій для особового складу, ремонт і обслуговування техніки. Такі наші умови. Торгу не буде.

„Оце так хлопчисько!" — подумав я мало не з захопленням. — „Притиснув нас до стінки і знає, що нам не відкараскатися…"

— А гроші за катери, я так розумію, наперед? — озвався лейтенант Вінтерс.

— Атож.

— Але де ґарантія, що потім ви не приєднаєтесь до флоту Тянь-Ґо?

— Вам доведеться повірити моєму слову, — відповів принц. І додав з притиском: — Моєму *королівському слову*. Ви не маєте вибору.

Ми довго мовчали. Нарешті міністр промовив:

— Скажіть, Ваша Високосте… От ви науковець, людина мирної професії. Чому ви раптом вирішили воювати?

— Ну, припустімо, щоб увійти в історію. Як наймолодший бойовий адмірал. Потім я зніму цей мундир, сховаю його глибоко в шафі і знову займуся вакуумною фізикою. А на старість буде про що розповісти онукам.

Міністр Новак похитав головою:

— Не уявляю, як міг король дозволити вам цю авантюру!

— А він не хотів мене відпускати. Проте я пригрозив йому, що назавжди переселюсь на Землю, де кілька провідних університетів пропонують мені роботу. Тоді дід поступився, нап'яв на мене адміральську форму і сказав на прощання: „Якщо загинеш, я тебе приб'ю!"

— Гм, серйозна погроза, — промимрив я. — І все-таки, адмірале, чому ви вирішили продати катери нам, а не тяньґонцям? Бо з нас можна вибити більше грошей? Чи вся справа в тому, що ґенерал Чанґ не прийняв би ваших додаткових умов і не дозволив би вам очолити цей самий „окремий спеціальний дивізіон"?

Принців погляд потьмянів.

— Воювати на боці цього покидька?! Нізащо!.. Утім, капітане Шнайдер, я чув, що й ваш батько аж ніяк не янгол. Проте він, принаймні, не винищує свій народ і не прагне підкорити інші народи.

8

Через шість днів стартував дивізіон зарконських катерів. Не всі з нас вірили, що принц Ґоран полетить до Ютланда; багато хто вважав, що він просто повернеться на батьківщину разом з кораблями й отриманими від нас грошима, які розділить між державною скарбницею та бюджетом свого інституту. Але вже ніхто не побоювався, що катери можуть дістатися тяньґонцям; тепер ми знал, що Заркон не захоче мати жодних справ з ґенералом Чанґом.

Після підписання контракту, укладеного під жорстким пресінґом юного зарконського принца, лейтенант Вінтерс вирішив провести невелике розслідування і з'ясував деякі варті уваги обставини. Виявилося, що старша сестра Ґорана, принцеса Еріка, свого часу була дружиною кронпринца Тянь-Ґо. Коли владу на планеті захопив ґенерал Чанґ, то за

його наказом усіх членів імператорської родини було страчено — зокрема й зарконську принцесу з чоловіком та їхніми малолітніми дітьми, сином і донькою.

Ознайомивши мене з цією інформацією, Вінтерс зауважив:

— Якщо хочете знати мою думку, то в усій цій справі ми мали не найкращий вигляд. Його Високість просто пошив нас у дурні. Заркон ні за яких обставин не продав би катери тяньґонцям, але принц Ґоран, скориставшись нашою необізнанністю, конкретно нас підловив. Він зірвав великий куш, та ще й нав'язався нам як союзник. Особисто я не думаю, що він повернеться додому. Ні, сер, полетить до Ютланда, щоб узяти участь у війні. Либонь сподівається поквитатися з Чанґом і відстояти родинну честь.

Я був цілковито згоден з Вінтерсом і міг лише уявити, якого прочухана отримаю від батька, коли звітуватиму про витрачені на придбання катерів гроші. І про всі супутні витрати, пов'язані з утриманням окремого спеціального дивізіону Королівських ВКС Заркону — абсолютно зайвої й непотрібної нам бойової одиниці. І про самого принца Ґорана, якого доведеться оберігати, мов зіницю ока, пильнувати за тим, щоб цей юний ґеній і ґеніальний шантажист не наклав головою в майбутній битві…

А ще за тиждень ми повністю згорнули нашу роботу на Вавілоні й провели в дорогу останні кораблі з останньою групою завербованих добровольців. Це було двадцять сім легких корветів, чия модернізація проводилася в наземних ремонтних доках; для них вистачало однієї пари додаткових емітерів, змонтованих на кінцях крил.

Я дозволив собі нечувану за останні місяці розкіш залишити межі банку й відвідати космодром, щоб на власні очі спостерігати за стартом наших корветів. Я вже міг не побоюватися терактів з боку ворогів — адже вони полювали не на мене особисто, як Александра Шнайдера; вони прагнули завадити нашій роботі зі зміцнення обороноздатності Ютланда. Але тепер усе залишилося позаду, і я знову пе-

ретворився просто на капітана космічного корабля. А проте, щоб утримати тяньґонських аґентів та бойовиків фармацевтичного консорціуму від спокуси банальної помсти, лейтенант Вінтерс приставив до мене охорону майже з усіх наявних космічних піхотинців; до того ж нас супроводжувало ще три десятки відбірних поліцейських, яких надав новий комісар міської поліції Мустафа Хашемі. Видовище, скажу вам, було незабутнє.

Ще численніший поліційний ескорт, з залученням аґентів спецслужб, супроводжував нас наступного дня в аеропорт, звідки вся наша група вилетіла чартерним рейсом на орбітальну станцію, де стояв у анґарі корвет „Оріон". Представники вавілонської влади, прагнучи не допустити наостанок жодних інцидентів, розчистили для шатла просторий „коридор", а з нашим прибуттям на станцію забезпечили нам швидку й безперешкодну посадку на корабель.

Буквально останньої хвилини вирішив полетіти з нам й адмірал Фаулер.

— Не знаю, наскільки я буду вам корисний, — сказав він мені. — Адже я давно перетворився з військового на адміністратора. Але я не можу залишатися осторонь, коли вашій планеті загрожує небезпека. Бо інакше втрачу будь-яку повагу до себе. Та й онукам, коли вони підростуть, як я поясню, що роками набивав кишені ютландськими грошима, а щойно запахло паленим, сховався в кущі.

Проте тих-таки внуків і свою доньку Фаулер залишив на Вавілоні, в цілковитій безпеці. І тут я розумів його. Я б учинив так само, якби мав дітей та внуків. Я навіть роздумував, до яких би хитрощів удатися, щоб відправити Ліну до батьків на Октавію (про Елі мова не йшла, вона б не піддалася на жодну хитрість), але так нічого й не вигадав. А коли заговорив про це навпростець, Ліна образилася й заявила, що ні за яких обставин зі мною не розстанеться. Навіть пригорозила розцінити мої слова так, що я розлюбив її.

Лише опинившись на борту „Оріона", я в повній мірі усвідомив, як мені бракувало космосу. Втома й напружен-

ня останніх дев'ятнадцяти тижнів миттю полишили мене, я відчув приплив сил та енерґії. Мені дуже кортіло, прийнявши від Купера командування, залишитися на містку й особисто взятися до передстартової підготовки. Та передовсім, як капітан, я мусив здійснити огляд корабля й переконатися, що на борту все гаразд — екіпаж до польоту готовий, а пасажири належним чином розподілені по каютах.

І тут я, мабуть, мимоволі схитрував. Я трохи затягнув огляд корабля з таким розрахунком (несвідомим, певна річ), щоб уникнути рутинної процедури виведення „Оріона" з анґару й переходу за інструкціями деспетчера у вільний для старту сектор навколопланетного простору. Цим займався старший помічник Купер, а я ввійшов до рубки якраз тоді, коли всі попередні маневри завершилися й „Оріон" був готовий до занурення у вакуум.

При моїй появі черговий боцман традиційно проголосив:

— Капітан на містку!

Лейтенант-командор Купер взяв під козирок:

— Старший помічник вахту здав.

— Капітан на вахту заступив, — відповів я і зміряв поглядом пілотів з Першої групи: штурмана Девіс, навіґатора Прайс і оператора занурення Тернер, мою Елі…

Девіс доповіла про повну готовність усіх бортових систем. Лейтенант Вінтерс, що знову став до обов'язків офіцера зв'язку, повідомив, що диспетчерська дає добро на занурення. І тоді я, смакуючи кожне слово, віддав свою першу команду:

— Штурман — запустити рушій у холостому режимі.

Хай йому біс, як же я люблю цю роботу!

Розділ восьмий
Перед бурею

1

— Алексе, ти знаєш, який сьогодні день? — обізвалася з сусіднього шезлонгу Яна.

Я ліниво відсунув на лоба сонцезахисні окуляри й подивився в чисте блакитне небо.

— Чудовий теплий день, — сказав я. — Третій день моєї відпустки і четвертий — після повернення з Вавілона.

День був справді чудовий. У цій півкулі Ютланда вже настала осінь, було бабине літо — або, як його ще називають, оксамитовий сезон. За кілька кроків від наших шезлонгів на морський піщаний берег набігали слабкі хвилі, пляж та узбережні води були заповнені людьми, звідусіль лунала ериданська говірка. Відпочивальників з числа корінних ютландців ніде видно не було, всі вони підтяглися ближче до тропіків, бо на цих широтах для них було вже прохолодно. А от для нас — саме враз. Середньорічна температура на Ютланді вища, ніж на Октавії, до того ж тутешнє світило, зоря Аруна, значно жовтіша за нашу Епсилон, і влітку її промені містять незвично багато для ериданців ультрафіолету. Зате зараз ми могли спокійно ніжитися на сонечку, не побоюючись обпалити свою чутливу шкіру.

— Ні, Алексе, я питаю, яке число, — уточнила Яна.

— Ну, вісімнадцяте січня, — відповів я. (Як і на інших населених планетах, на Ютланді користувалися земним календарем, хоча це призводило до певних незручностей через неспівпадіння природних річних циклів.) — Сьогодні мені минуло двадцять чотири роки, чотири місяці й шістнадцять днів.

— Теж знаменна дата, — погодилася сестра. — Але ти дещо випустив з уваги. Сьогодні рівно рік, як ми потрапили на Ютланд.

— Цілий рік? — здивовано промовив я. А потім виправився: — Один лише рік. А скільки всього сталося!

— І змінилося, — додала Яна.

Тим часом з води вийшов Павлов, а разом з ним — Елі та Ліна. Дівчата підбігли до нас і, сміючись, стали обтиратися рушниками. А Павлов, як був мокрий, так і гепнувся на широкий шезлонг поруч з дружиною.

— Ти ведмідь вайлуватий! — поганила його Яна, відсунувшись трохи до краю. — Мало руку не віддавив.

— Ба, які ми тендітні! — з лагідною посмішкою промовив Павлов. — Можна подумати… Ох, добряче я скупався! Ви просто молодці, що витягли мене сюди. За ці шалені місяці я геть забув, як це чудово — розслабитися й відпочити. Дякую вам.

Авжеж, подяка була не зайва. Вчора ввечері ми витратили понад годину, аби вмовити Павлова, який по сім днів на тиждень проводив то в штабі, то в космосі, взяти собі вихідний. Батькові це не вдавалося: за Яниними словами, кілька разів він у наказному порядку відправляв Павлова в короткочасну відпустку, але той завжди знаходив купу справ, що потребували невідкладного вирішення, і переконував його, що відпустку треба відкласти. І так вони постійно відкладали — з тижня на тиждень, з місяця на місяць…

Витершись насухо, дівчата приєдналися до мене в шезлонзі — Елі праворуч, Ліна ліворуч. На звичайних ютландських пляжах така картина була типовою й не привертала до себе уваги. Проте тут відпочивали ериданці, та ще й недавно прибулі, для яких подібне видовище було в дивовижу. Я знай відчував на собі їхні заінтриґовані погляди, хоча з делікатності вони намагалися не витріщатись відверто, а позирали нишком.

Повз нас пройшла група молодих чоловіків та жінок, що були одягнені в купальні костюми, але трималися з офіцерською виправкою. Впізнавши Павлова, вони привітали його шанобливими кивками, а один хлопець, наймолодший у компанії, від несподіванки навіть козирнув, дарма що на ньому були лише плавки. Мене також упізнавали й

також вітали, проте в їхніх кивках я відчував певну двозначність — чи то вони призначалися мені як старшому офіцерові, чи то як синові верховного головнокомандувача та правителя планети.

Коли молоді люди віддалилися, Павлов підвівся на лікті, глянув на мене й запитав:

— Досі комплексуєш, Александре?

— Ще трохи комплексую, — чесно відповів я. — Та не дуже. Поступово звикаю. Головне, я вже довів собі, що можу бути командиром.

— Молодця, так тримай. Відкрию тобі таємницю: мені теж непереливки. Дехто — і таких чимало — вважають, що своїм званням і посадою я завдячую шлюбові з дочкою адмірала Шнайдера.

— А хіба ні? — озвалася Яна. — Ти ще на Октавії вивідав, хто я така, потім розшукав Алекса, організував викрадення корабля, щоб доправити нас на Ютланд, чим заслужив батькову вдячність. — (За той час, що я провів на Вавілоні, вона таки навчилась називати його батьком, хоча робила це зрідка.) — Ну а далі справа техніки: ти обкрутив мене, одружився і за посаг отримав чотири адміральські зірки разом з посадою начальника космічних операцій. Все логічно, все правдоподібно.

Ми хором розсміялися.

2

Через годину ми повдягалися й пішли обідати в невеличкий набережний ресторан, де до нас приєднався Ганс Вебер, що за минулий рік устиг отримати ступінь доктора наук в університеті Світ-Лейк-Сіті, прочитав студентам курс лекцій зі своєї улюбленої теорії чисел, а нещодавно, втомившись від академічної роботи, записався на військову службу.

До речі кажучи, за час мого перебування на Вавілоні всі льотчики „Маріани“ один за іншим вступили до лав Ютланських ВКС. Декотрі вчинили так за прикладом Павлова, якого глибоко шанували; інші зважились на це після повідом-

лень про масові чистки в Ериданських Збройних Силах і Астроекспедиції, коли з подивом та обуренням виявили в списках звільнених імена своїх друзів, родичів і добрих знайомих, які жодним чином не могли брати участь у змові, а просто потрапили під роздачу.

Якщо не рахувати Вебера, то найдовше з усіх протрималися Яна й командор Томасон. Моя сестра — через неприязнь до батька, яка, втім, поступово згасала; а Томасон — з почуття обов'язку перед кораблем і рештою його команди, хоча чудово розумів, що після повернення на Октавію його негайно відправлять у відставку, як і багатьох інших офіцерів, що мали нещастя підтримувати близькі стосунки зі звинуваченими у змові. Слабкою втіхою для Томасона було лише те, що він більше не підозрювався у викраденні „Маріани". Ще після інциденту на Вавілоні з замахом на мене, Фаулер скористався причетністю до цієї ганебної історії ериданського консула і через своїх адвокатів добився судового рішення, що зняло з мене (а заодно з Елі, Ліни, Яни та багатьох інших, включно з Томасоном) всі звинувачення у співучасті в захопленні фреґата. Головними доказами у справі були численні листи членів команди „Маріани" до своїх родичів, добровільно пред'явлені тими ж родичами. Деморалізований нещодавнім дипломатичним скандалом ериданський уряд обмежився лише формальною участю в процесі й не став оскаржувати судовий вердикт, який відтоді набув законної сили. На жаль, Павлова на тому суді не виправдали, бо в деяких листах висловлювалися припущення, що саме він стояв за спинами заколотників, а потім видав себе за жертву змови. Проте Павлов поставився до цього з філософською стриманістю — він уже давно змирився з тим, що більше не побачить Октавії…

Врешті-решт, і Яна і Томасон здалися — вони просто не змогли й далі залишатися сторонніми спостерігачами, коли на планету насувалася війна. Томасон відразу отримав звання коммодора й очолив бриґаду легких крейсерів, а Яна та ще четверо пілотів з „Маріани" стали командирами кораблів. Капітанську посаду пропонували також і Веберу,

але він відмовився, висловивши бажання залишитися старшим навіґатором або зайняти місце першого пілота. Йому більше подобалося *керувати* кораблем, а не *командувати*.

— Ну то що? — звернувся Вебер до мене і Яни, коли ми закінчили з обідом. — Хто з вас візьме мене в свою команду? Тільки вирішуйте швидше, а то мене вже сватають на той дурний авіаносець, „Мрію ідіота“… Ну й назва, скажу вам! І хто лишень її вигадав, хотілося б знати.

Я скромно промовчав і не став зізнаватись у своєму авторстві. А Яна сказала:

— Думаю, тобі краще піти до Алекса.

Причина, з якої сестра поступалася Вебером на мою користь, була очевидна: вона хотіла щоб у мене під боком був висококласний льотчик, на чий досвід і професіоналізм я міг би покластися за будь-яких обставин. Сам я також був не проти Ганса — на „Маріані“ ми з ним добре ладнали, і одна навіть думка, що він служитиме зі мною, додавала впевненості. Але, з іншого боку, мені було важко уявити себе його командиром…

Вебер подивився на мене:

— Отже, вирішено, капітане?

Я кивнув:

— Добре. Завтра ж подам до штабу ескадри відповідний рапорт. Щоправда, зараз я у відпустці, але… — Я замовк і запитливо глянув на Павлова: — Адже так можна?

— Безумовно, — відповів він й підвівся з-за столу. — До речі, Александре, нам треба поговорити. Пройдімося.

Ми вдвох залишили відкриту терасу ресторану й неквапно закрокували по безлюдній набережній алеї. Перш ніж почати розмову, Павлов дістав сигарету і розкурив її від запальнички. Зробив першу затяжку, повільно видихнув дим, а потім несподівано запитав:

— Ти подаватимеш рапорт про переведення лейтенанта Прайс на інший корабель?

Я густо почервонів.

— То ви… все знаєте?

— Все не все, але дещо знаю. Тобі доведеться звикнути до того, що перебуваєш під пильнішим наглядом, ніж інші капітани Зоряного Флоту. У становищі сина імператора є й свої мінуси.

— Розумію, — зітхнув я. — Але звідки безпека пронюхала про рапорт? Я ж іще не писав його, лише збирався… Чи, може, вони підслуховують і мої розмови з Елі та Ліною? — На цю думку мені стало вкрай незатишно.

— Ні, не підслуховують, — відразу заспокоїв мене Павлов. — І не підглядають. А про рапорт я сам здогадався. Оскільки третя дружина тобі не потрібна, звідси напрошується висновок, що ти маєш намір позбутися Прайс як зайвого подразника.

— Логічний висновок, — погодився я. — Раніше я й справді збирався так зробити. Проте передумав — Прайс залишиться в моїй команді.

— Чому?

— Бо інакше буде неправильно. Мій рапорт, хоч як би я його сформулював, зашкодить кар'єрі Прайс. А вона, по суті, ні в чому не винна, просто так склалися обставини. До того ж кепським я буду капітаном, якщо таким чином вирішуватиму проблеми — просто відмовляючись від підлеглих, через яких вони виникли.

Павлов схвально кивнув:

— Я дуже сподівався почути такі слова. Впевнений, що ти зможеш розрулити цю непросту ситуацію.

— Я теж на це сподіваюсь, — відповів я. — Але тоді виникає інша проблема. Зараз лейтенант Прайс виконує обов'язки старшого навіґатора, а з появою в команді Вебера її доведеться понизити в посаді.

— Аж ніяк, — заперечив Павлов. — Май на увазі, що зараз у тебе лише три постійні пілоти — тих шістьох, що ти отримав для польоту на Вавілон, переведуть на інші кораблі. Тож простору для перестановок удосталь. Зроби Прайс другим пілотом, це рівнозначна посада, і так ти звільниш місце для Вебера. Та якщо хочеш знати мою думку, я призначив би його не старшим навіґатором, а першим пілотом.

Але тут вирішувати тобі — бо це зачепить інтереси лейтенанта Девіс.

— Вона не образиться, — відповів я. — Девіс воліє працювати навіґатором. Під час рейсу вона часто мінялася місцями з Прайс.

— От і чудово. Завтра подаси рапорт про перестановки й попросиш призначити в твою команду ще двох штатних пілотів до повного комплекту.

— Двох? — перепитав я, нітрохи не здивувавшись. Ми навербували льотчиків більше, ніж розраховували, але й кораблів закупили понад норму, тож дефіцит кадрів, уже не гострий, не критичний, все одно залишався. — На „Оріоні“ буде не три групи, а дві?

— А, так, ти ще ж не в курсі. На мою пропозицію, схвалену твоїм батьком, у Зоряному Флоті Ютланда запроваджено нову структуру літно-навіґаційної служби, розраховану на суто оборонні дії. Розподіл пілотів по трьох або чотирьох групах ідеально годиться для експедиційного режиму — при міжзоряних перельотах. Такий порядок прийнятий в Астроекспедиції й на цивільних суднах; його практикують також і у ВКС тих планет, чия військова доктрина передбачає ведення наступальних бойових дій з передислокацією частин флоту в інші системи. Ми ж не збираємося ні на кого нападати, а зайвих кадрів у нас немає, тому в наших умовах недоцільно й навіть шкідливо формувати групи за експедиційним принципом. Адже в такому разі навіть у розпал битви половина пілотів відсиджуватиметься в глибокому резерві, бо жоден корабель не може брати участь у бойових діях понад десять годин на добу. Ідеться про традиційну битву, з інтенсивним маневруванням у вакуумі.

Я кивнув. Дивна, на перший погляд, обставина: надсвітлові компоненти ходової системи корабля — вакуумні емітери й рушій Ронкеті — спокіно витримували тижні й місяці безперервного польоту в інсайді, а от від частих спливань і занурень швидко „перегрівалися“. Для емітерів основним фактором „перегріву“ була енерґія, що надходила з бортового реактора на першому етапі занурення, ко-

ли вони ще не перебували у стані динамічної рівноваги з довколишнім середовищем. Надсвітловий рушій зазнавав перевантажень від постійної зміни режиму роботи — холостого, звичайного і форсованого. З цієї причини більшість війн як правило велися серією масованих атак тривалістю від шести до дев'яти годин. Після цього ворожі сторони розходилися і влаштовували перепочинок годин на дванадцять — чотирнадцять, що дозволяло „остигнути" їхнім кораблям.

Проте так відбувалося за звичайних умов. У нашому випадку все було заплутаніше — і водночас простіше. Спершу бій на підступах до системи — за одними правилами. Потім планетарна оборона — зовсім за іншими. Тут уже й ми позбудемося можливості маневрування у вакуумі, а битва триватиме без перерви, скільки знадобиться для повної перемоги однієї зі сторін…

— Я теж над цим замислювався, — зауважив я. — На прикладі мого „Оріона". Три постійні пілоти — це, звісно, замало. Дев'ять — необхідно для тривалих подорожей. А в межах системи, і справді — для корвета цілком досить шести штатних пілотів. Дві групи по троє.

— Вірніше, три по двоє, — уточнив Павлов. — Штурман та навіґатор. Це для несення чергувань. Якщо потрібно передислокувати корабель в інше місце, викликається ще один пілот і займає місце за пультом занурення. В нештатних ситуаціях екстрене занурення може здійснити навіґатор. Або капітан, якщо він на містку. Або старший помічник. У бойовій обстановці чи під час навчань активується пульт помічника штурмана, формується Основна група з чотирьох пілотів, а решта двоє служать резервом. При планетарній обороні знову повертаємося до схеми „три по двоє". Для корвета нормально.

— Цілком згоден з вами, сер, — відповів я. — До речі, ви часом не знаєте, на яке поповнення я можу розраховувати?

— А ти сам подумай, кого тобі можуть дати. Ти береш першим пілотом Вебера — класного професіонала. Купер і Девіс досвідчені льотчики, Прайс теж нічого, та й Елі-

сон уже набила руку. Тому з великою ймовірністю можу спроґнозувати, що дві вакансії займуть молоді мічмани, які щойно пройшли піврічне стажування. Це не лякає тебе?

Я знизав плечима:

— Чого б це? Гадаєте, мені буде важче порозумітися з учорашніми стажистами, ніж з тими підлеглими, що мають більший від мого досвід?

— Саме так, — підтвердив Павлов. — Бо в тих пілотів, з якими ти вже літав, вистачило досвіду оцінити і твоє вміння, і твій потенціал. А новачки вважатимуть, що ти нічим не кращий від них, просто тобі пощастило мати батька-імператора. Але я певен, що ти і з цим упораєшся. — Він трохи помовчав. — Між іншим, можеш не вагатися й сміливо представляти Елісон до суб-лейтенантського звання. Мічмани в Зоряному Флоті Ютланда, це ті пілоти, хто ще не налітав шестисот годин в інсайді на штатних постах. А в Елісон, з урахуванням служби як на „Маріані“, так і на „Оріоні“, набігає понад тисячу двісті годин чистого вахтового часу.

— Дякую за пораду, сер, — щиро сказав я. — У мене вже виникала така думка, але я боявся, що… ну, що це розцінять як протекціонізм.

— Ніякого протекціонізму, — запевнив мене Павлов. — Елісон гарний пілот, я пишаюся нею. Тобою я також пишаюсь, але в твоєму професійносу зростанні було мало моєї заслуги. Ти прийшов до нас уже зрілим льотчиком і не потребував особливого ставлення. А от з Елісон і мені, й Томасону, і Яні з Вебером довелося добренько попрацювати. І я радий, що наші зусилля не пішли намарне. Елісон талановита, розумна, метка, має сильно розвинену інтуїцію. А що іще важливо — вона спокійна, зібрана, врівноважена і впевнена в собі. Рідкісні якості для дівчини з таким непростим дитинством.

— Про що ви? — запитав я.

Павлов був здивований:

— Вона тобі не розповіла? А це погано. Вступаючи до коледжа, а потім — в Астроекспедицію, Елісон надала всі

документи, нічого не приховавши про себе. — Він на хвилю замовк, мабуть, зважуючт всі „за“ і „проти“. — У ваших сімейних стосунках це ваша особиста справа, але як її командир ти мусиш усе знати. Я накажу, щоб тобі надіслали копії документів — перед вашим відльотом на Вавілон цього не встигли зробити через поспіх, адже Елісон зарахували до команди мало не останньої хвилини. А коротко суть така: у п’ятнадцятирічному віці вона проходила курс психологічної реабілітації. Гм… через певні проблеми з батьком.

Я зупинився, як укопаний.

— О, чорт!.. Це те, що я думаю?

— Так, саме це. На жаль, подібне паскудство трапляється в деяких родинах. А найгірше для Елісон було те, що її мати про все здогадувалась, але воліла заплющувати на це очі. Коли дочка скаржилась на батька, пані Тернер відмовлялася її слухати й називала безсоромною брехухою. Зрештою Елісон сама звернулася до соціальної служби, проте попросила не доводити справу до суду й не роздмухувати публічний скандал, який би перекреслив її мрії про кар’єру пілота. В результаті батьків Елісон тихо приструнили, сама вона цілий рік ходила до психолога, а під час вступу до коледжу її піддали ґрунтовній психіатричній експертизі, яка не виявили жодних відхилень від норми. Крім орієнтації на дівчат — але це вже давно не вважається відхиленням. — Павлов узяв наступну сигарету і знову закурив. — Треба сказати, випадок нетиповий. Зазвичай такі діти, навіть за умов повної психологічної реабілітації, отримують протипокази до професій, що належать до категорії екстремальних. Однак Елі продемонструвала неабияку силу волі та твердий характер.

„Прокляття!“ — думав я, згадуючи свої рідкі й короткі зустрічі з Еліним батьком, коли той, буваючи в Астрополісі, заходив до нас. На мене він завжди справляв приємне враження, і до сьогодні я не міг зрозуміти, чому Елі ніколи не раділа його відвідинам, завжди трималася з ним холодно й відчуджено. — „Прибив би цього виродка!..“

— І знаючи про все, — промовив я, — ви все ж дозволи-

ли їй замінити Ґарсію?

— Чесно кажучи, я сумнівався. І Томасон також. Яна й Вебер були „за“, бо нічого не знали. А старпом Крамер запропонував поглянути на справу з такої точки зору: ще в шкільному віці Елісон опинилася в критичній ситуації, проте успішно впоралася з нею. Це й вирішило наші з Томасоном сумніви на її користь. Коротше кажучи, — підвів підсумок Павлов, — як командир ти можеш бути спокійний за Елісон, у професійному плані з нею все гаразд. А от як майбутній чоловік… ну, намагайся бути делікатнішим, не зачіпай цю болючу тему, поки вона сама не наважиться тобі розповісти.

— Так, сер, безумовно, — сказав я, а вже подумки додав, що залишаю за собою право при нагоді набити панові Тернеру пику.

На правах його зятя.

3

За два дні до завершення відпустки я взяв законний шлюб з Елі та Ліною.

Як на мій статус диктаторського сина, весілля відбулося доволі скромно. Ми доклали максимум зусиль, щоб не перетворити його на гучний великосвітський захід, а просто відсвяткувати утворення нової сім’ї. За наявних умов це було важко зробити, проте нам вдалося.

На просторому дворі батькового особняка зібралися лише наші друзі, добрі знайомі й товариші по службу — і теперішні, з „Оріона“, і колишні, з „Маріани“. Аби підкреслити приватність та неофіційність події, батько нікого зі свого боку не запросив — не було ані членів уряду, ані високих штабних чинів, ані інших представників ютландського бомонду. Навіть наш шлюб реєстрував не сам мер Світ-Лейк-Сіті, як це було заведено серед вершків тутешнього суспільства, а штатний співробітник міського департаменту з одружень і розлучень.

Загалом, весілля залишило у нас трьох лише найприємніші враження. Ще два дні, за ериданським звичаєм, ми продовжували святкувати у вузькому родинному колі, потім наша відпустка скінчилася, ми знову повернулись на борт „Оріона“ й вирушили у своєрідну весільну подорож — патрулювати околиці системи.

Власне, це був не найгірший спосіб провести медовий місяць — у глибокому космосі, подалі від людської метушні, в порівняно невеликому товаристві колеґ. На відміну від польоту до Вавілона й назад, на кораблі не було жодного пасажира, чисельність загону космічних піхотинців скоротилася до двох відділень, та й екіпаж у режимі бойового чергування був майже вполовину меншим, ніж в експедиційному. Наша задача полягала в тому, щоб контролювати відведений нам сектор космічного простору, постійно скануючи його активними засобами зовнішнього спостереження.

У мирний час це була робота не бий лежачого. Втім, і зараз ми не надто перепрацьовували — проте на всіх нас тиснуло очікування близької війни. Ось уже днів десять, як на підступах до системи почали з’являтися ворожі кораблі-розвідники, обладнані додатковими парами емітерів. Добре що на Тянь-Ґо надто пізно довідалися про нашу реліктову аномалію, тому встигли модернізувати лише кількадесят легких кораблів і надіслати їх слідом за своїм флотом. Але, за великим рахунком, навіть якби ґенерал Чанґ завчасно знав, що Ютланд оточено аномальною зоною такого величезного розміру і такої надзвичайної сили, то докорінно це ситуацію не змінило б. Хоча Тянь-Ґо — густонаселена планета з потужним ВПК, вона все одно не змогла б дозволити собі тотальну модернізацію кораблів, яка обійшлася б їй у добру третину вартості всього флоту. Ані ґенерал Чанґ, ані його союзники з фармацевтичного консорціуму, дарма що володіли обіговими коштами, які в багато разів перевершували всі наші активи у вавілонських банках, не мали достатньої кількості *вільних* грошей, аби витратити їх на додаткові військові приготування. З усіх планет лише

Ютланд, завдяки чотирнадцятирічній торгівлі ендокринолом, мав такий величезний бюджетний профіцит. Крім того, наші супротивники, зайнявшись переоснащенням флоту, втратили б ініціативу — а земний уряд, хоч яким би він був інертним і корумпованим, не зміг би затягувати до нескінченності перемовини з Ютландом. Тож тяньґонці вирішили зробити ставку винятково на свою чисельну перевагу.

Більшість розвідників, що проникали в наш локальний простір, поводилися вкрай обережно, в сутичку не встрягали, а втікали за перших же ознак небезпеки. Лише п'ять разів нашим патрулям вдавалося застати ворожі кораблі зненацька, четверо з них було знищено, а один таки змусили до здачі, пошкодивши лазерами вакуумні емітери. Його капітан застрелився ще до висадки на борт космічних піхотинців, а старший помічник і пілоти на допиті засвідчили, що флот Тянь-Ґо вже ввійшов у аномалію і наразі перебуває за сорок світлових років від Ютланда, але через велику кількість важких кораблів іде дуже повільно, долаючи за добу менше трьох світлових років і роблячи часті зупинки. Таким чином, якщо врахувати подальше зниження швидкості просування ворожих сил зі зростанням напруженості аномалії, до їхньої появи на підступах до системи залишалося як мінімум три тижні — на один тиждень більше, ніж випливало з наших попередніх розрахунків.

Проте ці зайві кілька днів миру мало кого втішили. Навпаки, нам уже не терпілося стати до бою, який вніс би визначеність у нашу подальшу долю — або пан, або пропав. Щодня нервозність на „Оріоні" (як, власне, й на інших кораблях) дедалі більше зростала, проте ситуація з-під контролю не виходила. Мої підлеглі зразково несли вахту, в більшості своїй демоструючи витримку й холоднокровність, зате у вільний час відривалися по повній програмі, активно знімаючи напругу — хто як міг і як хотів. Навіть Ганс Вебер, завжди такий флегматичний з жінками, що я, признатися, підозрював його в прихованому гомосексуалізмі, несподівано закрутив шалений роман з Мартою Девіс, яку я

раніше вважав лесбі. Старший помічник, командор Купер (як іще кілька членів нашої команди, він отримав підвищення в чині), зійшовся з дівчиною-техніком зі служби систем життєзабезпечення, а старший офіцер зв'язку, лейтенант-командор Вінтерс, часто з'являвся в товаристві другого лейтенанта Лори Адамс, командира взводу космічної піхоти. Ну, й ми з Елі та Ліною також не марнували часу — всупереч нашим очікуванням, у нас і справді видався солодкий медовий місяць.

Та попри відсутність у ютландському флоті заборони на близькі стосунки між членами команди, більшість моїх підлеглих знаходили собі розраду аж ніяк не в сексі. Хтось захоплено читав книжки, які давно хотів прочитати, та все відкладав на майбутнє; хтось із тих же міркувань переглядав фільм за фільмом, від класичних шедеврів до банальних „мильних опер"; хтось „довбав" віртуальні ігри, які в дитинстві не дограв. У спортзалі цілісінький день чулося гупання баскетбольного м'яча (цей вид спорту був найпопулярніший на Ютланді); а в кают-компанії регулярно збиралися шахісти та картярі (серед них був і головний старшина Маковський), які за грою випивали чимало бляшанок освітленого пива з низьким вмістом алкоголю — міцніші напої на бойовому чергуванні можна було вживати лише за лікарським приписом або за особистим дозволом капітана. Але поки з таким проханням — ні до мене, ні до начальника медичної частини — ніхто не звертався.

Дві вакансії пілотів на „Оріоні", як і передбачав Павлов, штаб ескадри заповнив молодими спеціалістами. Проте ними виявились не ютландці, а ериданці, та ще й наші з Елі приятелі по коледжу — Том Науменко і Кончіта Бекер. Як і я, вони навчалися за державний кошт, а стипендію отримували з фонду Васильєва. Том був другим випускником на курсі після мене, Кончіта — п'ятою, і по закінченні коледжу вони, з тих самих причин, що і я, не змогли знайти собі роботу в цивільних космічних компаніях. На відміну від мене, їм ніщо не заважало вступити на службу до військового фло-

ту; після року стажування вони отримали мічманські погони і стали штатними пілотами — аж тут вибухнув скандал з викриттям змови. Науменка та Беккер миттю було звільнено — чисто через мене. Упродовж усіх п'яти років навчання в коледжі нас із Томом пов'язували рівні дружні стосунки, замішані на здоровому суперництві: ми постійно змагалися, хто з нас кращий, я зазвичай перемагав, а Томові завжди вистачало об'єктивності визнати, що я переміг справедливо. Кончіта ж на третьому курсі підпала під Еліні чари — чи, швидше, їй захотілося пізнати нових відчуттів. Потім, як це часто бувало, вона опинилася в моєму ліжку, проте наш роман тривав недовго, а розрив виявився не болючим і ми змогли зберегти приязні стосунки.

Коли Науменка й Бекер викинули з військової служби, вони подалися шукати роботу в цивільних космічних компаніях. І знов-таки, ніде не змогли її знайти, хоча цього разу з іншої причини — потенційні працедавці, передчуваючи навалу претендентів з числа звільнених військових, не поспішали брати надто молодих і недосвідчених пілотів, навіть з гарними дипломами й відмінними результатами стажування. Том з Кончітою звернулись також в „Інтерстар" — і, за збігом обставин, саме тоді, коли Гуґо Ґонсалес відпрацьовував у компанії свій останній день перед відбуттям на Вавілон. Колишній головний корабельний старшина (а нині головний ескадрений старшина), дізнавшись про нашу дружбу в коледжі, що називається, перевербував обох — переконав їх вступити на службу до Ютландських ВКС. Утім, наважились вони на це не відразу, а ще якийсь час провели в роздумах і остаточно прийняли рішення лише незадовго до закінчення нашої місії на Вавілоні

Кончіту Бекер я призначив у пару до Марти Девіс, а Тома Науменка — до Кортні Прайс, потай плекаючи сподівання, що вона захопиться ним. Том був привабливим хлопцем і вмів поводитися з дівчатами, а Кортні явно припала йому до вподоби. Та, на жаль, сама вона ставилась до нього просто дружньо, лише як до товариша по службі.

А Том, маючи проникливий розум, швидко розібрався,

що до чого, збагнув, хто насправді цікавить Кортні. Якось, у позаслужбовій обстановці, він мені сказав:

— Алексе, ти бісів красунчик і бабій! Тобі мало двох дружин, уже й третя на підході. Ютланд для тебе — справжній рай. На старість ти заведеш собі цілий гарем.

Після цієї розмови я пожалівся Елі:

— Ну, хіба я винен, що лицем вдався в маму? І хіба ти сама не казала мені, що в чоловіків зовнішність не головне?

— Не головне, — підтвердила Елі. — Але ти успадкував від матері не лише риси обличчя. Ще коли ти літав на перевалочну базу за новими кораблями, я переглянула серіали за її участю. Самі по собі ці „мильні опери“ були досить-таки посередніми і свого часу зажили популярності винятково завдяки грі твоєї матері. Вона зачаровувала глядачів своєю щирістю, простотою, душевністю, навіть деякою наївністю. Все це передалось і тобі, надто ж наївність. Ти такий милий і водночас геть не розбираєшся в жінках. Це нас у тобі й приваблює…

4

За чотирнадцять днів патрулювання в нас відбувся лише один інцидент, пов’язаний з появою в зоні нашої відповідальності непізнаного корабля четвертого класу. Ми вже були перейшли з режиму чергування в режим бойової ситуації й викликали підкріплення, але в кінцевому підсумку тривога виявилася хибною. Це був не черговий ворожий розвідник, а цивільне судно; просто його капітан, очманілий після кількаденної боротьби з вакуумним штормом, забув відразу після сплиття дати команду на ввімкнення позивних. Коли ж нарешті позивні запрацювали, з’ясувалося, що до нас завітала вже п’ята за рахунком мобільна студія служби новин — цього разу земної „BBC“. Журналісти, мов стерв’ятники, звідусіль зліталися до Ютланда, щоб зафіксувати для своїх глядачів і для історії перепетії першої за останні трицять років великомасштабної космічної битви. Виявивши, що їх перехопив корабель під командуванням сина адмірала Шнайдера, вони спробували розкрутити ме-

не на інтерв'ю, але я послав їх до біса. А незабаром прибув сторожовий фреґат і взяв гостей під свою опіку.

На п'ятнадцятий день нашого чергування, під час вечірньої зміни, коли я прямував інспектувати медчастину (а заразом і побачитися з Ліною), мій наручний комунікатор видав попереджувальний дзвінок термінового виклику й автоматично встановив зв'язок. Голос Вінтерса, що чергував у рубці разом з Вебером та Елі, промовив:

— Місток викликає капітана!

— Капітан на зв'язку, — відповів я, тут-таки розвернувся й закрокував по коридору в інший бік, де були найближчі сходи. Від рубки мене відокремлювала лише одна палуба, тож користуватися ліфтом сенсу не було.

— За п'ять і три десятих астроодиниць, у зоні нашої відповідальності, виявлено сплиття групи кораблів чисельністю не менше сотні, орієнтовно — п'ятого класу. Позивних поки немає.

— Прийнято, зараз буду, — сказав я. — Командоре Вебер!

— Так, сер! — обізвався той.

— Оголосити бойову тривогу — поки лише в літно-навіґаційній та інженерній службах. Викликати на місток старшого помічника Купера, пілотів Прайс і Девіс, старшого артилериста Картрайта. Бути готовим до екстреного занурення.

— Уже готові, шкіпе, — відповів Вебер. — Виконую ваші розпорядження.

Вибігши по сходах на головну палубу, я ввійшов до рубки під звичний акомпанемент чергового боцмана: „Капітан на містку!"

Купер і Девіс були вже тут. Прайс іще не прийшла, що видалось мені дивним — адже на „Оріоні" каюти пілотів розташовувались на одній палубі з рубкою керування.

Слідом за мною, буквально наступаючи мені на п'яти, прибув і начальник артилерійської служби суб-лейтенант Картрайт. Привітавши мене, він негайно приєднався до

свого підлеглого, мічмана Мерфі.

Вінтерс доповів:

— Усе нормально, капітане, позивні надійшли. Це окремий спеціальний дивізіон катерів під командуванням контр-адмірала Королівських ВКС Заркона, Його Високості принца Ґорана.

— Ну от вам, явлення Христа народові, — сказав я зі змішаним почуттям полегшення й прикрості. У глибині душі я прагнув бою. — Гаразд, відбій тривоги. Суб-лейтенанте Картрайте, ви вільні. Лейтенанте-командоре Девіс — ви також… Ні, стривайте! Чому ще немає Прайс?

— Вона спить і на стандартний виклик не відповіла, — пояснив Вінтерс. — Комп'ютер показує, що її комунікатор знаходиться в каюті й надягнений на руку. За характеристиками пульсу — стадія повільного сну. Оскільки ми отримали дружні позивні, командор Вебер вирішив не турбувати її до вашого рішення.

— Обійдемося без неї. — Я надягнув навушник з мікрофоном і влаштувався в капітанському кріслі. — Пілот Тернер — зайняти пост занурення. Пілот Девіс — пост навіґатора. Приготуватися до старту. Офіцер зв'язку — надіслати повідомлення в штаб і найближчим сторожовим кораблям.

Щойно повідомлення було надіслано, ми занурилися в інсайд і на малій швидкості рушили до місця появи катерів. Поки ми летіли, а Купер наглядав за діями пілотів, я скористався своїм капітанським доступом і вивів на допоміжний екран командного пульту зображення з каюти Прайс. Картинка була цілком мирна: Кортні спала на боку, поклавши під голову руку. Я вимкнув зображення і, трохи повагавшись, викликав медчастину. В навушнику пролунав Лінин голос:

— Чергова по медчастині, мічман Камінська слухає.

Задля уникнення плутанини, Елі й Ліна у списках особового складу зберегли свої дівочі прізвища, хоча це й суперечило ютландським традиціям.

Замість відповісти вголос, я набрав на консолі:

„Де лікар?“

— У кабінеті.

„Скажеш йому, що тебе викликали на місток. А сама підеш до Кортні…“

— Що з нею?

„Може, нічого. Просто вона спить і не відповіла на виклик. Це на неї не схоже. Подивись, чи все гаразд. Двері її каюти я зараз розблокую. Про все доповідати безпосередньо мені. Зрозуміло?“

— Так, капітане. Вже йду.

„Кінець зв’язку.“

Переконавшись, що двері каюти Кортні замкнено зсередини, я розблокував їх.

Тим часом „Оріон“ завершив короткий переліт і виринув на поверхню вакууму за десять тисяч кілометрів від катерів, які, виконуючи отримані ще на Вавілоні інструкції, залишалися на місці в очікуванні на прибуття патрулів.

Вінтрес установив зв’язок з флаґманом дивізіону, і на великому екрані з’явився розовощокий принц Ґоран. Цього разу він був не при повному параді, а в робочій офіцерській формі з конт-адміральськими нашивками.

— Капітане Шнайдер! — життєрадісно промовив принц. — Який приємний сюрприз!

— Удвічі приємніший для мене, — відповів я люб’язно, але не зовсім щиро. Вигляд зарконських катерів нагадав мені про ту шалену суму, яку ми сплатили за них. Добре хоч батько сприйняв це не без гумору: він запропонував вважати витрачені гроші своєрідною пожертвою на розвиток зарконської науки. — Ви трохи затримались, адмірале. Ми вже почали думати, що ви змінили свої плани.

На секунду мені здалося, що Ґоран не на жарт розсердився. Та потім його обличчя знову прибрало добродушного виразу.

— Як так можна, капітане! Адже я дав своє королівське слово. Просто в дорозі нам довелося переглянути ґрафік зупинок і перейти до схеми „три дні польоту, три — простою“. Шкода, що ходова частина кораблів проектувалася не в моєму інституті.

— Справді шкода, — погодився я.

— Здебільшого проблеми з рушієм, — вів далі принц. — Дві пари емітерів працюють чудово, особливих труднощів з проходженням аномалії ми не мали.

— Сподіваюся, всі ваші кораблі долетіли?

— Всі до одного. Щоправда десяток з них мають дрібні несправності, але навряд чи ми встигнемо їх усунути. За моїми розрахунками, вторгнення розпочнеться вже через добу-другу.

— А за нашими уточненими, не раніше ніж через тиждень, — сказав я. — А найпевніше, днів за десять. Отож не турбуйтеся, ви встигнете з ремонтом. Ми вже передислокували дві наші станції за межі „тіньової зони“, також маємо авіаносець, ідеально пристосований для обслуговування катерів-винищувачів. Але це вже вирішувати нашому командуванню.

— А що таке „тіньова зона“? — поцікавився Ґоран.

— Ділянка простору в радіусі двох астроодиниць довкола зорі. Через сильні ґравітаційні збурення там не можуть занурюватись у вакуум навіть кораблі з додатковими емітерами. Хоча для ваших катерів, гадаю, вакуумні меневри протипоказані вже на трьох астрономічних одиницях. Та щодо цього не турбуйтеся — і обидві станції, і авіаносець розташовані на відстані чотири з половиною.

— Це добре, — сказав принц. — Бо нам ще треба відвантажити зброю.

— Яку?

— Додаткові „звапи“ у вантажних відсіках наших катерів. Майже п’ятсот штук. Це все, що спромоглася виробити наша військова промисловість. Певна річ, у рахунок не йдуть ті „звапи“, що встановлені на кораблях Зарконської Планетарної Оборони.

— Аварійний резерв? — з надією запитав я, хоча вже здогадувався, що Ґоран планує знову здерти з нас кругленьку суму.

На підтвердження моїх побоювань, принц відповів:

— Ні, наші „звапи“ надійні пристрої, тому резервні нам

не потрібні, ще й у такій кількості. Ці п'ять сотень ми маємо намір запропонувати вам за прийнятну ціну. Вони легко монтуються на кораблях четвертого та п'ятого класів — у гніздах бортових бластерів двохсот сорокового калібру. А інтерфейс їх керування цілком сумісний з лазеними гарматами. Вся процедура встановлення й відладки відбере лише кілька годин.

Я зітхнув:

— Адмірале, ми ще на Вавілоні попереджали вас, що в наших умовах „звапи" нам не знадобляться… Проте не сперечатимуся з вами. Тепер я лише капітан корабля. Вирішуйте це питання з нашим командуванням.

Тут тихенько пискнув мій комунікатор. Кинувши швидкий погляд на дисплей, я переконався, що це Ліна, і перевів виклик на свій навушник.

— Ти дуже зайнятий? — запитала вона.

Я натиснув на консолі дві клавіші — „!" і „?". Ліна правильно зрозуміла: „Так. А що?"

— Нічого термінового, але… Коли ти звільнишся?

„15 — 20," — відповів я.

— Добре. Чекатиму в Кортні.

Вона відключилася, а я ще хвилин десять розмовляв з принцом Ґораном, поки прибули два сторожові фреґати та легкий крейсер, які взялися супроводжувати зарконців углиб системи. Попрощавшись із юним адміралом, я доручив Куперові керувати поверненням корабля на попередній маршрут патрулювання, а сам зняв навушника й вийшов з рубки. Боцман гарикнув мені вслід:

— Капітан місток залишив!

5

У каюті Прайс усе було так само. Кортні спала в тому ж положенні, в якому я бачив її раніше, хіба що поруч з нею, на краєчку ліжка сиділа Ліна в білому халаті з позолоченими мічманським „шпалами" на комірі. Вона дуже пишалася своїм званням офіцера медичної служби.

— Що з Кортні? — запитав я.

— Спить.

— Я бачу.

— Під „колесами“, — зробила уточнення Ліна.

— Як… — почав був я, а потім збагнув. — Наркотики?

— Ні, звичайне снодійне. — Вона дістала з кишені блістер на двадцять таблеток і передала його мені; я переконався, що п’ять чарунків порожні. — Абсолютно нешкідливий препарат, не дає кайфу, не викликає звикання, ним неможливо отруїтися. Зате під ним можна довго й міцно спати. В тумбочці Кортні я знайшла ще кілька таких.

— Де вона їх взяла?

— Могла придбати на планеті. А могла поцупити в нас, у медчастині. Вони не на обліку.

— А дарма, — зауважив я.

— Помиляєшся, — образилася Ліна за своє господарство. — Тоді треба ховати в сейфи все поспіль. До твого відома, аспірин-плюс набагато токсичніший.

— Ну, гаразд. Скільки, по-твоєму, вона випила?

— Мабуть, усі п’ять. А може, спочатку три, через вісім годин прокинулась, пообідала, потім догналася ще двома і знову заснула. Знаєш, останні дні я майже не зустрічала Кортні. Хіба що в їдальні. І тепер пригадую, що вона щоразу мала сонний вигляд.

— А я бачу її лише на вахтах… Що відбувається, Ліно?

— Схоже, весь вільний час вона проводить у ліжку. Але сама.

Я почухав потилицю, підійшов до терміналу й активував свій капітанський доступ. Відтак завмер у нерішучості.

— Е… Ліночко, сонечко. Мені якось незручно це робити — все-таки я чоловік, а вона жінка.

— Що робити?

— Прокрути запис того, що відбувалося в її каюті… ну, скажімо, за останні три дні. Ти не могла б? Я вже все підготував.

— Добре.

Поки Ліна переглядала запис у прискореному режимі, я стояв спиною до екрана й понуро дивився на сплячу Прайс.

„Ви помилилися, адмірале Павлов,“ — думав тим часом. — „Не зміг я розрулити цю ситуацію…“

— Ну ось, — врешті озвалася Ліна. — Що я казала! Кортні з глузду з'їхала. Спить по чотирнадцять годин на добу, ковтає снодійне, як вітаміни… Дівчина геть здуріла! — Вона вимкнула термінал і знову присіла на край ліжка. — Що нам робити, Сашко?

— Хіба я знаю? — розгублено відповів я.

— Але цього залишати так не можна, — рішуче заявила Ліна. Перш ніж я встиг запротестувати, вона перекинула Прайс на спину і стала енерґійно смикати її за плечі. — Ну, прокидайся! Підйом!

Це смикання, та ще й у супроводі кількох ляпасів, дали належний ефект. Кортні позіхнула, розплющила очі і втупилась у нас мутним поглядом.

— Ліно, шкіпе… В чім річ?

— Це тебе треба спитати, — сказав я. — Ти жменями їси снодійне, постійно спиш. Так не можна!

Очі Прайс трохи прояснилися, в них промайнуло щось схоже на злість.

— Чому не можна? Це моя особиста справа, як я проводжу свій вільний час.

Я суворо промовив:

— Можливо, раніше це була твоя особиста справа. А тепер уже ні. Годину тому було оголошено тривогу, тебе викликали на місток — а ти й далі спала.

Кортні злякано зойкнула, відкинула вбік ковдру (на щастя, була одягнена в сорочку консервативного фасону, покликану приховувати голизну, а не підкреслювати її) і спробувала встати. Проте ноги погано тримали її, вона присіла на ліжко і сперлася на Лінине плече.

— Можеш не поспішати, — сказав я. — Тривогу скасовано. Все владналося.

— Треба було гучніше будити мене, — заявила Прайс, виправдовуючись. — Я б прокинулась і прийшла.

— Ага, отака. Напівсонна за пультом занурення.

— Я б випила стимулятор.

— Снодійне зі стимулятором, це круто! — прокоментувала Ліна.

Я скрушно похитав головою й запитав з м'яким докором:

— Що ти з собою робиш?

Кортні знову лягла на ліжко й тихо заплакала.

— Що я з собою роблю? — заговорила вона крізь сльози. — Я?… Ні, шкіпе, це ти зі мною робиш! Ти… ти мусив викинути мене з команди ще після першої експедиції. Але ти взяв мене на Вавілон. Либонь, потішався з того, як дівчина, на три роки старша за тебе, захопилася тобою, мов мала шмаркачка. Ти жорстокий, безсердечний еґоїст… І ще питаєш, що я з собою роблю. Я втікаю в сон від власних думок — от що я роблю! Коли не сплю, думаю про тебе. І про себе. І про те, що ми можемо загинути. Я помру, так і не пізнавши твого кохання… Але тобі на це начхати. — Припинивши плакати, Прайс перекинулась на інший бік, обличчям до стіни. — Прошу вас, ідіть геть. Обоє. За п'ять годин моя вахта. Я маю виспатися.

Кілька секунд я мовчав, збираючись на думках.

— Кортні, ти розумієш, що як командир я зобов'язаний усунути тебе від чергувань?

— Ну й усувай, — промимрила вона, вже засинаючи. — Роби, що хочеш… Щоб тебе покорчило!..

Ми з Ліною безпомічно перезирнулися.

6

Вже після опівночі, коли Елі змінилася з вахти, ми розповіли їй про те, що сталося. В своїй оцінці ситуації вона була категорична:

— Це шантаж! Відвертий і безсоромний шантаж.

— Цілком можливо, — кивнув я. — Але це нічого не міняє. Свідомо чи ні, Кортні провокує мене усунути її від польотів.

— Чого ти не хочеш робити, — підхопила Елі. — Бо це стане кінцем її служби. За інших обставин усе обійшлося б — та тільки не зараз, не в переддень війни. Зараз це розцінять як дезертирство. А ти решту життя каратимешся тим, що зіпсував дівчині кар'єру. Я ж знаю тебе, як облупленого. Згадай свої докори сумління з приводу негідника Ґарсії. А тут ситуація набагато гірша.

— Авжеж, — погодився я. — Гіршої бути не може. І я не знаю, що вдіяти. Треба змусити Кортні опам'ятатися. Бодай до кінця війни — а потім буде легше. Тільки як це зробити?

— Ти питаєш, уже знаючи відповідь. І відповідь єдину.

— Мені вона не до вподоби.

— Я розумію. Проте варіантів нема… Вірніше, інші варіанти тебе влаштують ще менше.

— І справді, — озвалася Ліна. — Вибору немає. І сама я не бачу в цьому нічого страшного. Мені подобається Кортні.

— Мені теж, — сказала Елі.

Я пильно подивився на одну свою дружину, потім на іншу. І повідомив, що третьої не хочу.

— А хто тут каже про одруження? — запитала Елі. — Просто роман. Звичайний військово-польовий роман.

— Гм. На чотирьох?

— Так, на чотирьох. Бо тебе цілком ми цій шантажистці не віддамо. Забагато захотіла, обійдеться.

Я зі стогоном відкинувся на спинку крісла.

— Боже, зараз я застрелюся!..

Після цієї розмови дівчата подалися спати в Еліну каюту, а я зв'язався зі старшим навіґатором Девіс і розпорядився, щоб вона змінила на посту Прайс. Девіс була здивована моїм рішенням, але заперечувати не стала. Щоправда, за кадром я почув незадоволене бурчання першого пілота Вебера, у якого були свої плани на цю ніч.

Як я й очікував, уже через кілька хвилин до мене прийшла зла й розгублена Кортні Прайс.

— Отже, ти усуваєш мене? — з порогу промовила вона, забувши додати „сер“, „шкіпе“ або „капітане“. — Тобі мало

того, що ти вже зробив. Тепер вирішив відібрати в мене єдине, що ще залишилося — службу, польоти!

— Будь ласка, не гарячкуй, — сказав я, замикаючи за нею двері. — Не роби передчасних висновків. Я просто переводжу тебе в пару до мічмана Бекер.

— Навіщо? Я і з Томом непогано спрацювалася.

— Але за флотським часом це нічна зміна. А капітан, як ти знаєш, має привілей уночі відпочивати. За винятком нештатних ситуацій.

Кортні ошелешено витріщилась на мене. У відповідь я дивився на неї. Вона була дуже приваблива — струнка фігура, пишне руде волосся, великі смарагдові очі, дрібне ластовиння, що нітрохи не псувало її обличчя, а навпаки, лише додавало особливої чарівності. Така дівчина — мрія будь-якого чоловіка.

Однак мені вистачало й двох дружин…

— І що це означає? — нарешті запитала вона.

— У нас із Елі й Ліною була важка розмова. Ти нам подобаєшся, всім трьом, і ми вирішили… ну, скажемо так — тимчасово прийняти тебе в нашу сім'ю й подивитися, що з цього вийде. А далі видно буде.

Кортні опустила очі.

— Атож, розумію, — глухо мовила вона. — Це подачка. На зразок цукерки, яку тицяють дитині, щоб вона не рюмсала й гарно поводилася. Ви, всі троє, такі великодушні!

— Але, Кор…

— Стривай, шкіпе, я ще не договорила. Я знаю, що це подачка. Знаю, що ти чиниш так з жалю до мене. Якби я мала бодай краплину гордості, то з обуренням відкинула б твою пропозицію. — Вона підійшла до мене впритул і поклала голову мені на плече. — Та я вже не маю гордості. Я втратила її, зустрівши тебе. Тепер я згодна на все, навіть на подачку.

Я обійняв Кортні й притиснувся щокою до її волосся.

— Але ти мусиш врахувати одну річ, — сказав за хвилю. — У нас із Елі й Ліною не зовсім звичайні подружні стосунки.

— Я знаю. І не скажу, що вони такі вже незвичайні. В ютландських родинах буває по-різному. Буває й так, як у вас. Особисто мене ніколи не приваблювали дівчата, але я не почуваю до цього відрази. Я згодна спати і з Ліною, і з Елі, вони мені подобаються, особливо Ліна. — Кортні замовкла, а на її щоках запалав густий рум'янець. — Проте я хочу… хочу попросити тебе про одну поступку. Можна, щоб цю ніч, нашу найпершу, ми провели з тобою вдвох? Лише ми — я і ти.

— Можна, — відповів я. — Сьогодні так і буде. Лише ми з тобою — удвох.

Розділ дев'ятий
Вторгнення

1

Тяньґонський флот вийшов у звичайний простір на відстані п'ятдесяти семи астрономічних одиниць від зорі й шістьма великими угрупованнями рушив у глиб системи.

Стратеґи ґенерала Чанґа, дарма що запізно дізналися про існування реліктової аномалії, мали в дорозі вдосталь часу для внесення коректив у свої плани й організували напад з розрахунком на мінімальні втрати. Вони розуміли, що найнебезпечніший для них момент вторгнення — це перші години після сплиття. Виринаючи на поверхню вакууму, кораблі неодмінно опиняються в стані спокою відносно локальної інерціальної системи відліку — грубо кажучи, нерухомими по відношенню до найпотужнішого джерела ґравітації, яким у даному разі була зоря Аруна. А нерухома мішень дуже вразлива — особливо, якщо супротивник має перевагу в маневровості й після миттєвого залпу може здійснити екстрене занурення, уникнувши вогню у відповідь.

Зате рухому ціль, та ще й на великій швидкості, атакувати набагато складніше. Тому тяньґонські кораблі не леті-

ли в інсайді до граничних сорока астрономічних одиниць, а вийшли раніше, чим додатково виграли майже дві з половиною години на розгін — адже кожну астроодиницю світло проходить за вісім хвилин і двадцять секунд. Наші патрулі виявили вторгнення ще пізніше: перше з угруповань — через 2 години 56 хвилин, останнє — через 3 години 12 хвилин. Нічиєї вини в цьому не було — ані самих патрулів, ані командування, яке в своїх планах і не розраховувало заскочити ворога відразу після переходу в звичайний простір. Космос, навіть у межах однієї планетної системи, занадто обширний, щоб цілком контролювати його. Тим паче — на відстані десятків астрономічних одиниць.

Коли передові з'єднання ютландського флоту вступили в бій з ворогом, тяньґонці вже йшли на пристойній швидкості і з кожною хвилиною нарощували її, витискаючи максимум потужності з реактивних термоядерних двигунів. А наші кораблі, виринаючи з вакууму, непорушно зависали в просторі. Утім, це не робило їх зручними мішенями для супротивника — рух у природі відносний, і, з точки зору тяньґонців, ютландські судна також летіли з великою швидкістю, тільки в протилежному напрямку. Тож наша перевага в маневровості ніде не поділася, просто за цих умов важче було підбити ворожий корабель, ніж якби він стояв на місці й не брикався.

А проте, вже за перші п'ять годин було знищено майже дві сотні тяньґонських кораблів при дев'ятнадцяти втрачених наших. Перебуваючи в оперативному центрі Ставки Головного Командування на передислокованій за межі „тіньової зони" Станції-Один, я мав можливість знайомитися з найсвіжішими зведеннями (їх, випереджаючи радіохвилі, регулярно доставляли швидкісні шатли-авізо) і був у курсі подій, що відбувалися на всіх шести фронтах. Власне, за своїм статусом капітана корвета я не мав вільного доступу в оперцентр, а мусив задовольнятися офіційними повідомленнями, відпочиваючи в одному з офіцерських клубів або нудячись на борту „Оріона" в очікуванні нашої черги вирушити в бій. Але так уже сталося, що я зазирнув сюди, а мене

ніхто не неважився прогнати. Це був, мабуть, перший випадок у моїй кар'єрі, коли я скористався привілеєм імператорського сина.

Єдиний, хто міг без вагань вказати мені на двері, адмірал Павлов, цілком зосередився на аналізі нових повідомлень, що надходили мало не щохвилини. Та й сам я не був таким дурним, щоб потрапляти йому на очі.

— Десять до одного, — констатував він співвідношення ворожих і наших втрат. — А з урахування класу кораблів, виходить один до п'ятнадцяти. Все, як і планувалося для Першої хвилі. А в Другій ми зменшимо силу лобових атак і змінимо розстановку наступним чином…

Павлов продовжував говорити, а мені стало моторошно. Я б ні за які скарби світу не погодився зайняти його місце. Це робота не для мене. Адже Павлов чудово розуміє, що за цими коефіцієнтами стоять тисячі життів, зокрема й сотні наших, проте він не може дозволити собі емоцій. За своєю посадою, він змушений відсторонитися від людського фактору і розглядати й наші, й ворожі втрати лише як сухі цифри статистики. Мій розум для цього не пристосований. Як на мене, краще безпосередньо ризикувати власним життям і життями своїх підлеглих, аніж вести битву звідси, з оперцентру, жонглюючи коефіцієнтами, ударними векторами, тактичними побудовами загороджувальних хвиль — так називалося чотири угруповання, на які був розділений Зоряний Флот Ютланда. Кораблі кожної хвилі мали почергово брати участь у бою, змінюючи одна одну через кожні шість годин. Як мені було відомо, адмірал Біргоф пропонував розділити флот не на чотири, а на три хвилі, але Павлов обрав ощадливіший варіант — не стільки для кораблів (їхнім ходовим системам цілком вистачає для відновлення й чотирнадцяти годин навіть після найінтенсивніших маневрів), скільки для людей, які й шість годин битви сприймають мов вічність…

Тут Павлов зустрівся зі мною поглядом, коли я необережно визирнув з-поза спин присутніх. Він на секунду замовк, переконуючись, що це саме я, його швагер, а не якийсь схо-

жий на мене молодий капітан-ад'ютант зі штабу. Переконавшись, що не помилився, він гаркнув:

— Капітане Шнайдер!

— Так, сер? — відповів я, приготувавшись до прочухана.

— Що ви тут робите? Вас надіслали зі штабу ескадри?

Аж раптом, де не взявся, поруч зі мною вигулькнув принц Ґоран.

— Капітан Шнайдер зі мною, — швидко заявив він. — Це я його запросив.

— Тоді все гаразд, — сказав Павлов і повернувся до обговорення тактичних схем.

— Дякую, — шепнув я принцові.

Він коротко всміхнувся: мовляв, пусте.

Ґоран, як контр-адмірал і командувач союзним з'єднанням, мав повне право перебувати в оперативному центрі. І хоча зарконський дивізіон наші вояки сприймали з іронією, вони з повагою ставилися до принца, а в його особі й до всього Заркона — малої, незначної планети, єдиної, яка не побоялася накликати на себе гнів могутнього ґенерала Чанґа, надавши нам, нехай і суто символічну, проте реальну військову допомогу. (Та обставина, що за цю допомогу Заркон здер з нас пристойну платню, не набула широкого розголосу.) За минулі десять днів принц дав кілька інтерв'ю ютландським ЗМІ, які зобразили його справжнім героєм, юним лицарем без страху та докору. Багато наших дівчат-школярок шаленіли від нього.

Три дні тому мій „Оріон" було відкликано з патрулювання й призначено флаґманом зарконського дивізіону. Батькові вдалося переконати принца, що командувати сотнею катерів набагато легше з борту крейсерського корвета, що має розгалудженішу систему зовнішніх комунікацій. Ґоран зрештою визнав слушність його арґументів, а Павлов у неофіційній бесіді зі мною остаточно роз'яснив ситуацію:

— За вдачею ти не військовий, Александре, але трохи зірвиголова. Тепер ти мусиш угамувати свій запал і не лізти чортові на вила. Якщо ти загинеш, твоєму батьку і Яні буде боляче; та й мені, чесно кажучи, теж — прив'язався я

до тебе. Але якщо з тобою загине зарконська високість, його дід звинуватить в усьому Ютланд. А нам ні до чого зайві міжнародні ускладнення. Ти розумієш?

Я розумів. Чудово все розумів. Мені підсунули принца із завданням берегти його як зіницю ока. А це означало, що водночас я мав дбати і про збереження власної шкури. Причому формально це було продиктовано не особистими, а суто політичними міркуваннями. Спритний хід, дуже спритний! Але я не засуджував батька, що він дозволив собі таку слабкість. Якби я сімнадцять років шукав свого єдиного сина, а потім зрештою знайшов його, то нізащо не відпустив би на війну. Придумав би що завгодно — але не відпустив. А він не став утримувати мене, хіба що трохи підстрахувався…

Невдовзі після того, як на зміну Першій хвилі вирушили кораблі Другої, до Ставки Головного Командування прибув батько. Він вилетів з Ютланда, щойно отримав повідомлення про початок вторгнення, проте його катерові знадобилося майже шість годин, щоб подолати „тіньову зону“.

При батьковій появі в оперативному центрі, я нишком рушив до виходу, але він одразу помітив мене з Ґораном і передовсім звернувся до принца:

— Вітаю, адмірале. Якщо не помиляюся, ваш дивізіон стартує в складі Четвертої хвилі?

— Так, сер.

— Тоді у вас залишилося менше дванадцяти годин. Я б радив вам з капітаном Шнайдером піти відпочити.

Натяк був більш ніж прозорий.

— Дякую за пораду. Ми негайно скористаємося нею, — чемно відповів Ґоран. — Та спершу скажіть, сер, ви ще не передумали щодо придбання наши „звапів“?

— Ні, Ваша Високосте, не передумав. Нам вистачає і власного озброєння.

— Ну, як знаєте. Проте майте на увазі — щогодини ціни зростають.

Батько силувано посміхнувся:

— Я маю це на увазі, не сумнівайтеся…

Коли ми вийшли з оперцентра, принц зауважив:

— Знаєш, Алексе, твій батько — хитрий лис.

Відтоді як „Оріон" став флаґманом зарконського дивізіону, ми з Ґораном стали називати один одного на ім'я.

— Авжеж знаю, — сказав я. — Але в чому виявилась його чергова хитрість?

— У нас з тобою. Є такий вислів: поскладати всі яйця до одного кошика. Він поклав разом два яйця, проте золоті — тебе й мене. А кошик, у даному разі, це твій корабель. Якщо ми загинемо, то обоє, і в мого діда язик не повернеться дорікати твоєму батькові.

— Гм-м. Гадаєш, це зроблено навмисно?

— Я це знаю. У декого з Ґенерального Штабу задовгий язик. Чутки вже ходять. Визнай: хитро задумано.

Я згідно кивнув, а сам подумав:

„Ще хитріше, ніж ти можеш уявити. Батько не лише забезпечив мені страховку, а на додаток інспірував витік інформації — у вигідному для себе тлумаченні…"

Біля посадкових терміналів для шлюпок я запропонував принцові затриматись і переглянути інформацію про повернення кораблів Першої хвилі. Крейсер „Вікторікс" уже півгодини стояв на приколі, проте шлюпки з нього ще не прибули, хоча для них було заброньовано два стикувальні шлюзи.

— Ґоране, — сказав я. — Якщо не заперечуєш, давай піднімемося на шостий ярус. Хочу побачити сестру.

— Без проблем, — відповів він.

Чекати нам довелося не довше п'яти хвилин. Нарешті з дверей терміналу вийшла Яна в супроводі групи молодих офіцерів. На ній була робоча форма кольору хакі, її русяве волосся було трохи скуйовджене, а обличчя виражало втому і водночас піднесення. Я ледве стримався, щоб не кинутись до неї, і лише помахав рукою, привертаючи до себе її увагу.

Помітивши мене, Яна радісно всміхнулася, щось сказала своїм підлеглим і швидко підійшла до нас. Відсалютувала Ґорану (в особливій манері — як старшому за званням, але

молодшому за віком), а потім не соромлячись міцно обійняла мене.

— Привіт, братику.

— Привіт, сестричко, — відповів я. — Як справи?

— Непогано. Саме зараз на обшивку „Вікторікса“ наносять три зірки — одну здоровенну і дві невеликі.

— Три кораблі?!

— Ага. Катер, легкий корвет — один з тих, що з додатковими емітерами. А головне — авіаносець.

— Той самий „Тай-Лун“? — запитав Ґоран.

— Так, той самий.

— Круто! — сказав я. — Отже, в штабі помилилися?

— Не в штабі. Ми самі спершу не розібрались. Це ж не жарт — разом з „Делінґером“ випустили штук шістдесят бакенних мін. Лише по дорозі сюди, уважно передивившись запис, капітан „Делінґера“ сам визнав, що „Тай-Лун“ напоровся не на його міну, а на нашу.

— То ви атакували з апертури?

Яна кивнула:

— Інакше до їхніх великих кораблів не підберешся. Їх щільно прикривають фреґати та легкі крейсери.

— А що з глибинними бомбами?

— Шпурляють зі страшною силою. Тому навіть не думай повторити наш номер — у корветів слабенькі контрміри.

— І не подумаю. Я не самогубця, — запевнив я сестру. — Ти куди зараз?

— До штабу ескадри зі звітом. А потім зазирну в оперцентр.

— Павлов прожене тебе, — попередив я. — Йому начхати, що ти його жінка.

— Знаю, знаю. Я лише на секунду, краєчком ока. Гляну, як він там. А прожене — то й голос почую… До речі, твоя Прайс десь поблизу?

— Ні, — відповів я збентежено. — Вона не „моя Прайс“, і зараз вона на кораблі.

— Шкода. Хотіла придивитись до неї краще. Та нічого, ще встигну. — Яна поцілувала мене в щоку. — Гаразд, я побігла. Владнаю справи зі звітом і завалюся спати. А якщо до твого відльоту встигну виспатися, то зайду до тебе в гості. Не заперечуєш?

— Звичайно, ні.

Ще раз поцілувавши мене, сестра закрокувала до найближчого ліфту. Проводжаючи її поглядом, я скрушно думав:

„Виходить, уже *моя Прайс*?... От, чорт!"

2

Того дня Яні не вдалося відвідати мене на кораблі, щоб краще придивитися до „моєї Прайс". Наприкінці бойового вильоту Другої хвилі, батько примусив Павлова передати чергування адміралові Біргофу й піти відпочити, тож у сестри кардинально змінилися плани. Вона лише зв'язалася зі мною по станційній мережі й побажала мені успіху. До цих побажань долучився і її чоловік.

Ми стартували точно за ґрафіком і попрямували до околиці системи, щоб змінити кораблі Третьої хвилі. Формально зарконський дивізіон перебував у складі ескадри під командуванням віце-адмірала Бенсона, проте за умовами угоди, підписаної ще на Вавілоні, йому надавалася певна свобода дій у межах загальної тактичної задачі. Разом з тим я був неофіційно уповноважений утримувати Ґорана від надто ризикованих ескапад. Іншими словами, якщо він надумає полізти в самісіньке пекло, я мав цілковите право не підкоритися його наказу і навіть завадити йому віддати такий наказ іншим кораблям дивізіону.

Утім, ні в яке пекло принц лізти поки не збирався. Незадовго до старту він переслав своїм капітанам план польоту, який передбачав збір дивізіону на п'ять мільйонів кілометрів південніше курсу, що ним ішли кораблі другої тяньґонської групи вторгнення. З його боку це був розумний

крок — спочатку оцінити обстановку на безпечній відстані, а потім уже приймати рішення про подальші дії.

Здійснивши занурення, ми перейшли в режим звичайного розгону, економлячи ресурси форсажу для бойового маневрування. Та й у будь-якому разі, форсований режим рідко використовувася при польотах у межах системи — кілька хвилин виграшу в часі не виправдовували енерґетичних витрат.

Літно-навіґаційну вахту на „Оріоні“ було укомплектовано за штатним бойовим розкладом — штурман Ганс Вебер, навіґатор Марта Девіс, оператор занурення Кортні Прайс і помічник штурмана Елісон Тернер. Системи зв'язку та спостереження обслуговував лейтенант-командор Вінтерс, а за пультами артилерійських систем сиділи суб-лейтенант Картрайт і мічман Мерфі. Принц Ґоран займав резервний командний пульт, спеціально призначений для тих випадків, коли корвет ставав на чолі з'єднання кораблів.

На весь шлях ми витратили менше третини години і прибули на місце саме вчасно, щоб почути, як по шифрованих каналах зв'язку адмірал Бенсон повідомив, що розпочав чергування в мобільному командному центрі, розташованому на лінкорі „Біґлер“ за три мільйони кілометрів від нас, і віддав розпорядження про відхід кораблів Третьої загороджувальної хвилі. Після цього командири з'єднань Четвертої хвилі стали доповідати про готовність розпочати бойові дії. Ґоран також доповів про свій дивізіон, і невдовзі ми почали отримувати найсвіжішу інформацію про ворожі кораблі — тип (часом навіть назву), характерситики бортового озброєння, координати, швидкість, прискорення. Дані постійно оновлювалися — тактичний комп'ютер „Біґлера“ розраховував пересування тяньґонських сил й регулярно коригував свої обчислення з урахуванням власних спостережень та звітів, що надходили з інших наших кораблів.

За моїм розпорядженням, Вінтерс зорієнтував телескоп на середину ворожого угруповання, і на великому оглядовому екрані виник щільний потік вогників, що пливли з правого боку наліво на тлі нерухомих зірок. Це було видно

не самі кораблі, а плазмові „хвости“ від їхніх термоядерних двигунів.

— Збільшити зображення, — наказав я.

Наступної секунди весь екран заповнили крихідні, схожі на іграшкові кораблі, які так стрімко проносилися перед нашими очима, що майже нічого не вдавалося розгледіти.

— Синхронізую, — повідомив Вінтерс, випереджуючи моє наступне розпорядження.

Кораблі сповільнили свій рух і нарешті завмерли. Вірніше, замер їх умовний ґеометричний центр; самі ж кораблі або повільно йшли вперед, або потроху відставали. А от зорі, доти нерухомі, тепер помчали в звортній бік.

— Ім'я їм леґіон, — пробурмотів Вебер, висловивши нашу спільну думку про чисельність ворожих сил.

Ми бачили лише малу частину однієї з шести груп вторгнення, та навіть на цій картинці нарахували три лінкори, авіаносець, десантний транспорт, кількадесят крейсерів, есмінців та дредноутів. А про дрібніші — третій клас та нижче — і говорити не доводилося.

— Це не лише кораблі, — промовила Кортні Прайс, заворожено дивлячись на екран. — Кожен лінкор, це ще й дивізія космічної піхоти; авіаносець — цілий авіаційний корпус; десантний транспорт — армійський корпус. Якщо вони висадяться на Ютланді…

Далі можна було не продовжувати. Ендокринол був багатством планети і її найбільшим лихом. Реліктова аномалія була її шансом на порятунок. Лише завдяки їй ми могли сподіватися зупинити таку армаду.

Зненацька один з крейсерів у лівому нижньому куті екрана вибухнув, мов петарда, розкидавши довкола яскраві жарини-уламки. Ніхто з присутніх не вловив моменту атаки — якщо взагалі це була атака, а не банальна катастрофа.

— Стоп! — наказав я Вінтерсові. — Запис назад. Дуже повільний повтор.

— Виконую, шкіпе!

На повільному повторі ми побачили, як праворуч від

приреченого крейсера вирнули з вакууму два фреґати і, пропливаючи повз супротивника (а в реальному часі, стрімко проносячись повз нього), одночасно дали масований залп, а потім злагоджено, секунда в секунду, здійснили екстрене занурення.

— От здорово! — захоплено прокоментував старпом Купер. — Вищий клас!

Я звірився з новою інформацією, яка щойно надійшла на мій тактичний дисплей.

— Фреґати „Ґерхард Мюлер“ та „Ериданський вовк“.

Серед нових кораблів ютландського флоту було багацько всілякої ериданської „живності“ — від левів, ведмедів та тигрів до орлів, лисиць і навіть кобр.

— У другого фреґата капітан явно з Октавії, — припустила Кортні. — У першого, мабуть, також. Я ніколи не чула про видатного ютландця на ім’я Ґерхард Мюлер.

— Так звали відомого ериданського математика минулого сторіччя, — прокоментував Вебер. — Тож ви маєте рацію, лейтенанте. Командири обох кораблів — з Октавії.

— Авжеж, — з застрістю промовили Девіс. — Відчувається виучка… І таких людей попхали зі служби!

Тим часом картинка на ерані повернулася до поточних подій. Вірніше до тих, що відбувалися сімнадцять секунд тому — саме стільки потрібно світлу, щоб подолати п’ять мільйонів кілометрів.

Спалахнув тяньґонський дредноут — хоч і не так ефектно, як до того крейсер. Він був не знищений, а лише підбитий. Що, власне, не мало принципової різниці — так чи інаше, ще одного ворога було знешкоджено.

— Крейсер „Меґан“, — за деякий час повідомив Вінтерс, коли надійшов черговий пакет оновленої інформації. — Шкіп Ольсен на висоті.

— Четверта хвиля вже в бою! — нетерпляче вигукнула Кортні. — А ми чого тут стирчимо?

— Не кваптеся, міс Прайс, — флегматично озвався принц Ґоран, не відводячи погляду від свого тактичного дисплея. — Ще встигнемо. Зараз я готую план. А хто спі-

шить, той людей смішить… Містере Вінтерс, загальний канал по дивізіону.

— Готово, адмірале!

Ґоран передав координати для чергової зміни дислокації. Цього разу ми мали наблизитися до ворога на дев'ятсот п'ятдесят тисяч кілометрів. Теоретично, з такої відстані нас уже можна було дістати потужним лазерним імпульсом — але він міг завдати шкоди лише за відсутності захисного поля, яке ми вимикати не збиралися.

— От тепер починаємо діяти, — промовив принц, коли катери стали занурюватися в вакуум. — Пора вже надрати зади клятим тяньґонцям.

3

Перехід зайняв у нас лише кілька хвилин. Кортні здійснила занурення і сплиття просто ідеально. Вона була надзвичайно талановитим пілотом, і було б украй несправедливо, якби через свої дівчачі дурощі вона зіпсувала свою кар'єру…

„Моя Прайс…"

Чорт! Чорт! Чорт!..

За розпорядженням принца Ґорана, Вінтерс зорієнтував головний бортовий телескоп на ті ж самі тяньґонські кораблі, що й раніше, лише трохи зсунув зображення до краю, щоб нижня чверть екрана залишалася вільною.

— Приберіть зорі, містере Вінтерс, вони заважають. І повідомте командному центру, що ми збираємося атакувати у квадранті F 845 324.

Вінтерс надіслав повідомлення, але негайної відповіді ми, певна річ, не отримали. Між нашим дивізіоном і лінкором „Біґлер" пролягало понад шість мільйонів кілометрів космічного простору.

— Окремий канал зв'язку з бортами від першого до тридцятого, — наказав Ґоран.

За правилами військового флоту, кораблі п'ятого та шостого класів не мали власних імен. Їх називали просто

„борт“ з порядковим номером, а при необхідності додавалась назва бриґади або дивізіону.

Коли канал зв’язку було встановлено, принц розпорядився підготуватися до першого бойового вильоту і передав кожному капітанові план атаки, де було вказано конкретну ціль, її траєкторію руху, а також координати та час сплиття для її враження.

Я не знав, який з Ґорана пілот (і перевіряти не збирався), але командир він був начебто непоганий. Принаймні вмів керувати людьми, накази віддавав чітко та зрозуміло, і в його зарконських підлеглих жодних питань не виникало.

А ще я зрозумів одну річ: принц не збирається особисто лізти в битву. Він має намір лише керувати катерами дивізіону, залишаючись поза межами досяжності супротивника. Якщо батько знав це наперед, то він не просто забезпечив мене додатковою страховкою. Фактично, тим самим він вивів мене з бою, не заборонивши участі у війні…

Вебер нахилився до мене й пошепки промовив:

— Дарма я не пішов до Яни. З цим малюком, який уявляє себе головнокомандувачем, наші гармати вкриються космічним пилом.

— Можете постріляти для профілактики, — відповів Ґоран, який саме закінчив інструктувати своїх капітанів. — Вибачте, забув вас попередити, що до всього іншого маю абсолютний слух. Де в чому я мушу з вами погодитися, містере Вебер. Я людина мирної професії, війна не моя стихія. Контр-адмірал — моє перше військове звання і, сподіваюсь, останнє. Але ви помиляєтеся, коли думаєте, що я боюсь іти в бій. Просто ваш „Оріон“ не вписується в мою тактичну схему як ударна одиниця. Зате для командування дивізіоном — і тут адмірал Шнайдер мав цілковиту рацію — цей корабель підходить ідеально.

Вінтерс доповів:

— Отримано стиснуте повідомлення від командного центру. Розпаковую.

На екрані зовнішнього зв’язку виникло обличчя адмірала Бенсона.

— Пане принце, — заговорив він. — Ми взяли до відома ваш намір атакувати у квадранті F 845 324. Заперечень немає. Проте майте на увазі, що ваш дивізіон не пристосовано для проведення масованих бойових дій.

Екран згас.

— Маю, маю, — відповів у космічну порожнечу Ґоран, потім звернувся до тридцяти своїх капітанів: — Панове, час настав. Вдалого полювання!

Катери майже одночасно здійснили занурення.

— Містере Вінтерс, — розпорядився принц. — Відкритий канал зв'язку в широкому короткохвильовому діапазоні. Максимальна інтенсивність сиґналу — в напрямку ворожого угруповання.

Вінтерс був здивований, але підкорився.

— Канал готовий, сер.

Поклавши руку на консоль, Ґоран натиснув кілька клавіш. На оглядовому екрані, поверх зображення тяньґонських кораблів, з'явилися червоні хрестики, що позначали цілі для атаки. Я зазнав справжнього шоку, коли переконався, що всі вони — набільші судна, включно з лінкорами, авіаносцем і десантним транспортом. Ласі шматки — але ж їх щільно прикривали кораблі супроводу!

— Нівроку собі апетити! — промовила Елі, і всі ми були згодні з нею.

— Дрібнота мене не цікавить, — незворушно сказав принц. — Без важких кораблів вторгнення приречене на поразку. — Він увімкнув мікрофон і заговорив геть іншим тоном, у якому лунав метал: — Слухайте, тяньґонські виродки! До вас звертається приц Ґоран Зарконський, брат принцеси Еріки, яку вбив ваш паскудний диктатор, ґенерал Чанґ. Тепер настав час відплати. Отримуйте від усього Заркона. Прошу до пекла!

Щойно принц закінчив — а він, безперечно, стежив за хронометражем, — як трохи осторонь від потоку ворожих кораблів сяйнув спалах, світло-синя блискавка протяглася через половину екрана і влучила у видовжений ніс одного з лінкорів, туди, де знаходився вакуумний емітер. При цьому,

як не дивно, промінь безперешкодно пройшов крізь корпус фреґата, що опинився на його шляху.

Вслід за цим замиготіли нові блискавки, чиїми цілями були інші позначені хрестиками кораблі.

— Це „звапи“! — першою збагнула Кортні й поморщила носа. — Яка дурня…

Ґоран мовчки посміхнувся.

— Е, ні, не така вже дурня! — озвався Купер. — Ви тільки погляньте!

Ми вже й так дивилися, мало не вирячивши очі. Довкола носової частини лінкора виникло знайоме всім зоряним льотчикам сяйво — вторинне випромінювання від анігіляції електрон-позитронних пар.

— Індуковане занурення! — ошелешено промовив Вебер. — На одному емітері. Зараз буде штопор… Ось!

На науковому жаргоні це називалося критичною дистенсією, яка виникала при нерівномірному зануренні корабля у вакуум. Ми, пілоти, віддавали перевагу терміну „штопор“, запозичивши його з арсеналу авіації. Та якщо для повітряних льотчиків це слово мало подвійне значення — і аварійна траєкторія, і наскладніша фігура вищого пілотажу, то для нас усе було однозначно — невідворотна катастрофа. Лінкор просто розірвало на шматки, а наступної миті всі частини, на які він розпався, спалахнули сліпучим вогнем.

Те ж саме сталося ще з одним лінкором та авіаносцем. А десяток кораблів першого та другого класу, які також було атаковано зі „звапів“, загинули ще швидше, не встигнувши навіть увійти в штопор. Через кілька секунд після залпів їхні емітери потужно вибухали від надлишку поглиненої з вакууму енерґії.

— Шістнадцять цілей знищено, — підбив підсумок Ґоран, негайно взявшись за підготовку плану атак для наступної групи катерів. — Чотирнадцять промахів, одне помилкове влучання — корвет замість десантного транспорту. Втрати нульові. Цілком задовільно.

— Задовільно… — промимрив Вебер. — Щоб я здох,

якщо це лише задовільно! Адмірале, сер, ви ґеній!

— Я знаю, — скромно відповів принц, не відриваючись від роботи. — На жалі, ні містер Шнайдер-молодший, ще на Вавілоні, ні містер Шнайдер-старший, вже тут, на Ютланді, не оцінили належно моєї ґеніальності.

— Ми навіть не припускали… — почав був я.

— А варто було припустити, капітане. У спокійному вакуумі мої „звапи" не діють; при слабкій аномалії вони паралізують роботу емітерів. Логічно було б задуматися: ану як за умов критичної аномалії проявиться новий ефект? Тим більше, що в нашій першій бесіді я обмовився про „вакуумний запал". Тут, де енерґетичні рівні збурені до межі, дуже легко зациклити емітери, змусити їх безконтрольно поглинати енерґію. Причому це фундаментальний ефект, він базований не на якихось конструкційних особливостях емітерів, а на самому принципі їх роботи.

Ґоран зробив паузу, щоб зв'язатися з першою тридцяткою катерів, які щойно повернулися з завдання, і привітати їхні команди з успішно виконаною місією. Потім, по іншому каналу, наказав капітанам наступних тридцяти катерів готупатися до бойового вильоту.

— Далебі, я вас не розумію, — продовив він, закінчивши інструктування. — Ви поставились до мене, як до блазня. За десять днів вам навіть на думку не спало випробувати мої „звапи" в умовах вашої аномалії. А я не нав'язувався — зрештою, ви тут господарі й краще знаєте, чого потребуєте. А тепер… Тепер вам це дорого обійдеться.

Я згадав попередній випадок, коли нам дорого обійшлося, і мені аж замлоїло на думку про те, наскільки дорожче обійдеться цього разу…

— Адмірале, — промовив Вінтерс. — Вас викликає командний центр.

Принц хитнув головою:

— Мені ніколи. Не збираюся вести розмову з хвилинними інтервалами. Повідомте, що я зайнятий.

Друга група катерів знищила десантний транспорт, останній лінкор і ще десяток важких кораблів при нульо-

вих втратах.

— Нічого, нехай будуть промахи, — прокоментував Ґоран. — Краще так, ніж підходити ближче, ризикуючи катерами.

А проте, під час третього вильоту один з катерів потрапив під шквальний вогонь. Ця втрата сильно подіяла на принца, і навіть рекордне досягнення — знищення двадцяти двох кораблів не втішило його.

— Ех, чорт, хлопці, — понуро говорив він, звертаючись до загиблих. — Я ж попереджав: вибилися з ґрафіку — відходьте, не ризикуйте.

— Сер, ви збиралися взагалі обійтися без втрат? — запитав у нього Купер.

— Звісно, ні, містере Купер. Ми всі знали, на що йшли. І дід відрядив зі мною перевірених, досвідчених офіцерів, готових до всього… Та саме на їхній досвід я й розраховував. А припуститися такої недбалості… Ні, це зовсім необов'язкова втрата.

„Він поганий командувач," — зрозумів я. — „Здібностей йому не бракує, але він не вміє головного — забувати про людей і вважати кораблі 'бойовими одиницями'. Як це роблять батько з Павловим…"

— Ну, гаразд, — сказав Ґоран. — Містере Вінтерс, передайте в командний центр інформацію про „борт-67". Коли тяньґонці пройдуть, нехай ним займуться. Може, „звапи" вціліли. А ще повідомте, що ми переходимо у квадрант F 831 149. Капітане Шнайдер, готуйтеся до передислокації. Передаю координати всім корабля дивізіону.

На новому місці принц обрав вісімнадцять цілей і спрямував на їх ураження решту вісімнадцять катерів, які не брали участі в трьох попередніх місіях. Цього разу обійшлося без втрат з нашого боку, але було знищено лише шість кораблів — зате серед них десантний транспорт. Мінус іще три дивізії загарбників, що могли б висадитися на Ютланді…

Коли йшли приготування до чергової, вже п'ятої атаки, Вінтерс доповів:

— За півмільйона кілометрів зареєстровано сплиття великої групи кораблів. Позивні наші. Серед них лінкор „Біґлер". Адмірале, вас викликає командний центр.

Ґоран уже не міг відмовитися, пославшись на тривалі паузи в бесіді. Він незадоволено скривився і сказав:

— Гаразд, з'єднуйте.

На екрані зовнішнього зв'язку знову виник адмірал Бенсон — наразі вже не в запису, а, що називається, в живому ефірі.

— Діяльність вашого дивізіону вражає, адмірале, — заговорив він. Уже сама форма звернення свідчила про те, що Бенсон докорінно змінив свою думку про принца та його катери. — Проте, мушу зізнатися, що коли я почув вашу промову до тяньґонців, то сприйняв її за звичайну юнацьку патетику.

— Це й була патетика. Згоден — хлоп'яча вихватка. Але я не міг стриматися.

— Мабуть, на вашому місці я б також не стримався. Тим більше, що ваші слова не були пустою погрозою… Однак, до справи. Я отримав від Ставки директиву, що безпосередньо стосується вас, адмірале. Вам *дуже наполегливо* рекомендують припинити бойові вильоти й повернутися на базу.

— З якої речі? Здається, все йде добре.

— Навіть дуже добре, — підтвердив Бенсон. — Аж занадто. Це не мої слова, а адмірала Шнайдера. І він просив переказати вам наступне: ви зарано почали. З огляду на вашу мету, яка цілком збігається з нашою, ви квапите події.

Принц підхопився з крісла і пройшовся по рубці.

— Так, справді, — зупинившись, промовив він. — Адмірал Шнайдер має рацію. Я випустив з уваги, що в тяньґонців ще залишилися варіанти. А це неправильно… Все, ми відходимо. Ґоран повернувся до мене. — Капітане, приготуйтеся до старту. Містере Вінтерс, повідомте всім кораблям дивізіону, що подальші бойові вильоти скасовуються. Ми повертаємося на базу.

— От і добре, — схвально озвався адмірал Бенсон. — У Ставці на вас чекають з великим нетерпінням.

Принц пильно подивився на нього:

— Скажіть, адмірале, а що б ви зробили, якби я не погодився повернутися? Наказали б капітанові Шнайдеру взяти мене під арешт і силоміць доправити на базу? Так?

У відповідь Бенсон лише загадково посміхнувся.

4

Щойно „Оріон“ прибув до Станції-Один, з диспетчерської надійшло повідомлення, щоб ми приготувалися прийняти шлюпку.

— Можу побитися об заклад, — з усмішкою промовив Ґоран, — що я знаю, хто так поспішає до нас завітати.

Приймати заклад я не став, бо й сам здогадувався з ким ми зараз зустрінемося. Лише не знав, чи буде його супроводжувати Павлов.

Батько ввійшов до рубки один. При його появі боцман так витягся, що аж хруснув суглобами, й надсадно заволав, ризикуючи пошкодити голосові зв'язки:

— Верховний головнокомандувач на містку!

Ті з нас, хто був у головних уборах, узяли під козирок; решта, за винятком Ґорана, стали струнко.

— Вільно, пані та панове, — сказав батько. — Вітаю з вельми успішною бойовою операцією.

— Яка закінчилася передчасно, — зауважив Ґоран.

— Яка *почалася* передчасно, — виправив його батько. — Ви маєте це розуміти, адмірале.

— Так, сер, я вже зрозумів.

— Вам дуже кортіло першим завдати удару, правда ж? У гордій самотності, щоб повною мірою насолодитися помстою. Ви б не відчули такого задоволення, якби одночасно з вами цю зброю застосували й інші з'єднання нашого флоту. Саме тому ви приховали від нас, на що здатні ваші „звапи“.

— Я нічого не приховував, — заперечив принц. — Від самого початку я пропонував вам придбати їх, але ви просто відмахнулися від мене і не завдали собі клопоту навіть поцікавитись, як вони діють в умовах потужної аномалії. Ви

переконали себе в тому, що „звапи“ вам не згодяться, і перестали думати про них.

— Згоден, у цьому є частка нашої вини, — визнав батько. — І моєї, і тих моїх підлеглих, які за своїми службовими обов'язками мусили приділити більше уваги „звапам“. Почасти нас виправдовує завантаженість роботою, а почасти — ваша легковажна поведінка. Ви робили все, щоб ніхто не сприймав вас серйозно. Я беру назад свої слова про приховування. Ви нічого не приховували, а просто замовчували — і робили так з двох причин. Першу я вже назвав — суто хлоп'яче бажання приголомшити і нас, і ворога, показати всім, який ви крутий. А друга причина не менш очевидна — ви набивали собі ціну. Що ж, тепер я готовий її почути. Скільки ви просите за ті п'ять сотень „звапів“?

Як виявилося, Ґоран заздалегідь приготувався до цього. Він видобув з бічної кишені складений учетверо аркуш паперу і передав його батькові.

— Торгу не буде, сер. Це остаточна пропозиція.

Батько неквапно розгорнув папір, поглянув на вказану там суму, потім знову склав аркуш. Вираз його обличчя ні на йоту не змінився.

— Справляє враження, — сказав він. — Ви непогано обізнані в наших фінансових можливостях. Мабуть, я ще маю подякувати, що ви не піддалися спокусі обдерти нас до нитки.

— Я знаю міру, сер, — відповів принц. — І зважте, що вказана сума включає в себе не лише вартість п'ятисот одиниць готових „звапів“, але й необмежений патент на їхнє виробництво — щоправда, без права продажу або безкоштовної передачі будь-якій третій стороні. Також я, як власник авторських прав, зобов'язуюся протягом наступних десяти років надавати вам усю наукову й технічну документацію з подальших розробок даного типу озброєння.

— Це дуже люб'язно з вашого боку, — зауважив батько, проте я так і не зрозумів, іронізував він чи говорив серйозно. — Ну, добре, адмірале. Уряд Ютланда приймає ваші умови. Але сплатити всю зазначену вами суму ми зараз не

можемо. Всі наші зовнішньоторгівельні активи розміщені у вавілонських банках.

— Не біда. Мене цілком влаштує річний термін виплат.

— Нас це також влаштовує. Якщо ви не маєте інших планів, ми можемо негайно розпочати укладання угоди.

Ґоран якось мляво похитав головою:

— Це не до поспіху, сер. Зараз я хочу відпочити… Дивна річ, адже я нещодавно прокинувся… А ви можете розпочинати монтаж „звапів“ на свої кораблі. Раз ми домовилися про ціну, то я цілком покладаюся на ваше слово. — Він знову сунув руку до бічної кишені й дістав звідти картку пам’яті в прозорому захисному футлярі. — Тут усі інструкції зі встановлення й налагодження пристроїв, а також необхідне програмне забезпечення для систем контролю й керування. А ще я дозволяю зняти другі „звапи“ з моїх катерів. У тутешній аномалії два пристрої на одному кораблі зайві, цілком досить і одного.

Батько кивнув:

— Якраз про це я збирався вас попросити. Радий, що з цього питання у нас не виникло розбіжностей. Тепер щодо вашого дивізіону, адмірале…

— Так, — сказав принц, — я не заперечую. Можете розформувати його.

Батько здивовано втупився в Ґорана:

— Он як?! А я хотів запропонувати протилежне — зміцнити ваш дивізіон, надавши кожному катеру прикриття з кількох кораблів.

— Тоді вже це буде не дивізіон, а щонайменше корпус чи навіть невелика ескадра. Загалом правильне рішення. У нас порівняно небагато „звапів“, тому кожен озброєний ними корабель має діяти у складі ударної групи, яка прикриватиме його від ворога. За наявних умов це найефективніша тактика. — Принц помовчав. — Але командувати таким значним з’єднанням буде понад мої сили, сер. Я знаю межу своїх можливостей. А гордість не дозволить мені виступати в ролі номінального командувача. Тому забирайте катери, формуйте з них ударні групи… І навіть, якщо визнаєте

за необхідне, знімайте з них обидва „звапи“ і встановлюйте на своїх кораблях. Проте в цьому разі я наполягаю, щоб усі мої люди влилися в екіпажі цих кораблів, льотчики й артилеристи ввійшли до складу бойових вахт, а командири катерів обійняли посади старших помічників або перших пілотів. Запевняю вас, вони досвідчені офіцери.

— Я знаю, адмірале. І згоден на всі ваші умови. А що робитимете ви?

— Я не проти командувати однією з таких ударних груп. Свою жагу помсти я вже вгамував, але відсиджуватися в тилу не збираюся. Нехай на „Оріоні“ встановлять „звап“ — я непогано спрацювався з капітаном Шнайдером. Мабуть, завдяки невеликій різниці у віці. Я не комплексую через свою молодість, а він — через мій мундир… А тепер, з вашого дозволу, я піду відпочивати.

Відсалютувавши батькові й кивнувши нам, Ґоран вийшов з рубки. Боцман трохи хрипким голосом повідомив, що адмірал місток залишив.

— У нього шок, — тихо промовив старпом Купер, либонь звертаючись до самого себе. — Він втратив один зі своїх екіпажів.

— Атож, у нього шок, — погодився батько. — Та не лише через втрачений катер. Він нарешті усвідомив, що за якісь дві години знищив понад півсотні кораблів з людьми. Ці люди були ворогами — і нашої, і його країни; та все одно вони люди. А він знищив їх руками своїх підлеглих; знищив зброєю, яку сам і розробив. При цьому не брав особисто участі в битві, не ризикував власним життям. Якраз це найбільше гнітить його. Лише зараз він відчув різницю між командиром і командувачем. Роль командувача йому не сподобалася.

Кортні Прайс нерішуче підняла руку:

— Дозвольте звернутися, адмірале.

— Слухаю вас, лейтенанте.

— Сер, — почала вона, — я не зовсім зрозуміла, чому ви вважаєте, що ми передчасно застосували „звапи“.

— Це просто, міс Прайс. Тяньґонці ще не проминули так

звану „точку неповернення“ і будь-якої миті можуть перервати атаку, здійснити занурення й відступити в завчасно обумовлене місце збору, щоб відкоригувати свої плани й застосувати іншу тактику вторгнення. Вони так і вчинять, якщо обставини складатимуться не на їхню користь. До речі, ці обставини й справді склалися для них дуже кепсько: вони неправильно згрупували свої сили і вже за перші вісімнадцять годин втратили п’ять сотень кораблів. Але адмірал Павлов подбав про те, щоб ввести їх в оману стосовно наших втрат. З кожною хвилею в бій вирушають кілька груп кораблів, які досить переконливо імітують власну загибель, створюючи в тяньґонців ілюзію, що на три їхні втрачені судна припадає одне наше. Таке співвідношення ворога цілком влаштовувало — аж тут втрутився ваш дивізіон і зіпсував усю статистику. Та це ще не найгірше. Принц Ґоран необережно продемонстрував нову зброю, чим міг сполохати тяньґонців. На щастя він, хоч і надзвичайно обдарований юнак, все ж новачок у командній справі і діяв з невисокою ефективністю. Досвідчений флотоводець за цей час провів би не сто вісімнадцять, а понад три сотні бойових вильотів, і знищив би як мінімум двісті ворожих кораблів. Це б змусило тяньґонських адміралів добряче задуматись… Утім, я гадаю, вони й так задумались. Але будемо сподіватися, що вони не нададуть надто великого значення цьому епізодові. В усякому разі, такого великого, щоб спробувати „переграти“ вторгнення.

— А чим це погано? — запитав я. — Як на мене, то нехай відступають і повторюють спробу.

— Е ні, капітане. Як кажуть мудрі люди, добра здобувши, кращого не шукай. Я вже зазначав, що тяньґонські адмірали неправильно згрупували свої сили. Крім того, довідавшись про нашу непрохідну аномалію, вони розділили свій флот на шість частин, механічно застосувавши військову практику чотирьохсотрічної давнини. З їхнього боку це була помилка — адже наші кораблі здатні пересуватися з надсвітловою швидкістю в межах системи, і цей маневр жодним чином не ускладнив нам життя, зате розпорошив їхні

сили. А от якби вони пішли одним щільним угрупованням, нам було б важче. Тим більше це небажано зараз, коли в нас з'явилися „звапи". Поза будь-яким сумнівом, ми розіб'ємо тяньґонців, але для мене, як імператора й верховного головнокомандувача, надзвичайно важливо досягти цієї перемоги ціною наменших втрат.

Батько кілька секунд помовчав, потім додав:

— Те, що я вам сказав, навряд чи можна назвати державною чи військовою таємницею. Однак я просив би вас поки утриматися від обговорення цієї теми з іншими. Час іще не настав. — З цими словами він коротко кивнув. — На все добре, пані та панове. Капітане Шнайдере, прошу супроводжувати мене.

Коли ми виходили з рубки, боцман урочисто проголосив:

— Верховний головнокомандувач місток залишив! Капітан місток залишив!

Крокуючи поруч зі мною по коридору, батько зауважив:

— Коли створювався ютландський флот, я був категорично проти чергового боцмана в рубці. Мені більше до вподоби цивільна практика — симпатичні довгоногі стюардеси і ніяких вигуків про капітана або адмірала на містку. Проте мої підлеглі, надто ж адмірал Біргоф, виявилися консервативнішими за мене, і цю традицію довелося зберегти.

Ми ввійшли в мою капітанську каюту, яка складалася з двох кімнат. У першій, кабінеті, стояв робочий стіл з комп'ютерним терміналом і широким м'яким кріслом. Ще два крісла, менші й не такі вигідні, призначалися для відвідувачів. Батько обвів поглядом кабінет і сказав:

— У тебе, як і вдома, ідеальний порядок. А от я завжди був трохи неохайним. Твоя акуратність, без сумніву, від матері.

Потім він зазирнув до іншої кімнати, спальні.

— А тут вельми затишно. Вчувається жіноча рука. Ліна, звичайно?

— Так. Здебільшого вона.

— Славна дівчина. Ти ще не говорив з нею про дитину? Так кортить потримати на руках онука.

— Уже вирішено, — відповів я. — Щойно завершиться криза. Ну, тобто, через дев'ять місяців після того, як усе владнається. Ліна й Елі хочуть народити одночасно. Елі — хлопчика, Ліна — дівчинку.

— Це буде чудово. Одразу син і донька, внук і онука… А як твоя третя, Прайс?

Я зітхнув.

— Прайс не моя третя. Вона взагалі не моя. Вона просто… просто так. Тимчасово.

Батько хмикнув.

— Я міг би сказати, що немає нічого постійнішого за тимчасове. Але обмежуся іншою приказкою, суто ютландською: твої жінки — твоє особисте нещастя. — Він улаштувався в одному з гостьових крісел. — Ну, гаразд, у мене мало часу. Давай-но, до справи, Алексе. Як ти ставишся до пропозиції принца Ґорана?

— Думаю, це розумно. Зарконські катери мають багато вад, а їх єдина перевага — „звапи". А ця зброя буде набагато ефективніша на корветах або висококласних бойових катерах. Шок шоком, але Ґоран вчинив справді мудро, погодившись розформувати свій дивізіон.

— Цілком згоден з тобою. Та я питав про інше. Як ти ставишся до ідеї встановити „звап" на твій корабель?

Передовсім, подумав я, це гарна страховка. Майже стовідсоткова ґарантія, що я закінчу війну цілим і неушкодженим. Мій корвет супроводжуватиме в бою група кораблів з чітко поставленою задачею — берегти й захищати. Не сина імператора, ні; а дорогоцінний „звап". Зброю, яка звалилася на нас, мов манна небесна. Зброю, що має стати запорукою нашої швидкої перемоги…

А вголос я сказав:

— Це дуже відповідальне завдання, сер. Сумніваюсь, що я заслужив його. Так, звичайно, „Оріон" — один з найкращіх корветів нашого флоту. І команда талановита — проте, за невеликим винятком, ще молода й не дуже досвідчена. А

після нашої місії на Вавілон ми вирішили проблему нестачі кваліфікованих кадрів, тож тепер у нас вистачає пілотів та командирів з великим досвідом. Серед них неважко буде знайти потрібну кількість справжніх професіоналів, щоб довірити їм „звапи".

Батько задоволено кивнув:

— Якраз це я й хотів від тебе почути, сину. Знаю: ти кажеш, що думаєш, не лукавиш, не кокетуєш. Та оскільки зайшла мова про справжніх професіоналів, то ти — один з них. Як то кажуть, молодий та ранній. Так стверджують адмірал Павлов і коммодор Томасон. Такої думки й капітан Ольсен. Таке ж враження склалося в адмірала Фаулер за час вашого перельоту від Вавілона до Ютланда. А командор Вебер, безперечний професіонал, навіть зголосився служити під твоїм командуванням. Отож, „звап" ти отримаєш — хоча б з огляду на прохання принца Ґорана, яке я не можу проіґнорувати, бо ми багато в чому зобов'язані йому. Він, звісно, себе не обділив, за свою зброю здер з нас не мало не багато майже піврічну виручку з продажу ендокринолу. Та хіба мають значення гроші, коли йдеться про людські життя! Тому „Оріон" капітана Шнайдера стане ядром мобільної ударної групи під командуванням адмірала принца Ґорана Заркон-ського. Так я вирішив.

„Але ж і хитрющий ти сучий син!" — мало не в захваті подумав я. — „Все сказав правильно. Все логічно. Лише про одне змовчав, про головне — що хочеш уберегти мене…"

Батько підвівся.

— Що ж, мені пора. Треба віддати розпорядження про монтаж „звапів", а потім, коли Павлов прокинеться, ми займемося переглядом нашої тактики з урахуванням нової зброї… — Він похитав головою. — Просто неймовірно! Хто б міг подумати, що все так вдало складеться. З цими „звапами" нам казково пощастило.

— Уже вдруге пощастило, — зауважив я. — Спочатку з ериданцями — і тепер маємо потужний, боєздатний Зоряний Флот. А потім пощастило зі „звапами" — і до високого професіоналізму особового складу флоту додалася ефе-

ктивна зброя.

Батько зупинився біля дверей. Подивившись на мене довгим поглядом, він сказав:

— З ериданцями нам не пощастило, Алексе.

— Як це? — здивувався я.

— У тому сенсі, що не було ніякого фарту, ніякої випадковості. Як мій син, ти маєш це знати. Я ніколи не планував нового повстання на Октавії. Так, я фінансував змову, підтримував її — але не для того, щоб здійснити честолюбні мрії кількох адміралів та ґенералів. З року в рік я готував поповнення для Збройних Сил Ютланда.

Перед очима в мене все попливло.

— Отже… ти…

— Саме так, Алексе. Викриття змови відбулося якраз у той момент, коли це знадобилося. І спільники Ґарсії тут ні до чого. Це влаштував Фаулер — єдиний, хто був утаємничений у мої плани. Отримавши від мене умовний сиґнал, він подбав про те, щоб до ериданських спецслужб потрапили матеріали про підготовку повстання разом зі списками всіх змовників. Причому слово „змовники“ можна наполовину помістити в лапки, бо майже кожен другий з тих списків не мав до змови жодного стосунку. Зате це були блискучі офіцери, еліта флоту. А що ж до ефекту „роздачі“, то я передбачав масову чистку лав, проте її масштаби шокували навіть мене. Я не очікував, що уряд так злякається.

— Ох, чорт! — приголомшено мовив я, притиснувши долоні до скронь. — Ти… ти дурив людей! Ти підставляв їх! Маніпулював їхніми долями… долями десятків тисяч…

— Так, сину, я це робив. Задля порятунку трьохсот мільйонів ютландців. І якщо Бог є… — Батько помовчав. — Я сумніваюсь, що він пробачить мене. Але він, безумовно, мене зрозуміє.

5

Наприкінці третьої доби вторгнення тяньґонський флот проминув „точку неповернення“, і тоді розпочався

його розгром.

Спеціальні підрозділи „живих небіжчиків“ припинили раз за разом імітувати свою загибель, що досі було покликано вводити ворога в оману щодо втрат серед ютландського флоту. Наші кораблі посилили тиск на тяньґонців, і до бою нарешті вступили корвети, озброєні „звапами“.

„Оріон“ з кораблями прикриття вилетів у складі першої черги зі ста сімдесяти шести ударних груп. Долучившись до битви, ми відразу переконалися, якого прорахунку припустилися тяньґонські адмірали, розділивши свій флот нашестеро. У давні часи, коли через ґравітаційні збурення кораблі не могли занурюватись у вакуум поблизу планетних систем, це була правильна тактика, покликана розтягти оборону супротивника. Проте наші кораблі вільно борознили глибини Моря Дірака і за короткий час могли передислокуватися в будь-яку точку системи за межами „тіньової зони“, до якої було ще дуже далеко. Зате ворожі угруповання не мали можливості надавати одне одному допомогу і змінювати свою диспозицію. Крім того, вони занадто розтягли свої лави: з одного боку, це зменшувало втрати при масованому обстрілі з флангів та коврових мінних атаках з апертури; а з іншого, полегшувало нам одиничні набіги — виринув з вакууму, обстріляв ворога і тут-таки зник.

Також це було на руку і при „звапових“ атаках. Завдяки потужнішим, ніж у катерів, бортовим реакторам корветів, дальність ураження зросла в декілька разів, і нам не доводилося занадто близько підбиратися до ворожих кораблів, щоб мати змогу обстрілювати найбільші з них, які йшли в самій середині потоку. А те, що всі кораблі лінійного класу перебували під щільним прикриттям, не надто ускладнювало нашу задачу. Промені зі „звапів“ (Ґоран пояснив, що вони являють собою пучки мікроскопічно тонких „ниток“ розігрітого до температури глибокого інсайду зовнішнього вакууму) безперешкодно проникали і крізь силове поле, і крізь матеріальні об'єкти не завдаючи їм шкоди, поки не зустрічали на своєму шляху емітер, який жадібно поглинав їхню енерґію, після чого спрацьовував той самий ефект „ва-

куумного запалу“.

Вже за перші шість годин атакувальних дій „звапових“ груп було знищено добру третину лінійного складу тяньґонського флоту. Ураження інших цілей також проводилося, але наразі це не було для нас приорітетним завданням. Передовсім ми мали розібратися з лінкорами, авіаносцями та десантними транспортами — кораблями, без яких ворог не міг перевести битву на поверхню планети і в її повітряний простір.

Наприкінці нашої бойової зміни загинув лише один корвет, озброєний „звапом“, та й то винятково, з необачності капітана, який після вдалого залпу і швидкого занурення в апертуру, вирішив на якусь секунду сплисти, щоб поглянути на результат своєї роботи. Ця секунда виявилася для корвета фатальною, а кораблі прикриття просто фізично не встигли зреагувати на неузгоджений маневр свого підопічного.

За винятком цього інциденту, решта корветів-„звапоносців“ жодного разу не піддавалися смертельній загрозі, їх надійно прикривали кораблі супроводу. Прикривали — і часом гинули, виконуючи свою задачу „берегти й захищати“.

Не уникла втрат і наша група. Один фреґат було знищено у сутичці з трьома есмінцями, а під час іншої атаки зазнав пошкоджень легкий крейсер. На щастя, це не завадило йому здійснити занурення й відійти на безпечну відстань, де до нього прийшла допомога. В обох випадках нам у найстисліші терміни надсилали заміну.

Коли спливли належні шість годин і ми, за наказом командування, вирушили до Станції-Один, кожного з присутніх на містку „Оріона“ переповнювала дивна суміш тріумфу та суму. Ми знищили чимало ворожих кораблів і могли пишатися ефективністю наших атак — майже дев’яносто відсотків влучень. Але також ми думали про людей, загиблих на фреґаті. Зараз ішла війна, смерть була всюди, проте ці люди загинули поруч з нами, захищаючи нас. Можна навіть сказати — замість нас…

— Капітан був ериданець, — промовив Вебер, першим заговоривши вголос про те, про що ми всі думали. — Старший помічник — з пілотів-відставників; здається, родом з Брешії. Це все, що я знаю.

— Я винен, — озвався Ґоран. — Я бачив, що ті кляті есмінці зміщуються до переферії. Але розраховував, що встигнемо.

— Ми б устигли, — сказав суб-лейтенант Картрайт. — Якби я не витратив три секунди на уточнення цілі.

— А я затрималася з зануренням, — докинула Кортні.

Я зрозумів, що це самокатування слід негайно припинити, і твердо мовив:

— Ніхто ні в чому не винен, просто так склалося. Це війна, второпали? Відставити рюмсання!

Мої підлеглі відставили. Принц також — хоча формально вважався моїм командиром.

А втім, свої командирські обов'язки Ґоран сприймав на особливий штиб. При підготовці до чергової атаки на ворога він складав детальний план, передавав його мені та капітанам супроводу, після чого ми вже діяли самостійно, без його вказівок. Жодного разу він не втрутився під час проведення атаки, тож оперативне командування нашою групою цілком лягало на мої плечі. Такий розподіл обов'язків усіх влаштовував: принц зі своїм могутнім аналітичним розумом розробляв грамотні й досить нестандартні плани атак, а ми займалися їх практичним утіленням.

Прибувши на станцію, ми з Ґораном вирушили для звіту в штаб. Проте не в штаб Сьомої ескадри, до якої на постійній основі був приписаний „Оріон", а в штаб поспіхом сформованого Особливого Стратеґічного Корпусу, до складу якого входило всі сім сотень „звапових" груп. Очолював його віцеадмірал Бенсон — батько надав йому можливість ефектно заслужити четверту адміральську зірку. Слід зазначити, що Бенсон, попри свою молодість, справді був чудовим воєначальником і цілком заслуговував на те, щоб стати першим корінним ютландцем у званні повного адмірала.

Із самим Бенсоном ми не зустрілися — він досі перебу-

вав у зоні бойових дій, здійснюючи загальне керівництво ударними групами. Зате поспілкувалися з контр-адміралом Сантьяґо, якого після прикрого інциденту на перевалочній базі було переведено на кабінетну роботу. Контр-адмірал не тримав на мене зла, що тоді я фактично виставив його дурнем; йому вистачило розуму й почуття справедливості визнати, що я, наполігши на негайному переслідуванні лайнера, врятував його від набагато серйознішої халепи, якби він через свою розгубленість дозволив лайнерові зі зрадником на борту вислизнути від нас. А так йому навіть не винесли догани, просто тихо-мирно зняли з посади командира дивізіону і призначили на не надто відповідальний, але почесний пост у штабі.

Від Сантьяґо ми дізналися, що з усіх ударних груп нашої зміни ми виявилися на п'ятому місці за кількістю знищених ворожих кораблів з урахуванням їх ранґової приналежності. Для мене це стало неабиякою (і, звісно, приємною) несподіванкою. Чомусь я думав, що ми будемо пасти задніх за бойовими показниками.

— Ти й далі комплексуєш, Алексе, — сказав мені Ґоран, коли ми вийшли зі штабу. — Підсвідомо вважаєш, що раз ти такий молодий, то й користі від тебе небагато. А насправді ти класний капітан.

— А ти класний стратеґ, — відповів я навзаєм. — Твої плани атак були дуже дотепні. Саме завдяки тобі ми досягли таких показників.

Принц усміхнувся:

— Погодьмося на тому, що ми обидва не в тім'я биті.

6

На шостий день тяньґонський флот (вірніше, те, що від нього залишилося) мав розпочати гальмування, якщо збирався атакувати Ютланд, а не промчати повз планету на шаленій швидкості. Проте на цей час ворог втратив усі свої важкі кораблі, а разом з ними — й вище командування в повному складі. За головних залишились адмірали диві-

зійної та бриґадної ланки, які зрештою були змушені визнати очевидний факт — їхнє вторгнення захлинулося. Кораблі всіх шести угруповань, не зменшуючи тяги термоядерних двигунів, стали відхилятися від початкового курсу, щоб найкоротшим шляхом вийти за межі системи.

Одначе в ейнштейновому космосі змінити напрям руху набагато складніше, ніж у глибокому вакуумі або, скажімо, в повітряному просторі, де можна різко розвернутися, спираючись на зовнішнє середовище — насичений енерґією інсайд чи планетарну атмосферу. Спрямована в бік Ютланда швидкість ніде не поділася, для її погашення потребувалося стільки ж часу, скільки й на розгін, тому тяньґонські кораблі мусили йти по широкій дузі й могли залишити зону, неприступну для занурення, не раніше ніж через п'ять або шість днів.

На планеті вже почалися святкування з приводу перемоги, проте наш флот не припиняв атак на ворога, який уже не думав про аґресію, а мріяв лише про одне — врятуватися. У своєму зверненні до народу Ютланда та Збройних Сил батько заявив, що ми маємо завдати тяньґонцям повної й остаточної поразки — як застереження всім потенційним аґресорам, що нишком гострять на нас зуби. Ця позиція здобула цілковиту підтримку з боку громадськості та військових.

Одночасно з цим по всім доступним каналам зв'язку супротивникові було висунуто ультиматум з вимогою безумовної капітуляції. В разі непокори наше командування погрожувало повним знищенням.

У перші години після ультиматуму ніякої реакції не було, але за деякий час під безперервними атаками наших сил тяньґонці переконалися, що ми не збираємося так просто відпускати їх. Елементарні розрахунки свідчили, що при збереженні наявної динаміки втрат шанси на порятунок мала лише мізерна частина флоту.

Попервах дезертували окремі кораблі — стрімкими ривками вони вилітали за межі свого угруповання, на частоті позивних сповіщали про капітуляцію й розпочинали

гальмування. Декотрі з таких кораблів підбивали свої ж, але щогодини дезертирів ставало дедалі більше, а згодом почали здаватися цілі бриґади й дивізіони. Та знов-таки — через велику швидкість ми мусили чекати ще кілька днів, поки кораблі вповільнять свій рух настільки, щоб на них можна було висадити космічних піхотинців з призовими командами. А тим часом на ще незаселених островах у Західному океані будували табори для військовополонених — процедура їх репатріації передбачалася тривала, а тримати людей у космосі обходилося набагато дорожче, ніж на поверхні планети. До того ж ютландський уряд не збирався задарма годувати тяньґонців, їм належало відробляти свій хліб. Тому для таборів обирали острови зі сприятливими природними умовами для вирощування вуховерту.

Елі прокоментувала це так:

— Летіли за ендокринолом, то нехай ним подавляться. І нашим армійським нарешті буде чим зайнятися. Правда, не думаю, що вони зрадіють ролі наглядачів на плантаціях…

Проте далеко не всі тяньґонці збиралися здаватися. Деякі кораблі здійснювали самовбивчі занурення й гинули вже в апертурі, інші й далі сподівалися на порятунок. Але тепер, коли половина недобитого ворожого флоту віддала перевагу полону перед смертю, у решти майже не залишалося шансів.

Проте ми — маю на увазі нашу команду — в полюванні за втікачами участі не брали. Для нас війна вже практично скінчилася. Коли стало ясно, що тяньґонці відмовились від наміру атакувати Ютланд, батько провів нараду Ґенерального Штабу, на якій присутні одностайно погодилися, що з військового, політичного та морального погляду було б великою помилкою залишати Угруповання Планетарної Оборони осторонь бойових дій. А оскільки його кораблі не мали емітерів, то було вирішено провести тимчасову ротацію особового складу — „планетарні“ перейшли на судна Зоряного Флоту, а ми, „зоряні“, стали до бойового чергування поблизу Ютланда… Хоча яке там „бойове чергування“! Нас просто відрядили до орбітального санаторію — відпочива-

ти, розслаблятися і на безпечній віддалі спостерігати за завершальною фазою війни.

Принц Ґоран, хоча й міг наполягти на продовженні своєї участі у війні, таки вирішив не качати права і склав з себе обов'язки командира ударної групи. Заявивши, що виконав свій обов'язок перед пам'яттю сестри, він навіть зняв адміральський мундир і перевдягнувся в цивільне. Ми попрощалися з ним на Станції-Один, а потім наш „Оріон" вирушив до „тіньової зони", де для обміну командами зустрічалися кораблі Зоряного Флоту та Планетарної Оборони.

Нам на зміну було призначено екіпаж командора Михайленка — того самого колишнього лейтенанта з „Маріани", старшого пілота бунтівної Четвертої літно-навіґаційної групи, яка разом з десантниками брала участь у захопленні фреґата. Михайленко та його хлопці постраждали через зраду Ґарсії — утім, жодних звинувачень проти них не висунули і навряд чи всерйоз підозрювали у співучасті, але про всяк випадок вирішили перестрахуватися й відрядили їх служити в Угруповання Планетарної Оборони.

Я вже давно не почував ворожості ні до Михайленка, ні до інших заколотників, та неприємний присмак після тих подій все-таки залишився. Суто по-людськи я не міг забути й повністю простити паскудну сцену на містку „Маріани", постріл у мене з шокера і триденне ув'язнення у власній каюті. Тому стосунки між нами ніяк не можна було назвати теплими та дружніми.

Я особисто провів Михайленка до рубки керування і сказав:

— Що ж, колеґо, бажаю тобі удачі. Заробляй капітанський чин і місце в Зоряному Флоті. Але май на увазі: якщо дозволиш підбити мій корабель, я доберусь до тебе і в пеклі.

Він стримано посміхнувся:

— Все буде нормально, капітане, не турбуйся. До пекла я не поспішаю, робити мені там нічого. А от спровадити туди недобитих тяньґонців — це я залюбки. В мене аж руки чешуться…

Як і годилося капітанові корабля, я останнім покинув „Оріон“ і перейшов на борт есмінця „Сан-Себастьян“, де на мене вже чекала вся команда. Оскільки обмін екіпажами відбувався на самій межі „тіньової зони“, решту шляху до Ютланда нам належало пройти без занурення, на термоядерних двигунах. Цю роботу я доручив Томові з Кончітою, які з усіх пілотів „Оріона“ найменше часу провели на бойових постах, лише іноді підміняючи Елі або Кортні.

Головний старшина Маковський від імені групи картярів та шахістів нарешті звернувся до мене з проханням дозволити їм що-небудь міцніше за малоалкогольне пиво. Я дав добро на гарну пиятику, поширивши свій дозвіл на всіх вільних від вахти членів команди. А в офіцерській кают-компанії ми влаштували невеличкий бенкет з шампанським з нагоди вже завершеної для нас війни.

Саме на цій вечірці я вперше помітив відсутність Кортні Прайс. І згадав, що востаннє бачив її, коли „Оріон“ ще стояв на приколі біля Станції-Один; а під час короткого перельоту до місця зустрічі з „Сан-Себастьяном“ оператом занурення була Бекер.

Охоплений неясними підозрами, я не став порушувати цю тему привселюдно, а за першої зручної нагоди відвів убік старпома Купера й запитав у нього, чи знає він, де Прайс.

— Так, шкіпе, — тихо відповів Купер. — Ще на базі вона звернулася до штабу з проханням про відпустку за сімейними обставинами. Її без проблем відпустили — адже для нас війна закінчилася.

— Он як… А хто завізував її рапорт?

— Я. Вона не хотіла звертатися до вас, шкіпе. Не хотіла сцен прощання. Ну, я й пішов їй назустріч. — Він подивився мені в очі. — В разі чого, я готовий нести за це відповідальність.

Я хитнув головою:

— Що за дурниці! Яка там відповідальність!

А Купер тихо зітхнув:

— Боюсь, її більше не буде в нашій команді. Шкода.

Прайс чудовий пілот. І дуже приваблива дівчина…

Згодом, коли ми відсвяткували й розійшлися по своїх нових каютах, Ліна, лежачі між мною та Елі на широкому капітанському ліжку, задумливо промовила:

— Без Кортні якось незвично.

— Тобі сподобалося з нею? — запитала Елі.

— Припустімо, сподобалось. А тобі ні?

— Мені також сподобалось, — визнала моя старша дружина. — Але вона була зайвою.

— Так, зайвою, — погодилась молодша. — З нею було добре, проте ми не відчували себе однією сім'єю. А зараз усе стало як раніше, так легко й затишно… хоча трохи сумно.

Я мовчав, не втручаючись у їхню розмову.

— І мені сумно, — сказала Елі. — Але так завжди буває, коли розлучаєшся з гарним другом. Це швидко мине… А Кортні таки молодець. Зрозуміла, що не зможе нічого змінити, й пішла. Хоча вона дуже старалася, робила все, щоб ми закохалися в неї.

— Я люблю її просто як подругу, — сказала Ліна. — А знаєте що?

— Що?

— Давайте будемо запрошувати її в гості. Нечасто, раз на місяць. І ненадовго — лише на пару днів.

Елі гмикнула:

— Власне, непогана ідея. Сашко, як думаєш?

Я обійняв обох дівчат, поцілував Ліну, а Елі погладив по щоці.

— Мені й вас двох вистачає, любі жіночки. А от ви — справжні німфоманки. Моє щастя, що вам не потрібен ще один чоловік.

7

Через кілька днів, ворожі кораблі, що раніш капітулювали, зменшили швидкість до прийнятного рівня, і почалася масова висадка космічної піхоти. Полонених тяньґонців

переводили на старі лінкори, тимчасово переобладнані під тюремні транспорти, й доправляли на планету.

Між тим, за тридцять астроодиниць від зорі Аруни, на самій околиці системи, Зоряний Флот Ютланда добивав непокірні кораблі, чиї екіпажі керувалися принципом „Свобода або смерть“. Втім, деякі з них останньої миті все ж приймали рішення про здачу, занурювалися в апертуру (що на такій відстані було більш-менш безпечно), відтак негайно спливали, згасивши свою відносну швидкість до нуля, і приймали на борт піхотний десант з призовою командою.

Я пильно стежив за всіма зведеннями з району бойових дій і щоразу полегшено зітхав, коли отримував інформацію про благополучне повернення „Оріона“ на базу. А в одному зі зведень я зустрів ім’я другого лейтенанта Лори Адамс, що служила на моєму кораблі перед самою війною, коли ми патрулювали систему. Під час висадки десанту на один з ворожих фреґатів, частина його команди несподівано вчинила опір, проте Адамс на чолі свого взводу швидко втихомирила тяньґонців, отримала незначне поранення, була нагороджена медаллю „За хоробрість“ і підвищена в чині до першого лейтенанта.

На п’ятий день нашого, з дозволу сказати, бойового чергування нас відвідали дорогі гості — Яна та Павлов. Як і мене, сестру також зняли з її крейсера, однак не перевели в Угруповання Планетарної Оборони, а тимчасово прикомандирували до Ставки Головного Командування. Ми з нею щоденно обмінювалися відеолистами — вести пряму розмову з сорокахвилинними паузами було просто нереально.

Після невеличкої церемонії, викликаної появою на борту есмінця головнокомандувача Військово-Космічними Силами, я провів Яну й Павлова до капітанської каюти. Певна річ, Елі з Ліною приєдналися до нас, оскільки це явно був неофіційний, родинний візит.

Щойно двері за нами зачинилися, Яна миттю відкинула свою стриманість, почепилась мені на шию й стала цілувати мене.

— Алексе, братику, слава богу, ти живий. Я така рада! Я

так переживала за тебе!

— Ну-ну, вгамуйся, сестричко, — розгублено промимрив я. — Що це з тобою?

Павлов пояснив:

— Запізніла реакція. Весь цей час вона не могла повірити остаточно, що тяньґонців розбито, і боялась якоїсь каверзи з їхнього боку. Боялася, що тебе повернуть на війну.

— Тепер уже точно не повернуть, — сказав я, обіймаючи Яну за плечі. — Ні тебе, ні мене. І до речі, люба, я за тебе також дуже переживав. Не для того я знайшов сестру, щоб її втратити.

Вона рішуче хитнула головою:

— Та що зі мною могло статися! Нічогісінько! А ти… ти міг ускочити у велику халепу. Ти ж у мене такий.

Влаштовуючись у кріслі, Павлов промовив:

— Звикай до опіки старшої сестри, Александре. Скоро ти відчуєш її на власній шкірі. Майже весь минулий рік тобі вдавалося ховатися від Яни — то в польоті на перевалочну базу, то на Вавілоні, то на патрулюванні системи. Та не все коту масниця.

— Припини, нестерпний! — огризнулася Яна. І до мене: — Ти не слухай, Алексе. У нього сестра справжня мегера. Тим-то він засів на Ютланді і радий-радісінький. А я зовсім не така. Ти ж не проти, щоб я дбала про тебе.

— Ніскільки, — запевнив я і також сів у крісло.

Сестра вмостилась у мене на колінах, викликавши цим мовчазне незадоволення в Елі та Ліни. Павлов дивився на нас з доброзичливою усмішкою, мов добрий дядечко.

— Ви надовго до нас? — запитав я. — Залишитесь на обід?

— На жаль, ні, — відповів Павлов. — Ми буквально на півгодини. А потім летимо далі.

— На Ютланд?

— Так, нас відкликав твій батько. Тепер за головного в Ставці адмірал Біргоф. Так би мовити, підмітає сміття.

— А чому не Бенсон? Позавчора ми чули, що він отримав четверту зірку і став вашим заступником.

— Його також відкликано. Зараз він уже має бути на Ютланді. До речі, й ти, Александре, готуйся — тебе викличуть якщо не завтра, то післязавтра. Ми на порозі великих змін.

— А в чому річ? — заінтриґовано запитав я.

— Батько зараз на вершині своєї популярності, — стала пояснювати сестра. — Його підтримують навіть ті, хто завжди ставився до нього скептично. І він не був би собою, якби не скористався цим по максимуму, ще більше зміцнивши свою владу.

— Куди вже далі її зміцювати? — здивувався я.

— Є куди, — відповів Павлов. — Через три дні збирається Рада Старійшин. Проте не тільки на урочисте засідання з нагоди перемоги, а ще й для того, щоб провести конституційну реформу, що має наповнити титул імператора традиційним змістом. Простіше кажучи, встановити монархію. Спадкову.

Елі охнула. Ліна вискнула. А я від несподіванки аж рота роззявив.

Яна чмокнула мене в щоку й додала:

— От такі справи, мій принце. Вірніше — кронпринце. Особисто я далека від захвату з цього приводу, але мушу визнати, що бути дітьми монарха значно респектабельніше, ніж дітьми диктатора.

— Але ж це… — понад силу промовив я. — Це ж…

— Ну й що ж це? — запитав Павлов. — Як на мене, вельми розумно. Твій батько закладає міцний фундамент стабільності системи, яку сам не створив, але яку зміцнив і довів майже до досконалості. Зміна влади при елективних авторитарних режмах завжди супроводжується політичними пертурбаціями, часом у м’якій формі — боротьба за лідерство у верхах, а буває і в жорсткій — аж до громадянської війни. Імператор вирішив усунути цю загрозу шляхом конституювання передачі влади по старшій чоловічій лінії.

— Але я… я не підходжу на цю роль. Та й не приймуть мене…

— Приймуть, приймуть, не турбуйся. Найближчим ча-

сом твій батько вмирати не збирається, а згодом ти станеш для ютландців своїм хлопцем. Власне, ти й так *свій*, тебе *вже* прийняли. Ти що, новин не дивишся?

— Дивиться, — озвалася Елі. — Але Сашко в нас дуже сором'язливий. Щойно починають говорити про нього, він швиденько перемикається.

— Ти ж бо герой, Александре, — вів далі Павлов. — І не лише тому, що добре воював. Поряд з твоїм батьком, тебе вважають рятівником Ютланда. Адже це ти звернув увагу на озброєння зарконських катерів, ти напроліг на їх купівлі й запросив до нас принца Ґорана, який привіз ще п'ять сотень „звапів".

— Усе було не так, — заперечив я.

— За офіційною версією, саме так. І принц Ґоран у своїх інтерв'ю підтвердив це.

— Просто з увічливості.

— Не важливо, з яких міркувань він так сказав. Важливо, що це стало загальновизнаним фактом. Важливо, що завдяки „звапам" ми вщент розгромили тяньґонців, втративши шістнадцять тисяч людей. З урахуванням велетенських втрат з боку Тянь-Ґо, ми напевне встановили рекорд усіх часів і народів. Кожен ютландець переконаний, що в цьому є чимала частка твоєї заслуги. Тому тебе на „ура" сприймуть у ролі наступника престолу.

— Але я не впораюся з державними справами. Не маю до цього ні здібностей, ні бажання.

— То перекладеш усі клопоти на прем'єр-міністра. Це поширена практика.

— Я хочу літати.

— А хто тобі забороняє? Ти зможеш літати і принцом, і імператором. Прецеденти вже були.

У такому ж стилі Павлов продовжував розбивати мої арґументи один за іншим. Нарешті я висунув останній — на мій погляд, найвагоміший:

— Я не поділяю батькових політичних поглядів. Я проти фашизму, проти авторитарної влади.

— Він це чудово розуміє. А також знає, що ти розумна

людина. Крім того, як переконаний демократ, ти не станеш нав'язувати людям той лад, якого вони не хочуть. Якщо ж побачиш, що ютландський народ справді прагне демократії, то й прапор тобі в руки — веди його до світлого майбутнього. До речі, ось тобі приклад з другої половини двадцятого сторіччя. Диктатор Іспанії, ґенерал Франко, зробив своїм спадкоємцем принца Хуана Карлоса де Бурбона. А той, коли став королем, поступово провів у країні демократичні реформи. Якось прочитай про це — досить повчальна історія.

Я приречено зітхнув і подумки побажав батькові ще довгих років життя.

— Шкода адмірала Бенсона. Він, либонь, розраховував стати наступним імператором.

— Бенсон обділеним не залишиться. І загалом він задоволений таким поворотом справ. Ні його популярність у народі, ані те, що твій батько бачив у ньому свого наступника, ще не давало йому твердих ґарантій. А тепер він може впевнено дивитись у майбутнє. Посада мого першого заступника — лише проміжний етап, трамплін до його подальшого кар'єрного сходження. Через пару тижнів імператор складе з себе обов'язки начальника Ґенерального Штабу і призначить на цей пост адмірала Бенсона. А згодом зробить його прем'єр-міністром і міністром оборони. Попервах Бенсон виконуватиме свої обов'язки голови уряду суто номінально — він ще молодий і не має достатньо досвіду. Але з часом твій батько виховає з нього зрілого державного діяча. Тож у спадок ти отримаєш не лише імператорську владу, а й інструмент її здійснення — вмілого та досвідченого прем'єр-міністра, що пройшов вишкіл у адмірала Шнайдера. При всій моїй незгоді з твоїм батьком в ідеологічних питаннях, я, однак, вважаю його найвидатнішим політиком нашого часу. — Павлов махнув рукою, ніби підводячи риску під обговоренням. — Отакі справи.

— А я? — озвалася Ліна. — Тобто ми з Елі? Ми станемо принцесами?

— Авжеж, золотко, — відповіла Яна. — І я стану прин-

цесою. І всі наші діти будуть маленькими принциками та принцесочками… До речі, Алексе, скоро ти станеш дядечком. За дев'ять місяців.

— От здорово! — зрадів я. — Вітаю, сестричко! А знаєш, саме тоді ти станеш тіткою.

— Справді? — Яна швидко подивилася на Елі й Ліну. — Котра з вас?

— Обидві, — відповіли вони хором.

З захопленим виском сестра зіскочила з моїх колін, влаштувалася на бильці крісла, де вдвох сиділи дівчата, і між ними почалася суто жіноча розмова, супроводжувана айканнями та ойканнями. Павлов зробив мені знак, і ми поквапцем вийшли з каюти. Ні Яна, ні Елі з Ліною не звернули на нас уваги.

— Ці мені бабські балачки! — промовив мій зять з кислою міною. — Ніяк до них не звикну… Гаразд, Александре. Зараз я трохи прогуляюся кораблем, полякаю молодняк. — Він широко осміхнувся. — Відколи став адміралом, мені дуже сподобалась ця розвага. Старію, мабуть… А ти йди до нашого шатла. До тебе прибув ще один відвідувач, але не захотів виходити разом з нами.

На цьому наші дороги розійшлися. Я подався до найближчого ліфту, а Павлов закрокував у протилежний бік — до рубки керування. Коли я вже заходив у ліфтову кабіну, до мене долинуло віддалене ревіння чергового боцмана:

— Адмірал на містку!

8

Проминувши шлюзову камеру, я опинився на борту шатла і в пасажирському салоні знайшов Кортні Прайс. Вона була сама — і не в формі, а в гарній зеленій сукні під колір своїх очей. У цьому вбранні вона справляла приголомшливе враження.

— Добридень, Кортні, — сказав я незграбно.

— Привіт, Сашко, — відповіла вона неголосно.

— Ти так і не попрощалася того разу.

— Я не хотіла сцен.

— Але зараз…

— Я зрозуміла, що не можу полетіти не попрощавшись. Я мусила побачити тебе наостанок.

— Ти летиш? З Ютланда?

— Так. Назовсім.

— І куди?

— На Заркон. Разом з Ґораном. Він попросив мене стати його дружиною. Я погодилася.

На цю звістку мені запаморочилося в голові, і я опустився в найближче крісло.

— Як… як це сталося?

— Він підійшов до мене на станції, щойно відчалив „Оріон". Запросив випити кави, ми розговорилися, він запитав, чому я залишила корабель. Я йому чесно відповіла, що наші з тобою стосунки не мають майбутнього, і тоді… тоді він сказав, що закохався в мене з першого погляду. Що давно шукав таку, як я.

— Ти старша за нього на сім років.

— А він дорослiший за мене на двадцять років.

— Ти кохаєш його?

— Він дуже подобається мені, нам добре разом. Я думаю, що зможу його покохати. Він схожий на тебе. Не знаю чим, але схожий. Більше, ніж будь-хто інший.

— Ти скоро відлітаєш?

— Не раніше, ніж за тиждень. Зараз Ґоран на Ютланді, збирається виторгувати у твого батька в рахунок боргу крейсерський корвет, як весільний подарунок для мене, і партію ендокринолу за зниженими цінами.

Я кволо всміхнувся:

— Він виторгує.

— Я знаю, — кивнула Кортні. — Ґоран ще зустрінеться з тобою. А ми бачимося востаннє.

Я зітхнув.

— Мені бракуватиме тебе.

— А мені тебе. Тому я й лечу з Ютланда. Тут я ніколи не налагоджу своє особисте життя. На одній планеті з то-

бою — ні. Я б жила нашими рідкими зустрічами. Елі й Ліна дуже милі дівчата, і я впевнена, що вони вже планують, як будуть запрошувати мене в гості. А мені бракуватиме сил відмовитися. А це не те життя, про яке я мріяла.

— Мені шкода, Кортні.

— Мені теж шкода, Сашко. Ми ідеально підходимо одне одному — і ти це знаєш. Просто ми зустрілися запізно.

— Так, запізно.

— Я нічим не краща й не гірша за Елі. Ми з нею однакові. Але вона виявилася першою.

— Так, першою…

— І тепер уже нічого не зміниш. Щасти тобі, шкіпе.

— Щасти тобі, Кортні…

Епілоґ
Справа честі

Секретар у приймальні зустрів мене шанобливим уклоном.

— Ваша Високосте, — промовив він. — Його Величність готовий прийняти вас.

Я кивнув йому й попрямував до широких двостулкових дверей. Взагалі, я надавав перевагу зверненню „капітан“, але чого ще чекати від цивільного, який так і сяє від пихи за своє недавнє підвищення — з серетаря диктатора до секретаря монарха.

Зате космічні піхотинці, що стояли на посту обабіч дверей, відсалютували мені як старшому офіцерові. Я підніс руку до козирка, відповідаючи на їхнє вітання, і пройшов до кабінету.

Батько був у своїй звичайній адміральській формі, хіба трохи оновленій — із золотими імператорськими еполетами на плечах. Він сидів у кріслі, а на столі перед ним височів голоґрафічний макет складної споруди з вежами й куполами, що нагадувала якесь казкове місто з фентезійних фільмів.

— Привіт, Алексе, — сказав батько, даючи цим зрозуміти, що наша зустріч неофіційна. — Як там мої онуки?

Це питання він ставив мені й Павлову щодня, а то й по кілька разів на день, дарма що Яна, Елі та Ліна були лише на другому місяці вагітності.

— Усе гаразд, — як завжди, відповів я і вказав на макет. — А що це в тебе?

— Та просто дозволив собі розслабитися й помріяти. Весь сьогоднішній ранок ми вирішували, куди подіти ендокринолові гроші. З інвестиціями в економіку нема проблем, з імпортом — також; скасування всіх податків з фізичних осіб уже вирішена справа. А от що стосується різних соціальних програм… тут усе дуже складно. Треба додержатись балансу, знайти золоту середину — щоб люди були задоволені, але в жодному разі не перетворилися на дармоїдів.

— Надзвичайно складна задача, — серйозно погодився я.

— Навіть складніша, ніж ти думаєш. Ну, пенсії за віком і з непрацездатності, повне медичне страхування, включно з послугами психоаналітиків і косметологів, безкоштовна освіта, стипендії кращим учням, ґранти на навчання в найпрестижніших університетах Землі, виплати на виховання дітей, підйомні для молодих родин і тому подібне — тут усе ясно, питання лише в сумах. Зате є багацько оригінальніших проектів. Наприклад, міністр культури запропонував узяти на державне утримання всіх артистів, музикантів, письменників, художників і решту творчої братії.

— Це неправильно, — сказав я. — Тоді кожен нероба зможе оголосити себе творчою особистістю. Отримувати допомогу з безробіття для багатьох принизливо. Інша річ — за державний кошт ґрафоманити в своє задоволення або виконувати музику, від якої в слухачів вуха в’януть.

— У цьому й проблема. Міністр бачить вихід у створенні спеціальних комісій, але я категорично проти — творча цензура огидна. — Батько допитливо зиркнув на мене. — Ти здивований, що я проти цензури?

— Ні. Я вже краще знаю тебе, ніж рік тому. А що ж до

фінансування культури та мистецтва, то тут потрібен диференційований підхід. Дещо можна запозичити з практики інших планет, а дещо вигадати новеньке. От, до прикладу, література. Пропоную надавати безумовну підтримку всім письменникам-початківцям. Нехай кожен, хто забажає, отримає свій шанс — ґрант на написання дебютної книжки, безкоштовне видання, розповсюдження й реклама. Та лише один раз. А от авторам, чиї книжки мають попит, доплачувати надбавки за кожну продану копію і додаткові преміальні, якщо їхньою творчістю зацікавилися на інших планетах.

Батько гмикнув.

— Між іншим, непогана ідея. Нікому з нас вона не спала на думку, хоча лежала на поверхні. Вочевидь, ми й справді забагато працюємо — до отупіння. Тому я й вирішив узяти перерву й помилуватися цією красою. — Він кивнув у бік „казкового міста". — Наш майбутній палац і нова урядова резиденція. Подобається?

— Круто! — сказав я.

— Думаю, й народові сподобається. До речі, зверни увагу, де він буде розташований.

Я придивився. Те, що на перший погляд здалося мені просто синьою підкладкою під макетом, насправді виявилося водяною поверхнею.

— Посеред Світ-Лейк? — здогадався я.

— Саме так. — Батько зменшив зображення, щоб голоґрафічна проекція охопила все озеро, в центрі якого висів на антиґравах палац. — По-моєму, дуже симпатично.

Він підвівся з крісла, підійшов до широкого вікна й задивився на справжнє озеро, де ще не було ніякого палацу.

— Мир, — прошепотів батько ледве чутно. — Нарешті мир! Усе ще не віриться… Я, синку, понад тринадцять років жив у стані війни — відколи стало відомо про нашу монополію на ендокринол. Але тепер, слава богу, все закінчилося. Ми в безпеці. Не завдяки землянам, хоча союз із ними — додаткова запорука стабільності; а завдяки нам самим, завдяки тисячам ериданських офіцерів, завдяки маленькій пла-

неті Заркон та її юному принцові Ґорану. Ми маємо найновішу зброю з величезною руйнівною силою, придатну лише для наших умов; маємо потужну Планетарну Оборону, здатну за допомогою „звапів“ зупинити будь-якого аґресора; і маємо великий Зоряний Флот — тепер уже зайвий з військової точки зору.

Я нерозуміюче глянув на батька:

— Як це „зайвий“?

— А ти сам подумай, Алексе. Уяви собі таку ситуацію, що якийсь аґресор, проіґнорувавши наявні реалії, вирішить напасти на Ютланд. Як він обладнає свої кораблі?

— Встановить додаткові емітери, — відповів я. — Пробивши тим самим здоровенну діру в державному бюджеті. А ще всіма правдами та неправдами роздобуде „звапи“ й озброїться ними.

— От тобі й відповідь. Ніякої битви на підступах до системи вже не буде. Загарбницький флот долетить на надсвітловій до самої „тіньової зони“, а потім уже наші міжзоряні кораблі опиняться в рівних умовах з ворожими. Вони матимуть змогу маневрувати лише в звичайному просторі і будуть таким ж вразливими для „звапів“, як і противник. Інша річ — Планетарна Оборона. Для кораблів без вакуумних емітерів „звапи“ становлять аж ніяк не більшу загрозу, ніж кишенькові ліхтарі.

— А, чорт! — вилаявся я, а подумки обізвав себе тупаком.

— От-от. Зараз ми в темпі виробляємо „звапи“ й озброюємо ними як Зоряний Флот, так і Угруповання Планетарної Оборони, але в разі гіпотетичного нападу бойові дії вестиме саме остання — і розіб’є будь-якого аґресора дощенту. А варіанти на зразок того, що десь далеко за межами системи ворожі кораблі зроблять зупинку, демонтують свої емітери і далі рушать на досвітловій, це взагалі з царини фантастики.

Я розгублено похитав головою:

— Досі якось не задумувався над цим, усе відпочивав після війни… Отже, такий великий Зоряний Флот нам геть не

потрібен?

— Чому це не потрібен? Я лише сказав, що він не вписується в нашу нову оборонну доктрину. Зате з погляду престижу його наявність дуже корисна, а всі витрати на утримання покриє ендокринол. І робота для нього знайдеться. Як тобі ідея перетворити Зоряний Флот на Астроекспедицію? Не змінюючи ні назви, ні підпорядкування, а просто за фактом. Оскільки він зайвий для оборони, а нападати на інші людські планети ми не збираємося, то займемося розвідкою Далекого Космосу. Ти ж завжди хотів бути не військовим, а дослідником.

Я так і сів.

— Ох ти! Це просто розкішно! Найбільший дослідницький флот на світі, щедро фінансований усіма споживачами ендокринолу… Я просто у відпаді!

Батько усміхнувся:

— Я знав, що тобі це сподобається. І до речі, Біргоф скоро піде у відставку з почесним званням грос-адмірала, а новим командувачем Зоряного Флоту стане… Ану, вгадай хто?

Я впевнено відповів:

— Мабуть, той, хто недавно казав мені, що йому вже час на покій, онуків виховувати. А насправді він залишився на Вавілоні, щоб допомогти нам з вербовкою ериданців.

— Атож. Фаулер — ідеальна кандидатура. Розбирається і в справах військових, і в дослідницьких. Кращого не знайти.

— Безумовно, — погодився я. — От тільки як йому працюватиметься під орудою Павлова? Адже ж Павлов досі зубами скрегоче на згадку про те, як спритно Фаулер надурив його з проектом „Атлантида“.

— Нічого, помиряться. Зрештою, вони не малі діти. І між іншим, проект „Атлантида“ зовсім не вигадка. Земна Астроекспедиція справді проводить надзвичайно секретні дослідження в Далекому Космосі. Все, що Фаулер повідомив Павлову, а той переказав вам, відповідає дійсності. Окрім єдиної деталі — проект, звісно, не має ніякого стосунку до

Ютланда. Інтереси землян зосереджено в сузір'ї Скорпіона.

— А конкретніше?

— Це все, що нам поки відомо. Проте рано чи пізно ми з'ясуємо деталі. І не виключено, що колись ти одержиш завдання, пов'язане з цим загадковим проектом „Атлантида". Як тобі така перспектива?

— Непогано, — сказав я. А після деяких вагань додав: — Знаєш, є одна обставина, що псує мені все задоволення від твоїх планів. Це схоже на порошинку в оці. Дрібниця — але дуже неприємно.

Батько посміхнувся:

— Боцман у рубці?

— Ага. Коли він гавкає: „Капітан на містку!", мені так і кортить завити.

— Тоді можеш заспокоїтися. Зараз до керівництва Військово-Космічними Силами прийшли люди проґресивні, головний ретроґрад, адмірал Біргоф, іде на пенсію, тож це питання вирішено. Саме сьогодні зранку я віддав розпорядження Павлову поетапно запровадити на всіх суднах Зоряного Флоту та Планетарної оборони практику чергування на містку стюардес. І в першу чергу це нововведення торкнеться тих кораблів, що незабаром вирушають на завдання. Зокрема, й твого „Оріона"... Гм. Адже я так розумію, що ти не забираєш свій рапорт?

Йшлося про повернення фреґата „Маріана" на Октавію. Корабель стартував ще місяць тому, невдовзі після закінчення війни, а тепер йому навздогін мав вирушити швидкісний корвет, щоб забрати тимчасових членів екіпажу, бо майже третина попередньої команди „Маріани" (зазначу, найкваліфікованіша третина) перейшла на службу до Ютландських ВКС. Я подав рапорт, щоб цим корветом був „Оріон". На Октавії мені нічого не загрожувало — звинувачення в причетності до викрадення фреґата з мене давно зняли, а дезертиром я не був, позаяк Ериданська Астроекспедиція не належала до Збройних Сил.

— Ні, сер, — відповів я батькові, перейшовши на офіційний тон. — Моє прохання залишається в силі. Все одно я

маю найближчим часом летіти на Вавілон, щоб переоформити наші активи на ім'я Імперського Уряду Ютланда. А я хочу залагодити всі справи до народження моїх дітей.

— Ну, це зовсім не нагально. Поки нам цілком вистачає й поточних надходжень з продажу ендокринолу.

Батько мав на увазі торгівельні кораблі, що вирушили слідом за земним експедиційним флотом, зробивши ставку на перемогу Ютланда у війні з Тянь-Ґо. Три тижні тому, прибувши до нашої системи, вони переконалися, що не прогадали, і тепер торгували з нами привезеними товарами, одночасно закуповуючи в нас ендокринол за цінами значно нижчими від вавілонських.

— А якщо знадобиться, — додав батько, — то пан Константинідіс та інші банкіри особисто прибудуть до нас, щоб оформити необхідні документи.

— Я маю ще кілька справ на Октавії, — сказав я.

— Так. Здогадуюсь, які. Але тобі не обов'язково особисто переконувати Лініних батьків, щоб вони всією родиною переїхали на Ютланд. Їх переконає хто завгодно, досить повідомити їм, що наприкінці року в них з'явиться онука. Те ж саме з твоїми дідом та бабусею. Мене вони ніколи не любили, але заради тебе й твоїх дітей приїдуть.

— Згоден. Проте є дещо, чого ніхто не зможе зробити замість мене. Я хочу власноруч поставити на мамину могилу новий надгробок з її справжнім ім'ям. І покласти букет квітів.

Батько схилив голову й глухо промовив:

— Твій рапорт прийнято, Алексе. Можеш летіти. Поклади мамі квіти й від мене… І скажи, що я дуже завинив перед нею. — Він помовчав. — Але це ще не все, так?

— Так. Я збираюся подати позов проти уряду Октавії. За звинуваченням у маминій смерті.

Батько довго не відповідав, поринувши в роздуми. Потім сказав:

— Я чекав чогось такого. Та хіба це поверне її до життя? Навіщо чіпати минуле? Під час тих подій загинуло багато невинних людей.

— Їхня смерть не лишилася безкарною. Ти з адміралом Біргофом і ще кількома вашими соратниками, що мешкають тут, вважаєтесь на Октавії військовими злочинцями. Якби ви потрапили до рук ериданського правосуддя, вас запроторили б за грати — і, вже даруй за відвертість, цілком заслужено. Але маминих убивць уряд не чіпав. Він судив заколотників, а своїх злочинців покривав. Я не прагну помсти, я навіть не збираюся вимагати покарання виконавців. Я лише хочу елементарної справедливості. Хочу виконати свій синівський обов'язок перед маминою пам'яттю. Хочу, щоб ериданський народ, в особі дванадцяти присяжних, визнав свій уряд винним у приховуванні злочину і співучасті в убивстві. Лише це примирить мене з Октавією.

— Для тебе це так важливо?

— Це справа моєї честі. Ютланд тепер моя країна, але Октавія залишається батьківщиною. Я маю дати їй шанс.

— Ну, а якщо присяжні, яких ти вважаєш повноважними представниками народу, виправдають свій уряд? — запитав батько. — Тоді що?

Я зітхнув:

— Це означатиме, що Октавія відмовилась від мене, остаточно й безповоротно. Я прийму її вирок. Проте сподіваюся, що справедливість переможе.

— Що ж, Алексе, — спроквола промовив батько. — Роби так, як велить тобі серце. Виконуй свій синівський обов'язок.

Коли я вже збирався йти, він зупинив мене біля самих дверей:

— Стривай, Алексе. Ти нічого не забув мені сказати? Це все, що ти плануєш зробити на Октавії?

Я зам'явся.

— Ну, лишилася ще одна дрібниця. Вона не варта уваги.

— І все таки?

— Я збираюся дати в пику панові Тернеру, Еліному батькові. В певному сенсі, це також справа честі.

Серпень 2002 — жовтень 2008 рр.